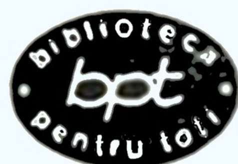
povestea hamalului cu fecioarele

o mie şi una de nopţi

(1)

Ilustrația copertei: *Stela Crețu*

cartea celor o mie și una de nopți

(1)

(NOPȚILE 1–24)

TRADUCERE DE
PETRE MOSSU

PREFAȚĂ DE
OVIDIU PAPADIMA

TRADUCEREA VERSURILOR DE
D. MURĂRAȘU

1966

EDITURA PENTRU LITERATURĂ

CELE O MIE ȘI UNA DE NOPȚI

Zice-se — dar Allah este mai știutor, și mai înțelept, și mai puternic, și mai binefăcător ! — că a fost odată (în ceea ce s-a depănat și s-a arătat în vechimea vremii și în trecutul evului și al clipei) un rege între regi, în Sassan, în insulele Indiei și ale Chinei. Era stăpîn peste oști, peste căpetenii, peste slujitori și peste o curte numeroasă. Și avea doi copii, unul mai mare și celălalt mai mic. Amîndoi erau cavaleri viteji ; dar cel mare era mai bun cavaler decît cel mic. Cel mare domni peste țări și cîrmui cu dreptate peste supușii lui ; și așa, îl iubiră locuitorii împărăției. Numele lui era regele Șahriar [1]. Cît despre fratele cel mic, numele lui era Șahzaman [2], și era rege în Samarkand Al-Ajam.

Astfel ei domniră în țările lor, și fiecare fu, în împărăția lui, cîrmuitor drept al supușilor timp de douăzeci de ani împliniți. Și erau amîndoi în culmea puterii și înfloririi.

Și trăiră tot așa, pînă cînd regele cel mare simți dorința arzătoare să-l vadă pe fratele său cel mic. Atunci

[1] Stăpînul orașului.
[2] Stăpînul veacului și al timpului.

îi porunci vizirului să plece, și să nu se întoarcă decît cu el. Vizirul îi răspunse:

— Ascult și mă supun!

Apoi plecă, și ajunse cu bine, prin îndurarea lui Allah: intră la fratele cel mic, îi aduse salutul de pace[1] și îl înștiință că regele Șahriar dorea arzător să-l vadă, că țelul acestei călătorii era să-l poftească să-l viziteze pe fratele său cel mare. Regele Șahzaman îi răspunse:

— Ascult și mă supun!

Apoi porunci să se facă pregătirile de plecare și să se scoată corturile, cămilele, catîrii, slugile și ajutoarele. Apoi îl înălță pe vizirul său drept cîrmuitor al țării, și ieși întrebînd de locurile fratelui său.

Dar, spre miezul nopții, își aminti de un lucru uitat la palat, tocmai de darul pe care îl menise fratelui său, se întoarse și intră în palat. Și acolo o află pe soția lui întinsă în așternut și îmbrățișată de un scalv negru dintre sclavii lui. La această priveliște văzu negru înaintea ochilor. Și zise în sinea lui: „Dacă o asemenea faptă s-a petrecut cînd de-abia am părărsit orașul, care va fi purtarea acestei desfrînate cîtă vreme voi fi departe, la fratele meu?“ Și gîndind acestea, își trase sabia și, izbindu-i pe amîndoi, îi ucise în așternut. Apoi se întoarse chiar în clipa aceea și porunci să pornească tabăra. Și călători toată noaptea pînă ajunse în orașul fratelui său.

Se bucură fratele de apropierea lui, îi ieși în întîmpinare și-l primi urîndu-i pace; și se bucură nespus de mult, împodobi orașul în cinstea lui, și nu se mai sătură vorbindu-i. Dar regele Șahzaman își aducea mereu aminte de necredința soției lui, și un nor de mîhnire îi umbrea chipul; și galbenă i se făcu pielea de pe față, și firav trupul său. Și așa, cînd regele Șahriar îl văzu în starea aceasta, se gîndi în sinea lui că asta se datora în-

[1] „Pacea și mîntuirea să fie cu tine!“ — salutul musulmanilor.

depărtării regelui Șahzaman de împărăție și, nemaiîntrebîndu-l nimic, îi dădu bună pace.

Dar, într-una din zile, îi spuse :

— O, fratele meu, nu știu, dar îți văd trupul slăbind și fața îngălbenindu-ți-se !

El îi răspunse :

— O, fratele meu, port în ființa mea tăinuită o rană vie !

Însă nu îi destăinui fapta soției lui. Regele Șahriar îi zise :

— Doresc tare mult să pornești cu mine la vînătoare pe jos și călare, căci poate așa îți vei căpata voia bună.

Regele Șahzaman nu voi în ruptul capului să primească ; și fratele său plecă singur la vînătoare.

Ci în palatul regelui se găseau niște ferestre cu vedere spre grădină. Și, cum regele Șahzaman se rezimase în coate la una din acele ferestre ca să privească, poarta palatului se deschise și ieșiră douăzeci de sclave și douăzeci de sclavi ; și nevasta regelui, fratele său, era în mijlocul lor, plimbîndu-se în toată strălucirea frumuseții ei. Ajunși la un bazin, se dezbrăcară cu toții și se amestecară între ei. Și deodată nevasta regelui începu să strige :

— O, Massaud ! ya, Massaud !

Și numaidecît alergă către ea un negru tuciuriu și vînjos, care o îmbrățișă și ea îl îmbrățișă de asemenea. Atunci negrul o răsturnă pe spate și o tăvăli. La acel semnal, toți ceilalți sclavi făcură la fel cu femeile. Și continuară îndelung așa, și nu conteniră cu sărutările și cu îmbrățișările și alte fapte asemănătoare pînă la apropierea zorilor.

La această priveliște, fratele regelui zise în sinea lui : „Pe numele lui Allah ! nenorocirea mea este cu mult mai ușoară decît aceasta !“ Și de îndată lăsă să i se irosească durerea și mîhnirea, zicîndu-și : „Într-adevăr, asta e mai cumplit ca tot ce mi s-a întîmplat mie !“ Și, din acea

clipă, începu din nou să bea și să mănînce fără întrerupere.

Într-acestea, regele, fratele său, se întoarse, și amîndoi își urară unul altuia pace. Apoi Șahriar se puse să-l privească cu luare-aminte pe fratele său, regele Șahzaman, și văzu că pielea și culoarea obrajilor i se înviorase, și chipul lui își redobîndise prospețimea; că, pe lîngă asta, mînca cu toată pofta, după ce atîta amar de vreme abia gustase din bucate. Și se miră, și grăi:

— O, frate al meu, te vedeam deunăzi galben la piele și la chip, iar acum iată că ți-ai redobîndit culoarea! Povestește-mi așadar despre starea ta!

Dar el îi răspunse:

— Îți voi povesti despre pricina palorii mele de la început; dar scutește-mă să-ți povestesc de ce mi-am redobîndit culoarea!

Regele îi zise:

— Atunci povestește-mi întîi, ca să mă dumiresc, de pricina schimbării tale la chip și a slăbirii tale.

El îi răspunse:

— O, frate al meu, află că atunci cînd ți-ai trimis vizirul ca să mă poftească la tine, îmi făcui pregătirile de plecare și ieșii din oraș. Dar apoi îmi adusei aminte de giuvaerul pe care ți-l menisem și pe care ți l-am dat la palat: astfel că făcui calea întoarsă și o găsii pe soția mea culcată cu un sclav negru. Și dormeau în așternutul meu! I-am ucis pe amîndoi, și am venit la tine. Dar rămăsesem tare chinuit la gîndul acelei întîmplări; iată pricina palorii de la început și a slăbirii mele. Cît despre înviorarea chipului meu, scutește-mă să-ți mai povestesc.

Cînd fratele său auzi aceste cuvinte, îi zise:

— Pe numele lui Allah! te rog fierbinte să îmi destăinui pricina înviorării tale?

Atunci regele Șahzaman îi povesti ceea ce văzuse, de la început pînă la sfîrșit, fără a lăsa pe dinafară vreun

amănunt din isprava soției desfrînate și a negrilor din scăldătoare. Dar n-are nici un rost să o repetăm. Apoi adăugă :

— Și nenorocirea ta îmi păru mai cumplită decît nenorocirea mea : ea mă sili să cuget și fu pricina înviorării chipului meu, a colorării obrajilor mei, precum și a pofpoftei mele de mîncare. Dar Allah este mai știutor !

Așa s-au petrecut lucrurile ! Și regele Șahriar, auzind istorisirea fratelui său, se schimbă la rîndul lui tare mult la față, chipul i se schimonosi, de parcă și-ar fi ieșit din minți. Și rămase așa vreme de un ceas. După care se întoarse spre regele Șahzaman și-i zise :

— Trebuie, mai presus de orice, să văd chiar cu ochii mei !

Fratele său îi zise :

— Atunci prefă-te că pleci la vînătoare, pe jos sau călare ; dar, în loc să te îndepărtezi, ascunde-te la mine și vei fi martorul priveliștei văzînd-o chiar cu ochii tăi !

De îndată regele își vesti plecarea printr-un crainic ; și oștenii ieșiră cu corturile afară din oraș ; iar regele ieși la rîndul său, se așeză în corturi, și le spuse tinerilor sclavi :

— Să nu intre nimeni la mine !

Apoi se deghiză, ieși pe furiș și se îndreptă spre palat, acolo unde era fratele său ; și ajungînd acolo, se așeză la fereastra ce dădea spre grădină.

Abia trecu un ceas, și sclavele albe, înconjurînd-o pe stăpîna lor, intrară împreună cu sclavii negri, și făcură tot ceea ce istorisise Șahzaman despre sărutările și îmbrățișările lor și alte asemenea lucruri. Și își petrecură timpul în acele zbenguieli pînă la asfințitul soarelui.

Cînd regele Șahriar văzu isprăvile lor, își pierdu cumpătul și îi spuse fratelui său Șahzaman :

— Haidem să plecăm în lume, să vedem care-i soarta noastră pe drumul lui Allah ; căci nu mai putem avea

nici în clin, nici în mînecă cu împărăţia, pînă nu vom găsi pe vreunul care să fi avut parte de o nefericire asemănătoare cu a noastră; altminteri, moartea va fi, într-adevăr, mai de ales decît asemenea viaţă!

La acestea, fratele său răspunse încuviinţînd. Apoi ieşiră amîndoi din palat pe o uşă tainică. Şi nu conteniră din drum zi şi noapte, pînă cînd ajunseră în cele din urmă la un copac în mijlocul unei pajişti singuratice, aproape de marea sărată. În acea pajişte clipocea un izvor de apă dulce: băură din izvor şi apoi se puseră pe odihnă.

Abia se scurse un ceas, cînd marea începu să se învolbureze, şi deodată ieşi din adîncul ei o coloană de fum negru, care urcă spre cer şi se îndreptă spre pajişte. În faţa acestei privelişti, fură cuprinşi de spaimă, urcară pînă în vîrful unui copac înalt, şi se puseră să privească la ceea ce putea să fie asta.

Ci iată că această coloană se preschimbă într-un genni[1] înalt de statură, voinic şi spătos, care ducea pe creştet o ladă. Puse piciorul pe pămînt, veni spre copacul în care se aflau ei şi stătu acolo. Ridică apoi capacul lăzii şi scoase o raclă mare de cristal, pe care o deschise. Şi îndată se ivi, ţîşnind din racla de cristal, o fată fermecătoare, sclipitoare de frumuseţe, luminoasă, aidoma soarelui cînd surîde. Neîndoios că tocmai despre ea a grăit poetul:

Făclie-n întuneric — apare ea, şi-s zori de zi!
Apare doar, şi zorii mai albi, la luciu-i, cată-a fi.

Bogaţi, din strălucirea-i, revarsă sorii raze,
Din ochii-i cu surîsuri, la fel şi luna-n faze.

---

[1] Personaj fantastic, în mitologia arabă; duh bun sau rău.

Doar sfîşie-se vălul ce taina-i ţine-n ceaţă
Şi-n vrajă i se-nclină, plecat, oricine-n faţă.

Dulci fulgere-n privire-i lucesc şi-n colţul genei toţi
Au lacrimi pătimaşe cît socoţi nu poţi !

După ce genniul o privi îndelung pe frumoasa fată, îi zise :

— O, crăiasă a mătăsurilor ! o, tu, pe care te-am răpit chiar în noaptea nunţii ! tare aş dori să dorm oleacă în acest loc ferit, unde nu pot să te vadă ochii fiilor lui Adam. Şi după ce mă voi fi odihnit, după călătoria pe mare şi pe uscat, voi săvîrşi cu tine fapta cea de toată ziua !

Ea îi zise cu vocea ei, cîntec de pasăre :

— Dormi, o, părinte al gennilor şi coroană a lor ! Şi facă-se ca somnul să-ţi fie spre întărire şi desfătare !

Şi genniul rezemîndu-şi capul pe genunchii fetei, adormi pe dată. Asta în ceea ce îl priveşte.

Atunci fata îşi înălţă capul spre vîrful copacului şi îi văzu pe cei doi regi ascunşi în frunziş. Ridică numaidecît capul genniului de pe genunchii ei, îl aşeză pe pămînt şi, sculîndu-se în picioare, le grăi prin semne :

— Coborîţi-vă şi n-aveţi frică de acest efrit[1].

Ei răspunseră tot prin semne :

— Ah, pe Allah ! scuteşte-ne de această primejdioasă încercare !

Ea le spuse :

— Allah cu voi ! coborîţi mai repede, căci de nu, îl vestesc pe efrit, şi el vă va răpune cu cea mai cumplită moarte !

---

[1] Sinonim cu *genni.*

Atunci ei se înfricoșară și coborîră lîngă ea, care-i întîmpină poruncindu-le de îndată:

— Haideți! Străpungeți-mă cu lancea, tare și cu străşnicie! Dacă nu, îl vestesc pe efrit.

Spaima îl făcu pe Șahriar să-i zică lui Șahzaman:

— O, frate al meu, îndeplinește-i tu cel dintîi porunca!

Celălalt răspunse:

— Ah, eu nu voi face nimic înainte ca tu să-mi dai pildă, ca frate mai mare!

Și amîndoi începură să se poftească unul pe altul, făcîndu-și semne din ochi. Atunci ea le zise:

— De ce vă văd clipind așa din ochi? Dacă nu vă apropiați numaidecît și nu vă dovediți destul de vînjoși şi de aprinși, îl vestesc de îndată pe efrit!

Atunci, de teama genniului, făcură amîndoi ceea ce le poruncise. După ce se supuseră și isprăviră treaba, ea le spuse:

— Sînteți tare iscusiți! Apoi scoase din buzunar un săculeț și trase din el un șirag alcătuit din cinci sute șaptezeci de inele cu peceți, și le spuse: Știți voi ce-i asta?

Ei răspunseră:

— Nu știm.

Atunci ea îi lămuri:

— Toți stăpînii acestor inele cu peceți s-au împreunat cu mine, punînd coarne acestui efrit nesimțitor. Așadar și voi, amîndoi frații, dați-mi-le pe ale voastre.

Atunci ei i le dădură, scoțînd din degete cele două inele cu peceți. Și ea le spuse:

— Să știți că acest efrit m-a răpit în noaptea nunții, m-a pus în această raclă de cristal și, așezînd-o în ladă, a ferecat lada cu șapte lacăte, și m-a așezat apoi în fundul mării muginde, care se izbește și se învolburează din valuri. Dar el nici pomeneală să știe că atunci cînd o

femeie dorește ceva, nimic n-o poate stăvili. De altminteri și poetul spune:

Prietene,-n femeie să nu te-ncrezi!... Cînd sute
Ți-ar da nădejdi, zîmbește — căci dacă e cu chef, ori nu,
Atîrnă doar de-o toană a pielii unei cute!

De dragoste, minciună — risipă veșnic face,
În trupu-i însă-i plină de viclenii, cum e și-acu,
Atîtea, că și haina și-ar căptuși, dibace.

Mereu ți-adu aminte, de-adînc respect cuprins,
Tot ce Iusuf ne spune, și că femeia este
Pricina că gonit-a Eblis pe-Adam, la rău împins,

Prietene, dojana ce-o faci e de prisos...
Tu-l sfătuiești pe-acela, dar mîine-o fi — ce veste! —
Nu dragostei, ci unei nebune patimi credincios.

Și-ntr-una te ferește să spui: „Ce mult mi-e dragă!
Feri-voi însă sigur smintelile ce țin ades
Pe-ndrăgostiți în lanțuri." N-o spune nici în șagă.

Ar fi, ce-i drept, minune cum n-a mai fost vreodată
Să vezi și tu, în juru-ți, un om la minte-ntreg, cînd ghies
Îi dau cu-ademenire femei ce se desfată.

La aceste cuvinte, cei doi frați se minunară nețărmurit, și își ziseră unul celuilalt:

— Dacă unui efrit și, în ciuda marii lui puteri, i s-au întîmplat lucruri cu mult mai grozave decît nouă, întîmplarea asta trebuie să ne aline durerea.

Şi atunci o părăsiră chiar în clipa aceea pe tînără, după saluturile şi cuvintele de datină şi, alinaţi şi întăriţi, se întoarseră fiecare în oraşul său.

Cînd regele Şahriar intră în palatul său, porunci să se taie capul soţiei lui, şi tot aşa să se taie capetele sclavelor şi ale sclavilor. Apoi porunci vizirului să-i aducă în fiecare noapte cîte o fecioară. Şi aşa, în fiecare noapte, el lua o fecioară şi-i răpea fecioria. Iar la capătul nopţii, o ucidea. Şi nu conteni să facă aşa trei ani în şir. Iar supuşii se zbătură în strigăte de durere şi în învălmăşeala groazei, şi îşi părăsiră vetrele cu fetele care le mai rămăseseră. Şi nu rămase în oraş nici o fată care să mai slujească năvalei armăsarului.

Între-acestea, regele dete poruncă vizirului să-i aducă o nouă fecioară, ca de obicei. Şi vizirul ieşi de la rege şi căută, dar nu găsi nici o fată ; şi, plin de întristare şi mîhnire mare, se întoarse către lăcaşul său, cu sufletul răscolit de spaimă.

Ci vizirul avea el însuşi două fete, pline de frumuseţe, de farmec şi de strălucire, desăvîrşite şi nespus de dulci. Numele celei mari era Şahrazada[1], iar numele celei mici Doniazada[2]. Cea mare Şahrazada, citise cărţile, cronicile, legendele regilor din vechime şi poveştile noroadelor apuse. Se mai zice că ea avea mii de cărţi cu poveşti în legătură cu popoarele, regii şi poeţii din vechime. Şi era tare iscusită în măiestria de a povesti, şi nu te mai săturai ascultînd-o.

La vederea tatălui său, ea zise:

— De ce te văd aşa de schimbat, ducînd povara grea a durerilor şi a mîhnirilor? Căci află, o, tată, că poetul zice: „O, tu care te zbuciumi, alină-te! Nimic nu ţine în veci: orice bucurie se spulberă şi orice mîhnire se uită!"

---

[1] Fiica cetăţii.
[2] Fiica lumii.

Cînd vizirul auzi aceste cuvinte, povesti fiicei sale tot ce i se întîmplase cu regele, de la început pînă la sfîrșit. Atunci Șahrazada îi zise:

— Pe Allah! o, tată, mărită-mă cu acest rege, căci, sau voi trăi, sau voi fi o răscumpărare pentru fiicele musleminilor și pricina mîntuirii lor din mîinile regelui!

Atunci vizirul îi zise:

— Păzească-te Allah! nu te lăsa pradă unei astfel de primejdii!

Ea răspunse:

— Trebuie neapărat să facem acest lucru!

El o sfătui:

— Păzește-te, să nu ți se întîmple ce i s-a întîmplat măgarului și boului cu stăpînul țarinii?

Șahrazada întrebă:

— Și ce-a pățit măgarul și boul cu stăpînul țarinii?

Și vizirul îi povesti Șahrazadei, fiicei sale:

Află, o, fata mea, că era odată un negustor, stăpîn de mari avuții și de cirezi de vite, însurat și tată de copii. Allah, preaînaltul, i-a hărăzit de asemenea să cunoască graiurile dobitoacelor și ale păsărilor. Ci locul de ședere al acelui negustor era într-o țară roditoare, pe malul unui fluviu. Și în lăcașurile negustorului se aflau și un măgar, și un bou.

Într-o zi, boul ajunse la locul rînduit pentru măgar și-l găsi măturat și stropit bine; în iesle se afla orz bine dat prin ciur și fîn bine ales; iar măgarul se desfăta, culcat la odihnă. Și mai băgă de seamă că atunci cînd stăpînul se nimerea să încalece pe măgar, o făcea numai pentru un drum scurt, dacă se zorea, din întîmplare; și măgarul se întorcea repede înapoi, la odihnă. În ziua aceea negustorul îl auzi pe bou zicînd măgarului:

— Poftă bună, și fie-ți de sănătate și de folos, și să-ți cadă bine la mistuit! Eu sînt ostenit, iar tu odihnit; tu mănînci orz bine dat prin ciur și te slujesc alții! Și dacă,

uneori, printre picături, stăpînul te încalecă, el se întoarce cu tine degrabă înapoi! Cît despre mine, eu slujesc şi la arat, şi la învîrtitul morii!

Atunci măgarul îi spuse:

— O, părinte plin de virtute şi îndelung răbdător! În loc să te văicăreşti, fă ce am să te povăţuiesc. Căci ţi-o spun din prietenie, doar pentru faţa lui Allah. Cînd vei ieşi la cîmp şi te vor înjuga, aruncă-te la pămînt şi nu te mai scula de jos, chiar de te vor bate; iar după ce te vei fi sculat, grăbeşte-te să te culci din nou. Iar dacă atunci te vor mîna înapoi, la grajd, şi îţi vor aduce bob, nici nu pune gura, ca şi cum ai fi bolnav. Şi aşa, fă tot ce poţi şi nu mînca, nici nu bea o zi, ori două, ori trei. Şi astfel te vei odihni după atîta osteneală şi trudă!

Ci negustorul era ascuns acolo şi înţelegea graiul lor. Şi cînd rîndaşul veni la bou să-i dea nutreţ, văzu că acesta de-abia se atinge de el; şi cînd dimineaţa îl luă la arat, îl află bolnav. Atunci negustorul îi zise rîndaşului:

— Ia măgarul şi du-l la arat în locul boului, toată ziua!

Şi omul se întoarse, luă măgarul în locul boului şi ară cu el cît fu ziua de mare.

Cînd măgarul se întoarse la staul, pe înserate, boul îi mulţumi pentru bunăvoinţă şi că l-a lăsat să se odihnească o zi încheiată. Dar măgarul nu-i răspunse nimic, şi se căi cu cea mai amară căinţă.

A doua zi rîndaşul veni, luă măgarul şi ară cu el pînă la sfîrşitul zilei. Şi măgarul se întoarse cu grumazul jupuit şi sleit de osteneală. Iar boul, văzîndu-l în acea stare, se apucă să-i mulţumească plin de înflăcărare şi să îl preamărească, ridicîndu-l în slăvi. Atunci măgarul îi spuse:

— Înainte eram tare îndestulat, şi nimic nu mi-a pricinuit vreo tulburare decît binefacerile mele. Apoi adăugă: Totuşi trebuie să ştii că îţi voi mai da încă un sfat bun;

l-am auzit pe stăpînul nostru zicînd: „Dacă boul nu se scoală, îl vom da la casap, să îl înjunghie, iar pielea să ne-o tăbăcească!" Şi sînt tare îngrijorat de soarta ta, şi-ţi dau de ştire ca să-ţi cauţi vreo cale de scăpare!

Cînd boul auzi vorbele măgarului, îi mulţumi şi spuse:

— Mîine merg de bună voie cu ei să-mi văd de trebu-rile mele.

Şi, acestea fiind zise, se puse pe mîncat şi înfulecă tot nutreţul, ba încă mai linse şi ieslea.

Aşa s-au petrecut lucrurile! Şi stăpînul, din ascunzătoare, trăgea cu urechea la vorbele lor.

Cînd miji de ziuă, negustorul ieşi cu soţia la staulul boilor şi al vacilor, şi amîndoi şezură. Atunci veni rîndaşul, îl luă pe bou şi-l scoase din staul. Dar la vederea stăpînului său, boul începu să dea din coadă, să pîrîie zgomotos şi să alerge zglobiu în toate părţile. Negustorul fu cuprins de un asemenea rîs încît căzu pe spate. Iar soţia îl întrebă:

— De ce rîzi aşa?

El răspunse:

— De un lucru ce l-am văzut şi auzit, şi pe care dacă-l destăinuiesc trebuie să mor.

Ea îi spuse:

— Trebuie neapărat să-mi povesteşti şi să-mi spui pricina rîsului tău, chiar dacă ar fi să mori pentru asta!

El zise:

— Nu pot să-ţi destăinuiesc nimic, de teama morţii.

Ea zise iar:

— Atunci de mine rîzi tu aşa!

Şi nu conteni să se certe cu el şi să-l cicălească cu îndărătnicie, încît, pînă la urmă, el se află într-o mare încurcătură. Şi îşi chemă copiii de faţă, trimise după cadiu[1] şi după martori. Apoi voi să-şi facă testamentul înainte de a dezvălui soţiei sale taina şi înainte de a

[1] Judecător.

muri : căci își iubea nevasta cu dragoste mare, mai cu seamă că era fiica unchiului său dinspre tată și mama copiilor săi, și trăise cu ea o sută douăzeci de ani din viață. Pe lîngă acestea, trimise să cheme toate rudele soției și pe toți vecinii, și le povesti întîmplarea, arătînd că o să moară chiar în clipa cînd va dezvălui taina. Atunci toți oamenii care se aflau acolo spuseră femeii :

— Pe Allah ! lasă încolo treaba asta, ca să nu-ți moară bărbatul, tatăl copiilor tăi !

Dar ea le răspunse :

— Nu-l las în pace pînă nu-mi spune taina, chiar dacă va trebui să moară !

Atunci ei încetară să-i mai vorbească. Și negustorul se ridică de lîngă ei și se îndreptă către staul, și spre grădină, ca să-și facă mai întîi rugăciunile, să se întoarcă pe urmă, să spună taina și să moară.

Ci el avea un cocoș viteaz, în stare să pună pace cu cincizeci de găini, și mai avea și un cîine ; și îl auzi pe cîine strigîndu-l pe cocoș și ocărîndu-l :

— Nu ți-e rușine să fii vesel cînd stăpînul nostru se pregătește să moară !

Atunci cocoșul îi zise cîinelui :

— Dar cum asta ?

Iar cîinele îi repetă povestea, la care cocoșul răspunse :

— Pe Allah, stăpînul nostru e tare sărac la minte ! Eu am cincizeci de soții și sînt în stare să mă descurc cu ele, împăcînd-o pe una, dojenind-o pe alta ! Iar el n-are decît una singură, și nu cunoaște nici calea cea bună, nici cum trebuie s-o ia ! Și asta-i atît de ușor ! N-are decît să taie cîteva nuiele bune de dud, să dea buzna în iatacul ei și s-o lovească pînă cînd ori moare, ori se pocăiește ; și niciodată n-o să-i mai treacă prin cap să-l sîcîie cu întrebări neroade !

Așa grăi cocoșul.

Cînd negustorul auzi vorbele cocoşului către cîine, i se făcu lumină în minte şi se hotărî să-şi bată zdravăn nevasta.

Aici vizirul se opri din povestit şi spuse fiicei sale, Şahrazada:

— E cu putinţă ca regele să facă cu tine aşa cum a făcut negustorul cu soţia lui!

Ea răspunse:

— Şi ce-a făcut?

Vizirul urmă:

Negustorul intră în iatacul nevestei, după ce tăiase pentru nevoia lui nuielele de dud şi le ascunsese, şi îi zise chemînd-o:

— Vino în iatacul tău ca să-ţi spun taina, fără să mă vadă cineva, şi apoi voi muri!

Atunci ea intră, iar el închise uşa iatacului şi se repezi asupra ei, bătînd-o cu nuielele pînă o făcu să cadă în nesimţire. Atunci ea îi spuse:

— Îmi pare rău! Îmi pare rău!

Apoi se aruncă şi sărută amîndouă mîinile şi amîndouă picioarele bărbatului, şi se căi cu adevărat. După care ieşi cu el afară. Şi aşa, toată lumea adunată acolo se bucură, şi se bucurară de asemenea toate rudele. Şi fură cu toţii fericiţi şi plini de noroc pînă la moarte.

Aşa grăi vizirul. Iar cînd Şahrazada, fiica lui, auzi povestirea tatălui, spuse:

— O, tată, vreau totuşi să faci ceea ce îţi cer!

Atunci vizirul, fără să mai stăruie, porunci să se pregătească zestrea fiicei sale, Şahrazada; apoi urcă să-i dea de ştire regelui Şahriar.

În acest răstimp, Şahrazada dete îndrumări surorii sale mai mici grăindu-i:

— Cînd voi fi lîngă rege, voi trimite să te cheme; și cînd vei veni și-l vei fi văzut pe rege isprăvind lucrul lui cu mine, îmi vei spune: „O, sora mea, istorisește-mi din poveștile minunate cu care ne petrecem serile!" Atunci eu voi istorisi niște povești care, de va vrea Allah, vor fi calea de mîntuire pentru fiicele musleminilor!

După care, tatăl ei, vizirul, veni s-o ia și urcară împreună la rege. Iar regele fuse tare fericit și rosti către vizir:

— Fata aceasta e ceea ce trebuie?

Iar vizirul răspunse cu smerenie:

— Da!

Cînd regele voi să ia fecioara, ea se porni pe plîns, și regele o întrebă:

— Ce ai?

Ea răspunse:

— O, rege! Am o surioară mai mică de la care doresc să-mi iau rămas bun.

Atunci regele trimise s-o caute pe surioară, care veni și se aruncă de gîtul Șahrazadei și sfîrși prin a se ghemui lîngă pat. Apoi regele se ridică, o luă fără de zăbavă pe fecioara Șahrazada, și-i răpi fecioria.

Apoi începură să stea de vorbă.

Atunci Doniazada îi spuse Șahrazadei:

— Pe Allah! o, sora mea, istorisește-ne o poveste ca să ne treacă noaptea.

Și Șahrazada îi răspunse:

— Din toată inima și ca o datorie de cinstire cuvenită! Dar numai dacă binevoiește să mi-o îngăduie acest rege binecrescut și înzestrat cu purtări alese!

Cînd regele auzi aceste cuvinte, și cum, de altminteri, i se tulburase somnul, nu se supără că avea să asculte povestea Șahrazadei.

Și Șahrazada, în această întîie noapte, începu povestea următoare:

Întîia noapte

POVESTEA NEGUSTORULUI CU EFRITUL

Șahrazada zise :

Mi s-a povestit, o mărite rege, că trăia odată un negustor între negustori, stăpîn peste numeroase avuții și treburi negustorești în toate țările.

Într-o bună zi el încălecă pe cal și porni la drum spre cîteva orașe unde îl chemau treburile sale. Și cum arșița se încinse peste măsură, el se așeză sub un copac și, vîrîndu-și mîna în traista cu merinde, scoase de acolo o bucată de pîine și cîteva curmale. După ce sfîrși de mîncat curmalele, el le strînse sîmburii în mînă și-i azvîrli cu putere pînă departe. Și iată că deodată se ivi dinaintea lui un efrit, mare de statură, care, învîrtind o sabie pe deasupra capului, se apropie de negustor și strigă :

— Scoală-te, ca să te ucid, cum mi-ai ucis și tu copilul !

Și negustorul, în culmea uluirii și a spaimei, îl întrebă :

— Cum ți-am putut eu ucide copilul ?

Efritul zise :

— Cînd ai azvîrlit sîmburii, după ce ai mîncat curmalele, aceștia îl izbiră pe fiul meu în piept ; căci tocmai treceam pe aici, prin văzduh, ducîndu-l în brațe. Atunci s-a isprăvit cu el și muri chiar adineauri.

Și negustorul înțelese că pentru el nu mai era nici o scăpare și nici un ajutor și, întinzînd amîndouă palmele către efrit, îi spuse :

— Află, o, mărețule efrit, că sînt un dreptcredincios, și n-aș fi în stare pentru nimic în lume să te mint. Ci am multe avuții, și copii, și soție ; mai mult decît atît, am acasă alte avuții ce mi-au fost încredințate spre păstrare. Așadar îngăduie-mi să mă duc pînă acasă, ca să pot întoarce fiecăruia partea ce i se cuvine, și odată treaba asta isprăvită, mă întorc iarăși la tine. De altfel îți făgăduiesc prin jurămînt că mă voi întoarce aici. Și atunci vei face cu mine cum îți va fi voia. Și Allah este chezaș vorbelor mele !

Genniul îi dădu crezare și-l lăsă pe negustor să plece.

Iar negustorul se întoarse în țara lui, se desfăcu de toate legăturile și făcu să ajungă toate drepturile la cei care erau îndreptățiți. Apoi destăinui soției și fiilor săi ceea ce i se întîmplase, și toți se puseră pe bocete : neamurile, femeile și copiii. Pe urmă negustorul își alcătui testamentul ; și rămase cu ai săi pînă la finea anului ; după care se hotărî să pornească înapoi și, punîndu-și lințoliul subsuoară, își luă rămas bun de la cei apropiați, de la vecini și neamuri și plecă în pofida nasului său. Iar ceilalți se puseră să-l bocească și scoaseră strigăte de jale.

Cît despre negustor, el îi lăsă în necazul lor pe prieteni și neamurile și își urmă drumul. Și ajunse la locul pomenit, unde trebuia să se predea în

mîinile genniului. Și ziua aceea era întîia zi din an. Ci, în vreme ce șezu și plînse de năpasta ce s-a abătut peste capul lui, iată că un șeic bătrîn se îndreptă spre el, trăgînd după sine o gazelă. Îl salută pe negustor îi ură trai îndestulat și-l întrebă :

— Din care pricină poposești singur cuc chiar în acest loc bîntuit de genni ?

Atunci negustorul îi povesti ce pățise cu efritul și de ce făcuse popoas tocmai în locul acesta. Șeicul, stăpînul gazelei, fu cuprins de mare mirare și zise :

— Pe Allah ! o, frate al meu, credința ta e mare ! Iar povestea ta e atît de minunată încît, dacă ar fi scrisă cu acul pe colțul lăuntric al ochiului, ea ar fi un temei de reculegere adîncă pentru cel ce cugetă cu smerenie. Apoi se așeză lîngă el și urmă : Pe Allah ! o frate al meu, nu voi conteni să rămîn lîngă tine pînă nu voi vedea cum o scoți la capăt cu efritul.

Și rămase, într-adevăr, și se așeză la vorbă cu el și îl văzu chiar leșinînd de frică și de spaimă, pradă unei mîhniri adînci și unor gînduri zbuciumate. Și stăpînul gazelei urmă să rămînă acolo, cînd iată că sosi un al doilea șeic, care se îndreptă spre ei, trăgînd doi ogari negri. Se apropie, le ură pace și-i întrebă de ce au poposit tocmai în acel loc bîntuit de genni. Atunci ei îi povestiră întîmplarea de la început și pînă la sfîrșit. Și abia se așeză, cînd al treilea șeic se îndreptă spre ei, trăgînd după sine un catîr de culoarea sturzului. Le ură pace și-i întrebă de ce au poposit în locul acela. Și ei îi povestiră întîmplarea de la început și pînă la sfîrșit. Dar n-are nici un rost s-o mai repetăm.

Într-acestea se iscă un vîrtej de praf, și o furtună suflă cu putere apropiindu-se de mijlocul

pajiştii. Apoi, împrăştiindu-se praful, se arătă genniul despre care a fost vorba, cu o sabie tare ascuţită în mînă; şi scîntei ţîşneau din pleoapele lui. Veni către ei şi, smulgîndu-l pe negustor din mijlocul lor, îi zise:

— Vino să te ucid, cum l-ai ucis şi tu pe fiul meu, sufletul vieţii şi focul inimii mele!

Atunci negustorul începu să plîngă şi să se jelească, şi la fel cei trei şeici se puseră pe plînsete, pe gemete şi să se tînguiască în gura mare.

Însă primul şeic, stăpînul gazelei, sfîrşi prin a-şi lua inima în dinţi şi, sărutînd mîna genniului, îi spuse:

— O, genniule! o, căpetenie a regilor gennilor şi coroană a lor, dacă îţi voi istorisi povestea mea cu această gazelă şi dacă vei fi încîntat de ea, îmi vei dărui în schimb o treime din sîngele acestui negustor?

Genniul răspunse:

— Da, desigur, o, preacinstite şeic! Dacă îmi vei istorisi povestea şi o voi găsi minunată, îţi voi dărui o treime din sîngele acestuia!

POVESTEA ÎNTÎIULUI ŞEIC

Întîiul şeic zise:

Află, o, măreţule efrit, că această gazelă era fiica unchiului meu[1] şi că era din carnea şi din

---

[1] Printr-un eufemism, arabii le numesc adesea astfel pe soţiile lor. Nu zic *socru*, ci *unchi*; aşadar: *fiica unchiului meu*, în loc de *soţia mea*.

sîngele meu. M-am căsătorit cu ea pe cînd era încă tînără și am trăit cu ea aproape treizeci de ani. Dar Allah nu m-a învrednicit cu nici un copil de la ea. Și așa, am mai luat o ţiitoare, care, cu voia lui Allah, îmi dărui un fecior frumos ca luna cînd răsare; avea nişte ochi minunaţi, și sprîncenele împreunate, și trupul desăvîrșit. Crescu puţin cîte puţin, pînă ajunse băiat de cincisprezece ani. În zilele acelea mă văzui silit să pornesc la drum spre un oraş îndepărtat, mînat de un tîrg gras.

Ci fiica unchiului meu, această gazelă, își făcuse încă din copilărie ucenicia în vrăjitorie și în meșteșugul descîntecelor. Prin știința magiei, pe care o stăpînea, ea îl preschimbă pe fiul meu în viţel, iar pe sclava, mama lui, în vacă; apoi i-a dat în paza văcarului nostru.

Eu, după un răstimp îndelungat m-am întors din călătorie. Întrebai de fiul meu și de mama lui, și fiica unchiului meu îmi zise:

— Sclava ta a murit, iar fiul tău a fugit, și nu știu unde s-a dus!

Atunci, vreme de un an, rămăsei copleșit de jalea inimii mele și lacrmile ochilor mei.

Cînd veni sărbătoarea din an a zilei jertfelor, îi trimisei vorbă văcarului să-mi alegă vaca cea mai grasă; și el îmi aduse o vacă grasă, care era ţiitoarea mea, fermecată de această gazelă! Atunci mi-am suflecat mînecile și poalele mantiei mele și, cu cuțitul în mînă, m-am pregătit să jertfesc vaca. Pe neașteptate, vaca se puse pe bocit și să plîngă cu lacrimi gîrlă. M-am oprit, dar i-am poruncit văcarului să o jertfească. Și el a făcut-o; apoi a jupuit-o. Dar nu aflarăm în ea nici o grăsime, nici carne, doar pielea și oasele. M-am căit

amarnic atunci că am jertfit-o ; dar la ce îmi mai ajuta căința ? Apoi i-o dădui văcarului și-i spusei :

— Adu-mi vițelul cel mai gras.

Și el îmi aduse fiul, prefăcut, prin farmece, în vițel.

Cînd vițelul mă văzu, se smulse, rupînd frînghia, alergă la mine și mi se aruncă la picioare ; și cum mai gemea și cu cît amar plîngea ! Atunci mi se făcu milă de el, și-i zisei văcarului :

— Adu-mi o vacă, și lasă vițelul în pace !

În clipa aceea a povestirii, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și tăcu discretă, fără să se folosească și pe mai departe de îngăduința primită. Atunci sora ei Doniazada îi zise :

— O, sora mea, cît sînt vorbele tale de gingașe, și blînde, și plăcute, și nespus de dulci !

Iar Șahrazada răspunse :

— Dar ele nu sînt chiar nimic pe lîngă ceea ce vă voi povesti la amîndoi în noaptea viitoare, dacă voi mai fi în viață, și dacă regele va binevoi să mă păstreze !

Și regele își zise în sine : „Pe Allah ! n-o voi ucide decît după cei voi auzi urmarea poveștii !"

Apoi regele și Șahrazada își petrecură toată noaptea în îmbrățișări. După aceea, regele ieși să împartă dreptatea din scaunul de judecată. Și văzu pe vizir sosind și aducînd subsuoară lințoiul menit fiicei sale Șahrazada, pe care o credea moartă acum. Însă regele nu-i pomeni nimic despre asta, și urmă să facă mai departe dreptate și să numească pe unii în slujbe și să-i înlăture pe alții, și aceasta pînă la capătul zilei. Iar vizirul se aflã în mare nedumerire și în culmea mirării.

Cînd se termină divanul, regele, Șahriar se întoarse în palatul său.

Şi cînd se lăsă a doua noapte

Doniazada îi zise surorii ei Şahrazada :

— O, sora mea, rogu-te sfîrşeşte de istorisit povestea despre neguşor şi genni !

Iar Şahrazada răspunse :

— Cu toată inima şi ca o cinstire cuvenită, dacă, bineînţeles, regele îmi îngăduie.

Atunci regele grăi :

— Poţi vorbi !

Ea spuse :

— Ajuns-a pînă la urechile mele, o, mărite rege, o, înzestratule cu gînduri drepte, că atunci cînd neguştorul îl văzu plîngînd pe viţel, inima i-a fost cuprinsă de milă, şi-i spuse văcarului : „Lasă viţelul printre celelalte vite !" Aşa s-au petrecut lucrurile ! Şi genniul se minună tare de povestea aceea uimitoare. Apoi şeicul, stăpînul gazelei, continuă :

O, tu, stăpîne peste regii gennilor, acestea toate s-au petrecut aievea ! Şi fiica unchiului meu, gazela aceasta, era acolo ; ea privea şi spunea :

— Ah, va trebui să jertfim acest viţel căci e gata îngrăşat !

Însă eu, de milă, nu mă puteam hotărî să-l jertfesc, şi poruncii văcarului să-l ducă de acolo ; şi acesta îl luă şi se duse cu el.

În ziua următoare, veni văcarul la mine şi îmi zise :

— O, stăpîne al meu, îţi voi spune un lucru care să te înveselească, şi vestea bună îmi va aduce o răsplată.

I-am răspuns :

— Fireşte !

El urmă :

— O, negustorule vestit, am o fată vrăjitoare, și ea a învățat vrăjitoria de la o bătrînă care ședea la noi. Ci ieri, cînd mi-ai dat vițelul, intrai cu el la fiica mea. Și abia îl văzu, că-și acoperi fața cu vălul și începu să plîngă, iar apoi să rîdă. După aceea îmi spuse : „O, tată, atît de mult a scăzut prețul meu în ochii tăi, încît lași să străbată așa de ușor la mine bărbați străini ?“ Eu o întrebai : „Dar unde-s acei bărbați străini ? Și de ce-ai plîns la început și-apoi ai rîs ?“ Ea îmi spuse : „Acest vițel care-i cu tine, este fiul stăpînului nostru, negustorul, dar este fermecat. Mama lui mașteră l-a fermecat așa pe el, și pe mama lui o dată cu el. Și tocmai de chipul lui de vițel nu m-am putut opri să nu rîd. Iar dacă am plîns, asta-i din pricina mamei vițelului jertfită de tatăl lui.“ La aceste cuvinte ale fiicei mele, rămăsei nespus de uluit și așteptai nerăbdător întoarcerea dimineții ca să vin să-ți dau de veste despre toate acestea.

Cînd, o, puternice genni, continuă șeicul, auzii cuvintele acelui văcar, ieșii degrabă împreună cu el, și mă simții îmbătat, fără vin, de valul de bucurie și de fericire care mă năpădise, că îl voi revedea pe fiul meu. Cînd ajunsei așadar la casa văcarului fata ne ură bun venit și îmi sărută mîna. Apoi vițelul veni la mine și mi se aruncă la picioare. Atunci o întrebai pe fiica văcarului :

— E adevărat ceea ce povestești despre acest vițel ?

Ea zise :

— Dar bineînțeles, o, stăpîne ! acest vițel este fiul tău, flacăra inimii tale !

Eu răspunsei :

— O, preabună și săritoare fecioară, dacă-mi vei mîntui copilul, pe acest vițel, dîndu-i înapoi înfățișarea dintîi, de fiu al lui Adam, îți voi dărui

toate viţele şi avuţiile ce se află sub mîna tatălui tău!

Ea surîse la vorbele mele şi îmi spuse:

— O, stăpîne al meu, nu voi consimţi să primesc avuţia decît numai dacă îmi vei îndeplini aceste două dorinţe: întîia este să mă mărit cu fiul tău! iar a doua, să mă laşi să farmec şi să leg prin descîntec pe cine vreau! Fără de care eu nu răspund de urmările tămăduitoare ale farmecelor mele împotriva nelegiuirilor nevestei tale.

Cînd auzii, o, puternice genni, vorbele fiicei păstorului, îi spusei:

— Fie! şi pe deasupra vei avea avuţiile ce se află sub mîinile tatălui tău! Cît despre fiica unchiului meu, îţi îngădui să hotărăşti după voia ta de sîngele ei!

Cînd auzi vorbele mele, ea luă o albie mică de aramă, o umplu cu apă şi rosti deasupra apei descîntece tainice; apoi stropi viţelul şi-i spuse:

— Dacă Allah te-a făcut viţel, rămîi viţel, nu-ţi schimba înfăţişarea! Dar dacă eşti vrăjit, întoarce-te la înfăţişarea ta dintîi, cea zămislită, şi aceasta cu îngăduinţa lui Allah preaînaltul!

Ea grăi. Şi numaidecît viţelul începu să se zbată; apoi, zvîrcolindu-se, se prefăcu din nou în făptură omenească. Atunci mă repezii la el şi-l îmbrăţişai. Apoi strigai:

— Pe Allah! povesteşte-mi ce a făcut fiica unchiului meu din tine şi din mama ta!

Şi îmi povesti toate cîte le petrecură. Atunci îi zisei:

— O, fiul meu, Allah, stăpînul peste Ursite, ţi-a hărăzit o fiinţă care să te mîntuiască şi să fie pavăză dreptăţii tale!

Iar după aceea, o, genniule îndurător, îmi însurai fiul cu fata păstorului. Şi ea, prin meşteşu-

gul vrăjitoriei, o fermecă pe fiica unchiului meu și o preschimbă în gazela asta pe care o vezi! Și eu, cum tocmai treceam prin locurile astea, văzui acești oameni cumsecade adunați aici, îi întrebai ce fac și aflai de la ei ce i s-a întîmplat acestui negustor, și șezui să văd ce-o să se mai întîmple. Și asta-i toată povestea mea!

Atunci genniul strigă:

— Povestea aceasta este nespus de uimitoare: și te dăruiesc cu o treime din sîngele cerut. Cît despre celelalte două treimi din sîngele acestui blestemat, i le voi lua, în pofida nasului său, în ceasul și în clipa asta.

Atunci ieși înainte al doilea șeic, stăpînul celor doi ogari și spuse:

POVESTEA CELUI DE AL DOILEA ȘEIC

Află, o, stăpîne peste regii gennilor, că acești doi cîini sînt frații mei, și eu sînt al treilea. Ci, cînd muri tatăl nostru, ne lăsă o moștenire trei mii de dinari. Și eu, cu partea mea, deschisei o dugheană, unde vindeam și cumpăram. Și unul dintre frații mei porni în călătorie de negoț și se înstrăină de noi vreme de un an cu caravanele. Cînd se întoarse, nu mai avea nimic. Atunci îi spusei:

— O, frate al meu, nu te-am sfătuit să nu te avînți în călătorii?

Atunci el se puse pe plîns și grăi :

— O, frate al meu, Allah care este puternic și mare a îngăduit să mi se întîmple asta, iar cuvintele tale nu mai pot să-mi fie de folos, căci nu mai am nimic.

Atunci îl dusei la mine la dugheană, apoi îl petrecui la hammam [1] și îi dădui o mantie strălucitoare, din cele mai de preț. Apoi ne așezarăm la masă, ca să mîncăm, și-i spusei :

— O, frate, voi face socoteala cîștigului din prăvălia mea, de la un an la altul și, fără să mă ating de avutul ei, voi împărți cîștigurile, jumătate mie, jumătate ție !

Și într-adevăr, făcui socoteala cîștigului adus de prăvălie, și aflai pentru acel an un venit de o mie de dinari. Atunci îi mulțumii lui Allah, care este puternic și mare, și mă bucurai nespus. Apoi împărții cîștigul în două părți egale, între fratele meu și mine. Și rămaserăm împreună zile după zile.

Dar din nou frații mei se hotărîră să plece și voiră să mă facă să plec împreună cu ei. Însă eu nu mă lăsai înduplecat nici într-un chip, și le spusei :

— Ce-ați cîștigat voi din călătorii, ca să fiu ispitit să vă însoțesc ?

Atunci ei începură să-mi facă imputări, dar de prisos, căci nu mă înduplecară. Dimpotrivă, continuarăm să rămînem în dughenele noastre, să vindem și să cumpărăm încă timp de un an bun. Ei începură din nou să stăruiască pe lîngă mine ca să îi însoțesc în călătorie, și eu mă împotrivii într-una, și asta șase ani încheiați. În cele din

[1] Baie publică.

urmă, sfîrșii prin a cădea cu ei la învoială în privința plecării, și le zisei :

— O, frații mei, să socotim ce bani avem.

Socotirăm și adunarăm în totului tot șase mii de dinari. Atunci le zisei :

— Să îngropăm jumătate în pămînt, ca să putem folosi dacă ne paște vreo nenorocire. Și să luăm fiecare o mie de dinari, ca să facem negoț cu amănuntul.

Ei răspunseră :

— Allah să ne ocrotească gîndul !

Luai banii, îi împărții în două părți egale, îngropai trei mii de dinari ; cît despre ceilalți, îi împărții frățește între noi trei. Apoi făcurăm cumpărături de felurite mărfuri, închiriarăm o corabie, încărcarăm totul pe ea, și pornirăm la drum.

Călătoria ținu o lună încheiată, la capătul căreia intrarăm într-un oraș unde ne vîndurăm mărfurile ; și ne aleserăm cu un cîștig de zece dinari la unul. Apoi părăsirăm orașul.

Cînd ajunserăm pe țărmul mării, întîlnirăm o femeie, îmbrăcată în straie vechi și roase, care se apropie de mine, îmi sărută mîna și-mi spuse :

— O, stăpîne al meu, poți oare să mă ajuți și să-mi faci un bine ? Și eu voi căuta cu tot dinadinsul ca, la rîndul meu, să-ți recunosc binefacerea.

Îi spusei :

— Da, firește ! eu știu să ajut și să îndatorez ; dar nu te crede îndatorată, ca să-mi fii recunoscătoare.

Ea îmi răspunse :

— O, stăpîne, atunci însoară-te cu mine, și du-mă în țara ta, și-ți voi închina sufletul meu ! Îndatorează-mă, așadar, căci sînt dintre acele

care știu prețul unei îndatoriri și al unei binefaceri. Și nu te simți cîtuși de puțin rușinat de sărăcia mea !

Cînd auzii aceste cuvinte, îmi simții inima cuprinsă de o milă caldă pentru ea ; căci nimic nu se face fără de voința lui Allah, care-i puternic și mare ! O luai așadar cu mine, o înveșmîntai în straie scumpe ; apoi întinsei pentru ea, pe corabie, covoare minunate, și îi făcui o primire ospitalieră, și bogată, și plină de strălucire. Apoi pornirăm la drum.

Și inima mea o iubi cu iubire mare. Și din clipa aceea n-o mai slăbii din ochi nici ziua, nici noaptea. Și eu singur dintre frați puteam să-mi petrec cu ea. Și așa, frații mei fură cuprinși de gelozie ; și mă pizmuiau și pentru bogăția și prețul neasemuit al mărfurilor mele ; și-și aruncară cu lăcomie privirile peste tot ce aveam, și-mi uneltiră moartea și răpirea banilor mei : căci Șeitan [1] le înfățișă fapta lor sub cele mai ademenitoare culori.

Într-o zi, pe cînd dormeam lîngă soția mea, veniră la noi, ne ridicară și ne aruncară pe amîndoi în mare ; și soția mea se trezi în apă. Atunci, în cît ai clipi din ochi, ea își schimbă înfățișarea și se prefăcu într-o efrită. Mă luă pe umeri și mă duse pe o insulă. Apoi se făcu nevăzută pentru toată noaptea, și se întoarse către dimineață, și-mi zise :

— Oare nu mă recunoști ? Sînt soția ta ! Eu te-am luat și te-am scăpat de la moarte, cu îngăduința lui Allah, preaînaltul. Căci, s-o știi bine, eu sînt o gennia. Și, din clipa cînd te-am zărit inima mea te-a îndrăgit numai fiindcă Allah a

[1] Diavolul, Satana.

voit-o și fiindcă sînt credincioasă în Allah și Profetul său, fie el (Profetul) binecuvîntat și ocrotit de Allah ! Cînd am venit la tine în starea nenorocită în care mă aflam, te-ai îndurat totuși să te căsătorești cu mine. Și atunci eu, în schimb, te-am scăpat de moartea în apă. Cît despre frații tăi, sînt plină de mînie împotriva lor, și trebuie neapărat să-i ucid !

La aceste vorbe rămăsei tare uluit, îi mulțumii pentru fapta ei, și-i spusei :

— Cît privește pieirea fraților mei, rogu-te, nu se cade !

Apoi îi povestii cîte mi s-au întîmplat cu ei de la început pînă la sfîrșit. După ce-mi ascultă vorbele, ea grăi :

— Eu, într-astă noapte, voi zbura pînă la ei și le voi scufunda corabia : și vor pieri !

Eu strigai :

— Pe Allah ! orice-ar fi, nu face asta, căci Meșterul Proverbelor zice : „O, tu ce faci bine unui nevrednic, să știi că ucigașul este pedepsit îndeajuns prin însăși fapta lui nelegiuită !" Ci, orice ar fi, ei rămîn totuși frații mei !

Ea răspunse :

— Trebuie neapărat să-i ucid !

Și în zadar implorai îndurarea ei. După aceea mă luă pe umeri și zbură, și mă așeză pe terasa casei mele. Deschisei ușile casei. Apoi scosei cei trei mii de dinari din ascunzătoare. Și deschisei o dugheană, după ce făcui vizitele trebuitoare și saluturile de cuviință ; și făcui noi cumpărături de mărfuri.

Cînd se lăsă noaptea, închisei dugheana și, intrînd în casa mea, îi găsii pe acești doi cîini legați într-un colț. Cînd mă văzură, se ridicară și în-

cepură să plîngă şi să se agaţe de veşmintele mele ; însă îndată după aceea veni în fugă soţia mea şi îmi grăi :

— Aceştia sînt fraţii tăi !

Eu întrebai :

— Dar cine i-a adus în starea aceasta ?

— Ea răspunse :

— Eu ! Am rugat, pe sora mea, care este mult mai iscusită decît mine în farmece, şi i-a adus în starea asta, din care nu vor mai putea ieşi decît peste zece ani !

Iată de ce, o, puternice genni, am venit în locul acesta, căci mă duc la cumnata mea s-o rog să-i mîntuiască, de vreme ce, iată, cei zece ani au trecut. La sosirea mea aici, îl văzui pe acest tînăr cumsecade, auzii păţania lui, şi nu vrusei nicidecum să plec mai departe pînă cînd nu voi vedea ce se întîmplă între tine şi el !

Şi asta-i povestea mea.

Genniul zise :

— Iată o poveste cu adevărat uimitoare : şi de aceea îţi hărăzesc a doua treime din sîngele de răscumpărare a omorului. Dar îi voi stoarce blestematului acesta, care a zvîrlit sîmburii, treimea ce mi se cuvine din sîngele său.

Atunci înaintă al treilea şeic, stăpînul mulei, şi-i zise genniului :

— Eu îţi voi istorisi o poveste şi mai minunată decît celelalte două. Şi-mi vei dărui restul sîngelui de răscumpărare a omorului.

Genniul răspunse :

— Facă-se voia ta !

Şi al treilea şeic spuse :

O, sultane, o, tu căpetenie a geniilor! mula aceasta a fost soția mea. Plecasem odată în călătorie și lipsisem de acasă, departe de ea, un an întreg; și, cînd mi-am încheiat treburile negustorești, mă întorsei la ea în plină noapte și o găsii culcată cu un sclav negru pe velința patului; și stăteau amîndoi acolo de vorbă și se giugiuleau, și rîdeau, și se sărutau, și își ațîțau poftele zbenguindu-se. De îndată ce dădu cu ochii de mine, ea se ridică în grabă și se aruncă asupra mea cu un ulcior de apă în mînă; murmură cîteva cuvinte deasupra ulciorului, mă stropii cu apă și îmi zise:

— Ieși din forma ta și prefă-te în cîine!

Și numaidecît mă prefăcui în cîine; și mă izgoni din casă. Ieși, și de atunci nu mai conteni să rătăcesc, și ajunsei în cele din urmă la dugheana unui casap. Mă apropiai și începui să rod oase. Cînd mă văzu stăpînul dughenei, mă luă și mă duse la el acasă.

Cînd mă văzu fata casapului, își ascunse numaidecît chipul sub văl și-i zise tatălui ei:

— Oare se cade asta? Aduci un bărbat în casă și intri cu el la mine!

Tatăl îi grăi:

— Dar unde-i acel bărbat?

Ea răspunse:

— Cîinele acesta e un bărbat. L-a vrăjit o femeie. Iar eu sînt în stare să-l mîntuiesc.

La aceste cuvinte, tatăl zise:

— Pe Allah! o, fiica mea, izbăvește-l!

Ea luă un ulcior de apă și, după ce murmură deasupra apei cîteva cuvinte, mă stropi cu cîteva picături, și spuse:

— Ieși din forma asta și întoarce-te la cea dintîi !

Atunci mă întorsei la înfățișarea mea dintîi, sărutai mîna fetei și zisei :

— Acum doresc să-mi vrăjești soția, așa cum m-a vrăjit ea pe mine.

Ea îmi dădu atunci puțină apă și îmi spuse :

— Dacă o găsești pe soția ta dormind, stropește-o cu apa aceasta și se va preschimba după voința ta !

Și, într-adevăr, o aflai dormind, o stropii cu apă și-i zisei :

— Ieși din forma asta și preschimbă-te luînd chipul unei mule !

Și iată că tocmai pe ea o vezi cu ochii tăi acum, o, sultane și căpetenie a regilor geniilor !

Atunci genniul se întoarse către mulă și-i zise :

— E drept ceea ce zice ?

Și ea dădu din cap și grăi prin semne :

— Ah, da ! Ah, da ! Așa este !

Toată povestea aceasta îl făcu pe genni să se înfioare de tulburare și plăcere, și-i dărui moșneagului ultima treime de sînge. Atunci...

Ajungînd aici, Șahrazada văzu mijind zorile și, sfioasă, conteni din vorbă, fără să se mai folosească de îngăduința primită. Atunci sora ei Doniazada îi spuse :

— O, sora mea, cît sînt cuvintele tale de gingașe și de mîngîietoare, de plăcute și de dulci în prospețimea lor !

Șahrazada răspunse :

— Dar ce sînt toate astea pe lîngă ceea ce voi povesti noaptea viitoare, de voi mai fi în viață și dacă regele va mai binevoi să mă păstreze !

Şi regele îşi zise: „Pe Allah! n-o voi ucide decît atunci cînd voi fi auzit urmarea istorisirii ei care-i aşa de uimitoare!"

Apoi regele şi Şahrazada îşi petrecură noaptea înlănţuiţi pînă la ziuă. După care regele se îndreptă spre sala unde împărţea dreptatea. Iar vizirul şi dregătorii intrară, şi divanul se umplu de lume. Şi regele judecă, numi şi îndepărtă din slujbe, şi isprăvi treburile, şi împărţi porunci, şi aceasta pînă la sfîrşitul zilei. Apoi divanul fu ridicat, iar regele Şahriar se întoarse în palatul său.

Şi cînd se lăsă a treia noapte

Doniazada zise:

— O, sora mea! Te rog întregeşte-ne povestea.

Iar Şahrazada răspunse:

— Cu toată inima deschisă şi darnică!

Apoi ea urmă:

— Mi s-a povestit, o, mărite rege, că, după ce al treilea şeic îi istorisi genniului povestea cea mai uimitoare din cele trei, genniul se minună nemaipomenit, se înfioră de tulburare şi plăcere, şi zise:

— Îţi dăruiesc şi restul sîngelui de răscumpărare a omorului. Şi-l slobod pe negustor.

Atunci negustorul, plin de fericire, se înfăţişă înaintea şeicilor şi le mulţumi călduros. Iar ei, la rîndul lor, îl hiritisiră cu prilejul izbăvirii lui.

Şi fiecare dintre ei se întoarse în ţara sa şi în drumul său.

— Însă, urmă Şahrazada, aceasta nu-i mai uimitoare decît povestea pescarului.

Atunci regele îi zise Şahrazadei:

— Care poveste a pescarului?

Şi Şahrazada începu:

POVESTEA PESCARULUI CU EFRITUL

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că trăia odată un pescar, om foarte înaintat în vîrstă, însurat, tată a trei copii şi foarte sărac de felul lui.

Şi avea obiceiul să arunce năvodul de patru ori pe zi, nimic mai mult. Ci într-o bună zi, la ceasul amiezii, merse pe ţărmul mării, îşi puse jos coşul, aruncă năvodul şi aşteptă răbdător pînă cînd acesta se aşeză în fundul apei. Atunci strînse firele, şi simţi năvodul tare greu, şi nu izbuti să-l tragă la el. Atunci tîrî capătul pe ţărm şi-l legă de un stîlp bătut în pămînt. Apoi se dezbrăcă, se cufundă în apă, în jurul năvodului, şi nu conteni să se opintească pînă cînd nu-l văzu scos afară. Plin de bucurie, se îmbrăcă, dar, apropiindu-se de năvod, găsi într-însul un măgar mort. La vederea acestuia, fu cuprins de mîhnire şi spuse :

— Nu-i altă putere şi tărie decît întru Allah, preaînaltul, atotputernicul ! Apoi spuse : Însă, într-adevăr, acest dar al lui Allah este uluitor !

Şi rosti aceste versuri :

Cufundătorule ! te duci, orbiș, de-a dura
În beznele adînci de noapte și pierzare !...
Cum soartei nu-i prea plac imbolduri de mișcare,
Mai stai, în truda-ți grea, tu nu uita măsura !

Apoi trase năvodul și-l stoarse de apă ; după ce-l stoarse bine, îl întinse din nou. Apoi coborî în apă și zise : „În numele lui Allah !" Și aruncă iarăși năvodul în apă, și așteptă să atingă fundul ; încercă atunci să-l scoată, dar își dete seama că năvodul era tare greu și părea mai prins de fund decît întîia dată. Și crezu din nou că era ceva pește mare. Legă atunci năvodul de mal, se dezbrăcă, se cufundă în apă, și nu se lăsă pînă nu-l trase afară ; și, ducîndu-l pe mal, găsi într-însul un chiup urias, plin de mîl și de nisip. La vederea acestuia, el se jelui și rosti versurile :

Schimbări, voi, ale soartei, de-ajuns ! Mărinimie
Cu oamenii ! Ce trist e ! Nu-i pe pămînt răsplată
Cît meritul de-naltă, cît fapta-n măreție !

Din casă ies adesea și cat, naiv, Norocul,
Și aflu că e vreme de cînd Norocul, iată,
E mort ! Păcătoșenii ! Așa, așa ți-i jocul,

Noroace, ție ! 'N umbră alungi tot ce cu minte
Se știe, -aici, în viață, și strîngi întreaga gloată
De proștănaci, cu care duci state și duci ginte !

Apoi aruncă chiupul departe, stoarse năvodul, îl curăți, ceru iertare lui Allah pentru pornirea lui de răzvrătire, și se întoarse spre mare pentru

a treia oară ; aruncă năvodul, așteptă ca acesta să atingă fundul și, scoțîndu-l, găsi într-însul oale sparte și cioburi de sticlă. La vederea lor, mai rosti niște versuri de-ale unui poet :

Poete ! vîntul sorții nu suflă niciodată
În partea ta ! Naive, nu știi că, orice-ai face
Frumos, cu a ta pană din trestie tăiată,
Oricît ți-e scrisu-n șiruri — vei fi sărac și pace ?

Și ridicîndu-și fața către cer, strigă :

— Allah ! Tu știi ! eu nu arunc năvodul decît de patru ori. Și iată că l-am și aruncat de trei ori !

După aceasta, pomeni încă o dată numele lui Allah, azvîrli năvodul în mare, și așteptă să se așeze pe fund. Și de astădată, cu toate sforțările lui, nu izbuti nici într-un chip să tragă năvodul, care se agăța încă și mai tare de stîncile de pe fund. Atunci strigă :

— Nu este tărie și putere decît numai întru Allah !

Apoi se dezbrăcă, se scufundă de jur-împrejurul năvodului și se apucă să-l tragă pînă ce îl desprinse și îl tîrî la țărm. Îl deschise și găsi într-însul, de astădată, un vas mare de aramă galbenă, plin și neatins ; gura îi era cetluită cu plumb, purtînd urma peceții domnului nostru Soleiman [1], fiul lui Daud [2]. La vederea acestuia, pescarul se bucură mult și își zise : „Iată un lucru pe care-l voi vinde în sukul [3] căldărarilor, căci așa ceva face pe puțin zece dinari de aur !" Încercă

[1] Solomon, fiul lui David. Arabii îl socotesc căpetenia gennilor binefăcători și răufăcători.
[2] David.
[3] *Suk* — piață, bazar.

apoi să lege vasul și să-l ia la spinare, dar îl găsi prea greu și își zise : „Trebuie neapărat să-l deschid, să văd ce se află într-însul, și-l voi deșerta în sacul meu ; apoi voi vinde vasul în sukul căldărarilor". Luă cuțitul și-l mînui pînă cînd îi descetlui plumbul ; întoarse apoi vasul cu gura în jos și-l scutură ca să-i deșerte conținutul pe pămînt. Dar nimic nu ieși din vas, decît un fum care urcă în albastrul cerului și se așternu pe fața pămîntului. Și pescarul se minună tare. Apoi fumul ieși tot afară, se îndesă și se preschimbă într-un efrit al cărui cap atingea norii, iar picioarele i se tîrau în pulbere. Capul acelui efrit era ca o cupolă, mîinile ca niște furci, picioarele ca niște catarge, gura ca o peșteră, dinții ca niște pietre, nasul ca un ulcior, ochii ca două torțe ; părul îi era încîlcit și plin de praf. La vederea lui, pescarul se înspăimîntă, mușchii îi tremurară, dinții i se încleștară cu putere, scuipatul îi secă în gură, iar ochii îi fură orbiți de lumină.

Cînd efritul îl văzu pe pescar, strigă :

— Nu este nici un alt Dumnezeu decît numai Allah, și Soleiman este profetul lui Allah ! Și întorcîndu-se către pescar, îi zise : Iar tu, o, mărite Soleiman, profetul lui Allah, nu mă ucide, căci niciodată nu-ți voi ieși din voie și nu mă voi răzvrăti împotriva poruncilor tale !

Atunci pescarul îi grăi :

— O, uriaș răzvrătit și cutezător, îndrăznești să spui că Soleiman este prorocul lui Allah ! De altminteri Soleiman a murit de două mii opt sute de ani, și sîntem la plinirea vremurilor ! Ce-i cu povestea asta ? Și ce-ți veni să îndrugi ? Și din ce pricină te-ai vîrît în vasul acesta ?

La aceste cuvinte, genniul îi zise pescarului :

— Alt Dumnezeu nu este decît numai Allah ! Lasă-mă să-ți împărtășesc o veste bună, o, pescarule !

Pescarul îl întrebă :

— Și ce vrei să-mi vestești ?

El răspunse :

— Moartea ta ! Și chiar în ceasul acesta, și în cel mai groaznic chip !

Pescarul răspunse :

— Pentru această veste meriți, o, șeic al efriților, să fii lipsit de ocrotirea cerului ! Și fie ca aceasta să te îndepărteze de noi ! Și de ce, oare, îmi vrei pieirea mea ? Și ce am făcut, oare, ca să fiu vrednic de moarte ? Te-am slobozit din vas, te-am izbăvit din acea îndelungată ședere în mare și te-am adus înapoi pe pămînt !

Atunci efritul zise :

— Cumpănește și alege-ți felul morții care ți-e mai pe voie și chipul cum ți-ar plăcea mai bine să fii ucis !

Pescarul întrebă :

— Care fărădelege mă face vrednic de asemenea pedeapsă ?

Efritul răspunse :

— Ascultă povestea mea, o, pescarule !

Pescarul grăi :

— Vorbește ! și scurtează-ți cuvîntul, căci, de nerăbdare, sufletul meu e gata să iasă !

Efritul spuse :

— Află că sînt un genni răzvrătit ! M-am răsculat împotriva lui Soleiman, fiul lui Daud. Numele meu este Sakhr el-Genni ! Și Soleiman îl zori spre mine pe vizirul său Assef, fiul lui Barkhia, care, cu toată împotrivirea mea, m-a dus și

m-a dat în mîinile lui Soleiman. Și nasul meu, în clipa aceea, se umili tare mult. La vederea mea, Soleiman făcu legămînt lui Allah și îmi porunci să îmbrățișez religia lui și să mă supun lui. Dar eu mă împotrivii. Atunci el ceru să i se aducă această amforă și mă închise într-însa. O cetlui cu plumb și o întipări cu numele celui preaînalt. Apoi dădu poruncă gennilor credincioși, care mă luară pe umeri și mă lepădară în mijlocul mării. Petrecui o sută de ani în fundul apei, și spuneam în inima mea : „Pe veci îl voi îmbogăți pe acela care mă va mîntui !“ Dar cei o sută de ani trecură și nimeni nu mă izbăvi. Cînd intrai în a doua numărătură de o sută de ani, îmi zisei : „Voi descoperi și voi da comorile pămîntului aceluia care mă va mîntui !“ Dar nimeni nu mă izbăvi. Și se scurseră patru sute de ani, și îmi zisei : „Îl voi învrednici cu trei lucruri la alegerea lui pe acela care mă va mîntui !“ Dar nimeni nu mă izbăvi ! Atunci mă cuprinse o mînie cumplită și spusei în sufletul meu : „Acum îl voi ucide pe acela care mă va mîntui, dar îi voi îngădui alegerea morții !“ Atunci ai venit tu, pescarule, și m-ai izbăvit. Și-ți îngădui să-ți alegi singur felul morții !

La aceste cuvinte ale efritului, pescarul strigă :

— O, Allah, ce minune mare ! A trebuit să fiu tocmai eu acela care să-l izbăvească ! O, efritule, fii îndurător cu mine, și Allah se va îndura de tine ! Dar dacă mă vei pierde, Allah va ridica asupra ta un altul care să te piardă și pe tine.

Atunci efritul îi grăi :

— Dar dacă vreau să te ucid, e tocmai fiindcă tu m-ai mîntuit !

Și pescarul adăugă :

— O, șeic al efriților, prin urmare așa vrei să-mi întorci binele prin rău! Așadar proverbul nu minte cîtuși de puțin!

Și pescarul rosti aceste versuri:

Vrei tu să guști amarul de-a pururi aflător
În tot ce e? Fii bun și îndatoritor.

Da, chiar pe viața mea făgăduială-ți dau:
Nerecunoscător e-un ticălos — pe șleau!

Și-ncearcă, dacă vrei! Căci soarta ți-i de fier,
Cum fu și-a bietului Magir, mama lui Amer!

Însă efritul îi spuse:

— Ajunge cu atîta vorbărie! Să știi că am neapărată nevoie de moartea ta!

Atunci pescarul zise în sinea lui: „Eu nu sînt decît un om, și el este un genni, dar Allah mi-a dat o judecată foarte așezată; și așa, voi potrivi o capcană ca să-l pierd, un șiretlic cum mă pricep eu. Și voi vedea atunci dacă el, la rîndul lui, va putea urzi ceva cu răutatea și viclenia lui."

Și atunci îi spuse efritului:

— Într-adevăr mi-ai hărăzit moartea?

Efritul îi răspunse:

— Nu te îndoi cîtuși de puțin!

Atunci pescarul urmă:

— În numele celui preaînalt, care este întipărit pe pecetea lui Soleiman, te rog fierbinte să-mi răspunzi cu adevărat la întrebarea mea!

Cînd efritul auzi numele celui preaînalt, fuse tare înduioșat și zguduit, și răspunse:

— Poţi întreba, şi-ţi voi spune numai adevărul.
Atunci pescarul zise :
— Cum ai putut să încapi întreg în acest vas, care deabia îţi poate cuprinde piciorul sau mîna ?
Efritul spuse :
— Nu cumva te îndoieşti de asta ?
Pescarul răspunse :
— Într-adevăr, n-o voi crede, decît dacă te voi vedea chiar cu ochii mei încăpînd în acest vas !

Dar în clipa aceea, Şahrazada văzu ivindu-se dimineaţa şi tăcu discretă. Şi regele Şahriar îşi zise în sine: „Desigur, povestea aceasta este nespus de uimitoare. Voi aştepta sfîrşitul ei, şi pe urmă voi face şi cu această fată a vizirului meu ceea ce am făcut cu celelalte fete."

Şi cînd se lăsă a patra noapte

Ea spuse :

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că, atunci cînd pescarul îi zise efritului : „N-o voi crede, decît dacă te voi vedea chiar cu ochii mei încăpînd în acest vas", efritul se tulbură tare, se scutură şi se prefăcu din nou într-un vîrtej de fum care urcă pînă în cer, se îndesă şi începu să intre în vas, puţin cîte puţin, pînă la capăt. Atunci pescarul luă cu iuţeală capacul de plumb întipărit cu pecetea lui Soleiman şi astupă gura vasului. Apoi îl strigă pe efrit şi-i zise :
— Ei ! socoteşte şi cumpăneşte felul morţii de care doreşti să mori, altfel te voi azvîrli în mare şi-mi voi zidi o casă pe ţărm şi voi împiedica pe oricine ar veni să pescuiască, spunîndu-i : „Aici

se află un efrit ; odată scăpat, el vrea să-l ucidă pe mîntuitorul său și-i înșiră feluri de moarte ca să-și aleagă una !“

Cînd efritul auzi vorbele pescarului, încercă să iasă, dar nu izbuti ; și se văzu întemnițat, cu pecetea lui Soleiman deasupra capului. Înțelese atunci că pescarul îl încuiase în temnița împotriva căreia nu pot să izbîndească nici cei mai slabi și nici cei mai puternici dintre efriți ! Și, simțind că pescarul îl ducea către mare, zise :

— Nu ! Nu !

Și pescarul grăi :

— Trebuie ! ah, trebuie !

Atunci genniul începu să-l ia cu vorbe dulci ; se supuse și grăi :

— O, pescarule, ce ai de gînd să faci cu mine ?

El zise :

— Să te arunc în mare ! Căci dacă ai petrecut acolo o mie opt sute de ani, eu te voi țintui tot acolo pînă în ceasul judecății ! Căci oare nu te-am rugat să mă cruți, pentru ca Allah să te cruțe ? și să nu mă ucizi pentru ca nici Allah să nu te ucidă ? Dar tu ai respins rugămintea mea și te-ai purtat mișelește ! De aceea Allah te-a dat în mîinile mele. Și n-am nici o remușcare că te trădez !

Atunci efritul zise :

— Deschide-mi vasul și te voi copleși de binefaceri !

El îi răspunse :

— Minți, blestematule ! De altminteri, între mine și tine se petrece tocmai ceea ce s-a petrecut între vizirul regelui Iunan și medicul Ruian !

Și efritul întrebă :

— Dar cine erau vizirul regelui Iunan și medicul Ruian ? Și cum e această poveste ?

POVESTEA VIZIRULUI REGELUI IUNAN ŞI A MEDICULUI RUIAN

Pescarul zise:

Află, tu efritule, că trăia odată, în vechimea timpurilor şi în trecutul evului şi al clipei, în oraşul Fars, în ţara Rumannilor[1], un rege numit Iunan. El era bogat şi puternic, stăpîn peste oşti, peste puteri însemnate şi cu aliaţi din toate soiurile de oameni. Însă trupul lui era chinuit de o lepră care îi adusese la deznădejde pe medicii şi cărturarii din ţara lui. Nici drogurile, nici hapurile, nici alifiile nu aveau nici o înrîurire asupra lui, şi nici unul dintre medici nu putea să-i afle vreun leac tămăduitor. Ci într-o zi, un medic bătrîn şi vestit, pe al său nume Ruian, veni în oraşul regelui Iunan. Era priceput în cărţile greceşti, persane, romane, arabe şi siriene; studiase medicina şi astronomia, ale căror principii şi reguli le cunoştea prea bine, şi înrîuririle lor bune şi pe cele rele; cunoştea însuşirile plantelor şi ale ierburilor grase sau uscate, şi înrîuririle lor bune şi rele; în sfîrşit, studiase filozofia şi toate ştiinţele medicale şi multe ştiinţe încă. Şi aşa, după ce medicul intră în oraş şi petrecu acolo cîteva zile, auzi povestea regelui şi a leprei care îi chinuia trupul, prin voia lui Allah şi, la fel, despre deplina neizbîndă a încercărilor de lecuire ale tuturor medicilor şi cărturarilor. La această veste, medicul îşi petrecu noaptea frămîntat de gînduri. Dar cînd se trezi dimineaţa — şi cînd străluci lumina zilei

[1] *Rumannii (rumii) din Bizanţ* — prin extensiune: toţi creştinii şi îndeosebi grecii.

și soarele salută lumea, această măreață podoabă a celui preabun — el se îmbrăcă în cele mai frumoase veșminte ale sale și intră la regele Iunan. Sărută pămîntul din fața mîinilor sale, și rosti urări pentru vecia puterii lui și a darurilor lui Allah asupra lui, și pentru toate cele bune. Apoi vorbi ; îi împărtăși cine este, și spuse :

— Am aflat despre boala ce te-a lovit în tot trupul, și am aflat că o mulțime de medici n-au putut găsi mijlocul prin care s-o curme. Dar eu te voi lecui, o, rege, și nu te voi pune nicidecum să bei tot felul de leacuri și nici nu te voi unge cu tot felul de alifii !

La aceste vorbe, regele Iunan se minună peste măsură și zise :

— Cum vei face ? Ci, pe Allah ! de mă vei tămădui, te voi îmbogăți pe tine și pe fiii fiilor tăi, și-ți voi împlini toate dorințele, și vei fi tovarășul meu de băutură și prietenul meu ! După aceea, regele îi dădu o mantie frumoasă, și îl copleși cu daruri, și-i zise : Într-adevăr mă vei tămădui de această boală, fără leacuri și fără alifii ?

El îi răspunse :

— Da, desigur ! Te voi tămădui fără nici o osteneală și dureri în trupul tău.

Atunci regele se minună cum nu se putu mai tare, și-i spuse :

— O, medic neîntrecut, în care zi și care clipă voi vedea înfăptuindu-se ceea ce mi-ai prevestit ? Grăbește-te s-o faci, o, fiul meu !

El îi răspunse :

— Ascult și mă supun !

Apoi coborî de la rege și închirie o casă unde își rîndui cărțile, leacurile și ierburile sale aromatice. Apoi își făcu extracte din medicamentele lui și din cele obișnuite, își alcătui un mai de

lemn, scurt și încovoiat, pe care îl scobi la capăt și-i potrivi o coadă; și mai făcu o minge, cum se pricepu mai bine. Cînd sfîrși cu lucrul, urcă la rege, a doua zi; intră la el și sărută pămîntul din fața mîinilor sale. Apoi îi prescrise să meargă la meidan[1] călare, să se joace cu mingea rostogolind-o cu maiul.

Regele merse însoțit de emirii lui, de curteni, de viziri și de căpeteniile împărăției. De abia ajunse la meidan, că medicul Ruian se înfățișă și îi dădu maiul, zicîndu-i:

— Ia maiul acesta și prinde-l așa în pumn; izbește cu el în pămînt și în minge din toată puterea. Și fă în așa chip încît să asuzi și în palmă și pe tot trupul. În felul acesta leacul va străbate în palmă și ți se va împrăștia prin tot trupul. După ce vei fi asudat și leacul va fi avut răgazul să lucreze, întoarce-te la palat și du-te apoi la hammam de te scaldă. Atunci vei fi vindecat. Și acum pacea să fie cu tine!

Atunci regele Iunan luă maiul de la medic și-l strînse zdravăn în mînă. La rîndul lor, niște călăreți aleși urcară pe cal și-i aruncară mingea. Atunci el se puse să gonească în urma ei, ca s-o ajungă și s-o izbească cu putere, ținînd mereu în mînă strîns cu străşnicie maiul. Și nu încetă să izbească mingea, pînă cînd asudă tare în palmă și pe tot trupul. Și așa leacul străbătu în palmă și se împrăștie prin tot trupul. Cînd medicul Ruian văzu că leacul se împrăștiase prin tot trupul, îi porunci regelui să se întoarcă la palat și să meargă la hammam, să facă numaidecît o baie. Și regele Iunan se întoarse îndată și porunci să i se pregătească hammamul. I-l pregătiră și, în acest scop,

[1] Piața consacrată jocurilor și întrecerilor sportive.

tapiţerii se grăbiră cu sîrguinţă și sclavii se zoriră pe întrecute și-i gătiră schimburile. Atunci regele intră în hammam și făcu o baie, apoi se îmbrăcă din nou chiar în hammam, de unde ieși, încălecă pe cal și se întoarse la palat, ca să doarmă.

Iată în ce îl privește pe regele Iunan! Cît despre medicul Ruian, acesta se întoarse acasă să se culce, se deșteptă dimineaţa, urcă la rege, îi ceru îngăduinţa să intre, ceea ce regele îi încuviinţă, intră, sărută pămîntul din faţa mîinilor sale și începu prin a-i recita cu gravitate cîteva strofe:

Dar Elocinţa-n floare-o fi, de-i ești alcs părinte,
Şi nici s-aleagă n-ar putea pe altul mai cu minte!

Tu raze-mprăștii: clarul lor, o faţă-n strălucire,
Ar face să pălească și cărbunii-aprinși de fire!

Rămînă chipu-i glorios vremi multe-n frăgezime:
Să vadă pîn' și Timpul chiar, cu zbîrcituri
mulţime!

Cu bunătăţi m-ai coperit, din dărnicie-ntinse,
Cum sub un nor prietenos colinele sînt prinse!

Prin fapte mari tu ai ajuns la culmile de slavă...
Ești drag Ursitei, dar și ea-ţi dă tot, făr'de
zăbavă.

Odată versurile recitate, regele se sculă în picioare și se aruncă drăgăstos la gîtul medicului. Apoi îl îmbie să șadă lîngă el și-l dărui cu minunate veșminte de cinstire.

Într-adevăr, cînd părăsise hammamul, el își privise trupul și nu mai găsise nici urmă de lepră ; pielea lui se făcuse curată ca argintul neprihănit. Se bucură atunci cît putu să se bucure mai mult, și pieptul i se lărgi și i se umflă de plăcere. Cînd se sculă dimineața, intră în divan și se așeză pe tron ; iar curtenii și mai-marii împărăției intrară și ei, și la fel făcu medicul Ruian : atunci, la vederea lui, regele se ridică în grabă și-l puse să șadă lîngă el. Apoi li se serviră la amîndoi mîncări, și bucate, și băuturi cît fu ziua de mare. Cînd se lăsă noaptea, regele îi dădu medicului două mii de dinari, fără să socotim veșmintele de cinstire și darurile, și-i dădu chiar și armăsarul lui de călărie. Și așa, medicul își luă rămas bun și se întoarse acasă.

Și regele nu mai contenea să se mire, minunîndu-se de măiestria medicului, și să zică : „M-a *lecuit pe dinafară, fără să mă* ungă cu alifii ! Ci, pe Allah ! asta-i o știință minunată ! Am datoria să-l acopăr pe acest om cu binefacerile dărniciei mele și să-l iau de tovarăș și prieten iubitor pentru totdeauna !“ Și regele Iunan se culcă vesel și bucuros nevoie mare văzîndu-se sănătos la trup și tămăduit de boală.

Așadar, cînd regele veni dimineața și se așeză pe tron, conducătorii norodului stătură în picioare, în fața mîinilor sale, iar emirii și vizirii se așezară de-a dreapta și de-a stînga lui. El porunci atunci să-l cheme pe medicul Ruian, care veni și sărută pămîntul din fața mîinilor sale. Și regele se ridică anume, îl puse să șadă lîngă el, mîncă împreună cu el, îi ură viață lungă și-i dădu o mantie de cinstire și o mie de dinari. Și astfel se întoarse medicul acasă, înălțînd rugi pentru rege.

Dimineața, cînd se sculă, regele ieși și intră în divan, înconjurat de emiri, viziri și curteni. Ci printre viziri se afla unul cu o înfățișare respingătoare, cu chipul scîrnav și de piază rea, înfricoșător, grețos de zgîrcit, pizmaș și împietrit de invidie și ură. Cînd acest vizir îl văzu pe rege așezîndu-l alături de el pe medicul Ruian și învrednicindu-l cu toate binefacerile sale fu cuprins de invidie și hotărî, în taină, să-l piardă, după spusa proverbului : „Invidiosul caută să izbească în oricine, tirania stă la pîndă în inima invidiosului ; puterea o scoate la iveală, și slăbiciunea o ține mocnind". Vizirul se apropie atunci de regele Iunan, sărută pămîntul din fața mîinilor sale și spuse :

— O, rege al veacului și al timpurilor, tu care i-ai încărcat pe oameni cu binefacerile tale, îți dau un sfat de-o nemaipomenită însemnătate și pe care n-aș putea să ți-l ascund fără să fiu cu adevărat un rău fiu al tău : dacă îmi poruncești să ți-l dezvălui, ți-l voi dezvălui !

Atunci regele, tulburat adînc de vorbele vizirului, spuse :

— Și care-i sfatul tău ?

Celălalt răspunse :

— O, rege slăvit, cei din vechime au zis : „Cel care nu privește sfîrșitul și urmările, nu va avea norocul drept prieten" — și tocmai îl văd pe rege pierzîndu-și judecata și învrednicind cu binefaceri pe dușmanul său, pe acel care dorește nimicirea domniei sale, acoperindu-l cu favoruri, copleșindu-l cu daruri mărinimoase. Ci eu din pricina aceasta, sînt cuprins de cea mai mare teamă pentru soarta regelui meu !

La aceste cuvinte, regele se tulbură nespus de tare, se schimbă la chip și spuse :

— Cine-i acela despre care susţii că e duşmanul meu şi care ar fi fost copleşit de favorurile mele ?

El îi răspunse :

— O, rege, dacă ai adormit, trezeşte-te ! căci eu vorbesc de medicul Ruian !

Atunci regele îi spuse :

— Acesta este prietenul meu bun şi îmi e cel mai scump dintre oameni, căci m-a lecuit cu un leac pe care l-am ţinut în mînă şi m-a mîntuit de boala care i-a făcut pe ceilalţi medici să deznădăjduiască ! Da, desigur ! nu-i nimeni altul ca el în acest veac, în lumea întreagă, în Apus şi în Răsărit ! Şi cum îndrăzneşti să îndrugi asemenea lucruri despre el ? În ce mă priveşte, de astăzi înainte îl voi dărui cu bani, îi voi da şi leafă, ca să aibă pe lună o mie de dinari. De altminteri, chiar dacă i-aş da jumătate din împărăţie, şi ar fi puţin lucru pentru el. De asemenea cred cu tărie că tu nu spui toate acestea decît din invidie, cum se istoriseşte în povestea ce am auzit-o despre regele Sindabad !

În clipa aceea, Şahrazada fu surprinsă de licărirea dimineţii şi conteni din povestirea ei. Atunci Doniazada îi grăi :

— O, sora mea, cît sînt de dulci, şi de gingaşe, şi plăcute, şi fără de prihană cuvintele tale !

Şi Şahrazada îi răspunse :

— Dar ce sînt toate astea pe lîngă ceea ce vă voi povesti la amîndoi, în noaptea viitoare, dacă voi mai fi în viaţă, şi dacă regele va mai binevoi să mă păstreze !

Atunci regele zise în sinea lui : „Pe Allah ! n-o voi ucide înainte de a auzi urmarea povestirii ei, care-i o poveste într-adevăr minunată !“ Apoi îşi petrecură amîn-

doi noaptea, îmbrățișați pînă dimineața. Și regele ieși spre sala judecății, și divanul se umplu de lume. Și regele judecă, numi în slujbe și îndepărtă din dregătorii, cîrmui și sfîrși treburile domniei; și aceasta pînă la capătul zilei. Apoi divanul fu ridicat, și regele intră în palatul său. Cînd se apropie noaptea, făcu lucrul său obișnuit cu Șahrazada, fiica vizirului.

Cînd se lăsă a cincea noapte

Șahrazada spuse:

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că regele Iunan îi zise vizirului său:

— O, vizire, ai lăsat să pătrundă în tine invidia împotriva medicului și vrei să-l ucid, ca pe urmă să mă căiesc, așa cum s-a căit regele Sindabad după ce a ucis șoimul!

Vizirul răspunse:

— Și cum s-a întîmplat aceasta?

Atunci regele Iunan povesti:

ȘOIMUL REGELUI SINDABAD

Se zice că trăia odată un rege între regi, în Fars, care era mare iubitor de petreceri, de plimbări prin grădini și de tot felul de vînători. Și avea un șoim pe care îl crescuse el însuși, și care nu-l părăsea nici ziua, nici noaptea: căci chiar și în

timpul nopții îl ținea pe pumnul său ; și cînd mergea la vînătoare îl lua cu sine, și îi atîrnase la gît o cupă de aur, din care îi dădea să bea. Într-o zi, pe cînd ședea în palatul său, veni deodată un vechil încărcat cu păsări de vînătoare, care îi zise :

— O, rege al veacului, e tocmai timpul potrivit să mergem la vînătoare !

Regele își făcu pregătirile de plecare, și luă șoimul pe braț. Apoi plecară și ajunseră într-o vîlcea, unde întinseră plasele de vînătoare. Și deodată o gazelă căzu în capcană. Atunci regele spuse :

— Îl voi ucide pe acela pe lîngă care va trece gazela !

Apoi se apucară să strîngă plasa în jurul gazelei, care se apropie de rege, se ridică pe picioarele de dinapoi și apropie de piept picioarele din față ca și cum ar fi vrut să-l salute pe rege. Atunci regele bătu lin din palme, ca s-o facă să fugă, dar ea sări odată și o zbughi trecînd peste capul lui și se cufundă în depărtări. Și regele se întoarse spre străjeri și-i văzu făcîndu-și semne cu ochii. La vederea lor, îl întrebă pe vizir :

— Ce-i cu oștenii aceștia, de își fac astfel semne și mă arată pe mine ?

Vizirul îi răspunse :

— Ei zic că ai jurat să trimiți la moarte pe oricine va vedea trecînd gazela pe lîngă el !

Și regele spuse :

— Pe viața și pe capul meu ! trebuie să urmărim această gazelă și s-o aducem înapoi !

Și regele porni în goana calului pe urmele gazelei ; și șoimul o izbea cu ciocul peste ochi, și atît de tare încît o orbi și-o făcu să amețească. Atunci regele își luă hangerul, o izbi cu el și o făcu să se

rostogolească; apoi coborî, o înjunghie, o jupui și-i atîrnă leșul de oblîncul șeii.

Ci era cald, și locul pustiu, sterp și fără apă. Și regele însetase, și calul însetase. Și regele se întoarse și văzu un copac din care curgea o apă ca untul. Ci regele avea mîna acoperită de o mănușă de piele; și așa el luă cupa de la gîtul șoimului, o umplu din apa aceea și i-o întinse păsării; dar pasărea dădu cupei o lovitură cu aripa și o vărsă. Regele luă cupa a doua oară, o umplu și, gîndindu-se mereu că păsării îi este sete, i-o puse dinainte; dar șoimul, pentru a doua oară, dădu cupei o lovitură cu aripa și o răsturnă. Și regele se mînie pe șoim, luă pentru a treia oară cupa, dar i-o întinse calului: și șoimul răsturnă iarăși cupa cu aripa. Atunci regele spuse:

— Fie ca Allah să te îngroape, o, tu, cea mai nefastă dintre păsări și cobe! M-ai împiedicat să beau, te-ai lipsit pe tine însuți de apă, și l-ai lipsit și pe cal.

Apoi îl izbi pe șoim cu hangerul și-i reteză aripile. Atunci șoimul ridică greoi capul și-i grăi prin semne: „Privește ce e sus în copac!“ Și regele ridică ochii, și văzu în copac un șarpe năprasnic; ceea ce curgea era veninul său. Atunci regele se căi că retezase aripile șoimului. Se ridică, încălecă din nou pe cal, plecă ducînd cu sine gazela și ajunse la palatul său. Aruncă gazela, bucătarului spunîndu-i:

— Ia-o și gătește-o!

Apoi regele se așeză pe tron, avînd pe braț șoimul. Atunci șoimul suspină o dată și muri. La această priveliște, regele scoase strigăte de jale și de durere, fiindcă ucisese tocmai șoimul care l-a scăpat de la pieire.

Aceasta este povestea regelui Sindabad !

Cînd vizirul auzi istorisirea regelui Iunan, îi zise :

— O, rege mare și plin de vrednicie, ce rău am săvîrșit oare, ale cărui urmări aducătoare de nenorocire să le fi văzut ? Nu m-am purtat așa decît fiindcă mi-a fost milă de tine. Și tu vei cunoaște adevărul spuselor mele ! Dacă mă asculți, ești scăpat, dacă nu, vei pieri așa cum a pierit un vizir viclean care îl înșelase pe fiul unui rege între regi.

POVESTEA PRINȚULUI ȘI A VAMPIREI

Regele despre care este vorba avea un fiu foarte iubitor de vînătoare pe jos și de vînătoare călare, și avea el și un vizir. Și regele acela îi porunci vizirului să fie cu fiul său pretutindeni, oriunde va merge. Într-una din zile fiul ieși la vînătoare pe jos și la vînătoare călare, și împreună cu el ieși și vizirul tatălui său. Și amîndoi merseră și văzură o fiară grozavă. Și vizirul îi zise fiului de rege :

— E rîndul tău ! Aruncă-te după fiara asta și urmărește-o !

Iar prințul se porni în urmărirea fiarei pînă ce se făcu nevăzut. Și iată că deodată fiara se pierdu în pustietate. Prințul rămase tare buimăcit, și nu mai știa încotro s-o apuce, cînd văzu în susul drumului o sclavă tînără care plîngea. Prințul o întrebă :

— Cine ești tu ?

Ea îi răspunse :

— Fiica unui rege între regi, din India. În timp ce călătoream prin deșert cu caravana, m-a prins somnul și am căzut din șa fără să-mi dau seama. Și mă trezii părăsită, singură și fără să mai știu încotro s-o apuc !

Cînd prințul auzi aceste cuvinte, fu cuprins de înduioșare și o săltă pe spinarea calului său, o așeză călare pe crupă, și porni la drum. Trecînd pe lîngă o insuliță pustie, sclava îi zise :

— O stăpîne al meu, aș vrea să-mi fac nevoile !

Atunci o coborî pe insuliță și, văzînd că ea întîrzie prea mult și că era prea înceată, porni pe urmele ei fără ca ea să bage de seamă. Ci ea era o vampiră ! Și le spunea copiilor ei :

— O, copiii mei, astăzi v-am adus un băiat tînăr și dolofan !

Și ei strigară :

— O, adu-ni-l mai repede, măicuță, ca să ne umplem burțile !

Cînd prințul auzi vorbele lor, nu se mai îndoi de moartea sa, mușchii îi fremătară și, cuprins de mare spaimă, se întoarse la locul unde își lăsase calul. Cînd ieși vampira din vizuină, îl văzu speriat ca pe un mișel fricos și tremurînd, și-l întrebă :

— De ce ți-e frică ?

El răspunse :

— Am un vrăjmaș de care mi-i frică.

Și vampira adăugă :

— Dar mi-ai spus chiar așa : sînt un prinț... nu ?

El răspunse :

— Da, într-adevăr.

Ea spuse :

— Atunci de ce nu dai dușmanului tău ceva bani ca să-l mulțumești ?

El răspunse :

— Vai ! el nu se mulțumește cu bani, și nu rîvnește decît sufletul meu ! Ci tare mi-e frică și mă simt robul nedreptății !

Ea spuse :

— Dacă ești asuprit, așa cum susții, n-ai decît să ceri ajutorul lui Allah împotriva vrăjmașului tău ; și el te va păzi de fărădelegile lui și de fărădelegile tuturor acelora de care-ți este frică :

Atunci prințul ridică ochii spre cer și rosti :

— O, tu, care-i răspunzi celui asuprit, dacă te roagă, și-i descoperi răul, ajută-mă să-mi biruiesc vrăjmașul, și îndepărtează-l de la mine, căci tu ai putere peste tot ce vrei !

Cînd vampira auzi această rugăciune se făcu nevăzută. Iar prințul se întoarse la regele, tatăl lui, și-i dezvălui sfatul mișelesc al vizirului ! Iar regele porunci moartea vizirului !

Apoi, vizirul regelui Iunan urmă cu aceste cuvinte :

— Și tu, o, rege, dacă te încrezi în acest medic, el te va face să mori de moartea cea mai groaznică. Și, cu toate că l-ai copleșit cu favoruri și ai făcut din el omul tău de încredere, el îți pregătește moartea. Nu vezi că te-a mîntuit de boală prin afara trupului, cu un lucru pe care l-ai ținut în mînă ? Și nu crezi oare că a făcut așa numai spre a-ți pricinui pierzania cu un al doilea lucru, pe care te va face să-l ții în mînă ?

Atunci regele Iunan spuse :

— Adevăr grăiești ! Fie după sfatul tău, o, vizire de povață bună ! Căci este prea lesne cu putință ca acest medic să fi venit în taină, ca o iscoadă, ca

să-mi pricinuiască pierderea. Într-adevăr, dacă m-a mîntuit cu un lucru ce l-am ținut în mînă, poate prea bine să mă piardă cu, de pildă, un lucru pe care m-ar face să-l miros ! Apoi regele Iunan urmă către vizir : O, vizire, ce trebuie să facem cu el ?

Și vizirul răspunse :

— Trebuie să trimitem de îndată pe cineva să-l cheme ; și cînd se va înfățișa aici, va trebui izbit peste ceafă, și așa-i vei stăvili fărădelegile, te vei descotorosi de el și vei fi liniștit. Trădează-l așadar înainte ca să te trădeze el pe tine.

Și regele Iunan zise :

— Adevărat grăiești, vizire !

Apoi regele trimise să-l cheme pe medic care se înfățișă vesel, neștiind ce hotărîse Îndurătorul — căci poetul zice în versuri :

Te temi că poți să fii lovit de Soartă...
Fii calm ! căci multul ce sub cer încape
E-n seama celui volnic să despartă
Pămîntul, formă dîndu-i dintre ape.
Ce-i scris, e scris, și toți pe frunte poartă,
Și nu se șterge nici sub mari potoape.
Cît despre ce nu-ți este scris, pricină
De teamă nu-i, rămîie-ți, deci, străină !

O, Doamne,-n tihnă-o zi putea-va trece
Făr' să înalț spre cerul tău slăviri !
Măestru-mi har îl fac să ți se plece —
Poet în limbă, ritm și stihuiri !
Și de primesc vreun dar ce totu-ntrece,
E, cel de azi, mai vrednic de uimiri
Decît celalt, de ieri, și el mi-ajunse
Nainte să-mi exprim dorinți ascunse.

Şi cum să nu cînt gloria, deplina
Ta glorie, sublimu-ţi lăudîndu-l
Atît în mine şi ferind lumina,
Cît şi vădindu-l tuturor, de-a rîndul !
Dar spun că biată gura mea declin-a
Găsi vre un cuvînt ales, cu gîndul
Să preamărească facerea-ţi de bine ;
Tărie umerii-mi — spre-a o susţine !

Tu, prins în rătăciri şi-ncurcătură,
În mîna lui Allah orice să laşi,
Căci singur e-nţelept ! De-a ta făptură
N-ai teamă, n-or atinge-o cei trufaşi.
Nimic prin voia-ţi n-are-ntăritură,
S-o ştii... Purtîndu-şi falnic ai săi paşi,
Cel înţelept între-nţelepţi şi-mpune
Voinţa, cărei totul se supune.

Nici deznădejdi să n-ai, şi nici tristeţe,
Ci uită-le ! Şi uită grija toată.
Nu ştii că grija poate să îngheţe
Şi inima vitează, nenfricată ?
Ci lasă tot. Ce plănuieşti, orbeşte,
E plan de rob, căci lumea e-ndrumată
De El ! Te lasă dus... Aşa, la urmă,
Gusta-vei fericiri ce nu se curmă.

Cînd se înfăţişă, aşadar medicul Ruian, regele îl întrebă :

— Ştii de ce te-am chemat să te înfăţişezi dinaintea mea ?

Şi medicul răspunse :

— Nimeni nu cunoaşte dinainte necunoscutul, în afară de Allah, preaînaltul.

Regele îi grăi :

— Te-am chemat să vii la pieirea ta şi ca să-ţi scot sufletul din trup !

La aceste vorbe, medicul Ruian rămase uluit şi spuse :

— O, rege, de ce să mă pierzi, şi care a fost greşala săvîrşită de mine ?

Iar regele îi răspunse :

— Se zice că eşti o iscoadă, şi că ai venit să mă ucizi. Dar te voi ucide eu înainte de-a mă ucide tu pe mine ! Apoi regele strigă purtătorului spadei : Izbeşte gîtul acestui trădător şi mîntuieşte-ne de nelegiuirile lui !

Dar medicul spuse :

— Cruţă-mă, şi Allah te va cruţa pe tine ! Şi nu mă ucide, căci, altfel, Allah te va ucide pe tine !

Apoi repetă rugămintea, aşa cum am făcut şi eu către tine, efritule, fără ca tu să mă fi izbăvit ; ci, dimpotrivă, stăruiai să-mi voieşti moartea.

După aceea, regele Iunan îi spuse medicului :

— Nu-mi voi regăsi încrederea şi nici tihna pînă cînd nu te voi şti ucis. Căci dacă m-ai mîntuit de boală cu un lucru pe care l-am ţinut în mînă, cred cu tărie că vei ucide cu ceva ce voi mirosi, sau în alt chip !

Şi medicul întrebă :

— O, rege, oare aceasta mi-i răsplata ? Aşa întorci tu răul pentru bine ?

Dar regele răspunse :

— Neapărat e nevoie de moartea ta, şi fără de zăbavă !

Cînd medicul se dumiri pe deplin că regele îi voia moartea, fără nici o îndurare, plînse și se mîhni din pricina ajutoarelor date celor nevrednici de ele. Despre acest lucru, poetul zice :

E tînăra smintită, e Maimuna,
Lipsită de orice scînteie-a minții !
Dar tatăl, curajos întotdeauna,
E socotit cu darul chibzuinței.

Priviți-l, dar, mergînd cu-o faclă-n mînă ;
Ferit e, - astfèl, de glodul de pe stradă,
De pulberea și-a căilor țărînă
Și-alunecușu-n care n-o să cadă !

După aceea, purtătorul spadei înaintă, îl legă la ochi pe medic și, trăgînd spada, îi zise regelui :

— Cu îngăduința ta !

Dar medicul continuă să plîngă și să spună regelui :

— Cruță-mă, și Allah te va cruța : nu mă ucide, căci altfel Allah te va ucide !

Și recită versurile poetului :

Am sfătuit, dar făr' de reușită,
Căci sfatul proștilor avu izbîndă !
Urmarea ? Un dispreț ce stă la pîndă.
De voi trăi, să fie auzită :

Mai fac-o cine-o vrea, cu dragi cuvinte !
Și pilda mea, de-o fi să-mi vină moartea,
Te-o-mpinge,-ntr-un prilej ce-l va da soartea,
Să pui o strajă limbii mai-nainte.

Apoi spuse regelui :

— Aceasta mi-e răsplata ? Văd că mă cinstești precum a făcut un crocodil...

Atunci regele grăi :

— Dar care e povestea cu crocodilul ?

Iar medicul zise :

— Vai ! mi-e cu neputință să ți-o istorisesc cîtă vreme mă aflu în starea asta. Ah, Allah te aibă în pază ! cruță-mă, și Allah te va cruța pe tine !

Apoi începu să verse șiroaie de lacrimi.

Atunci cîțiva dintre aleșii regelui se ridicară și spuseră :

— O, rege, îndură-te pentru noi de sîngele acestui medic, căci nu l-am văzut niciodată greșind față de tine ; dimpotrivă, l-am văzut mîntuindu-te de boala care i-a răzbit pe toți medicii și cărturarii !

Regele le răspunse :

— Voi nu cunoașteți pricina osîndei la moarte a acestui medic : dacă l-aș cruța, aș fi pierdut fără putință de scăpare, căci acela care m-a mîntuit de boală, făcîndu-mă să țin un lucru în mînă, va putea lesne să mă ucidă dîndu-mi ceva să miros. Ci tare mi-e frică să nu mă ucidă spre a pune mîna pe prețul tocmit pentru răpunerea mea : căci e cu putință să fie o iscoadă care n-a venit aici decît spre a mă ucide. Așadar moartea lui e de mare trebuință. După care voi fi fără teamă în ceea ce mă privește !

Atunci medicul spuse :

— Cruță-mă, ca să te cruțe și Allah, și nu mă ucide, căci altfel, Allah te va ucide !

Dar, o, tu, efritule ! cînd medicul se dumiri că regele vrea să-l ucidă fără îndurare, îi grăi :

— O, rege ! dacă moartea mea este într-adevăr de mare trebuință, îngăduie-mi o păsuire, ca să cobor pînă acasă la mine, să mă descotorosesc de toate, să las vorbă rudelor și vecinilor să se îngrijească de înmormîntarea mea și mai ales ca să le dau în dar cărțile mele de medicină. De altminteri, am o carte care este într-adevăr extrasul extraselor și cea mai rară dintre cele rare, pe care vreau să ți-o dăruiesc ca să o păstrezi cu grijă în dulapul tău.

Atunci regele îl întrebă pe medic :

— Și care-i această carte ?

El îi răspunse :

— Ea cuprinde lucruri de nepreţuit, și cea mai măruntă dintre tainele pe care le dezvăluie este aceasta : Dacă îmi tai capul, deschide cartea și numără trei file, întorcîndu-le, citește pe urmă trei șire din pagina din stînga și atunci capul tăiat îți va vorbi și îți va răspunde la toate întrebările ce i le vei pune !

La aceste vorbe, regele se minună nespus, se înfioră de bucurie și tulburare, și spuse :

— O, medicule !... Chiar dacă ți-aș tăia capul, tot vei vorbi ?

El răspunse :

— Da, într-adevăr, o, rege ! chiar așa este : un lucru minunat de tot.

Atunci regele îi îngădui să plece, dar între păzitori ; și medicul coborî la el acasă, își încheie treburile din ziua aceea, și la fel pe cele de a doua zi. Apoi se întoarse la divan, și veniră emirii, vizirii, curtenii, navabii [1], și toate căpeteniile împărăției, și divanul se preschimbă parcă într-o grădină

[1] *Navab* — locotenent regal.

înflorită. Atunci medicul intră în divan şi rămase în picioare dinaintea regelui, ţinînd în mînă o carte foarte veche şi o cutiuţă de alifie, conţinînd un praf. Apoi se aşeză şi ceru :

— Să mi se aducă o tipsie :

Îi aduseră o tipsie. Vărsă praful şi-l întinse pe toată faţa ei. Apoi grăi :

— O, rege ! ia această carte, dar nu te sluji de ea înainte de a-mi tăia capul. După ce mi-l vei fi tăiat, aşază-l pe tipsia aceasta şi dă poruncă să-l apese peste acest praf ca să oprească sîngele, apoi deschide cartea !

Ci, regele, în graba lui, nici nu-l mai asculta : luă cartea şi o deschise, dar găsi foile lipite unele de altele. Atunci îşi duse degetul la gură, îl umezi cu scuipat şi izbuti să întoarcă prima foaie. Şi făcu la fel pentru a doua şi a treia foaie, şi de fiecare dată foile nu se desfăceau decît tare anevoie. În acest chip dezlipi şase foi, încercă să citească, dar nu dădu de urma nici unui fel de scrisoare. Şi regele zise :

— O, medicule, dar nu-i scris nimic !

Medicul răspunse :

— Întoarce mai departe în acelaşi fel :

Şi regele continuă să întoarcă foile mai departe. Dar abia se scurseră cîteva clipe, că otrava străbătu prin tot trupul regelui, chiar în clipa şi în ceasul acela : căci cartea era otrăvită. Şi atunci regele se prăvăli în spasme cumplite şi strigă :

— Otrava mă răpune !

Şi în acest timp, medicul Ruian începu să alcătuiască versuri, zicînd :

Judecători ! Au judecat, dar peste
Ce-i drept trecînd, sfidînd dreptatea toată !

Şi totuşi, Doamne, care vezi aceste,
Dreptatea vine, toţi aşa socoată!

Acum, la rînd, sînt judecaţi! Cruţare
E doar pentru cei buni, cu cinstea-ntreagă;
Pe ei i-apasă soarta — înţeleagă
C-au asuprit şi-i frîng cercări amare.

Ajunseră, dar, ţintă de ocară,
De silă pentru trecători! E-o lege!
Răsplata după cum ţi-i fapta, dară!
Ursitei dat îi este să se-nchege!

Şi tocmai cînd medicul Ruian sfîrşea de recitat versurile, regele căzu mort.

Ci, acum află, o, tu, efritule! că dacă regele Iunan l-ar fi cruţat pe medicul Ruian, Allah l-ar fi cruţat la rîndul său. Dar el s-a împotrivit şi şi-a hotărît pieirea.

Şi tu, o, efritule, dacă ai fi voit să mă cruţi, Allah te-ar fi cruţat!

În această clipă a povestirii, Şahrazada văzu lucirea dimineţii şi se opri discret. Şi sora ei Doniazada îi spuse:

— Cît de dulci sînt cuvintele tale!

Ea răspunse:

— Dar ce sînt toate acestea pe lîngă cele ce vă voi povesti în noaptea viitoare, dacă voi mai fi în viaţă şi dacă regele va binevoi să mă cruţe!

Şi petrecură noaptea aceea într-o neştirbită fericire şi în desfătare pînă dimineaţa. Apoi regele urcă la divan. Şi cînd ridică divanul, se întoarse în palat şi se adună cu ai săi.

Cînd se lăsă a șasea noapte

Șahrazada zise:

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că atunci cînd pescarul îi spuse efritului: „Dacă ai fi voit să mă cruți ș ieu te-aș fi crutat; dar nu n-ai voit decît moartea mea, și eu te voi face să mori întemnițat în acest vas și te voi arunca în mare", atunci efritul strigă:

— Pe Allah! o, pescarule, să nu faci asta! Și, cruță-mă cu mărinimie, fără să mă dojenești prea mult pentru fapta mea, căci dacă eu am fost nelegiuit, fii tu binefăcător; și proverbele cunoscute zic: „O, tu, care faci bine celui ce-ți face rău, iartă pe deplin fărădelegea răufăcătorului!" Și tu, o, pescarule, nu îmi face așa cum a făcut Umama cu Atika!

Pescarul grăi:

— Și cum a fost întîmplarea lor?

Efritul răspunse:

— Nu-i vreme de povestit, acum cînd sînt întemnițat; cînd îmi vei da drumul îți voi istorisi întîmplarea lor!

Pescarul zise:

— O, nu! trebuie neapărat să te arunc în mare, să nu-ți rămînă vreo cale de-a ieși din ea! Cînd te rugam fierbinte și-ți ceream ajutorul, tu nu-mi doreai decît moartea, fără ca eu să fi săvîrșit vreo greșeală față de tine sau vreo josnicie oarecare; și nu ți-am făcut decît bine, căci te-am slobozit din temniță. Dar cînd te-ai purtat așa cu mine, am înțeles că erai un soi rău din firea ta. Ci află că te voi arunca în mare și voi înștiința despre

faptele tale pe oricine ar încerca să te scoată, și el te va arunca înapoi, pentru a doua oară, și atunci vei zăbovi în marea aceasta pînă la sfîrșitul vremurilor ca să guști toate soiurile de cazne !

Efritul îi răspunse :

— Slobozește-mă, căci acum e ceasul potrivit să-ți istorisesc povestea. De altminteri, îți făgăduiesc că nu-ți voi mai face niciodată vreun rău, ci îți voi fi de mare folos într-o treabă care te va îmbogăți pe veci.

Atunci pescarul luă în seamă această făgăduială că, dacă-l va slobozi, efritul nu-i va mai face niciodată vreun rău, ci îl va răsplăti, slujindu-l. Apoi, după ce se încredință cu tărie de credința și de făgăduiala lui, și după ce îl făcu să se lege cu jurămînt pe numele lui Allah atotputernicul, pescarul deschise vasul. Atunci fumul începu să urce pînă ieși cu totul ; și se prefăcu într-un efrit înfricoșător de urît la chip. Efritul izbi vasul cu piciorul și-l azvîrli în mare. Cînd pescarul văzu vasul luînd drumul mării, nu mai avu nici o umbră de îndoială că pieirea lui era apropiată, se udă în veșminte și murmură : „Asta nu-i semn bun !"

Apoi încercă să prindă curaj și grăi :

— O, efritule, Allah preaînaltul a zis : „Aveți datoria să vă țineți jurămîntul, căci vi se va cere socoteală !" Ci tu mi-ai făgăduit și mi-ai jurat că nu mă vei trăda. Dacă totuși mă vei trăda, Allah te va pedepsi, căci el ține mult la porunca lui, și dacă e răbdător, nu e și uituc ; și ți-am spus ceea ce i-a grăit medicul Ruian regelui Iunan : „Cruță-mă și Allah te va cruța pe tine !"

La aceste cuvinte, efritul izbucni în rîs, păși înaintea lui și-i spuse :

— O, pescarule, urmează-mă !

Şi pescarul porni în urma lui, fără să prea creadă în scăpare, și astfel ieșiră departe de oraș și îl pierdură din vedere, și urcară pe un munte, și coborîră într-un loc larg și singuratic, în mijlocul căruia se afla un lac. Atunci efritul se opri, îi porunci pescarului să-și arunce năvodul și să pescuiască ; și pescarul privi în apă și văzu pești albi și pești roșii, albaștri și galbeni. La această priveliște, pescarul se minună ; apoi își aruncă năvodul și, trăgîndu-l, văzu în el patru pești, fiecare de altă culoare. Şi, la vederea lor se bucură, iar efritul îi spuse :

— Mergi și du peștii aceștia la sultan, iar el în schimb te va înavuți. Şi acum, pe Allah ! primește rugămintea mea de iertare, căci am uitat datinele bune de atîta vreme de cînd mă aflu în fundul mării, de acum mai bine de o mie opt sute de ani, de cînd n-am mai văzut lumea de pe fața pămîntului ! Cît despre tine, vei veni în toate zilele să pescuiești aici, dar numai cîte o singură dată ! Şi acum, fie ca Allah să te aibă în paza sa !

Şi acestea fiind zise, efritul izbi cu amîndouă picioarele în pămînt, acesta se deschise și-l înghiți.

Atunci pescarul se întoarse în oraș uimit la culme de cele ce văzuse și se întîmplaseră cu efritul ; apoi luă peștii și îi duse acasă ; după aceea, luînd o oală de lut ars, o umplu cu apă și puse înlăuntru peștii, care începură să se zbată în apa din oală. Apoi, ridicînd oala și punînd-o pe cap, se îndreptă spre palatul regelui, așa cum îl sfătuise efritul. Cînd pescarul urcă la rege și-i dădu peștii, regele se minună tare la vederea peștilor aduși, căci nu mai văzuse niciodată alții asemănători și de același preț, și-i zise :

— Să fie dați peștii aceștia negresei noastre, bucătăreasa !

Această sclavă îi fusese trimisă în dar numai de trei zile de regele rumilor, și nici nu avuseseră timp să-i pună la încercare măiestria în ale gătitului. De aceea, vizirul îi dete poruncă să prăjească peștii, zicîndu-i :

— O, preabună negresă, regele m-a trimis să-ți spun așa : „Nu te' păstrez ca pe o comoară, o, tu picătura ochiului meu, decît numai pentru zile mari !“ Ci arată-ne astăzi dovada măiestriei tale la gătit și bunătatea bucatelor tale, căci sultanul a primit chiar acum un om aducător de daruri !

Zicîndu-i așa, vizirul plecă, după ce-i dădu toate îndrumările ; și regele îi porunci să-i dea pescarului patru sute de dinari. După ce vizirul îi dădu banii, pescarul îi puse în pulpana mantiei și se întoarse acasă, la soția lui, voios și mulțumit.

Iată tot ce aveam de istorisit despre pescar !

Cît despre negresă, ea luă peștii, îi curăți și-i rîndui în tigaie, apoi îi lăsă să se prăjească bine pe o parte și după aceea îi întoarse pe cealaltă parte. Dar deodată peretele bucătăriei se întredeschise și făcu loc să intre o fată înaltă de statură, cu obrajii plini și netezi, cu însușiri desăvîrșite, cu pleoapele cănite cu kohl negru, cu chipul drăgălaș, cu trupul grațios aplecat ; avea pe cap o eșarfă de mătase albastră, cercei în urechi, brățări la încheieturile mîinilor, și în degete inele cu pietre prețioase ; și ținea în mînă o nuia de bambus. Se apropie și, vîrîndu-și nuiaua în tigaie, zise :

— O, peștilor, vă mai țineți făgăduiala ?

La această priveliște, sclava căzu în nesimțire ; și fata repetă a doua și a treia oară întrebarea. Atunci toți peștii ridicară capul din tigaie și strigară :

— Ah, da ! Ah, da !

Apoi murmurară în cor această strofă:

Te-ntorci cumva din cale, la fel și noi, îndată;
Îți împlinești cuvîntul, și noi l-om împlini.
Să scapi încerci zadarnic, căci nu vom conteni —
Așa că trebui-va s-arăți ce vrei odată!

La aceste cuvinte fata răsturnă tigaia și ieși tot pe unde intrase, iar peretele bucătăriei se închise la loc. Cînd sclava se trezi din nesimțire, văzu că cei patru pești arseseră și se făcuseră scrum negru, și își zise în sine: „Bieții pești! Bieții pești! Și pe cînd se jeluia așa, iată că vizirul se ivi în spatele ei, și-i spuse:

— Du peștii la sultan!

Sclava se puse pe plîns și-i povesti întîmplarea, iar vizirul rămase foarte mirat și rosti:

— Asta-i într-adevăr o istorie nespus de ciudată!

Și trimise în căutarea pescarului și, odată acesta adus, îi porunci:

— Trebuie neapărat să te întorci cu patru pești asemănători cu cei pe care i-ai adus întîia oară!

Și pescarul se îndreptă spre eleșteu, aruncă năvodul și-l trase cu patru pești pe care-i luă și-i aduse vizirului. Și vizirul intră să-i dea negresei, zicîndu-i:

— Scoală-te și prăjește-i de față cu mine, ca să văd ce-i cu toată istoria asta!

Și negresa se sculă, pregăti peștii și-i puse în tigaie pe foc. Dar abia se scurseră cîteva clipe și iată că peretele se crăpă și se ivi fata îmbrăcată în aceleași veșminte și tot cu nuiaua în mînă. Ea vîrî nuiaua în tigaie și rosti:

— O, peștilor, o, peștilor! Oare vă țineți mereu vechea voastră făgăduială?

Iar peștii ridicară cu toții capul și intonară în cor strofa aceasta :

Te-ntorci cumva din cale, la fel și noi, îndată ;
Îți ții tu jurămîntul, și noi vom ști să-l ținem.
Dar dacă învoiala-ți dezici, noi ne aținem
Strigînd, și căpăta-vom despăgubire-odată !

În clipa aceea, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și conteni cuvintele îngăduite.

Cînd se lăsă a șaptea noapte

Ea zise :

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că atunci cînd peștii începură să vorbească, fata răsturnă tigaia cu nuiaua și ieși tot pe unde intrase, iar peretele se închise la loc. Atunci vizirul se ridică și spuse :

— Iată o întîmplare pe care nu pot s-o țin ascunsă regelui.

Apoi se duse la rege și-i povesti cele ce se petrecuseră chiar în fața lui. Iar regele grăi :

— Vreau să văd chiar cu ochii mei !

Și trimise în căutarea pescarului, și-i porunci să se întoarcă cu patru pești asemănători cu cei dintîi și-i dădu în acest scop un răgaz de trei zile. Dar pescarul se întoarse degrabă la eleșteu și aduse peste puțină vreme patru pești. Regele porunci să i se dea patru sute de dinari ; și, întorcîndu-se spre vizir, îi spuse :

— Gătește tu însuți, sub ochii mei, peștii aceștia !

Și vizirul răspunse :

— Îndeplinesc porunca ta și mă supun!

Atunci porunci să se aducă tigaia dinaintea regelui și puse în ea peștii să se prăjească după ce-i curăță bine; apoi, odată prăjiți pe-o parte, îi întoarse pe cealaltă parte. Și deodată peretele bucătăriei se despică în două și se ivi un negru, asemănător unui bivol ca toți bivolii, sau ca un uriaș din seminția lui Had; și ținea în mînă o ramură verde; și rosti cu un glas răspicat și înfricoșător:

— Peștilor, o, peștilor! vă țineți mereu de vechea voastră făgăduială?

Și peștii ridicară capul din tigaie și strigară:

— Da, desigur! Da, desigur!

Și murmurară în cor aceste versuri:

Te-ntorci-napoi din cale, la fel și noi, îndată;
Îți împlinești cuvîntul, și noi l-om împlini.
Dar dacă împotrivă te-arăți, te-om ciocăni
Atît, că trebui-va s-arăți ce vrei, odată!

Apoi negrul se apropie de tigaie, o răsturnă cu ramura, și peștii arseră și se făcură scrum negru. După aceea negrul plecă prin același loc pe unde intrase. Cînd dispăru din ochii lor, regele spuse:

— Iată o întîmplare pe care într-adevăr nu putem s-o trecem sub tăcere. De altminteri, nu-i nici o îndoială că peștii aceștia trebuie să aibă o poveste tare ciudată.

Porunci atunci să fie adus pescarul și, odată sosit, îl întrebă:

— De unde ai prins peștii aceștia?

Pescarul răspunse:

— Dintr-un eleșteu așezat între patru dealuri, dincolo de muntele ce se înalță deasupra orașului!

Regele se întoarse către pescar și iar îl întrebă:

— Cîte zile îți trebuie ca să ajungi acolo?

El răspunse :

— O, mărite sultan, abia dacă trebuie o jumătate de ceas !

Şi sultanul rămase tare mirat şi porunci străjerilor să-l însoţească pe pescar chiar în clipa aceea. Iar pescarul, tare nedumerit, începu în taină să-l blesteme pe efrit. Şi regele şi toţi ceilalţi porniră, urcară un munte, apoi coborîră într-un cîmp larg şi singuratic pe care în viaţa lor nu-l văzuseră mai înainte. Şi sultanul şi oştenii se mirară de această întindere pustie, aşezată între patru munţi, şi de acest eleşteu în care zburdau peşti de patru culori deosebite : roşu, alb, galben şi albastru. Şi regele se opri şi le grăi oştenilor şi celor care erau de faţă :

— Este vreunul dintre voi care să mai fi văzut vreodată acest lac aici ?

Ei răspunseră cu toţii într-un glas :

— O, nu !

Şi regele adaugă :

— Pe Allah ! nu mă voi întoarce nici mort în oraş şi nu mă voi aşeza nici mort pe tronul regatului meu înainte de a afla adevărul despre acest lac şi despre peştii lui !

Şi porunci ostaşilor să împresoare munţii ; şi ostaşii o făcură. Atunci regele îl chemă pe vizir. Ci vizirul era un cărturar, om înţelept, plin de elocinţă şi iscusit în toate ştiinţele. Cînd se înfăţişă dinaintea regelui, acesta îi spuse :

— Am de gînd să fac un lucru şi vreau mai întîi să ţi-l împărtăşesc : m-am gîndit să rămîn cu desăvîrşire singur la noapte şi să caut să dezleg taina acestui lac şi a peştilor. Aşadar tu vei sta la uşa cortului meu şi le vei spune emirilor, vizirilor şi curtenilor : „Sultanul nu se simte bine şi

mi-a dat poruncă să nu las pe nimeni să intre la el!“ Şi nu vei destăinui nimănui gîndul meu!

Şi, astfel, vizirul nu putu să nu se supună. Atunci regele se deghiză, îşi încinse sabia şi se strecură departe de însoţitorii lui, fără să fie văzut. Şi se aşternu la drum toată noaptea, pînă dimineaţa, fără popas, pînă la ceasul cînd căldura prea dogoritoare îl sili să se odihnească. După aceea porni din nou la drum, neîntrerupt, cît fu ziua de mare, şi în a doua noapte pînă dimineaţa. Şi iată că văzu în depărtare ceva negricios; se bucură şi îşi zise: „Poate că voi găsi acolo pe cineva care să-mi istorisească povestea lacului şi a peştilor!“ Apropiindu-se de acea negreaţă, văzu că era un palat zidit în întregime din pietre negre, întărit cu brîie late de fier, şi văzu că poarta avea un canat deschis şi celălalt închis. Se bucură şi, oprindu-se la poartă, bătu încet; dar, neauzind nici un răspuns, bătu a doua oară şi a treia oară; apoi, neprimind răspuns, bătu a patra oară, însă mai cu putere: şi nimeni nu-i răspunse. Atunci el îşi zise: „Nu mai rămîne nici o îndoială, palatul acesta este părăsit“. Şi, luîndu-şi inima-n dinţi, pătrunse prin poarta palatului şi ajunse într-un coridor. Acolo strigă în gura mare:

— O, stăpîni ai palatului, sînt un străin, un trecător pe drum, şi vă cer puţină merinde pentru călătorie!

Apoi repetă cererea a doua oară şi a treia oară; dar, neprimind răspuns, îşi întări firea şi pătrunse pe coridor pînă în mijlocul palatului. Şi nu întîlni acolo pe nimeni. Dar văzu că întreg palatul era bogat aşternut cu tapiţerii, şi că în mijlocul curţii interioare se afla un bazin străjuit de patru lei din aur roşu, care slobozeau din gura lor o apă

ca din mărgăritare sclipitoare și nestemate; de jur-împrejur zburdau nenumărate păsări care nu puteau să zboare afară din palat, fiind împiedicate de o plasă mare întinsă peste palat. Și regele se minună de toate acestea, dar se mîhni mai tare că nu putea afla pe nimeni care să-i dezvăluie, în sfîrșit, taina lacului, a peștilor, a munților și a palatului. Se așeză între cele două uși, cugetînd adînc la toate acestea. Dar deodată auzi un geamăt ușor, care venea ca dintr-o inimă tristă, și auzi o voce lină cîntînd încetișor aceste versuri :

Ah ! n-a fost cu putință, dureri ! să vă țin tainic,
Și chinu-mi din iubire cu toți îl știu. Acum
În ochii mei nu vine, vai ! somnul nicidecum,
Și, noaptea, albă toată, -n nesomn, mi-e gîndul tainic.

Ah, dragostea ! Venit-a de glasul meu chemată,
Acum gîndirea-mi însă-i de chinuri săgetată !

De lași să gust chiar tihna, oh, Milă ! un adaos :
Tu, mai ales, nu merge s-o vezi pe ea, ce-mi e
Întregul suflet, nu-i da și ei să sufere,
Căci ea mi-i mîngîierea, la chin și griji repaos !

Cînd regele auzi această jelanie murmurată, se sculă și se îndreptă în partea de unde o auzea venind. Găsi o ușă peste care cădea o perdea. Ridică perdeaua și, într-o sală mare, văzu un tînăr șezînd pe un pat mare, înalt de un cot. Era un tînăr frumos cu trupul mlădios, înzestrat cu un glas catifelat și limpede ; fruntea îi era ca o floare, obrajii ca trandafirul ; și în mijlocul unuia

din obraji mijea o aluniță ca un bob de chihlimbar negru. Poetul spune despre el :

E băiețașul dulce și zvelt ! Ce păr ! Să juri
Că-i murga, și că face să vină noaptea. Frunte :
Lumină albă, care alungă bezne crunte.
Ți-s ochii-n sărbătoare privind asemeni nuri.

Și-l poți cunoaște dintre băieți — să nu-l deochi ! —
Căci are-o aluniță, atît, o, zodiece !
E pe obrazul rumen, ce rozele întrece,
Și potrivită tocmai acolo, sub un ochi.

La vederea lui, regele se bucură și-i zise :

— Pace ție !

Și tînărul continuă să stea pe pat, înveșmîntat în mantia lui de mătase brodată cu fir de aur ; însă, vădind în glas tristețea ce se răspîndea din toată ființa lui, el întoarse regelui salutul și-i zise :

— O, mărite domn, iartă-mă că nu m-am ridicat !

Iar regele îi spuse :

— O, tinere, lămurește-mă în privința poveștii lacului și a peștilor săi colorați, și, de asemeni, asupra acestui palat, și a singurătății tale, și a pricinii lacrimilor tale !

La aceste cuvinte, tînărul vărsă alt șiroi de lacrimi, care i se prelinse de-a lungul obrajilor, și regele se minună și grăi :

— O, tinere, ce te face oare să plîngi ?

Și tînărul răspunse :

— Cum să nu plîng, devreme ce mă aflu în starea aceasta ?

Și tînărul întinse mîna spre pulpanele lungi ale mantiei sale și le ridică. Atunci regele văzu că toată jumătatea de jos a trupului acelui tînăr era din

marmură, și că numai cealaltă jumătate, de la buric pînă la părul de pe cap, era de om. Și tînărul îi spuse regelui :

— Află, mărite domn, că povestea peștilor este stranie, și de-ar fi scrisă cu acul pe colțul lăuntric al ochiului ca să fie văzută de toți, ar fi o învățătură pentru cititorul plin de luare aminte !

Și tînărul istorisi așa :

POVESTEA TÎNĂRULUI FERMECAT ȘI A PEȘTILOR

Află așadar, mărite domn, că tatăl meu era regele acestui oraș. Numele lui era Mahmud, și stăpînea Insulele Negre și acești patru munți. Tatăl meu domni șaptezeci de ani, după care se stinse din mila celui îndurător. După moartea lui, am preluat sultanatul și mă căsătorii cu fiica unchiului meu. Ea mă iubea cu o dragoste atît de năvalnică încît dacă, din întîmplare, mă aflam departe de ea, nu mînca și nu bea pînă nu mă revedea. Și rămase sub ocrotirea mea vreme de cinci ani, pînă cînd într-o zi merse la hammam după ce poruncise bucătarului să ne pregătească bucatele pentru cină. Și eu intrai în palat și adormii în locul unde dormem de obicei, și poruncii la două dintre sclavele mele să-mi facă vînt cu un evantai. Atunci una se așeză la căpătîiul meu și cealaltă la picioare. Dar mi se sperie somnul, gîndindu-mă că soția lipsea, și nici un pic de somn nu se lipi de mine : căci, chiar dacă ochiul mi se

închidea, sufletul îmi rămînea treaz! Atunci o auzii pe sclava care stătea la căpătîiul meu zicînd celei care stătea la picioare :

— O, Massauda, de ce tinerețe nefericită are parte stăpînul nostru ! Și ce nenorocire pentru el că o are de soție pe stăpîna noastră, o nelegiuită și o ucigașă !

Și cealaltă răspunse :

— Fie ca Allah să le blesteme pe femeile desfrînate ! Căci această fată din flori unde ar mai putea întîlni un bărbat cu o fire atît de bună ca a stăpînului nostru, ea care își petrece fiecare noapte în alt pat !

Și sclava care stătea la căpătîiul meu răspunse :

— Într-adevăr, stăpînul nostru trebuie să fie tare nepăsător dacă nu bagă de loc de seamă faptele acestei femei !

Și cealaltă zise :

— Dar ce tot îndrugi tu ? Poate oare stăpînul nostru să bănuiască măcar ce face ea ? Sau crezi că ea îl lasă să trăiască și să se miște slobod ? Află că nelegiuita asta amestecă întotdeauna ceva în cupa pe care o bea stăpînul nostru în fiecare noapte, înainte de-a adormi ; îi pune banj [1], și el cade într-un somn adînc. În starea aceasta, el nu poate ști ce se întîmplă, nici unde merge ea și nici ce face. Și după ce-i dă să bea banjul, ea se îmbracă și pleacă, lăsîndu-l singur, și lipsește de acasă pînă dimineața. Cînd se întoarce, îi aprinde sub nas ceva ce-i dă să miroase, și el atunci se trezește din somn.

---

[1] *Banj (bang)* însemna, la vechii arabi, extras de măselariță sau orice alt soporific extras din plante.

Cînd auzii, o, stăpîne, vorbele sclavelor, lumina din ochii mei se preschimbă în beznă. Și îmi părea că timpul zăbovește prea mult pînă să văd apropierea nopții, ca să fiu din nou împreună cu fiica unchiului meu. În cele din urmă ea se întoarse de la hammam. Atunci întinserăm masa și mîncarăm vreme de un ceas, servindu-ne, ca de obicei, unul pe altul cu băutură. După care, cerui vinul pe care-l beam în fiecare noapte înainte de culcare, și ea îmi întinse cupa. Dar mă ferii s-o beau ; mă prefăcui doar că o duc la buze, ca de obicei, și o vărsai iute în cuta din partea de sus a mantiei mele. Și chiar în ceasul și în clipa aceea mă întinsei pe pat, prefăcîndu-mă că dorm. Și atunci ea zise :

— Dormi ! și facă-se să nu te mai trezești în veci ! Cît despre mine, pe Allah, te urăsc, și-ți urăsc pînă și chipul zugrăvit ; și sufletul mi-e sătul de apropierea ta !

Apoi se sculă, îmbrăcă cele mai frumoase veșminte, se parfumă, se încinse cu o sabie, deschise ușa palatului și ieși. Mă sculai și eu și o urmării pînă ce ieși din palat. Străbătu pe rînd fiecare suk din oraș și, în cele din urmă, ajunse la porțile orașului. Grăi către porți, într-o limbă din care nu înțelesei nimic, zăvoarele căzură, porțile se deschiseră, și părăsi orașul. Mersei mai departe, tot în urma ei, fără să mă zărească, pînă cînd ajunse la movilele ridicate din îngrămădirea gunoaielor și la o cetățuie încununată de o cupolă clădită din lut ars : intră pe poartă, iar eu mă urcai pe terasa cupolei și mă pusei să pîndesc de acolo, de sus. Și iat-o intrînd la un negru tuciuriu, care avea buza de deasupra ca și capacul unei oale, iar buza de

dedesubt chiar ca oala ; și aceste două buze spînzurau atît de jos, încît puteau alege pietrele din nisip. Și era putrezit de beteșuguri, și zăcea întins pe o mînă de paie de trestie de zahăr. La vederea lui, fiica unchiului meu sărută pămîntul din fața mîinilor sale, iar el ridică spre ea capul și-i zise :

— Vai ție ! De ce ai întîrziat pînă la această oră ? I-am poftit pe negri, care s-au pus pe băut de vin și s-au amestecat cu ibovnicele lor. Cît despre mine, n-am voit nici într-un chip să beau, din pricina ta.

Ea rosti :

— O, stăpîne și comoara inimii mele ! oare nu știi că sînt măritată cu fiul unchiului meu, și că-i urăsc pînă și chipul zugrăvit, și că mi-i silă să stau cu el ? De altminteri, dacă nu mi-ar fi fost teamă că te văd și pe tine zdrobit, demult aș fi nimicit orașul din temelii și aș fi făcut ca doar țipătul bufniței și croncănitul corbului să se mai audă ; și aș fi strămutat pietrele ruinelor pînă dincolo de muntele Caucaz !

Negrul îi răspunse :

— Minți, o, desfrînato ! Ci eu jur pe cinstea și pe însușirile bărbătești ale negrilor, și pe seminția noastră de oameni nețărmurit mai presus ca aceea a albilor că, începînd de astăzi, dacă vei mai întîrzia așa, mă voi lepăda de prietenia ta și nu-mi voi mai apropia trupul de trupul tău ! O, trădătoare vicleană ! tu n-ai întîrziat atît decît că ți-ai astîmpărat aiurea poftele de femeie, o, putreziciune, o, cea mai josnică dintre femeile albe !

Apoi o luă sub el. Și se întîmplă între ei ceea ce se întîmplă.

Așa povestea prințul grăind regelui. Și urmă :

Cînd auzii aceste vorbe și văzui cu ochii mei ceea ce se petrecu mai pe urmă între ei, lumea se întunecă înaintea feței mele și nu mai știui unde mă aflu. Apoi fiica unchiului meu începu să plîngă și să se jeluiască umilă în brațele negrului, și-i spunea :

— O, iubitul meu, o, rodul inimii mele, eu nu te am decît pe tine ! Dacă mă izgonești, va fi vai de mine ! O, scumpul meu, o, lumina ochilor mei !

Și nu conteni să plîngă și să se roage de el pînă o iertă. Atunci se arătă deplin fericită, se ridică în picioare, se dezbrăcă de toate veșmintele, rămase cu desăvîrșire goală, și spuse :

— O, stăpîne, oare ți-a mai rămas ceva ca să-ți saturi roaba ?

Și negrul îi răspunse :

— Ridică de pe oală capacul și vei găsi acolo o tocană din oase de șoarece, pe care o vei mînca pînă ce nu va mai rămîne nimic ; apoi ia cana aceea și în ea vei afla buză[1] din care vei bea !

Și ea se sculă, mîncă, bău și se spălă pe mîini ; apoi se întoarse și se culcă cu negrul pe paiele de trestie ; și, cu desăvîrșire goală, se ghemui lîngă negru, sub zdrențele lui jegoase.

Cînd văzui toate cîte le făcea fiica unchiului meu, nu îmi mai putui ține firea, coborîi din înaltul cupolei și, repezindu-mă în sală, smulsei sabia pe care o purtase fiica unchiului meu, hotărît să-i ucid pe amîndoi. Începui prin a-l izbi mai întîi pe negru, peste gît, și crezui că murise.

În clipa aceea, Șahrazada văzu apropiindu-se dimineața și se opri discret. Și cînd luci dimineața, regele Șahriar

[1] Băutură fermentată, foarte prețuită de negri.

intră în sala de judecată, și divanul rămase plin de lume pînă la sfîrșitul zilei. Apoi regele se întoarse în palat, și Doniazada spuse surorii sale:

— Urmează-ți, te rog, povestirea!

Ea răspunse:

— Din toată inima și ca o cinstire cuvenită!

Cînd se lăsă, așadar, a opta noapte

Șahrazada zise:

— Mi s-a povestit, o, mărite rege, că tînărul fermecat a urmat astfel:

Izbindu-l pe negru, ca să-i retez capul, îi tăiai într-adevăr gîtlejul, pielea și carnea, și crezui că l-am ucis, căci horcăia groaznic. Fiica unchiului meu, care în timpul cît se petrecuse aceasta dormea adînc, se trezi după plecarea mea, luă sabia, pe care o vîrî înapoi în teacă, se întoarse în oraș, intră în palat și se culcă în patul meu pînă dimineața. A doua zi însă văzui că fiica unchiului meu își tăiase părul și îmbrăcase straie cernite. Apoi îmi spuse:

— O, fiu al unchiului meu, nu mă osîndi, rogu-te, pentru ceea ce fac, căci tocmai mi-a ajuns la urechi știrea că mama a murit, că tata a fost ucis în războiul sfînt, că unul dintre frații mei a murit înțepat de un scorpion, și că celălalt a fost îngropat de viu sub dărîmăturile unei clădiri. După cum vezi, am tot dreptul să plîng și să mă jeluiesc.

La aceste cuvinte, n-am voit să arăt că știu ceva, și îi zisei:

— Fă ceea ce crezi de cuviință, căci eu nu te împiedic.

Și ea rămase închisă în jale ; plînsetele și zbuciumul ei nebun ținură un an, de la un capăt la altul. Odată anul încheiat, ea îmi spuse :

— Vreau să clădesc pentru mine, în palatul tău, un mormînt în formă de boltă, și acolo mă voi retrage în singurătate și lacrimi, și voi numi lăcașul acesta Casa Jelaniei !

Eu, răspunsei :

— Fă ceea ce crezi de cuviință !

Și ea își clădi această Casă a Jelaniei, încununată de o boltă și avînd înlăuntru un mormînt ca o groapă. Apoi îl aduse și-l așeză acolo pe negru, care nu murise, dar zăcea greu și era atît de slab, încît nu mai putea fi de nici un folos fiicei unchiului meu. Dar aceasta nu-l împiedica să bea tot timpul vin și buză. Și din ziua rănirii, el nu mai putea vorbi, și își mai trăgea zilele numai fiindcă nu i se plinise încă sorocul. Și ea, în toate zilele, intra la el sub boltă, în zori și cînd se lăsa noaptea, și izbucnea în hohote de plîns și o apuca nebunia ; și-i dădea să bea diferite băuturi și alte fierturi. Și nu conteni să facă așa, dimineața și seara, în tot răstimpul celui de al doilea an. Și eu o urmăream din ochi mereu ; dar într-o zi, intrînd la ea pe neașteptate, o aflai plîngînd, izbindu-se peste față și rostind cu voce tristă aceste versuri :

I-am părăsit pe oameni de cînd plecași tu, dragă,
Trăind tot singuratic, căci inima-mi nu poate,
De cînd plecași, iubirii să se mai dea întreagă !

Și de mai treci pe-aicea, o, rogu-te, îmi scoate
Și strînge-mi rămășița din ce-am fost eu altdată,
Păstrînd doar amintirea de viața-mi și de toate.

Acolo,-n tihna gropii să fiu din nou culcată,
De tine-aproape, însă, ca tu să treci anume
Prin locu-acesta unde-i tot ce-ai iubit odată!

Și glasul tău aducă-și aminte de-al meu nume,
Șoptindu-l peste groapă! Dar vai! din ea, iubite
S-o prelungi-n auzu-ți, ieșind din negre hume,

Un sunet sec și jalnic de oase-ntreciocnite...

Cînd încheie bocetul, îi spusei, cu sabia scînteind în mînă:

— O, trădătoareo, iată vorbele ticăloase care se leapădă de legăturile din trecut și calcă în picioare prietenia!

Și înălțînd brațul, tocmai mă pregăteam s-o izbesc, cînd ea se sculă deodată și, înțelegînd astfel că cel care pricinuise rana negrului eram chiar eu, se ridică dreaptă în picioare și rosti niște vorbe din care nu pricepui nimic, și apoi zise:

— Fie ca prin puterea vrăjii mele, Allah să te prefacă jumătate de piatră și jumătate om!

Și chiar în ceasul acela, mărite domn, mă prefăcui așa cum mă vezi. Și nu pot nici să mă clintesc, nici să fac vreo mișcare; și așa, nu sînt nici mort, nici viu. După ce mă aduse în starea aceasta, ea vrăji cele patru insule ale regatului meu și le prefăcu în munți cu un lac în mijloc; și-i preschimbă pe supușii mei în pești. Dar asta nu e tot! În fiecare zi mă schingiuie și mă biciuiește cu o curea de piele dîndu-mi cîte o sută de lovituri pînă țîșnește sîngele. Și pe urmă îmi pune de-a dreptul pe piele, sub veșminte, o haină din păr de capră, care-mi acoperă toată partea de sus a trupului!

După aceste cuvinte, tînărul începu să plîngă și rosti în versuri :

Aștept dreptate, Doamne, și sfînta-ți judecată,
Și-s răbdător, căci astfel e voia ta cea bună !
Și reazem, cînd asupra-mi restriștile se-adună
Mi-ești tu, cărui măritul Profet slăviri i-arată !

Atunci regele, întorcîndu-se către tînăr, îi spuse :

— Ai mai adăugat o întristare la mîhnirile mele ! Dar spune-mi, unde se află oare această femeie ?

El răspunse :

— În mormîntul de sub boltă, unde se găsește negrul. În fiecare zi vine la mine, mă dezbracă de veșminte și îmi trage cele o sută de lovituri de bici, în timp ce eu plîng, și strig, și nu pot face o singură mișcare ca să mă apăr. Apoi, după ce mă pedepsește așa, se întoarce iarăși la negru, ducîndu-i dimineața și seara vinuri și niște băuturi fierte.

Cînd regele auzi aceste cuvinte, grăi :

— Pe Allah ! o, tinere neînfrînt, se cuvine să-ți dau un ajutor de neuitat pentru oameni și să-ți aduc o alinare ce va trece, după mine, în răbojul istoriei !

Și regele nu mai pomeni nimic despre asta, și urmă să stea de vorbă cu tînărul pînă la apropierea nopții. Apoi se ridică și așteptă să vină ceasul de noapte al vrăjitorilor. Atunci se dezbrăcă, își încinse sabia și se îndreptă spre locul unde se afla negrul. Acolo, văzu de departe făclii și candele atîrnate, și simți mirosul tare de tămîie, de parfumuri și de tot soiul de mirodenii. Cît ai clipi, tăbărî peste negru, îl izbi și-l străpunse pînă cînd

acesta își dădu sufletul. Pe urmă îl încărcă în spinare și-l azvîrli în fundul unui puț care se găsea în palat. Apoi se întoarse, se îmbrăcă în straiele negrului și se plimbă o vreme pe sub boltă, învîrtind paloșul sclipitor cît era el de lung. După aceea merse și se întinse chiar pe locul unde zăcuse negrul.

Ci după un ceas veni vrăjitoarea, desfrînata, la tînăr. Și de îndată ce intră, îl dezbrăcă pe fiul unchiului ei, luă un bici și începu să-l lovească. Și el striga :

— Vai, vai ! Ajunge ! Nenorocirea mea nu mai are margini. Ah, ai milă de mine !

Ea răspunse :

— Dar ție, oare, ți-a fost milă de mine ? Oare mi-ai crutat iubitul ? Nu ! Ei bine, așteaptă !

Atunci ea îi puse haina din păr de capră și celelalte veșminte pe deasupra. Odată treaba aceasta făcută, coborî la negru, ducîndu-i o cupă de vin și un castron cu buruieni fierte. Și intră sub boltă, și plînse, și se tîngui, țipînd : „Of ! of !“ Și zise :

— O, stăpînul meu, vorbește-mi ! O, stăpînul meu, grăiește-mi ceva !

Apoi rosti îndurerată versurile acestea :

Mai ține încă, inimă, cea dură
Plecare ? Chin cu-asupra de măsură
E dragostea ce m-a pătruns ! Din cale
Mi te-i feri, o, pînă cînd ? Încale
Dacă voiși tortura-mi, suferința,
Fii fericit ! Ți s-a-mplinit dorința !

Apoi izbucni în hohote de plîns și repetă :

— O, stăpînul meu, vorbește-mi, ca să-ți aud glasul !

Atunci bănuitul negru își întoarse limba și începu să îngîne graiul negrilor spunînd :

— Ha ! ha ! nu-i tărie, nici putere decît numai cu ajutorul lui Allah !

Cînd auzi aceste vorbe, căci de multă vreme el nu mai vorbise nimic, ea ţipă de bucurie şi leşină ; dar îşi veni repede în fire şi zise :

— Ah ! oare mi s-a tămăduit stăpînul !

Atunci regele îşi prefăcu mai mult glasul şi, de-abia îngînînd, rosti :

— O, desfrînato, nu eşti vrednică să-ţi spun nici măcar o vorbă !

Ea întrebă :

— Şi oare pentru ce ?

El răspunse :

— Pentru că în fiecare zi nu faci decît să-ţi schingiuieşti bărbatul, şi el zbiară, şi cheamă într-ajutor, şi toate astea îmi sperie somnul în fiecare noapte pînă dimineaţa. Şi bărbatul tău nu mai conteneşte să te roage fierbinte şi să-ţi ceară îndurare, astfel că vocea lui îmi răpeşte somnul. Dacă nu erau toate astea, de multă vreme mi-aş fi recăpătat puterea. Iată ce mă împiedică să-ţi răspund.

Ea spuse :

— Atunci, dacă aşa îmi porunceşti, îl voi slobozi din starea în care se află !

Şi regele adăugă :

— Da ! slobozeşte-l şi redă-ne tihna !

Ea spuse :

— Ascult şi mă supun !

Apoi se sculă şi ieşi de sub boltă. Intrînd în palat, luă un vas de aramă plin cu apă şi rosti deasupra apei cîteva vorbe de descîntec. Şi apa începu să fiarbă, cum clocoteşte apa în oală. Îl stropi cu ea pe tînăr şi spuse :

— Prin tăria vorbelor rostite, îți poruncesc să ieși din această înfățișare ca să ți-o iei din nou pe cea dintîi !

Și tînărul se scutură, mîntuit, se ridică în picioare și, bucurîndu-se de scăparea lui, strigă :

— Mărturisesc că alt dumnezeu nu este înaintea lui Allah, și Mohamed este profetul lui Allah ! Binecuvîntarea și pacea lui Allah coboare peste el !

Atunci ea îi spuse :

— Du-te și să nu te mai întorci prin locurile acestea, altminteri te voi ucide !

Și strigă la el, și el se îndepărtă din fața mîinilor ei. Iată în ceea ce-l privește pe tînăr !

Ea se întoarse la boltă, coborî înlăuntru și spuse :

— O, stăpînul meu, scoală-te, ca să te văd !

Și el, abia îngînat, zise :

— Ah, încă n-ai făcut nimic ! Nu mi-ai redat decît o parte din liniște, n-ai înlăturat și pricina de căpetenie a tulburării mele !

Ea îi spuse :

— O, scumpul meu, dar care-i această pricină de căpetenie ?

El răspunse :

— Peștii din lac, care nu sînt altceva decît locuitorii orașului și ai celor patru insule de odinioară, nu mai contenesc, în tot ceasul, să ridice capul din apă și să rostească blesteme împotriva mea și-a ta. Și aceasta-i pricina care mă împiedică să-mi recapăt puterile. Așadar, ai datoria să-i izbăvești ! Și atunci vei putea veni să mă iei de mînă și să-mi ajuți să mă scol, căci neîndoielnic mă voi fi tămăduit !

Cînd desfrînata vrăjitoare auzi cuvintele regelui, pe care-l lua drept negrul, îi zise plină de bucurie :

— O, stăpînul meu, voința ta mi-o aștern pe creștet și în ochii mei !

Și rostind : „În numele lui Allah“, se sculă plină de fericire, porni în fugă și, ajungînd lîngă lac, luă puțină apă și...

În clipa aceea, Șahrazada văzu mijind dimineața și se opri cu discreție din povestire.

Cînd se lăsă a noua noapte

Ea zise :

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că tînăra vrăjitoare luă puțină apă din lac și rosti deasupra ei vorbe tainice. Atunci peștii începură să se zbucіume, ridicară capul și se prefăcură din nou în fii ai lui Adam, chiar în ceasul și în clipa aceea, și se irosi vraja care-i înlănțuia pe locuitorii orașului. Și orașul se prefăcu din nou într-un oraș înfloritor, cu sukuri bine construite, și fiecare locuitor începu să lucreze în meseria lui. Și munții se preschimbară în insule, ca odinioară. Așa s-au petrecut lucrurile în ce-i privește pe toți aceștia !

Cît despre tînăra femeie, ea se întoarse de îndată la rege, crezînd mereu că e negrul, și-i spuse :

— O, scumpul meu, dă-mi mîna ta îndurătoare ca s-o sărut !

Și regele îi răspunse cu glasul scăzut :

— Apropie-te mai mult !

Ea se apropie, și deodată el smulse sabia și-i străpunse pieptul cu atîta putere încît vîrful îi ieși prin spate ; apoi o izbi din nou și o tăie în două.

Odată acestea săvîrșite, el ieși și îl află pe tînărul fermecat, care îl aștepta în picioare. Atunci

îi aduse felicitări pentru izbăvirea lui, iar tînărul îi sărută mîna și-i mulțumi fierbinte. Apoi regele îi zise :

— Vrei să rămîi în orașul tău, ori să vii cu mine în orașul meu ?

Și tînărul îi grăi :

— O, rege al timpurilor, știi tu oare ce depărtare este de-aici pînă la orașul tău ?

Și regele îi răspunse :

— Două zile și jumătate.

Atunci tînărul îi spuse :

— O, rege, dacă ai adormit, trezește-te ! Ca să mergi de aici pînă în orașul tău vei face un an întreg, cu voia lui Allah ! Căci dacă ai venit pînă aici în două zile și jumătate, a fost numai fiindcă orașul era fermecat. De altminteri, eu, o, rege, nu te voi părăsi nici cît ai clipi o dată din ochi !

Și regele se bucură de aceste cuvinte, și rosti :

— Mărire lui Allah, care a binevoit să te scoată în calea mea ! Căci de astăzi înainte tu ești fiul meu, de vreme ce Allah pînă acuma nu m-a învrednicit cu nici un copil !

Atunci se aruncară unul în brațele celuilalt și nețărmurită fu bucuria lor.

Apoi porniră la drum pînă la palatul tînărului rege care fusese fermecat. Și tînărul rege îi vesti pe mai-marii regatului său că avea să plece curînd în pelerinajul sfînt, la Mecca. I se făcură de îndată toate pregătirile de cuviință. Apoi el și sultanul plecară, și inima sultanului ardea de dorul orașului său, căci lipsise de acolo vreme de un an. Porniră așadar la drum, avînd cu ei cincizeci de mameluci [1] încărcați cu daruri care aveau să fie

[1] *Mameluc* — aici în sensul de sclav.

împărțite. Și nu conteniră drumul zi și noapte, vreme de un an încheiat, pînă se apropiară de orașul sultanului.

Atunci vizirul ieși cu oștenii în întîmpinarea sultanului, după ce își pierduse orice urmă de nădejde că-l va mai regăsi. Și oștenii se apropiară, sărutară pămîntul din fața mîinilor sale și îi urară bun venit. Și el intră în palat și se așeză pe tron. Apoi îl chemă pe vizir lîngă el și-i istorisi toate cele întîmplate. Cînd auzi vizirul povestea tînărului, îi aduse laude pentru mîntuirea și salvarea lui.

Intr-acestea, sultanul îi răsplăti pe mulți ; apoi îi spuse vizirului :

— Poruncește să vină repede pescarul care mi-a adus odinioară peștii.

Și vizirul trimise după pescarul care fusese pricina mîntuirii locuitorilor din oraș. Și regele îi zise să se apropie, îl dărui cu mantii de cinstire, îl puse să-i vorbească despre viața lui și-l întrebă dacă are copii ; și pescarul îi spuse că are un fiu și două fete. Atunci regele se căsători cu una din cele două fete, iar tînărul cu cealaltă. Apoi regele îl păstră pe tată lîngă el și-l numi întîiul vistiernic al regatului. După aceea îl trimise pe vizir în orașul tînărului, așezat în Insulele Negre, îl numi sultan al acestor insule și trimise cu el pe cei cincizeci de mameluci care-l însoțiseră odinioară pe el însuși, și mai trimise și o sumedenie de mantii de cinstire pentru toți emirii. Atunci vizirul îi sărută amîndouă mîinile și se pregăti de plecare. Și sultanul și tînărul continuară să trăiască împreună, fericiți cu soțiile lor, cele două fete ale pescarului, într-o viață de plăceri tihnite și în prospețimea inimii.

Cît despre pescar, ajuns întîiul vistiernic, el se înavuți peste măsură și ajunse omul cel mai bogat din timpul său. Și le vedea în toate zilele pe cele două fete ale sale, soțiile regilor. Și așa, după mulți ani de îndestulare veni să-i cerceteze despărțitoarea prietenilor, cea de neocolit, tăcuta, neîndurătoarea ! Și ei muriră.

Dar, urmă Șahrazada, să nu credeți că această poveste ar fi mai minunată decît cea a hamalului.

POVESTEA HAMALULUI CU FECIOARELE

Trăia odată în orașul Bagdad, un bărbat holtei care era hamal.

Într-una din zile, pe cînd se afla în suk, răzimat nepăsător de coșul său de hamal, iată că i se opri dinainte o femeie acoperită cu un văl bogat din stofă de Mossul, de mătase presărată cu fluturi de aur și căptușită cu brocart. Ea își ridică puțin vălul de pe față și, de dedesubt, se iviră niște ochi negri, cu gene lungi și niște pleoape de toată frumusețea ! Și era zveltă și mlădioasă, cu trăsături desăvîrșite. Și se întoarse către hamal și-i spuse cu o voce nespus de dulce :

— O, hamalule, ia-ți coșul și urmează-mă !

Și hamalului, tulburat peste măsură, nu-i veni să creadă că auzise acele vorbe ; totuși își luă coșul în spinare și o urmă pe tănără, care se opri în cele din urmă dinanitea porții unei case. Bătu în poartă, și numaidecît un bărbat nusrani [1] coborî și-i dădu, pentru un dinar, o măsură de

[1] Nazarinean ; este numele dat de musulmani creștinilor.

măsline pe care ea o puse în coș, spunînd hamalului :

— Ia asta și urmează-mă !

Și hamalul strigă :

— Pe Allah, ce zi binecuvîntată !

Și luă din nou coșul în spinare și o urmă pe tînăra femeie. Și iată că ea se opri dinaintea dughenei unui vînzător de fructe și cumpără mere de Siria, gutui osmanì, piersici de Oman, iasomie de Alep, nuferi de Damasc, castraveți de la Nil, lămîi dulci de Egipt, chitre sultanì, boabe de mirt, flori de hinnà, anemone sîngerii, viorele, flori de rodii și narcise. Și le puse pe toate în coșul hamalului și-i spuse :

— Du-le !

Și el își duse coșul, și o urmă pînă cînd ajunse la un casap, căruia îi spuse :

— Taie-mi zece artale[1] de carne.

I se tăiară cele zece artale, și ea le înveli în frunze de bananier, le puse în coș și spuse :

— Du-le, o, hamalule !

El duse coșul și mai departe și o urmă pînă se opri la un vînzător de migdale, de la care luă toate soiurile de migdale, și spuse :

— Ia-le și urmează-mă !

Și el duse coșul și o urmă pînă în fața dughenei negustorului de dulciuri ; acolo, ea cumpără o tipsie și o încărcă cu tot ce se afla la negustor : împletituri din zahăr cu unt, paste catifelate, parfumate cu mosc și cu umplutură delicioasă, biscuiți

---

[1] *Artal* (plural de la *ratl*) — greutate variind, după ținuturi, între două și douăsprezece uncii (o uncie=cca 35 gr.)

numiţi *sabun*, pateuri mici, plăcinte cu lămîie dulce, dulceţuri gustoase, zaharicale numite *muşabac* (desfătările gîtlejului), gogoşi mici, rumenite în cuptor, numite *lucmet-el-kâdi* (îmbucăturile cadiului), şi altele numite *assabih-Zeinab* (falangele Zeinabei), gătite cu unt, cu miere şi cu lapte. Apoi ea clădi toate aceste feluri de dulciuri pe tipsie şi potrivi tipsia în coş. Atunci hamalul zise :

— Dacă mi-ai fi spus dinainte, veneam cu un catîr ca să încarc pe spinarea lui toate aceste lucruri !

Şi ea zîmbi la vorbele lui. Apoi se opri la povarnagiu şi cumpără de la el zece feluri de ape : apă de trandafiri, apă de flori de portocal şi încă multe altele ; de asemenea, luă o măsură de băuturi îmbătătoare şi mai cumpără un stropitor de apă de trandafiri amestecată cu mosc, boabe de tămîie, lemn de aloe, ambră cenuşie şi mosc curat ; la urmă cumpără lumînări din ceară de Alexandria. Aşeză totul în coş şi spuse :

— Ia coşul şi urmează-mă !

Şi el luă coşul şi o urmă, cărîndu-l pînă ce tînăra ajunse la un palat măreţ. Palatul acela, clădit din blocuri de marmură, avea spre grădina din spate o curte spaţioasă ; şi era palatul foarte înalt, de formă pătrată şi impunător ; portalul avea două canaturi din abanos, acoperite cu plăci de aur roşcat.

Tînăra se opri la uşă şi bătu într-un fel tare drăgălaş ; şi uşa se deschise din amîndouă canaturile. Atunci hamalul o privi pe furiş pe cea care le deschise uşa şi găsi că era o fecioară zveltă şi

grațioasă, un adevărat model, cu sînii ei rotunzi și sprințari, cu drăgălășenia, gingășia, frumusețea și cu toate desăvîrșirile staturii și ale înfățișării ei ; fruntea îi era albă ca întîia lucire de lună nouă, ochii ca ochii gazelelor, sprîncenele ca pătrarul lunii în luna Ramadan, obrajii ca anemona, gura ca pecetea lui Soleiman, chipul ca luna plină cînd răsare, iar sînii, ca două rodii gemene ; cît despre tînărul ei pîntec, mlădiu și unduitor, se ascundea sub veșminte ca o scrisoare prețioasă în sulul ce o acoperă.

La vederea ei, hamalul simți că-și pierde mințile și că îi cade coșul de pe creștetul capului ; și își zise : „Pe Allah ! în viața mea n-am avut o zi mai binecuvîntată ca aceasta !“

Atunci tînăra care deschisese ușa, rămînînd mereu înlăuntru, spuse surorii care adusese bucatele și hamalului :

— Intrați ! Și fie-vă primirea aici spre deplină încîntare !

Atunci intrară și ajunseră în cele din urmă într-o sală spațioasă ce dădea spre curtea din mijloc, împodobită toată cu brocaturi de mătase și de aur, și plină de mobile măiestrit lucrate și încrustate cu plăci de aur, și de asemenea cu vase și jilțuri sculptate, cu perdele și sipete de haine închise cu grijă. În mijlocul sălii se afla un pat de marmură încrustat cu mărgăritare sclipitoare și cu pietre scumpe ; deasupra patului era întinsă o perdea apărătoare de țînțari din satin roșu, iar pe pat stătea culcată o fecioară minunată, cu ochi babilonieni, o statură dreaptă ca litera *alef*, și un chip atît de frumos încît ar fi tulburat nespus chiar și soarele luminos. Era ca una din stelele străluci-

toare și, într-adevăr, ca o nobilă femeie din Arabia, după spusa poetului :

Dar cine boiu-ți măsură, fecioară,
Și-l pune-alături de un ram subțire
Ce se îndoaie — nu prea are știre
De adevăr. Talent, dar minte-ușoară !

Căci boiu-i unic, trupul fără frate !
Frumos un ram e pe copac, gol numai —
Tu mîndră ești oricum ! Plăcere-acuma-i
Și haina ce te-ascunde — să te-arate !

Dar iată că fecioara se sculă din pat, făcu cîțiva pași pînă în mijlocul sălii, lîngă cele două surori ale ei, și le spuse :

— De ce stați așa, nemișcate ? Ridicați povara de pe creștetul hamalului !

Atunci fata care adusese bucatele veni dinaintea hamalului, cea care deschisese ușa se așeză dinapoia lui și, ajutate de a treia soră, îl ușurară de povară. Apoi scoaseră tot ce se găsea în coș, rînduiră fiece lucru la locul lui, îi dădură doi dinari hamalului și îi ziseră :

— Întoarce-ți fața și du-te în drumul tău, o, hamalule !

Dar hamalul privea la fecioare, le admira frumusețea în toată desăvîrșirea ei, și se gîndea că nu mai văzuse niciodată ceva asemănător. Totuși, băgă de seamă că nu se afla nici un bărbat în casă. Se uită apoi la tot ce se găsea acolo, băuturi, fructe, flori înmiresmate și alte minunății, și se minună nețărmurit, și nu simți nici un imbold să plece.

Atunci, cea mai mare dintre fete îl întrebă :

— Dar ce ți s-a întîmplat de nu te clintești din loc ? Vei fi găsit neîndestulătoare simbria ? Și se întoarse către sora ei, care adusese bucatele și îi zise : Mai dă-i și al treilea dinar.

Dar hamalul spuse :

— Pe Allah, o, stăpînele mele, simbria mea obișnuită nu-i decît două jumătăți de dinar ! Și n-am găsit cîtuși de puțin neîndestulătoare simbria voastră. Dar inima și toată ființa mea se frămîntă din pricina voastră. Și mă întreb cum poate să vă fie viața, de vreme ce locuiți singure și nu aveți nici un bărbat care să vă țină de urît. Oare nu știți voi că un minaret nu poate fi cu adevărat frumos decît numai dacă este unul dintre cele patru minarete ale moscheii ? Și, o, stăpînele mele, voi nu sînteți decît trei și vă lipsește cel de al patrulea ! Și voi știți că fericirea femeilor nu este deplină decît împreună cu bărbații ! Și, așa cum zice poetul, un acord nu va fi pe deplin armonios decît la patru instrumente care cîntă laolaltă : o harfă, o lăută, o ghitară și un flaut ! Ci, o, stăpînele mele, voi nu sînteți decît trei, și vă lipsește al patrulea instrument, flautul. Ci eu voi fi flautul, și mă voi purta ca un bărbat înțelept, plin de agerime și de judecată, meșter iscusit și știind să păstrez o taină !

Și fecioarele îi spuseră :

— Dar, o, hamalule, oare nu știi că noi sîntem fecioare ? Și apoi tare ne este teamă să ne încredem într-un flecar ca tine. De altfel, noi am citit din poeții care spun : „Ferește-te de orice mărturisire, căci o taină împărtășită e de îndată pierdută !“

La aceste cuvinte, hamalul strigă :

— Mă jur pe viață, o, stăpînele mele! Sînt un bărbat înțelept, sigur și credincios, care a citit la rîndul său cărțile poeților și a studiat cronicile! Eu nu povestesc decît lucruri plăcute, și le păstrez cu grijă, fără să le pomenesc, pe toate cele întristătoare. Cu orice prilej, eu mă port după spusa poetului :

Cel înzestrat doar singur e-n stare-a ține-o taină.
Cuvîntul și-l respectă mai bunii dintre semeni.
La mine taina-nchisă-i sub lacătul de cremeni :
Pierdută-i cheia, ușa-i sigil ce nu destaină !

Auzind versurile hamalului, și multe alte strofe ce le recită, și creațiile lui ritmate, cele trei surori se înseninară mult ; însă, numai ca să-l încerce, îi ziseră :

— Știi, hamalule, că noi am cheltuit pentru acest palat o grămadă de bani ! Așadar ai avea tu cu ce să ne despăgubești ? Căci nu te vom pofti să șezi cu noi decît numai dacă făgăduiești că nu-ți vei precupeți banii. Oare nu-i chiar aceasta dorința ta : să rămîi la noi, să fii tovarășul nostru de ospăț, și mai cu seamă să ne faci să veghem toată noaptea pînă la ivirea zorilor pe chipurile noastre?

Apoi cea mai mare dintre fecioare, stăpîna casei, adăugă :

— Dragostea fără bani nu poate să slujească, în talerul balanței, de cumpănă bună !

Și cea care deschisese ușa spuse :

— Dacă n-ai nimic, du-te fără nimic !

Dar chiar în clipa aceea, sora care adusese bucatele se amestecă în vorbă și spuse :

— O, surorile mele, ajunge, căci, pe Allah ! acest băiat nu ne-a micșorat cu nimic ziua ! De altminteri, de-ar fi fost un altul n-ar fi avut atîta

răbdare cu noi. Și pe urmă, tot ceea ce-i va reveni din cheltuială, iau asupra mea să plătesc în locul lui.

Atunci hamalul se bucură nespus și-i zise:

— Pe Allah! întîiul cîștig al zilei, oare nu ți-l datorez ție?

Atunci toate trei spuseră într-un glas:

— O, hamalule de treabă, rămîi așadar aici, și fii sigur că vei fi balsam pe capul nostru și în ochii noștri!

Și numaidecît fata care adusese bucatele se sculă și își încinse mijlocul. Apoi rîndui sticlele, limpezi vinul pritocindu-l, pregăti locul ospățului și pernele lîngă un bazin, și aduse toate cele de care mai puteau avea nevoie. Apoi turnă vin și se așezară cu toții; și hamalul, în mijlocul lor, cuprins de amețeli, își închipuia că visează.

Și iată că sora care adusese bucatele întinse sticla cu vin: își umplură cupa și o băură, și a doua oară, și a treia oară. Apoi ea o umplu din nou și le-o îmbie surorilor ei și hamalului. Iar hamalul cuprins de extaz, improviză stihurile acestea:

Bea vin! În el se află puteri și sănătate!
Le prinde băutorul, și prinde voioșie!
E vinul singur leacul în rele, cîte-s toate,
Și cînd îl bei pricină-i oricînd de bucurie!
Ea singură, beția,-ți dă sațiu-n voluptate!

Apoi sărută mîinile celor trei fecioare și goli cupa. După aceea se apropie de stăpîna casei și-i zise:

— O, stăpîna mea, sînt robul tău, lucrul și avutul tău!

Și recită în cinstea ei aceste versuri ale poetului :

Un rob îți stă la ușă,-naintea ușii, poate
Cel mai de rînd din robii ce ochii-ți îi înstrună !
Dar știe că stăpîna e darnică și bună,
Și că ea are-a-i spune mulțamuri datorate.

Atunci ea întinzîndu-i cupa îi zise :

— Bea, o, prietene, și facă-se ca această băutură să-ți fie de sănătate și pentru o mistuire plăcută ! Și să-ți dea tărie pe calea adevăratei sănătăți !

Și hamalul luă cupa, sărută mîna fecioarei și, cu o voce lină și unduită, cîntă încetișor aceste versuri ale poetului :

Prietenei i-am dat un vin scînteietor, cum rar e,
Și doar obrajii ei cei dragi mai au așa lucire,
Că ar putea vieața ei — aleasă întocmire ! —
Leit s-o deie singură lumina unei pare !

Ea l-a primit, dar, hohotind de rîs voios, îmi spuse :
„Să beau, vrei, chiar obrajii mei ? Să facă aceasta ? Nu se..."

La rîndul meu ! „Bea, flacără a inimii aceste !
Licoarea-i flacără de preț, a ei roșață-i sînge
Ce ține-n vinele-mi încins un foc ce nu se stînge !
În cupă, însă, sufletu-mi cu vinu-olaltă este !"

Atunci fecioara luă cupa de la hamal, o apropie de buze, apoi se duse să se așeze lîngă sora ei. Și se puseră cu toții să danseze, să cînte și să se joace cu florile gingașe ; și în tot timpul hamalul le lua în brațe și le săruta ; și una îi spunea glume, alta

îl trăgea spre ea, și a treia îl bătea cu flori. Și continuară să bea pînă cînd vinul începu să le joace în minte. Și cînd vinul domni pe deplin, tînăra care le deschisese ușa se sculă deodată, se despuie de veșminte și rămase în întregime goală. Apoi, dintr-o săritură, se aruncă în bazin și începu să se joace cu apa ; luă și apă în gură și-l stropi cu zgomot pe hamal, ceea ce n-o împiedica să-și dea cu apă pe brațe și peste coapsele ei tinere. După aceea, ieși din bazin și alergă să se arunce la pieptul hamalului, întinzîndu-se pe spate, și-i zise făcînd semn spre coapsele ei :

— O scumpul meu, știi tu cum se numește asta?

Și hamalul răspunse :

— Ha, ha ! de obicei asta se numește cortul îndurării !

Atunci ea strigă :

— Hu, hu ! Nu ți-e rușine ?

Și-l apucă de ceafă și începu să-l lovească. Atunci el spuse :

— Nu ! Nu ! Asta se numește vulvă !

Dar ea strigă :

— Nu așa !

Și hamalul urmă :

— Atunci e bucățica ta de dinapoi !

Și ea răspunse :

— Nu așa !

Atunci el spuse :

— E bondarul tău !

Ea începu, la aceste vorbe, să-l lovească atît de tare peste gît, încît îi zdreli pielea. Atunci el spuse :

— Spune-mi așadar cum se cheamă !

Și ea răspunse :

— Busuiocul podurilor !

Atunci hamalul strigă :

— O, în sfîrșit ! fie lăudat Allah pentru mîntuirea ta, o, busuioc al podurilor !

După aceea, din nou trecu din mînă în mînă cupa și farfurioara. Apoi a doua fecioară își scoase veșmintele și se aruncă în bazin : făcu și ea întocmai ca sora ei, apoi ieși și se aruncă în poala hamalului. Acolo, făcînd semn spre coapse, îi zise hamalului :

— O, lumina ochilor mei ! cum se numește asta ?

El răspunse :

— Crăpătura ta !

Ea strigă :

— Ah, ce vorbe nerușinate spune acest băiat !

Și-l lovi peste obraji atît de tare încît răsună toată sala. Și el spuse :

— Știu ! e busuiocul podurilor !

Ea răspunse !

— Nu, nu !

Și se apucă din nou să-l lovească peste gît. Atunci el o întrebă :

— Dar care e numele său ?

Ea răspunse :

— Susanul descojit !

Și el strigă :

— Coboare asupra ta, o, susan descojit dintre susanuri, cele mai alese binecuvîntări !

Atunci se ridică a treia fecioară, se dezbrăcă și coborî în bazin, unde făcu la fel ca și cele două surori ale ei ; apoi își puse din nou veșmintele, merse să se întindă pe genunchii hamalului și-i

zise : „Ghicește-î numele, o, scumpule !“ făcînd semn spre părţile ei gingaşe.

Atunci el începu să-i spună : „Se numește și așa, și așa !“, înșirîndu-i pe degete : graurul mut, iepurașul fără urechi, găina fără glas, părintele luminii, izvorul harurilor ; și sfîrși prin a o întreba pentru ca ea să înceteze de a-l mai lovi :

— Haide spune-mi numele ei adevărat !

Ea răspunse :

— Hanul lui Aby-Mansur !

Atunci hamalul se sculă, își scoase veșmintele și coborî în bazin : și paloșul lui înota pe deasupra apei ! El se spălă pe tot trupul, așa cum se spălaseră fecioarele, apoi ieși din bazin și se aruncă în poala fecioarei care le deschisese ușa, și își întinse amîndouă picioarele în poala celei care adusese bucatele. Apoi, arătînd cu un semn spre mădularul său, o întrebă pe stăpîna casei :

— O, mărita mea stăpînă, care-i numele său ?

La aceste cuvinte, tustrele fură cuprinse de un asemenea rîs, că se prăvăliră pe spate și strigară :

— Zebbul tău !

El spuse :

— Nici pomeneală !

Și dădu fiecăreia cîte o mușcătură. Atunci ele ziseră :

— Scula ta !

El răspunse :

— Da de unde !

Și o pișcă pe fiecare de ţîţă. Și ele, mirate, îi spuseră :

— Dar e sigur că-i unealta ta, că-i așa de aprinsă ! și e chiar zebbul tău, doar e așa de zbuciumat !

Şi de fiecare dată hamalul scutura din cap, apoi le săruta, le muşca, le pişca şi le strîngea în braţe ; şi ele rîdeau pe ruptelea. În cele din urmă sfîrşiseră prin a-l întreba :

— Spune-ne odată numele lui adevărat !

Atunci hamalul se gîndi o clipă, privi între coapsele sale, clipi din ochi şi zise :

— O, stăpînele mele, iată vorbele ce mi le-a spus chiar adineauri acest copil, zebbul meu : „Numele meu este : catîrul tare şi nejugănit, care mestecă şi paşte busuiocul podurilor, se desfătează luîndu-şi tainul de susan descojit şi trage în gazdă la hanul lui moş Mansur !"

La aceste cuvinte, ele se puseră pe un asemenea rîs, că se prăvăliră pe spate. Apoi începură din nou să bea dintr-aceeaşi cupă, pînă pe înnoptate. Atunci îi spuseră hamalului :

— Acum întoarce-ţi faţa şi du-te, lăsîndu-ne să-ţi vedem spetele cît ţi-s de late !

Dar hamalul strigă :

— Pe Allah ! îi vine mai uşor sufletului să-mi părăsească trupul, decît mie să părăsesc casa voastră, o, stăpînele mele ! Mai degrabă să împreunăm noaptea aceasta cu ziua care a trecut, şi mîine fiecare va putea să plece să-şi vadă de soarta lui pe calea lui Allah !

Atunci fecioara care adusese bucatele se amestecă în vorbă şi spuse :

— Pe viaţa mea ! o, surorile mele, să-l poftim să-şi petreacă noaptea la noi : vom rîde bine cu el, căci este un pierde-vară fără pic de ruşine, dar, de altfel, plin de bunăvoinţă şi de haz !

Atunci ele îi ziseră hamalului :

— Ei bine ! vei putea şedea în noaptea asta la noi, dar numai de vei vrea să intri sub ocîrmuirea

noastră și să nu ne ceri nici o lămurire despre orice vei vedea sau despre pricina a orice va fi !

El încuviință :

— Da, desigur, o, stăpînele mele !

Și ele adăugară :

— Atunci scoală-te și citește ce stă scris pe ușă !

Și el se sculă și găsi pe ușă aceste cuvinte scrise în zugrăveală aurită : „*Nu vorbi nimic despre ce nu te privește, altfel vei auzi lucruri care nu-ți vor fi pe plac !*“

Atunci hamalul spuse :

— O, stăpînele mele, vă iau martore că nu voi pomeni nimic despre ce nu mă privește cîtuși de puțin !

În clipa aceea, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și tăcu discret.

Dar cînd se lăsă a zecea noapte

Doniazada îi zise :

— O, sora mea, încheie-ți povestirea !

Și Șahrazada răspunse :

— Cu toată prietenia și ca o cinstire cu care mă simt datoare !

Și urmă șirul povestirii :

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că atunci cînd hamalul făcu acea făgăduință către fecioare, cea care adusese bucatele se sculă și rîndui bucatele dinaintea lor, și mîncară cu toții, desfătîndu-se. Iar după aceea aprinseră făcliile, arseră lemn înmiresmat și tămîie ; apoi toată lumea începu din

nou să bea și să guste din dulciurile cumpărate din suk, și mai ales hamalul, care în același timp rostea mereu versuri iscusite închizînd ochii și clătinînd din cap.

Și deodată auziră bătăi la ușă ; dar asta nu-i tulbură din plăcerile lor ; totuși, tînăra care deschisese, se sculă și se îndreptă spre ușă, apoi se întoarse spunînd :

— Masa noastră va fi într-adevăr deplină în această noapte, căci am găsit la ușă trei ahjami[1] cu barba rasă și tustrei chiori de ochiul stîng. Și, desigur, văd într-asta o uimitoare potrivire de întîmplări ! Mi-am dat seama numaidecît că sînt niște străini, care par să vină din țara rumilor, și fiecare dintre ei are o înfățișare deosebită de a celorlalți, însă tustrei sînt cum nu se poate mai hazlii la chip și foarte caraghioși. Așadar, dacă-i vom primi înlăuntru, o să petrecem de minune pe socoteala lor !

Stărui, cu belșug de vorbe, pînă izbuti să-și înduplece tovarășele, care în cele din urmă îi ziseră :

— Atunci spune-le că pot să intre, dar să le arăți ceea ce trebuie să păstreze cu strășnicie : „*Nu vorbi nimic despre ce nu te privește, altfel vei auzi lucruri care nu-ți vor fi pe plac !*“

Și fecioara alergă bucuroasă la ușă și se întoarse, aducîndu-i pe cei trei chiori : și, într-adevăr, ei aveau bărbile rase și, mai mult, purtau mustăți răsucite în sus, și totul la ei arăta că făceau parte din cinul cerșetorilor saâluki.

De cum intrară, urară pace bună celor de față, dîndu-se pe rînd cu cîte un pas înapoi. La vederea

---

[1] Cuvînt care denumește toate popoarele vorbind o limbă străină de cea arabă, îndeosebi de persani, precum și pe toți acei care vorbesc rău araba.

lor, fecioarele se ridicară și-i poftiră să ia loc. După ce se așezară, cei trei musafiri îl priviră pe hamalul care era beat de-a binelea și, după ce îl iscodiră cu luare-aminte, bănuiră că ar ține de cinul lor și își spuseră : „O, dar acesta-i tot un saâluk ca și noi ! Așadar ne va putea ține prietenește tovărășie !" Însă hamalul, care le înțelese gîndul, se sculă deodată, holbă ochii mari, se uită chiorîș și le zise :

— Haide, haide ! fiți pe pace, căci nu am ce face cu delicatețele voastre. Și începeți prin a lua seama la ce e scris acolo pe ușă !

La aceste cuvinte, fecioarele izbucniră în hohote de rîs și-și spuseră : „Vom petrece bine pe socoteala acestor saâluki și a hamalului !" Apoi îi poftiră pe saâluki să mănînce, și ei mîncară pe săturate. Apoi fata care deschisese ușa îi pofti să bea, și saâlukii se puseră pe rînd pe băut și să treacă mereu, de la unul la altul, cupa din mîinile tinerei. Cînd cupa începu să se plimbe din plin, hamalul strigă :

— Ehei, fraților ! Aveți în sacii voștri vreo poveste bună sau vreo întîmplare minunată care ar putea să ne desfăteze ?

La aceste cuvinte, ei se simțiră tare îmboldiți și înfierbîntați, și cerură să li se aducă instrumentele de desfătare. Atunci fata care deschisese ușa le aduse numaidecît o dairea din Mossul, cu clopoței, o lăută din Irak și un flaut din Persia. Și cei trei saâluki se ridicară în picioare : unul luă daireaua cu clopoței, al doilea luă lăuta și al treilea flautul. Și toți trei începură să cînte, și fecioarele îi însoțeau cu glasurile ; cît despre hamal, pe el îl treceau fiori de plăcere și striga : „Ha, ya Allah !"

atît era de uimit de vocea minunată și armonioasă a cîntăreților.

Între acestea se auziră din nou bătăi în ușă. Și fata care-o deschidea se ridică să vadă despre ce era vorba.

Ci, iată pricina bătăilor în ușă.

În noaptea aceea, califul Harun Al-Rașid coborîse să cutreiere prin oraș, ca să vadă și să audă el însuși lucrurile ce puteau să se petreacă ; și era însoțit de vizirul său Giafar Al-Barmaki [1] și de purtătorul spadei, Massrur, împlinitorul răzbunărilor lui. Căci el își luase obiceiul să se deghizeze adesea în negustor.

Așadar, în timp ce se plimba în noaptea aceea pe străzile orașului, nimeri în calea lui peste această casă și auzi sunetul instrumentelor și zarva ospățului. Și califul îi spuse lui Giafar :

— Vreau să intrăm în această casă pentru a vedea ale cui sînt vocile.

Dar Giafar răspunse :

— Pare să fie o ceată de bețivi. Așa că am face mai bine să ne ferim să intrăm acolo, ca nu cumva să ni se întîmple vreo pacoste.

Dar califul zise :

— Trebuie neapărat să intrăm. Și vreau să afli vreun mijloc care să ne îngăduie să intrăm și să-i luăm pe neașteptate !

Și Giafar, la această poruncă, răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și înaintă, și bătu în ușă. Și chiar în clipa aceea fecioara veni să deschidă.

Tînăra deschise deci ușa, și Giafar îi spuse :

---

[1] *Al-Barmaki* sau *Barmecidul.*

— O, stăpîna mea! sîntem niște negustori din Tabariat [1]. Sînt zece zile de cînd am venit la Bagdad cu marfă și locuim la hanul negustorilor. Unul dintre negustorii de la han ne-a poftit în noaptea aceasta la el acasă și ne-a pus la cină. După masă, care a ținut o oră și la care ne-a ospătat bine cu mîncare și cu băutură, ne-a dat drumul să plecăm. Așadar ieșirăm, dar se înnoptase și, fiind străini, pierdurăm drumul către hanul unde locuim. Și acum ne rugăm fierbinte să fiți mărinimoase și să ne îngăduiți să intrăm și să ne petrecem noaptea aici la voi. Și Allah să țină seamă de această faptă bună!

Atunci fecioara îi privi și găsi că aveau într-adevăr înfățișarea de negustori și o ținută vrednică de toată cinstea. Și ea merse să dea de știre tovarășilor ei și la ceru părerea. Ele îi spuseră:

— Poftește-i să intre!

Atunci ea se întoarse ca să le deschidă ușa; și ei întrebară:

— Putem să intrăm, cu îngăduința voastră?

Ea zise:

— Intrați!

Atunci califul, Giafar și Massru intrară și, la vederea lor, fecioarele se ridicară în picioare, îi întîmpinară și le spuseră:

— Fiți bineveniți, și facă-se ca primirea aici să vă fie îmbelșugată și prietenească! Simțiți-vă în largul vostru, o, voi oaspeți ai noștri! Dar avem să vă cerem o făgăduială: *„Nu vorbi nimic despre ce nu te privește, altfel vei auzi lucruri care nu-ți vor fi pe plac!“*

Ei răspunseră:

---

[1] Tiberiada.

— Da, firește!

Și luară loc, și fură poftiți să bea și să-și treacă unul altuia cupa.

Apoi califul îi privi pe cei trei saâluki, văzu că erau chiori de ochiul stîng și se miră nespus. Privi apoi fecioarele, le văzu cît erau de frumoase și de grațioase, și rămase tare uluit și încurcat. Dar fecioarele continuară să stea de vorbă cu musafirii și să-i poftească să bea; apoi aduseră pentru calif un vin nespus de dulce, dar el nu primi, spunînd:

— Sînt un bun hadj[1]!

Atunci fata care deschisese ușa se sculă, și așeză dinaintea lui o mescioară încrustată cu finețe, pe care puse o ceașcă din porțelan de China: turnă în ceașcă apă de izvor răcită cu o bucată de zăpadă, amestecă totul cu zahăr și apă de trandafiri, apoi o îmbie califului. El o primi, mulțumi călduros fecioarei, și zise în sinea lui: „Mîine trebuie s-o răsplătesc pentru fapta și pentru tot binele pe care mi-l face!"

Fecioarele continuară să-și îndeplinească îndatoririle de gazde primitoare și să servească băutură. Dar cînd vinul își vădi înrîurirea, stăpîna casei se sculă, îi întrebă din nou ce mai poruncesc, apoi o luă de mînă pe fecioara care adusese bucatele și-i spuse:

— O, sora mea, scoală-te, ca să ne îndeplinim îndatoririle!

Ea îi răspunse:

— La poruncile tale!

Atunci fecioara se sculă, spuse saâlukilor să se ridice din mijlocul sălii și să se așeze rezimați cu spatele de uși, dădu la o parte tot ce se afla în

---

[1] Pelerin la Mecca.

mijlocul sălii și mătură locul. Cît despre celelalte două, ele îl chemară pe hamal și-i spuseră :

— Pe Allah ! cît de puțin săritoare e prietenia ta ! Haide, doar nu ești de loc străin aici, ești unul de-ai casei !

Atunci hamalul se ridică, își suflecă pulpanele mantiei, își strînse mijlocul, și zise :

— Porunciți și mă supun !

Și ele îi spuseră :

— Așteaptă la locul tău !

După cîteva clipe, fecioara care adusese bucatele îi grăi :

— Urmează-mă și vino să-mi ajuți !

Și el o urmă afară din sală, și văzu două cățele negre, legate cu lanțuri la gît. Hamalul le luă și le aduse în mijlocul sălii. Atunci stăpîna casei se apropie, își suflecă mînecile, luă un bici și îi spuse hamalului :

— Adă aici una dintre cățele !

Și el tîrî una dintre cățele, trăgînd-o de lanț, și o sili să se apropie ; și cățeaua începu să chelălăie și să ridice capul spre fecioară. Dar fecioara, fără să țină seama de nimic, tăbărî asupra ei, lovind-o cu biciul peste cap, și cățeaua plîngea și țipa ; și fecioara nu mai conteni să o lovească pînă cînd îi amorțiră brațele. Atunci aruncă biciul din mînă, luă cățeaua în brațe, o strînse la piept, îi șterse lacrimile și o sărută pe frunte, ținînd-o cu amîndouă palmele. Apoi spuse hamalului :

— Du-o înapoi și ad-o pe a doua !

Și hamalul se supuse : și fecioara se purtă cu cea de a doua cățea cum se purtase și cu cea dintîi.

Atunci califul își simți inima umplîndu-i-se de milă, pieptul i se strîmbă de tristețe, și clipi din ochi spre Giafar ca să-i dea de înțeles s-o întrebe pe fecioară de rostul acestei fapte. Dar Giafar îi răspunse prin semne că era mai bine să tacă.

Pe urmă, stăpîna casei se întoarse spre cele două surori și le grăi :

— Haidem, să facem cum ni-i obiceiul !

Ele răspunseră :

— Ne supunem.

Atunci stăpîna casei urcă în patul său de marmură, cu plăci de aur și de argint, și spuse surorilor ei :

— Arătați acum ceea ce știți voi.

Atunci fecioara care le deschisese ușa se sculă și urcă în pat lîngă sora ei ; cea care adusese bucatele ieși, merse în iatacul ei și aduse de acolo un sac de atlaz cu ciucuri din mătase verde ; se opri dinaintea celorlalte fecioare, deschise sacul și scoase o lăută. O întinse celei care deschisese ușa. Ea o acordă și, ciupindu-i coardele, cîntă aceste strofe despre iubire și despre aleanurile ei, cu o voce răscolitoare și chinuită de suspine :

„Pleoapei mele-ntoarceți tihnitul somn, mi-e ruga !
Și spuneți cum, o dată cu mintea mea, se duse !
Cînd am primit iubirea la mine-n casă, fuga

M-a părăsit și somnul, ai crede, cu mînie."
Mi s-a răspuns : „Amice, știam că voia-ți fuse
Să mergi pe-o cale dreaptă și sigură... Cum ție

Venitu-ți-a, dar, toana atît a te abate
Și rătăci ?" Răspunsu-mi : „Nu pot o lămurire
Să dau, oricît aș vrea-o ! Doar ea, s-o facă, poate !

Ci mărturie-aduc că și sîngele din mine,
Tot sîngele-mi, e numai al ei, și nu vă mire
Că vreau să-l și împrăștii, ca jertfă ei, mai bine

Decît să-l știu greoi și lipsit de trebuință !
Imi alesei pe una dintre femei, și gînduri,
Alai, în ea sădit-am, și ele cu credință

Răsfrîng icoana-i însăși, că, de-aș goni icoana,
În mine s-ar încinge văpăi și-n flăcări, rînduri,
S-ar mistui cu totul făptura mea, sărmana.

Dac-ați vedea-o, toate mi le-ați ierta ! Urzită
De-Allah e nestemata cu o licoare-a vieții,
Creînd din rest și rodii și albă mărgărită !"

Îmi spuseră : „Naive, găsești, nu-i îndoială,
Mai mult ca plîngeri, lacrimi, necazuri frumuseții
Și, rar, cîte-o plăcere trecută-ntr-o clipeală ?

De te-ai privi în apă, ți-ai apărea o umbră
A tot ce-ai fost, căci setea vrînd să ți-o stingi la șipot
Cu primii stropi te saturi !" Iar eu, cu voce sumbră,

Răspuns-am : „Să nu credeți că m-a cuprins beție,
Cu sete bînd — vederea-i pîn' și ușorul picot
Mi-l aruncă din ochii de-a pururi în robie !

Mi-au ars mîhnitul suflet nu cele întîmplate,
Ci numai doar trecutu-i, şi sînt în astă stare
De cînd s-a dus, nu fiindcă le părăsii pe toate.

Să-ntorc spre alta ochii? Mai este cu putinţă?
De trupu-i cu miresme simt tainică legare,
De chihlimbar, de mosc, de întreaga ei fiinţă!"

Cînd îşi sfîrşi cîntecul, sora ei îi zise:

— Fie ca Allah să te aline, o, surioara mea!

Dar fecioara fu cuprinsă de o mîhnire aşa de mare încît îşi sfîşie veşmintele şi căzu la pămînt leşinată.

Însă, cum prin această mişcare trupul ei se dezgoli, califul băgă de seamă că pe el purta urmele unor lovituri de bici şi de nuiele, şi rămase uimit la culme. Dar fecioara care adusese bucatele se apropie, stropi cu puţină apă faţa surorii leşinate, şi aceasta îşi veni în simţire; apoi îi aduse o rochie nouă şi o îmbrăcă.

Atunci califul îi spuse lui Giafar:

— Nu prea îmi pari tulburat. Dar n-ai văzut urmele de lovituri pe trupul acestei femei? Cît despre mine, eu nu mai pot să tac şi n-am să-mi aflu liniştea pînă cînd nu descopăr adevărul despre toate acestea, precum şi despre întîmplarea cu cele două căţele!

Şi Giafar răspunse:

— O, slăvite stăpîne şi coroană a capului meu, aminteşte-ţi de făgăduiala dată: „*Nu vorbi nimic despre ce nu te priveşte, altfel vei auzi lucruri care nu-ţi vor fi pe plac!*"

Între acestea, fata care adusese bucatele se ridică şi luă lăuta ; o sprijini de sînul ei rotund, o ciupi cu vîrful degetelor şi cîntă :

De dragoste cînd unul s-ar plînge, ce-am
răspunde ?
Şi dacă-afund ne-ar duce povara ei, ce-am face ?
Caţi un tîlmaci să spună ce vaiere tenace
Frîng inima-n iubire ? Mijloacele-i de unde ?

Şi dacă-i răbdătoare, tăcută,-n suferinţă,
Cînd ce ni-i drag ne lasă, ne-mpinge-n pragul
morţii
Durerea ! Căci acestea-s, durere, partea sorţii :
Căiri, obraji în lacrimi, cernire, umilinţă !

Instrăinat, fugindu-mi de-a ochilor privire,
Rupînd tot ce te leagă de-a' mele măruntaie,
Păstraşi măcar o urmă din fosta-ne văpaie,
O urmă, să sfideze chiar vremile-n rotire ?

Sau, dus, ai dat uitării ce m-a sleit de vlagă,
Ce m-a făcut, prin tine, o umbră de fiinţă ?
De-i despărţirea soarta-mi, mi-o da cel cu putinţă,
C-am suferit atîta, odată seamă, dragă !

La auzul acestui cîntec trist, stăpîna casei îşi sfîşie veşmintele, ca şi sora ei dintîi, plînse şi căzu în nesimţire. Şi fecioara care adusese bucatele se sculă şi o ajută să se îmbrace cu altă rochie, după ce avu de grijă să o stropească cu apă pe faţă şi să o facă să-şi vină iarăşi în fire. Atunci stăpîna casei, liniştită puţin, se aşeză pe pat şi-i zise celei care adusese bucatele :

— Te rog din inimă, mai cîntă, ca să putem plăti datoriile ! Chiar și numai o dată !

Atunci își acordă din nou lăuta și cîntă aceste strofe :

Vei fi-ndelung departe, și aspra-ți părăsire
M-o chinui ? Că ochii secați îmi sînt de plîngeri
Tu nu știi ? Stă în gîndu-ți iubirea să mi-o
sîngeri ?
De-ai vrut să fiu geloasă, ai plină izbîndire !

De-ar fi menitul numai celui iubit prielnic,
Zi n-ar avea femeia să mai îndrepte-ocara
Spre-nșelător ! La cine, mai ușurînd povara,
Să mă jelesc, că păsu-mi veni așa doselnic

Prin tine — ucigașe de inimă-n durere !
Ce chin pe cel ce plînge că a pierdut dovada
Că nu mai e datornic cuiva, ori că făgada
Vicleanului său semen rămase o părere !

A inimii tristețe mai mult dorul o crește,
Nebun cum e ! Cuvîntul ți-ai dat ? Te-aștept ! Pe
unde
Te afli ? Răzbunarea trădarea-i s-o cufunde,
Voi, frați de o credință, și țină-l cazna-n clește !

Cînd, pentru-a fi-n repaos, stă ochiu-i să se-nchidă,
Muncească-i-l nesomnul cumplit, și cît mai largă
Pleoapa i-o deschidă ! Și cum, ca să se șteargă,
Nu poate umilința-mi din dragostea-i perfidă,

La fel, deopotrivă, și el să se frămînte,
Dar altul să petreacă și aibă mulțămire !
M-am istovit iubindu-l : rușinea-i răsplătire !
Să sufere el mîine și,-n ciuda-i, altul cînte !

Și din nou fata care deschisese ușa căzu în nesimțire, și trupul ei despuiat se ivi acoperit peste tot cu urme de bice și de nuiele.

În fața acestei priveliști, cei trei saâluki își spuseră unul către altul :

— Era cu mult mai bine să nu fi trecut pragul acestei case, chiar înfruntînd osteneala de a ne petrece toată noaptea culcați pe o grămadă de dărîmături, căci priveliștea aceasta ne-a mîhnit în așa măsură de parcă ne-ar fi smuls spinarea din loc !

Atunci califul se întoarse spre ei și le spuse :

— Și de ce ?

Ei răspunseră :

— Fiindcă sîntem adînc tulburați de cele ce s-au petrecut aici, sub ochii noștri !

Atunci califul îi întrebă :

— Așadar, voi nu sînteți de-ai casei ?

Ei răspunseră :

— Nicidecum ! Noi credem că această casă este a omului de lîngă tine !

Atunci hamalul strigă :

— Ha ! pe Allah ! Dar eu pentru întîia oară, în noaptea asta, am pășit în această casă ! Ar fi fost mai bine pentru mine să mă fi culcat mai curînd pe bulgări de pămînt tare și pe dărîmături decît aici !

Atunci se sfătuiră laolaltă și spuseră :

— Sîntem șapte bărbați, și ele nu sînt în totului tot decît trei femei, nimic mai mult ! Să le cerem deci să ne lămurească întîmplările astea ciu-

date. Dacă nu vor consimţi să ne răspundă de bună voie, ne vor răspunde cu sila !

Şi asupra acestui lucru se învoiră cu toţii, în afară de Giafar care zise :

— Găsiţi că ar fi bine şi cinstit ? Gîndiţi-vă că sîntem musafirii lor, şi că ele ne-au pus o condiţie de care trebuie să ne ţinem cu străşnicie ! De altminteri iată că noaptea se apropie de capăt, şi fiecare dintre noi va porni să-şi vadă destinul pe calea lui Allah !

Apoi clipi din ochi către calif şi, luîndu-l la o parte, îi zise :

— Nu avem de petrecut aici mai mult de un ceas. Şi îţi făgăduiesc că mîine voi aduce pe aceste tinere fete în faţa mîinilor tale, şi le vom cere să ne spună povestea lor !

Însă califul se împotrivi :

— Nu mai am răbdare să aştept pînă mîine !

Şi oricît se lungiră cu vorba, spunînd c-o fi aşa sau aşa, sfîrşiră, totuşi prin a se întreba :

— Dar care dintre noi le va pune întrebarea ?

Şi cîţiva fură de părere că cel mai potrivit s-o facă era hamalul.

Într-acestea, fecioarele îi întrebară :

— O, oameni buni, despre ce vorbiţi ?

Atunci hamalul se ridică, păşi dinaintea stăpînei casei şi-i zise :

— O, mărita mea stăpînă, eu îţi cer şi te rog fierbinte, în numele lui Allah, din partea tuturor acestor musafiri, să ne spui povestea acestor două căţele, şi de ce le-ai pedepsit aşa, ca să plîngi pe urmă de mila lor şi să le îmbrăţişezi ? Şi mai spune-ne, de asemenea, ca să înţelegem, pricina urmelor de bici şi de nuiele de pe trupul surorii tale ! Aceasta este întrebarea noastră ! Şi acum, pacea să fie cu tine !

Atunci stăpîna casei îi întrebă pe toţi :

— E adevărat că hamalul vorbeşte în numele vostru ?

Şi toţi, în afară de Giafar, răspunseră :

— Da, e adevărat !

Şi Giafar nu rosti o vorbă.

Fecioara, auzind răspunsul lor, zise :

— Pe Allah ! o, musafiri ai noştri, aţi săvîrşit împotriva noastră cea mai urîtă jignire şi cea mai mişelească ! Ci tocmai ne învoisem mai înainte că dacă vreunul va vorbi despre ceea ce nu-l priveşte, va auzi lucruri care n-or să-i placă. Oare nu v-a fost de ajuns că aţi intrat în casa noastră şi v-aţi hrănit din bucatele noastre ? Dar asta nu-i nicidecum vina voastră, ci vina surorii noastre, care v-a adus aici !

La aceste vorbe, ea îşi suflecă mînecile, bătu de trei ori cu piciorul în duşumea şi strigă :

— Ei ! veniţi repede !

Şi numaidecît se deschise uşa unuia dintre dulapuri, peste care erau trase perdelele, şi ieşiră de acolo şapte negri zdraveni rotind în mîini paloşe ascuţite. Şi ea le spuse :

— Legaţi-i de mîini pe aceşti oameni cu limba prea lungă şi legaţi-i şi pe unii de alţii !

Şi negrii îndepliniră porunca şi spuseră :

— O, stăpîna noastră ! o, floare ascunsă de privirea oamenilor ! oare ne îngădui să le retezăm capul ?

Ea răspunse :

— Mai aşteptaţi un ceas, căci vreau, înainte de a le tăia capul, să-i întreb şi să văd cine sînt !

Atunci hamalul strigă :

— Pe Allah ! o, stăpîna mea, nu mă ucide pentru nelegiuirea săvîrşită de alţii ! Aceştia toţi au greşit şi au săvîrşit o adevărată nelegiuire, dar eu

nu! O, pe Allah! ce noapte fericită și plăcută am fi petrecut dacă am fi fost scutiți de vederea acestor saâluki aducători de năpastă! Căci acești saâluki de piază rea ar duce la prăpăd, chiar și numai prin venirea lor, orașul cel mai înfloritor, doar intrînd într-însul!

Și grăind așa, el recită această strofă:

Ce bună-i iertarea ce-o dă cel puternic — mai rar!
Ce mîndră-i, cînd vine la cel făr-un sprijin măcar!

Prietene,-i sfîntă iubirea! Te rog, deci, pe ea,
Tu nu omorî un om drept, cînd culpașu-i colea!

Cînd hamalul sfîrși recitarea, fecioara se porni să rîdă.

În clipa aceea, Șahrazada văzu apropiindu-se dimineața și conteni cu discreție.

Dar când se lăsă a unsprezecea noapte

Ea zise:

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că atunci cînd fecioara începu să rîdă, după ce se aprinsese de mînie, ea se apropie de grupul musafirilor și zise:

— Povestiți-mi tot ce trebuie să-mi povestiți, căci nu mai aveți decît un ceas de trăit! De altminteri dacă mai tărăgănez așa, o fac pentru că sînteți oameni sărmani; căci dacă ați fi fost dintre cei mai de vază sau dintre cei mai mari din tribul vostru, sau dacă ați fi fost dintre cei de la stă-

pînire, puteți fi încredințați că v-aș fi trimis încă și mai repede pe lumea cealaltă, drept pedeapsă !

Atunci califul îi zise lui Giafar :

— Vai de noi, o, Giafar ! Dezvăluie-i cine sîntem, că de nu, ne va ucide !

Și Giafar răspunse :

— Nu primim decît ceea ce ni se cuvine !

Însă califul adause :

— Nu ni-i îngăduit să glumim cînd trebuie să fim cu luare-aminte, căci fiecare lucru își are timpul lui !

Atunci fecioara se apropie de saâluki și le zise :

— Sînteți frați ?

Ei răspunseră :

— Nu, pe Allah ! Nu sîntem decît cei mai săraci dintre cei săraci și trăim din truda noastră punînd ventuze și făcînd hărăcsiri[1] !

Atunci ea grăi unuia dintre ei, întrebîndu-l :

— Ești chior din naștere ?

El răspunse :

— Nu, pe Allah ! dar povestea pierderii ochiului meu este atît de uimitoare încît, de-ar fi scrisă cu acul în colțul lăuntric al ochiului, ar fi o învățătură pentru cine ar citi-o cu luare aminte !

Și al doilea și al treilea răspunseră la fel. Apoi toți împreună spuseră :

— Fiecare dintre noi este din altă țară și povestirile noastre sînt uluitoare și întîmplările noastre nemaipomenit de ciudate !

Atunci fecioara se întoarse către ei și le zise :

— Fiecare dintre voi să-și istorisească povestea și pricina venirii în casa noastră. Și după aceea fiecare dintre voi să-și ducă mîna la frunte în semn

---

[1] *A hărăcsi* — a lua sînge.

de mulțămită pentru găzduire și să se ducă în întîmpinarea destinului său !

Întîiul care înaintă fu hamalul ; el zise :

— O, stăpîna mea, după starea mea între oameni, sînt hamal și nimic mai mult ! Fecioara cu bucatele, care-i de față, mi-a poruncit să-i car o povară și veni cu mine aici. Și mi s-a întîmplat cu voi celelalte ceea ce știți prea bine, și ceea ce nu vreau să mai repet, înțelegeți de ce. Asta-i toată povestea mea, căci nu voi adăuga o vorbă mai mult. Vă doresc pace !

Atunci fecioara îi zise :

— Haide ! ridică-ți puțintel mîna la frunte, ca să vezi dacă este la locul ei, netezește-ți părul și du-te în treaba ta !

Dar hamalul strigă :

— Nu, pe Allah ! nu voi pleca decît după ce voi fi auzit istorisirea tovarășilor mei aici de față.

Atunci întîiul saâluk dintre saâluki făcu un pas înainte ca să-și istorisească povestea, și zise :

POVESTEA ÎNTÎIULUI SAÂLUK

Eu îți voi împărtăși, o, stăpîna mea, pricina care m-a silit să-mi rad barba și să-mi pierd ochiul.

Aflã, așadar, că tatăl meu era rege. El avea un frate, și acel frate era rege într-un alt oraș. În ceea ce privește nașterea mea, tocmai se potrivi că mama mă aduse pe lume în aceeași zi cînd se născu fiul unchiului meu.

Apoi anii trecură și apoi alți ani și alte zile, și eu și fiul unchiului meu creșteam. Trebuie să-ți spun că mi se prilejuia să merg, la răstimp de cîțiva

ani, să-l văd pe unchiul meu, şi chiar să rămîn la el acasă mai multe luni în şir. Ultima oară cînd am fost la ei, fiul unchiului meu îmi făcu o primire dintre cele mai călduroase şi mai mărinimoase; el porunci să se taie berbeci în cinstea mea şi să pritocească mai multe feluri de vinuri. Apoi începurăm să bem, şi băurăm atît de mult, încît vinul se dovedi mai tare ca noi. Atunci fiul unchiului meu îmi zise :

— O, fiu al unchiului meu, pe care te iubesc într-un chip cu totul deosebit, am să-ţi cer un lucru de mare însemnătate, şi aş vrea să nu te împotriveşti sau să mă împiedici de la ceea ce am hotărît să fac !

Îi răspunsei :

— Fireşte, şi din toată inima prietenoasă şi deschisă !

Atunci, ca să aibă deplină încredere, el îmi porunci să mă leg cu jurămîntul cel mai sfînt, punîndu-mă să jur pe cartea cea sfîntă. Şi numaidecît după aceea se ridică, lipsi cîteva clipe, apoi se întoarse, aducînd după el o femeie plină de podoabe, împrăştiind un parfum nespus de plăcut, îmbrăcată în veşminte strălucitoare, care trebuie să se fi ridicat la un preţ neasemuit de mare. Şi el se întoarse către mine, cu femeia în urma lui, şi-mi zise :

— Ia această femeie şi mergi cu ea, înaintea mea, spre locul pe care ţi-l voi arăta. Şi îmi arătă locul, descriindu-mi-l în aşa fel încît mă lămuri pe deplin asupra lui. Şi acolo vei afla un mormînt, uite-aşa, în mijlocul celorlalte morminte, şi mă vei aştepta acolo !

Şi nu putui să mă împotrivesc dorinţei lui, şi nici să nu-i îndeplinesc rugămintea, din pricina jurămîntului pe care-l jurasem cu mîna mea dreaptă ! Şi luai femeia cu mine, mă dusei şi intrai cu ea sub

bolta mormîntului, șezurăm ca să-l așteptăm pe fiul unchiului meu, pe care îl văzurăm sosind la puțină vreme după aceea, aducînd cu el o cană plină cu apă, un sac cu ipsos și o toporișcă. Le puse jos, nu păstră decît toporișca, și se îndreptă spre piatra mormîntului de sub boltă ; scoase lespezile una cîte una și le așeză alături ; apoi se apucă să sape pămîntul cu toporișca pînă cînd scoase la iveală un capac mare cît o ușiță ; îl deschise, și dedesubt se arătă o scară boltită. Atunci se întoarse spre femeie și-i zise făcîndu-i semn :

— Haide ! n-ai decît să alegi !

Și femeia coborî numaidecît pe scară și se făcu nevăzută. Atunci el se întoarse spre mine și-mi zise :

— O, fiu al unchiului meu ! te rog să întregești ajutorul pe care mi l-ai dat. Cînd voi fi coborît acolo înlăuntru, tu vei așeza la loc capacul și-l vei acoperi din nou cu pămînt, cum a fost mai înainte. Așa vei întregi ajutorul pe care mi l-ai dat. Cît despre ipsosul din sac, și cît despre apa din cană, le vei amesteca bine, apoi vei potrivi la loc lespezile cum au fost, și cu acel amestec le vei tencui pe la încheieturi, ca mai înainte, și vei face în așa fel ca nimeni să nu poată bănui ceva și spune : „Iată un mormînt proaspăt a cărui tencuială e de curînd făcută, dar lespezile sînt vechi !“ Căci, o, fiu al unchiului meu, iată, se plinește un an întreg de cînd mă trudesc aici, și numai Allah o știe ! Aceasta-i rugămintea mea ! Apoi adăugă : Și acum, fie ca Allah să nu mă copleșească peste măsură cu tristețe din pricina despărțirii și a îndepărtării tale de mine, o, fiu al unchiului meu !

Apoi coborî scara și se cufundă în mormînt.

Cînd se făcu nevăzut dinaintea privirilor mele, mă sculai, închisei capacul, și făcui precum îmi po-

runcise, așa încît mormîntul se prefăcu din nou întocmai cum fusese mai înainte.

Mă întorsei atunci la palatul unchiului, însă unchiul meu era la vînătoare ; și atunci mă dusei să mă culc în noaptea aceea. Apoi, cînd se făcu dimineață, începui să cuget la toate întîmplările din noaptea trecută, și la toate cîte se petrecuseră între mine și fiul unchiului meu ; și m-am căit amarnic de fapta pe care o săvîrșisem. Însă căința nu ajută niciodată la nimic ! Atunci mă întorsei la cimitir și căutai mormîntul cu pricina, fără să pot ajunge să-l deosebesc dintre celelalte. Și urmai căutarea pînă se lăsă noaptea, fără să izbutesc să aflu drumul. Atunci mă întorsei la palat și nu putui nici bea, nici mînca, și toate gîndurile mi se învălmășeau numai în jurul întîmplării cu fiul unchiului meu, și totuși nu putui descoperi nimic. Atunci mă cuprinse o mîhnire de moarte, și îmi petrecui toată noaptea zbuciumîndu-mă cumplit pînă dimineața. Mă întorsei atunci pentru a doua oară la cimitir, gîndindu-mă la toate cele săvîrșite de fiul unchiului meu, și mă căiam amarnic că l-am ascultat ; apoi mă apucai din nou să caut mormîntul în mijlocul celorlalte morminte, dar fără izbîndă. Îmi urmai astfel căutarea timp de șapte zile, și nu nimerii nicicum pe drumul cel bun. Atunci îngrijorarea și gîndurile negre mă năpădiră în asemenea măsură, încît simții că-s gata să înnebunesc.

Ca să găsesc un leac și calea de scăpare de pătimirile mele, mă gîndii să plec, și pornii la drum, ca să mă întorc la tatăl meu acasă. În clipa cînd soseam la porțile orașului tatălui meu, o ceată de oameni răsări ca din pămînt, se năpusti asupra mea și-mi legă brațele. Rămăsei uluit cu desăvîrșire de

această faptă, ținînd seama că eram fiul sultanului orașului, și că aceia erau slugile tatălui meu, și că alții erau tinerii mei sclavi. Și avusei o presimțire groaznică, și îmi zisei : „Cine știe ce i s-a putut întîmpla tatălui meu!“ Și mă apucai să-i întreb despre asta pe cei care mă legaseră la mîini ; și ei nu-mi dădură nici un răspuns. Însă, la cîteva clipe după aceea, unul dintre ei, un fost tînăr sclav de-al meu, îmi zise :

— Soarta între timp s-a arătat potrivnică față de tatăl tău. Oștenii l-au trădat, și vizirul l-a trimis la moarte. Cît despre noi, tocmai stăteam la pîndă așteptînd clipa cînd ai să ne cazi în mîini.

După aceasta mă ridicară, și eu nici nu mai țineam de fapt de lumea asta, într-atît știrile auzite mă răscoliseră, într-atîta moartea tatălui meu mă umpluse de durere. Și ei mă tîrîră supus în fața mîinilor vizirului care îl ucisese pe tatăl meu.

Ci între acel vizir și mine dăinuia o veche dușmănie. Pricina dușmăniei era că mă aprinsesem peste măsură pentru tragerea cu arbaleta. Și într-o bună zi, pe cînd mă aflam pe terasa palatului tatălui meu, întîmplarea făcu ca o pasăre mare să coboare pe terasa palatului vizirului pe cînd vizirul se afla acolo : eu încercai să țintesc pasărea, dar săgeata greși ținta, atinse ochiul vizirului și-l sparse, cu voința și judecata scrise de Allah. Căci spune poetul :

Iubirea să aibă-mplinire, e scris — mă auzi ?
Tu cată să-ndrepți ce-au stricat ai pămîntului juzi !

Nici vesel nu sta, și mîhnit nici atît, orice-ar fi !
Ca valul se duc toate cele, de colo, de-aci !

Ursita eu dar o-mplinii și urmai șir cu șir
Ce scris fost-a, dîndu-mi, cum vezi tu, întregul meu bir.

Și dacă ursita înscris-a un șir ca de stei,
Străbate-l ! E totul ce poți săvîrși cu temei.

Saâlukul urmă :

Cînd am stricat așa, fără de leac, ochiul vizirului, vizirul nu cuteză să-mi zică nimic, căci tatăl meu era regele orașului. Și aceasta era pricina vrăjmășiei dintre mine și el.

Deci, cînd am fost dus cu mîinile legate dinaintea lui, el porunci să mi se taie capul ! Atunci îi zisei :

— Fi-vei în stare să mă ucizi fără ca eu să fi făptuit vreo fărădelege ?

El răspunse :

— Și ce fărădelege poate fi mai mare decît aceasta ?

Și îmi făcu semn spre ochiul său pierdut. Atunci îi zisei :

— Am făcut-o din nebăgare de seamă.

Dar el îmi răspunse :

— Da, tu ai făcut-o din nebăgare de seamă, dar eu o voi face cu bună știință ! Apoi strigă : Să fie adus în fața mîinilor mele !

Și mă duseră în fața mîinilor lui.

Atunci el întinse mîna, își vîrî degetul în ochiul meu stîng și mi-l smulse cu desăvîrșire. Și de atunci sînt chior, așa cum vedeți cu toții.

După aceea, vizirul porunci să mă lege și să mă vîre într-o ladă. Apoi zise purtătorului spadei :

— Ți-l încredințez pe acest om ! Trage sabia din teacă. Și du-l de aici. Scoate-l afară din oraș, ucide-l și lasă-l pradă fiarelor sălbatice.

Atunci purtătorul spadei mă luă și mă duse pînă ce ieșirăm din oraș. Acolo mă scoase afară din ladă, cu mîinile legate, cu picioarele înlănțuite și voi să mă lege la ochi înainte de a-mi curma viața. Dar începui să plîng și să recit aceste strofe :

Ales să-mi fii tu zaua-n răstriștea îndelungă,
Ca să mă aperi àstfel de sulița vrăjmașă,
Ai devenit chiar fierul de lance mult pizmașă,
Tăiosul fier ce-i gata și pieptu-mi să străpungă !

Eu, însă, cînd puterea era în a mea parte,
În loc să pedepsească, vioaie, dreapta mînă
Trecea în stînga arma, punînd mîniei frînă —
În slaba stîngă... Fapte ce azi le știu deșarte.

De imputarea crudă, te rog, mă cruță, deci,
Asemeni de ocară, pe cei dușmani lăsînd
S-azvîrle-ale durerii pumnale, rînd pe rînd !
Biet suflet, prin ce chinuri, din pizmă,-ai fost să treci !

Tăcerea fie-ți darul ! Ci nu-l mai apăsa
Cu-asprimi de vorbe ! Lasă-l de-așa poveri scutit !
Prieteni cîți la sînu-mi am strîns, sînt osîndit
Să-i văd mie-mpotrivă, în slujba altei za !

Voiam să fac dintr-înșii săgeți ucigătoare,
Și-au fost ! Dar pentru mine și inima-mi ! Zadarnic
Îmi pregătii eu piepturi de-ncredere ! Amarnic
De-ncredere și fost-au — spre-a altora-nălțare !

M-am încrezut atîta în ei, și cu căldură,
Cu gîndul să-i văd zilnic în dragoste statornici.
Și-au fost — în întregime ! S-au arătat prea dornici
Să aibă stăruință în trădătoarea ură !

Cînd auzi purtătorul spadei versurile mele, își aminti că fusese și purtătorul spadei tatălui meu și că îl copleșisem eu însumi cu binefaceri, și-mi spuse :

— Oare aș putea eu să te ucid ? Și eu sînt sclavul tău supus ! Apoi îmi zise : Fugi ! Viața îți este salvată ! Și nu te mai întoarce pe meleagurile acestea, căci vei pieri, și mă vei face să pier și eu împreună cu tine ; cum zice și poetul :

Prietene, pleacă ! Fii liber, și sufletu-ți scapă
De tot ce tiranic te leagă ! Și uită în urmă
Lăcașuri de-a căror clădire într-una își scurmă
Atîția a lor minte : pot fi ca o sigură groapă.

Ci pleacă ! Tărîmuri tot alte găsi-vei cu-ncînt,
Și țări ce-n nimic nu aduc cu a ta, ce-ai lăsat ;
Dar oricît căta-vei cu patimă,-n lung colindat,
Alt suflet, ca sufletul tău, n-ei afla pe pămînt.

Socoate ! E fapt uimitor și smintit, ca nealtul,
Să duci tot în silă o viață de-adînci umilințe,
Cînd, iată, că numai și pentru-ale noastre priințe
Întinse olaturi creat-a Allah, preaînaltul !

Și totuși ! Cînd scris e, căci soarta o vrea, ca un om
Să moară-ntr-o țară anume, el nu va putea
Să-și aibă aiurea odihna, pe-un deal, pe-o vîlcea ;
Dar știi unde-o fi adăpostu-ți din urmă, molcom ?

A leului ceafă — tu ia mai cu seamă aminte! —
Se-ngroașă și capătă-a ei cerbicie deplină,
Cînd sufletul însuși al fiarei cei mîndre domină
Și slobod străbate pustiul spre vrutele-i ținte!

Cînd sfîrși aceste versuri, îi sărutai mîinile. Și nici nu mă încumetai să cred că scăpasem cu adevărat, decît cînd mă văzui departe.

Mai pe urmă, m-am resemnat de pierderea ochiului, gîndindu-mă că am scăpat de la moarte. Și îmi urmai călătoria și ajunsei în orașul unchiului meu. Deci intrai la el și îi povestii cele petrecute cu tatăl meu și cele ce mi se întîmplaseră mie, de ajunsei să-mi pierd ochiul. Atunci el începu să plîngă cu suspine multe și strigă:

— O, fiu al fratelui meu! iată că mai adaugi o mîhnire la mîhnirile mele și o durere la durerile mele. Căci trebuie să-ți spun că fiul sărmanului tău unchi, care se află înaintea ta, s-a pierdut de zile și zile, și nu știu ce i s-a întîmplat, și nimeni nu poate să-mi spună unde este!

Apoi începu să plîngă atît de tare, încît căzu în nesimțire. Cînd își veni din nou în fire, îmi spuse:

— O, copilul meu! m-am mîhnit peste măsură din pricina fiului unchiului tău, eu, unchiul tău! Și iată că tu mai adaugi o nouă mîhnire la mîhnirile mele, povestindu-mi ce ți s-a întîmplat ție și ce i s-a întîmplat tatălui tău! Dar pentru tine, o, fiul meu, tot este mai bine că ți-ai pierdut ochiul decît să-ți fi pierdut viața!

La aceste cuvinte nu mai putui să păstrez tăcerea în legătură cu cele ce i se întîmplaseră fiului unchiului meu, copilul său. Așadar îi dezvăluii adevărul întreg. La vorbele mele, unchiul se umplu de bucurie. Într-adevăr se bucură nespus de cuvintele mele despre fiul său. Și îmi spuse:

— Ah! du-mă cît mai iute să văd acel mormînt!

Şi-i răspunsei:

— Pe Allah! o, unchiule, eu nu ştiu locul unde se află. Căci am fost de mai multe ori să caut mormîntul, fără să-i aflu locul!

Atunci, eu şi unchiul meu merserăm la cimitir, şi de astădată, privind la dreapta şi privind la stînga, sfîrşii prin a recunoaşte mormîntul. Şi amîndoi, eu şi unchiul meu, furăm în culmea bucuriei şi intrarăm sub boltă: ridicarăm pămîntul şi apoi capacul; şi, eu şi unchiul meu, coborîrăm cele cincizeci de trepte ale scării. Cînd ajunserăm la capătul scării, văzurăm un fum gros urcînd către noi, care ne orbi. Dar numaidecît unchiul meu rosti cuvîntul care îndepărtează orice teamă de acela care-l rosteşte, şi anume: „Nu este putere şi tărie decît Allah preaînaltul, atotputernicul!"

Apoi merserăm înainte şi ajunserăm într-o sală mare plină de făină, seminţe de toate soiurile, merinde de tot felul, şi încă multe alte lucruri de acestea. Şi văzurăm în mijlocul sălii o perdea lăsată peste un pat. Atunci unchiul meu privi după perdeaua patului, şi-l găsi, şi-l recunoscu pe fiul său, care era acolo, în braţele femeii care coborîse cu el; dar amîndoi se prefăcuseră în negru cărbune, ca şi cum ar fi fost aruncaţi într-o groapă de jeratic!

La această privelişte, unchiul meu scuipă în obrazul fiului său şi strigă:

— Ai găsit ce ai căutat, o, ticălosule! Şi asta este numai pătimirea din lumea noastră, dar îţi mai rămîne pătimirea de pe lumea cealaltă, mai crîncenă şi mai îndelungată!

Și zicînd aceasta, unchiul meu, după ce scuipă în obrazul fiului, își scoase un papuc și, cu talpa lui, îl lovi peste față.

În clipa aceea a istorisirii, Șahrazada văzu apropiindu-se dimineața și, discretă, nu voi nicidecum să se folosească pe mai departe de îngăduința primită.

Dar cînd se lăsă a douăsprezecea noapte

Ea zise:

— Mi s-a povestit, o, mărite rege, că saâlukul îi spuse fecioarei, în timp ce toată adunarea celor de față, precum și califul și Giafar, ascultau povestea:

Deci, după ce unchiul meu îl lovi cu talpa papucului peste față pe fiul său, care zăcea întins acolo, negru cărbune, eu rămăsei peste măsură de uluit de întîmplare. Și mă întristai tare de năpasta ce se abătuse peste fiul unchiului meu, la vederea lui și a fecioarei, prefăcuți astfel în negru cărbune! Apoi strigai:

— Pe Allah! o, unchiule, ajunge! alină-ți puțin îngrijorarea inimii, căci și inima și toată ființa mea se zbuciumă ca să-și tălmăcească cele petrecute cu fiul tău! Și mai ales mă cuprinde jalea văzîndu-l prefăcut astfel, el și fecioara, în negru cărbune, și văzîndu-te pe tine, tatăl lui, că nu te mulțumești numai cu atît, și că îl lovești cu talpa papucului!

Atunci unchiul meu îmi povesti:

— O, fiu al fratelui meu! află că acest copil, care este al meu, încă din copilărie s-a îndră-

gostit cu aprindere chiar de sora lui. Și eu îl îndepărtam mereu de ea, și îmi ziceam : „Liniștește-te, ei sînt încă prea tineri!“ Dar nici pomeneală ! De-abia crescură mai mărișori, cînd între ei se petrecu fapta cea nelegiuită, și eu auzii de ea ! Dar, într-adevăr, la început nu-i dădui întru totul crezare ! Totuși l-am mustrat cu mînie cumplită zicîndu-i : „Păzește-te de aceste fapte nelegiuite, pe care nimeni nu le-a săvîrșit înaintea ta, și pe care nimeni nu le va mai săvîrși după tine ! Căci de nu, vom fi, printre regi, pildă de rușine și de scîrnăvie pînă la moarte ! Și crainici călare vor purta povestea noastră pînă departe, în toată lumea ! Păzește-te așadar de aceste fapte, că de nu, te voi blestema și te voi ucide !“ Apoi avui grijă să-l despart de ea, și să o despart de el. Însă crede-mă că această nelegiuită îl iubea nețărmurit ! Căci Șeitan întărise lucrarea lui într-înșii ! Așadar, cînd fiul meu văzu că-l despărțisem de sora lui, pare-se că și-a făcut acest ungher de sub pămînt, fără să destăinuiască nimănui nimic. Și, după cum vezi, a adus aici bucate și toate celelalte ! Și s-a folosit de lipsa mea de acasă, cînd mă aflam la vînătoare, ca să se mute aici cu sora lui ! Atunci dreptatea celui preaînalt și preamărit nu mai putu să îndure ! Și-i arse pe amîndoi aici ! Dar pătimirea de pe lumea cealaltă este încă mai cumplită și mai îndelungată !

Și zicînd acestea, unchiul meu începu să plîngă, și plînsei și eu împreună cu el. Apoi îmi spuse :

— De astăzi înainte tu vei fi copilul meu, în locul celuilalt !

Atunci, vreme de un ceas, cugetai adînc asupra întîmplărilor din lumea aceasta și, între altele, mă gîndii la moartea tatălui meu din po-

runca vizirului, la tronul său răpit, la ochiul meu smuls, precum vedeți cu toții, și la toate cîte i se întîmplaseră fiului unchiului meu, atîtea și atîtea fapte din cele mai ciudate, și nu mă putui stăpîni să nu plîng !

După aceea, ieșirăm din mormînt și închiserăm capacul la loc ; apoi îl acoperirăm cu pămînt și lăsarăm mormîntul în starea în care se afla mai înainte ; și pe urmă ne întoarserăm acasă.

De abia ajunserăm acasă și șezurăm, că auzirăm sunete de instrumente vestitoare de război, tobe și trîmbițe, și văzurăm un puhoi de războinici alergînd, și orașul întreg se umplu de zarvă, de zgomot și de colbul stîrnit de copitele cailor. Și într-adevăr rămaserăm tare tulburați fiindcă nu puteam nici într-un chip să ne dumirim ce se întîmplă. În cele din urmă, regele, unchiul meu, sfîrși prin a întreba care e pricina acelei zarve și i se răspunse :

— Fratele tău a fost ucis de vizirul lui, care s-a grăbit să-și adune toate oștirile și să vină aici în cea mai mare grabă, ca să năvălească pe neașteptate în oraș. Și locuitorii au văzut că nu puteau să-i țină piept : de aceea îi închinară orașul fără împotrivire !

La aceste cuvinte, zisei în sinea mea : „Desigur că de voi cădea în mîinile lui mă va ucide !“ Și din nou zbuciumul și îngrijorarea se învălmășiră în sufletul meu, și mă apucai să îmi depăn în minte, cu mîhnire, toate nenorocirile întîmplate tatălui meu și mamei mele. Și nu mai știam ce să mă fac. De altă parte, mă gîndeam că, de m-aș fi arătat la lume, locuitorii orașului și soldații tatălui meu m-ar fi recunoscut și ar fi căutat să mă ucidă, să mă piardă ! Și nu găsii nici o altă ieșire decît aceea de a-mi rade barba. Și așa, îmi

răsei barba, mă deghizai în alte straie și părăsii orașul. Și pornii la drum spre acest oraș al Bagdadului, unde nădăjduiam să ajung în pace și să aflu pe cineva care să-mi ajute să răzbesc pînă la palatul emirului credincioșilor, califului, stăpînului lumii, Harun Al-Rașid, căruia voiam să îi istorisesc povestea mea și întîmplările prin care trecusem.

Sfîrșii prin a ajunge în pace în acest oraș al Bagdadului, chiar în astă noapte. Și nu știui unde să merg, nici încotro să mă îndrept și mă aflai în mare încurcătură. Dar, pe neașteptate, mă pomenii față în față cu acest saâluk. Îi urai pace și îi zisei :

— Sînt străin de aceste locuri.

El îmi răspunse :

— Și eu sînt străin.

Stăturăm de vorbă prietenește, cînd, îl văzurăm apropiindu-se de noi pe acest saâluk, al treilea tovarăș al nostru. El ne ură pace și ne zise :

— Sînt străin pe aceste locuri.

Noi îi răspunserăm :

— Și noi sîntem străini.

Atunci merserăm împreună pînă cînd ne învălui întunericul. Soarta ne călăuzi, din fericire, pînă aici în casa voastră, o, stăpînele noastre !

Și aceasta-i pricina bărbii mele rase și a ochiului meu pierdut !

La auzul povestirii întîiului saâluk, fecioara îi spuse :

— Haide, bine ! Și acum mîngîie-ți puțin creștetul, și du-te degrabă !

Dar întîiul saâluk îi răspunse :

— O, stăpîna mea, află că nu voi pleca pînă cînd nu voi fi auzit istorisirile tuturor celorlalţi tovarăşi de aici.

În acel răstimp, toată adunarea rămase uimită de această poveste uluitoare, şi califul îi spuse lui Giafar :

— Neîndoios că, de cînd sînt pe lume, n-am mai auzit o întîmplare asemănătoare aceleia a acestui saâluk !

Atunci întîiul saâluk merse de se aşeză încrucişîndu-şi picioarele ; şi al doilea saâluk păşi înainte, sărută pămîntul din faţa mîinilor tinerei stăpîne a casei, şi istorisi acestea :

POVESTEA CELUI DE AL DOILEA SAÂLUK

Într-adevăr, o, stăpîna mea, eu nu sînt chior din naştere. Însă povestea mea, pe care ţi-o voi istorisi, este atît de uimitoare încît, dacă ar fi scrisă cu acul în colţul lăuntric al ochiului, ea ar sluji de învăţătură oricui este în stare să înveţe !

Aşa cum mă vezi, sînt rege şi fiu de rege ! Află de asemenea că nu sînt cîtuşi de puţin un neştiutor de carte : am citit *Coranul* ; am citit cele şapte povestiri ; am citit de asemenea cărţile de căpetenie, cărţile cele mai de seamă ale oamenilor de ştiinţă ; am învăţat ştiinţa stelelor şi cuvintele poeţilor. În sfîrşit, m-am cufundat într-atîta în studierea tuturor ştiinţelor, încît i-am întrecut pe toţi muritorii din veacul meu.

Şi aşa faima mea crescu în rîndul tuturor scriitorilor. Mai mult decît atît, faima mea se întinse

prin toate ţinuturile şi colţurile lumii, şi iscusinţa mea ajunse cunoscută de toţi regii. Atunci auzi regele Indiei vorbindu-se de mine. Şi îl rugă pe tatăl meu să mă trimită la el, şi în acelaşi timp solii îi aduseră tatălui meu cadouri strălucite şi daruri într-adevăr vrednice de regi. La rîndul său, tatăl meu încuviinţă şi porunci să mi se pregătească şase corăbii încărcate cu toate cele de trebuinţă, şi pornii la drum.

Călătoria noastră pe mare ţinu o lună încheiată, după care ajunserăm la un ţărm. Acolo coborîrăm caii ce se aflau cu noi pe corăbii, şi cămilele, şi încărcarăm zece dintre cămilele noastre cu daruri menite regelui Indiei. Dar, abia pornirăm la drum, că se ridică un nor de praf, apropiindu-se, şi acoperi tot cuprinsul cerului şi al pămîntului, şi ţinu astfel timp de un ceas din zi ; apoi se risipi, şi de dedesubt se iviră şasezeci de călăreţi asemănători cu nişte lei turbaţi. Cînd îi privirăm mai bine, văzurăm că erau arabi din deşert, tîlhari de drumul mare ! Şi de îndată ce ne zăriră, pe cînd o luasem la fugă, şi văzură că aveam cu noi zece încărcături de daruri menite regelui Indiei, alergară pe urmele noastre, dînd iureş înspre noi cu frîiele slobozite. Atunci le făcurăm semne cu mîinile şi le ziserăm :

— Sîntem trimişi la puternicul rege al Indiei ! Aşadar să nu se faceţi vreun rău !

Şi ei ne spuseră :

— Noi nu sîntem pe pămîntul şi nici sub stăpînirea lui !

Şi, acestea fiind zise, uciseră pe cîţiva dintre slujitorii mei tineri, în vreme ce, ceilalţi şi cu mine, o luarăm la fugă în toate părţile, eu după ce primii o rană groaznică. În acel timp, arabii deşertului se

îndeletniciră cu prădarea avuțiilor și darurilor noastre rămase pe spinarea cămilelor.

Cît despre mine, în fuga mea nu mai știui nici unde mă aflam, și nici ce aveam de făcut. Vai! adineauri încă eram printre mărimile pămîntului, și acum în jalnică sărăcie! Și stăruii în fuga mea pînă ajunsei în vîrful unui munte, unde găsii o peșteră; și putui, în sfîrșit, acolo să mă odihnesc și să-mi petrec noaptea.

Dimineața ieșii din peșteră și îmi urmai călătoria pînă cînd ajunsei într-un oraș strălucitor și bogat, cu o climă atît de minunată încît nici nu cunoștea asprimele iernii, iar primăvara îl înveșmînta veșnic cu trandafirii ei. Și așa, mă bucurai nespus de venirea mea în acel oraș, îndeosebi în starea de sfîrșeală în care mă aflam, copleșit cum eram de călătorie și de goană. Și într-adevăr eram într-o stare jalnică de veștejire, și eram tare schimbat la față.

În acel oraș nici nu știam măcar încotro să mă îndrept, cînd, trecînd pe lîngă un croitor care cosea în dugheana lui, mă dușei la el și-i urai bună pace! El îmi întoarse urarea de pace, mă pofti prietenos să șed, mă îmbrățișă, și mă întrebă cu bunătate de pricina care mă îndepărtase de țara mea. Atunci îi povestii toate cîte le petrecusem, de la început pînă la sfîrșit. Și el fuse foarte mîhnit de nenorocirea mea, și îmi zise:

— O, tinere cumsecade, să nu spui nimic din această întîmplare la nimeni, oricine-ar fi! Căci mi-i tare teamă, pentru tine, de regele acestui oraș: el este cel mai mare dușman al tatălui tău și are o veche răfuială de încheiat cu el!

După aceasta, îmi pregăti mîncare și băutură; și eu mîncai și băui, și el de asemenea împreună cu mine. Și petrecurăm noaptea povestind amîn-

doi ; și îmi făcu loc într-un colț al dughenei, unde mă întinsei lîngă el ca să dorm. Apoi îmi aduse toate de cîte puteam avea nevoie, o saltea și o pătură.

Și așa rămăsei la el vreme de trei zile, după care mă întrebă :

— Știi vreo meserie ce te-ar putea ajuta să-ți cîștigi pîinea ?

Și-i răspunsei :

— Firește ! sînt cărturar priceput în jurisprudență, maestru încercat în științe, știu citi și știu socoti !

Dar el îmi întoarse :

— Prietene al meu, toate acestea nu sînt o meserie ! Sau, mai degrabă, sînt o meserie, de vrei (căci mă vedea tare necăjit), dar meseria asta n-are nici o căutare pe piața orașului nostru ! Aici, în orașul nostru, nimeni nu știe nici să studieze, nici să scrie, nici să citească, nici să socotească. Ci toată lumea se pricepe doar să-și cîștige pîinea.

Atunci rămăsei tare întristat și nu mai putui decît să-i repet :

— Într-adevăr, pe Allah ! nu știu să fac nimic altceva decît ceea ce ți-am înșirat !

Și el îmi spuse :

— Atunci, băiatul meu, încinge-ți mijlocul ! Și ia o secure și o funie și du-te de taie lemne la țară, pînă cînd Allah se va îndura să-ți hărăzească o soartă mai bună ! Și mai cu seamă nu destăinui nimănui din cine te tragi, căci te va ucide !

Rostind aceste cuvinte, merse de îmi cumpără o secure și o funie și mă trimise să tai lemne cu alți tăietori, după ce avu grijă să mă încredințeze stăruitor pazei lor.

Ieșii atunci cu tăietorii și mă apucai de tăiat lemne. Apoi îmi sprijinii încărcătura de lemne pe

cap, o dusei la oraș și o vîndui cu o jumătate de dinar. Cu cîțiva bănuți îmi cumpărai de mîncare, și păstrai cu grijă ce mi-a rămas din bani. Și așa lucrai într-una, vreme de un an întreg, și mergeam în fiecare zi să-l văd pe prietenul meu, croitorul, în dugheana lui, unde mă odihneam la umbră, încrucișîndu-mi picioarele în ungherul meu.

Într-o zi, ca de obicei, mă dusesem să tai lemne la țară și, ajungînd acolo, nimerii într-o pădure stufoasă unde erau multe lemne de tăiat. Alesei un copac uscat și mă apucai să îndepărtez pămîntul dimprejurul rădăcinilor lui ; dar pe cînd lucram acolo, securea mi se agăță pe neașteptate într-o verigă de aramă. Scosei pămîntul dimprejur și descoperii un capac de lemn de care era prinsă o verigă de aramă. Și îl ridicai. Și descoperii dedesubt o scară. Coborînd pînă în josul scării găsii o ușă. Intrai pe ușă și mă aflai într-o măreață sală a unui palat minunat și zidit cu măiestrie. Și găsii înlăuntru o femeie încîntătoare, asemenea celei mai frumoase dintre mărgăritare. Și era într-adevăr atît de frumoasă, încît vederea ei spulbera din inimă orice grijă, orice mîhnire și orice nefericire. O privii, și numaidecît mă înclinai întru închinare către Creatorul, care i-a hărăzit atîta desăvîrșire și frumusețe.

Atunci ea mă privi și-mi spuse :

— Ești ființă omenească sau un genni ?

Eu răspunsei :

— Ființă omenească.

Și ea îmi zise :

— Dar atunci cine te-a putut călăuzi pînă într-acest loc în care mă aflu de douăzeci de ani, fără să fi văzut vreodată o ființă omenească ?

La aceste cuvinte, pe care le găsii pline de dulceață și de duioșie, îi răspunsei :

— O, stăpîna mea, Allah este cel care m-a călăuzit spre lăcaşul tău, pentru ca, în sfîrşit, să uit toate pătimirile şi durerile.

Şi-i povestii tot ce mi se întîmplase, de la început pînă la sfîrşit. Şi într-adevăr, aceasta îi pricinui multă milă faţă de mine, căci ea plînse şi-mi zise :

— Şi eu la rîndul meu îţi voi istorisi povestea mea. Află, aşadar, că sînt fiica regelui Aknamos, cel din urmă rege al Indiei, stăpînul Insulei de Abanos. El mă măritase cu fiul unchiului meu. Însă, chiar în noaptea nunţii, înainte ca să-mi fi pierdut fecioria, mă răpi un efrit, pe al său nume Georgiros, fiul lui Rajmos, fiul lui Eblis însuşi. El mă luă, zbură cu mine şi mă aşeză într-acest loc, unde aduse tot ceea ce aş fi putut dori dintre dulceţuri şi zaharicale, rochii, stofe persiene, mobile, mîncări şi băuturi. De atunci el vine să mă vadă la zece zile, se culcă o noapte cu mine, chiar aici, şi dimineaţa pleacă. Şi el mă mai preveni, de asemenea, că, dacă aş avea nevoie de el în timpul celor zece zile ce le petrece întotdeauna departe de mine, n-aveam, de-ar fi fost zi sau de-ar fi fost noapte, decît să ating cu mîna acele două şiruri care sînt scrise colo, sub bolta acestei săli. Şi într-adevăr, de atunci încoace, de îndată ce ating această inscripţie, îl şi văd arătîndu-se. De astădată au trecut patru zile de cînd n-a venit, şi-i mai rămîn încă şase zile să lipsească. Aşa că ai putea rămîne la mine cinci zile, ca apoi să pleci cu o zi înainte de sosirea lui.

Şi-i răspunsei :

— Desigur că pot !

Atunci ea fuse tare bucuroasă ; se sculă dreaptă, mă luă de mînă, mă trecu printr-o uşă cu arcade şi

mă călăuzi pînă ajunserăm într-un hammam îmbietor și plăcut și plin de o încropeală învăluitoare. Eu mă dezbrăcai numaidecît, și ea, la rîndul ei, se dezbrăcă ; și amîndoi intrarăm în baie. După baie, ne așezarăm pe baldachinul din hammam, ea alături de mine, și mă pofti să beau sirop de mosc, și-mi așeză dinainte prăjituri delicioase. Apoi continuarăm să povestim cu mult drag și să mîncăm din toate aceste bunătăți aduse de efrit, răpitorul ei.

Apoi îmi zise :

— În seara aceasta vei dormi și te vei odihni bine după truda îndurată, ca să fii pe urmă vioi și tihnit.

Și eu, o, stăpîna mea, încercai să dorm bine, după ce-i mulțumii cu recunoștință. Și într-adevăr, uitai de toate grijile !

Cînd mă trezii, o aflai șezînd la căpătîiul meu, și îmi freca plăcut brațele și picioarele. Atunci îl chemai într-ajutor pe Allah, cerînd asupra ei toate binecuvîntările, și ne puserăm la povești vreme de un ceas, și ea îmi spuse sumedenie de lucruri foarte drăgălașe. Îmi spuse :

— Pe Allah ! mai înainte, singură în acest palat subpămîntean, eram tare mîhnită și simțeam cum mi se strînge pieptul, căci nu găseam pe nimeni cu cine să vorbească, și aceasta vreme de douăzeci de ani ! Dar, mărire lui Allah ! Fie slăvit că te-a călăuzit pînă la mine !

Apoi, cu vocea ei caldă, îmi cîntă aceste versuri :

Și dacă dinainte știam de-a ta sosire
Covor pentru picioare ți-am fi întins, de sînge,
Al inimilor noastre, cu foc ce totu-nfrînge,
Și catifeaua neagră din ochii în sclipire.

Am fi întins obrajii cu frăgezimi, mijlocul
Cu mătăsoase coapse și tînăra lor carne,
O, călător de noapte, culcușul să-ți încarne!
Căci mai presus de-a' noastre pleoape-ți este locul!

La auzul acestor versuri, îi mulțumii cu mîna pe inimă; și iubirea se aprinse încă și mai pustiitor în mine; și grijile și necazurile mele se irosiră toate. Apoi ne așezarăm și băurăm din aceeași cupă, și asta pînă la căderea nopții: atunci, în noaptea aceea, mă culcai cu ea plin de fericire. Și niciodată în viața mea nu cunoscui o noapte asemenea acelei nopți. Iar cînd se făcu ziuă, ne sculărăm foarte mulțumiți unul de altul și cu adevărat în deplină fericire!

Atunci eu, încă plin de aprindere și mai ales ca să-mi prelungesc fericirea, îi zisei:

— Vrei să te ajut să ieși de sub pămînt și să te descotorosesc de genniul acela?

Dar ea începu să rîdă și-mi spuse:

— Taci odată, și mulțumește-te cu ce ai! Haide! acest sărman efrit nu va avea decît o zi din zece, iar ție îți făgăduiesc de fiecare dată celelalte nouă zile!

Atunci eu, mînat de flacăra patimii, ajunsei prea departe cu vorbele, căci îi spusei:

— Nici nu mă gîndesc! acum, de îndată, voi nimici din temelii această boltă unde sînt săpate inscripțiile magice, ca în acest fel efritul să vină aici, la îndemîna mea, și să-l pot ucide! Căci, încă de multă vreme, m-am deprins să-mi fac o țintă din toți efriții de pe pămînt și de sub pămînt.

La aceste cuvinte, și ca să mă liniștească, ea începu să îmi recite aceste versuri:

Răgaz ceri înainte de-a noastră despărțire
Și-arăți că-ți pare aspră fireasca-ndepărtare...

Să poți să iubești numai, dar fără-ncătușare,
Nu știi că este sigur mijloc de izbutire?

Gîndește, și în tine să-ți spui că oboseală
E regula oricărei înlănțuiri pe lume,
Și că ruptura-nceată, grăbită orișicum, e
Prieteniei pururi concluzia fatală...

Dar eu, fără să iau seama la aceste versuri, ce mi le recita, trăsei o izbitură zdravănă cu piciorul în boltă!

În clipa aceea a povestirii, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și tăcu discret.

Și cînd se lăsă a treisprezecea noapte

Ea zise:

— Mi s-a povestit, o, mărite rege, că al doilea saâluk își urmă astfel istorisirea către tînăra stăpînă a casei:

Așadar, o stăpîna mea, cînd izbii una zdravăn cu picioarul în boltă, femeia grăi:

— Iată vine efritul! Vine peste noi! Nu ți-am spus dinainte? Pe Allah, tu mă pierzi! Totuși, gîndește-te cum să scapi, și fugi pe același drum pe unde ai venit!

Atunci eu mă repezii pe scară. Dar, din nenorocire, din pricina spaimei cumplite, îmi uitai jos sandalele și securea. Și așa, cînd abia urcasem cîteva trepte ale scării, mă întorsei puțin ca să arunc o ultimă ochire după sandalele și securea mea, care erau singurul meu avut; dar văzui pă-

mîntul deschizîndu-se și ieșind dintr-însul un efrit uriaș, groaznic de hîd, care îi zise femeii :

— De ce ai tras acea groaznică izbitură cu care m-ai înspăimîntat adineauri ? Oare ce nenorocire ți s-a întîmplat ?

Ea răspunse :

— Nici o nenorocire, de fapt, doar că adineauri am simțit cum mi se strînge pieptul de singurătate și mă sculai să merg ca să beau ceva băuturi răcoritoare care să mă învioreze și, cum mă sculai prea grăbită ca să pornesc, alunecai și căzui peste boltă.

Dar efritul spuse :

— O, desfrînată fără de rușine, cît de bine știi să minți ! Apoi începu să privească prin palat, în dreapta, în stînga, și sfîrși prin a-mi găsi sandalele și securea. Atunci strigă : Ei ! ce înseamnă uneltele astea ? Spune ! De unde ți-au venit aceste lucruri omenești ?

Ea răspunse :

— Le văd acuma, că mi le-ai arătat tu ! Înainte nu le-am văzut niciodată. Poate că erau agățate de spatele tău și le vei fi adus tu însuți aici.

Atunci efritul, în culmea mîniei, zbieră :

— Ce vorbe fără noimă, în doi peri și încîlcite ! Ele nu vor fi în stare să mă păcălească, o, desmățato !

La aceste vorbe, o despuie de veșminte, o întinse în cruce între patru stîlpi bătuți în pămînt și, punînd-o la cazne, începu s-o întrebe despre cele întîmplate. Dar eu nu putui să îndur mai mult și nici să aud bocetele ei ; urcai de zor scara, tremurînd de groază ; și, ajuns în cele din urmă afară, așezai la locul său capacul așa cum fusese și îl ferii de priviri, acoperindu-l din nou cu pămînt. Și m-am căit amarnic de fapta mea. Și începui să mă gîndesc la tînăra fată, la frumusețea

ei, și la caznele pe care i le pricinuia blestematul acela, acum, că trecuseră douăzeci de ani de cînd viețuia cu el. Și mai cu seamă mă simții tare mîhnit la gîndul că el o schingiuia din pricina mea. Și în clipa aceea, începui din nou să mă gîndesc iarăși la tatăl meu, și la împărăția lui, și la starea amărîtă de tăietor de lemne în care ajunsesem și, plîngînd, recitai un vers despre această jalnică poveste. Așa s-au petrecut lucrurile !

După care, îmi urmai drumul pînă ce ajunsei la tovarășul meu, croitorul. Și îl aflai acasă stînd ca pe jăratic din pricina întîrzierii mele. Așa mă aștepta, plin de nerăbdare. Și îmi spuse :

— Ieri, nevăzîndu-te sosind ca de obicei, mi-am petrecut noaptea cu inima la tine ! Și îmi era teamă să nu dai în pădure peste vreo fiară sălbatică sau peste ceva asemănător. Dar lăudat să fie Allah că te-a scăpat de la pieire !

Atunci îi mulțumii pentru bunătate, intrai în dugeană și șezui în ungherul meu ; și începui să mă gîndesc la ceea ce mi se întîmplase și să mă dojenesc pe mine însumi pentru izbitura de picior pe care o dădusem în boltă. Și deodată, bunul meu prieten croitorul intră și-mi spuse :

— Așteaptă la ușa prăvăliei un necunoscut, un fel de persan, care întreabă de tine și aduce cu el securea și sandalele tale. Le-a purtat pe la toți croitorii de pe stradă, zicîndu-le : „Am ieșit în zori ca să-mi fac rugăciunea de dimineață, la chemarea muezinului, și aflai în calea mea aceste lucruri, fără să ajung să știu ale cui puteau fi. Spuneți-mi, așadar, voi, cine este stăpînul lor !“ Atunci croitorii de pe strada noastră, care te cunosc, văzînd securea și sandalele, știură că sînt ale tale și să grăbiră să dea adresa ta acestui persan. Și iată-l aici, așteptîndu-te la ușa prăvăliei. Ieși deci și

mulțumește-i pentru osteneală, și ia-ți înapoi securea și sandalele.

Dar eu, la aceste vorbe, simții cum îmi pălește fața și cum tot trupul mi se înmoaie de groază. Și, în timp ce mă aflam în starea aceasta de rătăcire, deodată pămîntul se deschise înaintea ungherului meu și se ivi însuși persanul. Era efritul ! In răstimpul acela, el o pusese pe tînăra lui nevastă la cazne, și ce cumplite cazne ! Dar ea nu-i mărturisise nimic. Atunci el luă securea și sandalele și-i spuse : „Îți voi dovedi că sînt mereu același Georgiros, din stirpea lui Eblis ! Și vei vedea de pot sau nu să ți-l aduc pe stăpînul acestei securi și al acestor sandale !“ Și atunci veni să încerce această viclenie, despre care ți-am vorbit, printre croitori !

Intră așadar pe neașteptate la mine, răsărind din pămînt și, numaidecît, fără a pierde o clipă, mă răpi cu el ! Zbură și se înălță în văzduh ; apoi coborî și se scufundă în pămînt ! Cît despre mine, căzui în nesimțire. Atunci intră cu mine în palatul subpămînean unde gustasem desfătările. Și văzui fata goală, și sîngele curgînd din trupul ei. Ochii mi se umeziră de lacrimi. Dar efritul se îndreptă spre ea și, apucînd-o strîns, îi strigă :

— O, desfrînato, iată-ți iubitul !

Atunci tînăra mă privi și spuse :

— Nu-l cunosc. Și nu l-am văzut niciodată, decît numai în clipa aceasta.

Și efritul îi zbieră :

— Cum ? Ai în fața ta mărturia fărădelegii și tot nu mărturisești ?

Ea zise din nou :

— Nu-l cunosc. Și nu l-am văzut în viața mea. Și nu îmi place să mint dinaintea feței lui Allah !

Atunci efritul îi zise :

— Dacă într-adevăr nu-l cunoști de loc, ia sabia aceasta și retează-i capul!

Ea luă sabia, veni la mine și se opri dinaintea mea. Și eu, galben de groază, îi făcui semn cu sprîncenele (să o rog să aibă milă), și lacrimile îmi curgeau de-a lungul obrajilor. Atunci îmi clipi și ea din ochi; dar zise cu glas tare:

— Tu ești pricina tuturor nenorocirilor noastre!

Și eu îi făcui din nou semn cu sprîncenele, iar cu buzele îi recitai versuri cu două înțelesuri, pe care efritul nu putea să le priceapă bine:

Cînd ochii-atît de bine de vorbă stau cu tine,
Cum să nu fie limba de-orice folos lipsită?
Ei dau pe față taine ascunse-n adîncime.

Cînd te-ai ivit, dulci lacrimi îmi curseră pe gene
Și am rămas ca mută. Și inima-mi robită,
Din ochi vedeai că este-n văpăi nepămîntene!

Pleoapele-n clipire simțirea scot pe fețe;
Iar cel deprins s-arate o minte sănătoasă,
Nevoie nu mai are de degete-ndrăznețe.

Țin loc de toate cele sprîncenele-mbinate.
Tăcere, deci, cu toții! Cuvînt să nu mai iasă.
Doar dragostea vorbească — ea singură mai poate!

Tînăra femeie înțelese și semnele, și versurile mele, și azvîrli din mîini sabia efritului. Atunci efritul luă sabia, mi-o întinse și îmi zise:

— Retează-i capul! și te voi slobozi, și nu-ți voi face nici un rău!

Și eu îi spusei :

— Da !

Și luai sabia, înaintai curajos și ridicai brațul ! Atunci ea îmi zise, făcîndu-mi semn cu sprîncenele :

— Oare ți-am făcut vreun rău ?

Atunci ochii mi se umplură de lacrimi, aruncai sabia din mîini, și-i spusei efritului :

— O, puternice efrit, o, viteazule vînjos și neînfricat ! dacă această femeie era așa cum o crezi, cu puțină credință și judecată, ar fi găsit îndreptățită căderea capului meu tăiat ! Ci, dimpotrivă, ea tocmai a azvîrlit sabia departe. Cum aș putea oare ca, la rîndul meu, să mă simt îndreptățit să-i tai gîtul, mai ales că niciodată nu am văzut-o înainte de ceasul acesta ? Așadar, niciodată nu voi săvîrși asemenea faptă, chiar de mă vei face să beau cupa morții amare !

La auzul acestei cuvîntări, efritul zbieră :

— Ha, acum s-a dovedit din plin iubirea dintre voi doi !

Și atunci, o, stăpîna mea, acel blestemat luă sabia, izbi cu ea o mînă a femeii și i-o reteză ; apoi îi izbi cealaltă mînă și i-o reteză la fel ; apoi îi tăie piciorul drept ; apoi îi tăie piciorul stîng ! Și așa, cu patru lovituri, îi reteză cele patru mădulare. Și eu priveam aceasta cu ochii mei și mă gîndeam că voi muri neîndoios.

În clipa aceea, tînăra femeie mă privi pe furiș și îmi clipi din ochi. Dar, vai ! efritul văzu această clipire din ochi și strigă :

— O, fiică de curvă ! chiar acum ai săvîrșit păcatul, cu ochiul !

Și o izbi atunci peste gît cu sabia, și îi reteză capul. Apoi se întoarse spre mine și îmi zise :

— Află, o, tu, ființă omenească, cum că, după legea noastră, nouă efriților ne este îngăduit și chiar îndreptățit și sîntem povățuiți să ucidem nevasta credincioasă ! Află deci că pe această femeie am răpit-o în noaptea nunții, cînd n-avea decît doisprezece ani, și mai înainte ca vreun altul să se fi culcat cu ea sau să o fi cunoscut ! Am adus-o aici, și veneam să o văd la zece zile o dată, ca să-mi petrec noaptea cu ea, și mă culcam cu ea sub chipul unui persan ! Dar din clipa cînd m-am dumirit că mă înșela, am ucis-o ! De altminteri ea nu m-a înșelat decît numai cu ochiul, ochiul din care a clipit privindu-te. Cît despre tine, deoarece n-am putut dovedi că ai păcătuit cu ea, ca să o ajuți să mă înșele, nu te voi ucide. Dar totuși, vreau, ca să nu poți rîde în spatele meu, să-ți fac un rău, care să-ți spulbere trufia ! Te las să-ți alegi răul pe care îl dorești dintre toate relele !

Atunci eu, o, stăpîna mea, mă bucurai nespus văzîndu-mă scăpat de moarte. Și aceasta mă îmbărbătă să mă încred în îndurarea lui. Și-i spusei :

— Dar, zău, nu știu ce rău să aleg dintre toate relele ! Nu mi-e pe plac nici unul !

Atunci efritul cuprins de turbare lovi cu piciorul în pămînt și zbieră :

— Îți spun să alegi ! Astfel, alege-ți sub ce chip vrei să te vrăjesc ! Vrei chipul unui măgar ? Nu ! Chipul unui cîine ? Chipul unui catîr ? Chipul unui corb ? Sau mai degrabă chipul unei maimuțe ?

Atunci îi răspunsei, mereu încredințat de îndurarea lui, căci aveam speranța într-o iertare deplină :

— Pe Allah ! o, stăpînul meu Georgiros, din stirpea puternicului Eblis ! dacă te înduri de mine, Allah se va îndura de tine ! căci el va fi mulțumit de iertarea cu care l-ai învrednicit pe un bun mos-

lem, ce nu ţi-a pricinuit niciodată vreo vătămare ! Şi continuai să-l rog fierbinte, stînd umil în picioare în faţa mîinilor lui, şi-i zisei : Mă osîndeşti pe nedrept !

Atunci el îmi răspunse :

— Ajunge cu vorbele acestea, altfel te ucid ! Nu pune aşadar la încercare bunătatea mea, căci trebuie neapărat să te vrăjesc !

Cu aceste cuvinte, mă ridică, despică bolta şi pămîntul de deasupra noastră, şi zbură cu mine în văzduh, atît de sus, încît nu mai zăream pămîntul decît sub înfăţişarea unui blid cu apă. Coborî pe creştetul unui munte şi mă aşeză acolo ; luă un pumn de ţărînă în mînă, murmură ceva deasupra, mîrîind aşa : „Hm ! hm ! hm !", rosti cîteva cuvinte, apoi aruncă ţărîna peste mine, strigînd :

— Ieşi din forma asta a ta şi ia chipul unei maimuţe !

Şi chiar în clipa aceea, o, stăpîna mea, mă prefăcui în maimuţă, şi încă ce maimuţă ! Bătrînă de cel puţin o sută de ani şi cît se poate de slută ! Atunci, cînd mă văzui sub această înfăţişare, mă simţii mai întîi nemulţumit şi începui să ţopăi ; şi ţopăiam cu adevărat ! Apoi, fiindcă asta nu-mi slujea la nimic, începui să plîng de mila mea şi a celui care fusesem înainte. Şi efritul rîdea într-un chip înspăimîntător, apoi se făcu nevăzut.

Atunci începui să cuget la nedreptăţile sorţii şi învăţai pe pielea mea că de fapt soarta nu atîrnă cîtuşi de puţin de făptură.

După aceea, mă dădui de-a rostogolul din creştetul muntelui pînă jos la poale. Şi pornii la drum, dormind noaptea prin copaci, şi aceasta vreme de o lună, pînă ajunsei pe ţărmul mării sărate. Poposii acolo ca vreun ceas, şi zării în cele din urmă

în mijlocul mării o corabie, pe care vîntul prielnic o împingea spre țărm, chiar în partea unde mă aflam. Atunci mă ascunsei după o stîncă și așteptai. Cînd îi văzui pe oameni mergînd încoace și încolo, îmi luai inima în dinți și sfîrșii prin a sări în mijlocul corăbiei. Unul dintre oameni strigă :

— Izgoniți degrabă această făptură de piază rea !

Și un altul strigă :

— Nu ! să o ucidem !

Și un al treilea strigă :

— Da ! să o ucidem cu sabia !

Eu începui să plîng și împiedicai cu laba vîrful săbiei, și lacrimile îmi curgeau șiroaie.

Atunci căpitanului i se făcu milă de mine și le zise :

— O, negustorilor, această maimuță m-a rugat fierbinte, și-i ascult rugămintea ; este sub ocrotirea mea ! Nimeni să n-o prindă și să n-o izgonească sau s-o necăjească !

Apoi căpitanul începu să mă strige și să-mi zică vorbe plăcute și bune ; și eu îi înțelegeam toate vorbele. Și așa mă luă de slujitor al său ; și-i făceam toate treburile și-l slujeam pe corabie.

Vîntul ne fuse prielnic vreme de cincizeci de zile și traserăm la țărm, lîngă un oraș nespus de mare și cu atîția locuitori, încît Allah singur le poate socoti numărul.

La sosirea noastră, văzurăm înaintînd spre corabie niște mameluci trimiși de regele acelui oraș. Ei se apropiară, urară bun venit negustorilor și le spuseră :

— Regele nostru vă trimite urări cu prilejul sosirii voastre în pace, ne poruncește să vă înmînăm acest sul de pergament, și vă zice : „Fiecare dintre voi să scrie aici un șir cu scrisul lui cel mai frumos !“

Atunci eu, păstrîndu-mi mereu chipul de maimuță, mă sculai și apucai repede din mîinile lor sulul de pergament și sării cu el nițel mai departe. Ei se temură că mă vor vedea rupîndu-l și azvîrlindu-l în apă. Și mă strigară în gura mare, și voiră să mă ucidă. Dar eu le făcui semn că știam și voiam să scriu ! Și căpitanul le porunci :

— Lăsați-l să scrie ! Dacă o vom vedea mîzgălind, o vom împiedica s-o facă mai departe ; dar dacă într-adevăr se pricepe să caligrafieze, o voi înfia ca pe copilul meu ! Căci n-am văzut niciodată o maimuță mai cuminte !

Atunci eu luai kalamul[1], îl apăsai de perinița călimări, întinzînd bine cerneala pe cele două fețe ale kalamului, și începui să scriu.

Și scrisei așa patru strofe, atunci alcătuite, fiecare cu o scriere deosebită și într-un stil deosebit : întîia strofă la modul *rikal* ; a doua la modul *rihani* ; a treia la modul *sulsi* ; și a patra la modul *mușik* :

I. *Oameni de inimă daruri lăsat-au și faceri de bine :*
Timpul putu să le-nsemne întocmai cum li se cuvine,
Dar își pierdu vreo nădejde să prindă-ale tale-ntr-un număr !
După Allah, omeneasca mulțime în tarele-ți umăr
Reazim își are, fiindcă, așa cum nimic nu dezminte,
Într-adevăr tu ești zilnic a tot ce e bun un părinte !

[1] *Kalam* — condei de trestie.

II. *Să vă vorbesc de pana lui? O, astă pană*
Intîia-i și-nceput la toate! Ca din munte
Izvor, uimește ce puteri din ea emană,
Punîndu-l printre învățații cei de frunte.
Din pana-i — degete-o conduc cu măiestrie! —
Curg fluvii, cinci, de elocință-poezie!

III. *Să vă vorbesc de veșnicia lui? Nu-i scriitor*
Scutit de moarte: numai scrisul e nemuritor!
Frînează-ți pana! Scrie șiruri, dulciul mierii,
Ca să te poți mîndri la ziua învierii!

IV. *Ai călimara-n față: muindu-ți în ea pana,*
Nu trage decît șiruri de nobil om și darnic.
Dar dacă nu poți scrie ce-ar fi un dar, liana
Frumseții te cuprindă măcar, căci nu zadarnic
O cînți: printre maeștri-ți cîștigi și tu
coroana!

Cînd sfîrșii de scris, le întinsei sulul de pergagament. Și priviră, și fură cu toții cuprinși de admirația cea mai mare; apoi fiecare așternu pe rînd cîte un șir cu cea mai frumoasă scriere a lui.

După care, sclavii plecară ducînd sulul regelui. Cînd regele luă cunoștință de toate acele scrieri, nu fu mulțumit decît de scrierea mea, alcătuită în patru moduri diferite, și pentru care eram vestit în lumea întreagă, pe cînd eram încă fiu de rege.

Atunci regele spuse tuturor prietenilor săi, care erau de față, și sclavilor:

— Mergeți la meșterul acestei scrieri minunate și înmînați-i această mantie de cinstire ca s-o îmbrace, urcați-l călare pe cel mai frumos dintre catîrii mei și purtați-l cu pompă mare, în sunete

de instrumente, și aduceți-l în fața mîinilor mele !

La aceste cuvinte, începură cu toții să surîdă. Și regele, care băgă de seamă aceasta, rămase tare supărat și strigă :

— Cum ! eu vă dau o poruncă și voi rîdeți de mine ? !

Și ei răspunseră :

— O, rege al veacului, noi ne ferim cu strășnicie să rîdem de vorbele tale, dar trebuie să-ți spunem că acel care are o scriere atît de frumoasă nu este cîtuși de puțin un fiu al lui Adam, ci o maimuță, care aparține căpitanului corăbiei !

Atunci regele se minună peste măsură de vorbele lor, apoi fu cuprins de veselie, îl podidi rîsul, și strigă :

— Doresc să cumpăr această maimuță ! Și, zicînd așa, porunci tuturor celor de la curtea lui să meargă la corabie ca să aducă maimuța, să ia cu ei catîrul și mantia de cinstire, și le spuse : Trebuie neapărat să o înveșmîntați în această mantie de cinstire, să o urcați pe catîr și să o aduceți aici !

Veniră deci cu toții la corabie și mă cumpărară nemaipomenit de scump de la căpitan, care nu căzu la învoială de la început ! Iar eu îi făcui semn căpitanului că eram tare mîhnit din pricină că-l părăsesc. Apoi mă luară, mă îmbrăcară cu mantia de cinstire, mă ajutară să încalec pe catîr și pornirăm cu toții în sunetele instrumentelor armonioase din acel oraș ; și toți locuitorii, și toată suflarea omenească din oraș rămaseră încremeniți privind cu mirare mare la această priveliște uluitoare și fără de pereche.

Cînd mă aduseră în fața regelui și-i văzui chipul, sărutai de trei ori pămîntul din fața mîinilor sale și rămăsei nemișcat. Regele mă pofti să șed, și

mă pusei în genunchi. Și toți cei de față se minunară de bunăcreșterea și de bunăcuviința mea neîntrecută; dar și de astă dată regele rămase cel mai uimit dintre toți. Și de îndată ce mă pusei astfel în genunchi, porunci la toată lumea să plece, și plecă toată lumea. Nu rămase în sală decît regele, căpetenia eunucilor, și un sclav tînăr favorit, și eu, o, stăpîna mea!

Atunci regele porunci să se aducă de-ale mîncării. Și aduseră o masă pe care erau rînduite toate bucatele pe care un suflet le poate dori și pofti, și toate bunătățile care fac desfătarea ochilor. Și regele îmi făcu semn să mănînc. Și eu mă sculai și sărutai pămîntul din fața mîinilor sale, de șapte ori la rînd, și mă așezai foarte cuviincios pe șezutul meu de maimuță, și mă pusei pe mîncate, amintindu-mi de toată bunăcreșterea primită în trecut.

Cînd ridicară masa, mă sculai și eu, ca să merg să mă spăl pe mîini; apoi mă întorsei, după ce m-am spălat pe mîini, și luai călimara, kalamul și o foaie de pergament, și scrisei două strofe despre minunatele prăjituri arabe:

Plăcinte dulci, și delicate, și sublime,
Pe care degete în foi le învîrtesc,
Sînteți leac bun pentr-un venin cît de drăcesc,
Și decît voi ceva mai drag nu află nime!

Nădejdea, pasiunea puse-n voi îmi sunt,
Și-n freamăt inima-i, cînd kenafa[1] pe masă
Împarte-aroma ei, din tava luminoasă,
În miere bălăcindu-se și-n proaspăt unt.

[1] Prăjitură făcută cu firicele de fidea.

O, kenafa din tăieței subțiri ca perii,
Ti, ce voios îmi deschizi pofta, al meu dor
Spre tine se îndreaptă și, de-ar fi să mor,
Nu las o zi să nu mi te arăți vederii !

Dar ce sirop ! Ce-aș mai mînca și bea din voi
O, kenafale cu sirop — o desfătare,
Ce-aș bea, mînca întreaga ziuă mare,
Și-aș vrea să iau și pentru viața de apoi !

După aceea, pusei jos kalamul și foaia, mă sculai și mă dusei să mă așez cuviincios mai la o parte. Regele privi cele ce scrisesem, le citi, se minună și strigă :

— Oare-i cu putință ca o maimuță să fie înzestrată cu aîta elocință și îndeosebi cu o scriere atît de frumoasă ? Pe Allah ! aceasta-i minunea minunilor !

În clipa aceea se aduse dinaintea regelui un joc de șah, și regele mă întrebă prin semne : „Știi să joci ?" Și eu îi făcui cu capul : „Da, știu !" Mă apropiai, așezai figurile și începui să joc cu regele. Și îl biruii de două ori la rînd. Atunci regele nu mai știu ce să creadă, judecata lui rămase uluită, și spuse :

— Dacă acesta ar fi fost un fiu al lui Adam, i-ar fi întrecut pe toți muritorii din secolul său !

Apoi regele îi zise eunucului :

— Du-te la tînăra ta stăpînă, fiica mea, și spune-i : „Vino degrabă la rege, o, stăpîna mea !" căci vreau ca fiică-mea să se poată bucura de această priveliște și să vadă această maimuță minunată !

Eunucul se duse și se întoarse la puțină vreme cu tînăra sa stăpînă, fiica regelui, care de-abia mă zări că își acoperi la iuțeală fața cu vălul și zise :

— O, tată, cum de te-ai putut hotărî să trimiți să mă caute ca să mă faci văzută de oameni străini ?

Și regele îi zise :

— O, fiica mea, aici nu se află decît tînărul meu sclav, acest copil pe care îl vezi, eunucul care te-a crescut, această maimuță și eu, tatăl tău ! Dinaintea cui, așadar, îți acoperi tu fața ?

Atunci fecioara îi răspunse :

— Află, o, părintele meu, că această maimuță este fiul unui rege ! Regele, tatăl lui, se numește Aymaros, și este stăpînul unei țări din interiorul îndepărtat. Această maimuță este numai fermecată ; și a fermecat-o efritul Georgiros, din stirpea lui Eblis, care a fermecat-o după ce și-a ucis propria lui soție, pe fiica regelui Aknamos, stăpînul Insulei de Abanos. Această maimuță, pe care o crezi maimuță adevărată, este un om, însă cărturar, învățat și tare înțelept !

La aceste cuvinte, regele se minună mult, mă privi și îmi zise :

— Să fie adevărat ceea ce îmi spune fiica mea despre tine ?

Și eu răspunsei din cap : „Da ! este adevărat !“ și începui să plîng. Atunci regele o întrebă pe fiica lui :

— Dar de unde ai învățat să deslușești că este fermecat ?

Ea răspunse :

— O, părinte al meu, de cînd eram mică ; bătrîna care ședea la mama era o babă vrăjitoare plină de șiretlicuri și foarte iscusită în magie ;

ea m-a învăţat meşteşugul vrăjitoriei. Şi de atunci am adîncit-o şi mai mult, m-am desăvîrşit şi am învăţat aşa aproape o sută şaptezeci de articole de magie, şi cel mai neînsemnat dintre aceste articole m-ar face în stare să strămut palatul tău în întregime cu toate pietrele lui, şi întreg oraşul, dincolo de Muntele Caucaz, să preschimb întreg acest ţinut într-o oglindă de mare şi să îi prefac pe toţi locuitorii în peşti !

Atunci tatăl ei strigă :

— Pe adevărul numelui lui Allah ! o, fiica mea, atunci mîntuieşte-l pe acest tînăr ca să pot face dintr-însul vizirul meu ! Cum, eşti înzestrată cu un dar atîta de însemnat, şi eu nu ştiu nimic ? ! O, mîntuieşte-l, pentru ca numaidecît să-l fac vizirul meu, căci trebuie să fie un tînăr destoinic şi plin de agerime !

Şi fecioara îi răspunse :

— Din toată inima deschisă şi generoasă, ca o cinstire cuvenită ţie !

În clipa aceea a povestirii sale, Şahrazada văzu apropiindu-se dimineaţa şi se opri cu discreţie.

Dar cînd se lăsă a patrusprezecea noapte

Ea zise :

— Mi s-a povestit, o, mărite rege, că al doilea saăluk zise către stăpîna casei :

O, stăpîna mea, la aceste vorbe fecioara luă în mînă un cuţit pe care erau dăltuite cuvinte în limba ebraică şi, cu acel cuţit, trase un cerc în mijlo-

cul palatului și, în mijlocul acelui cerc scrise nume proprii și semne tainice ; apoi se așeză în mijlocul cercului, și murmură încet descîntece, și citi într-o carte străveche niște lucruri pe care nimeni nu le pricepea, și așa făcu timp de cîteva clipe. Și iată că partea de palat unde ne aflam se cufundă într-o beznă atît de adîncă, încît crezurăm că am fost îngropați de vii sub ruinele lumii. Și numaidecît, dinaintea noastră se înfățișă efritul Georgiros, sub chipul cel mai înfricoșător și cel mai groaznic, cu mîinile ca niște furci, cu picioarele ca niște catarge și cu ochii ca doi tăciuni aprinși. Atunci noi toți rămaserăm înlemniți de groază. Dar fiica regelui îi zise :

— Nu îți urez cîtuși de puțin bun venit ! Și nu îți fac o primire caldă, o, efritule !

Atunci efritul îi spuse :

— O, nelegiuito ! cum de ți-ai putut călca jurămîntul ? Oare nu mi-ai jurat și n-am căzut amîndoi la învoială că nici unul dintre noi doi nu se va amesteca în treburile celuilalt și nu va căuta să i le încurce ? O, trădătoareo, te-ai făcut vrednică din plin de soarta ce te așteaptă ! Iat-o !

Și numaidecît efritul se preschimbă într-un leu fioros care își deschise larg gura și se repezi asupra fecioarei. Dar ea, cu o mișcare fulgerătoare, își smulse un fir de păr din cap, îl apropie de buze, murmură asupra lui niște vorbe vrăjite, și numaidecît părul se preschimbă într-o sabie foarte ascuțită. Și ea apucă sabia, îl izbi năprasnic pe leu și îl tăie în două. Dar pe dată capul tăiat al leului se prefăcu într-un scorpion, care se tîrî spre călcîiul fecioarei ca să-l muște ; și numaidecît fecioara se preschimbă într-un șarpe grozav, care se repezi asupra blestematului de scorpion, chipul pe care îl luase efritul, și amîndoi se încleștară într-o

luptă cruntă. Dar deodată scorpionul se preschimbă în vultur, și numaidecît șarpele se prefăcu într-o pajură care tăbărî asupra vulturului și se porni în urmărirea lui ; și era gata să-l ajungă, după un ceas de urmărire, cînd, fulgerător, vulturul se preschimbă într-o pisică neagră, și numaidecît fecioara se prefăcu în lup ; și, în mijlocul palatului, pisica și lupul se bătură și se încleștară într-o luptă crîncenă ; și pisica, văzîndu-se învinsă, se preschimbă din nou și se prefăcu într-o rodie uriașă, roșie și foarte mare. Și această rodie se rostogoli în fundul bazinului care se afla în curte ; dar lupul se năpusti în bazin și era gată să o prindă, cînd rodia se ridică în văzduh. Dar fiind prea mare, căzu greoaie pe marmură și se crăpă ; atunci toate semințele se risipiră și acoperiră tot cuprinsul curții. Lupul se preschimbă într-un cocoș, care începu să adune cu clonțul semințele de rodie și să le înghită una cîte una. Și nu mai rămase decît o singură sămînță pe care cocoșul tocmai se pregătea s-o înghită, cînd, deodată, această sămînță căzu din clonțul cocoșului, căci așa voiau fatalitatea și destinul, și se vîrî într-o crăpătură, aproape de bazin, în așa fel încît cocoșul nu mai dădu de ea. Atunci cocoșul începu să țipe, să bată din aripi și să ne facă semne cu clonțul ; dar noi nu pricepean nimic din graiul lui și nici ce ne spunea. Și scoase un țipăt atît de cumplit spre noi care nu-l înțelegeam, încît mi se păru că palatul se prăvălește peste noi. Apoi cocoșul începu să se rotească în mijlocul curții și să caute sămînța, pînă ce o găsi în gaura de lîngă bazin, și se repezi asupra ei s-o ciugulească, cînd deodată sămînța căzu în apă, în mijlocul bazinului, și se prefăcu într-un pește care se scufundă în apă. Atunci cocoșul se preschimbă într-o balenă uriașă,

care sări în apă, se scufundă în urmărirea peştelui şi se făcu nevăzută dinaintea privirilor noastre, vreme de un ceas. La capătul acestui răstimp, auzirăm nişte ţipete puternice şi ne cutremurarăm de spaimă. Şi numaidecît văzurăm ivindu-se efritul sub forma lui scîrnavă de efrit, însă era cuprins de flăcări, ca un tăciune aprins, şi din gura lui ţîşneau flăcări, şi din ochii şi nările lui ţîşneau fum şi flăcări ; şi după el se ivi fecioara sub formă de fiică a regelui, dar era şi ea toată în flăcări, ca un metal topit ; şi porni în urmărirea efritului care acum ajungea la noi ! Atunci furăm cuprinşi cu toţii de o spaimă cumplită, că vom fi arşi de vii şi ne vom pierde viaţa, şi eram gata să ne aruncăm în apă, cînd efritul ne opri deodată printr-un zbieret înfiorător, se năpusti asupra noastră în mijlocul sălii ce cădea spre curte şi suflă jăratic peste feţele noastre ! Dar fecioara îl ajunse şi suflă şi ea foc peste obrazul lui. Dar toate acestea făcură să ne atingă dogoarea şi pe noi, venind şi de la ea şi de la el ; dar focul de la ea nu ne pricinui nici un rău, în vreme ce focul de la el, dimpotrivă ! Astfel o scînteie mă atinse la ochiul meu stîng de maimuţă şi mi-l strică pe veci ! O scînteie îl atinse pe rege peste faţă şi îi arse toată jumătatea din jos a feţii, cu barbă şi gură, cu tot, si-l făcu să-i cadă toţi dinţii de jos. Şi o scînteie îl atinse pe eunuc la piept, şi luă foc în întregime, şi arse, şi muri în clipa şi în ceasul acela !

În acest timp, fecioara îl urmărea mereu pe efrit, fără să-l slăbească, şi sufla pară de foc asupra lui. Dar deodată auzirăm un glas care zicea :

— Allah este singurul mare ! Allah este singurul atotputernic ! El zdrobeşte, îngenunche şi

își întoarce fața de la trădătorul care se leapădă de credința lui Mohamed, stăpînul oamenilor!

Ci această voce era a fiicei regelui, care ne făcu semn cu degetul și ni-l arătă pe efirt, pe de-a-ntregul ars și prefăcut într-un morman de cenușă. Apoi veni la noi și ne zise :

— Aduceți-mi degrabă o cană de apă!

Aceasta îi fu adusă. Atunci ea rosti asupra apei vorbe nedeslușite, mă stropi cu apă și îmi zise :

— Fii mîntuit, în numele și prin adevărul singurului adevărat! Și. prin adevărul numelui lui Allah, atotputernicul, întoarce-te la chipul tău dintîi!

Atunci eu mă prefăcui în ființă omenească, asemenea celei din trecut, dar rămăsei chior! Și fecioara, în semn de mîngîiere, îmi spuse :

— Focul s-a prefăcut din nou în foc, sărmanul meu copil!

Și același lucru îi zise tatălui său, care avea barba arsă și dinții căzuți. Apoi ea spuse :

— Cît despre mine, o, tată, trebuie neapărat să mor, căci această moarte mi-a fost scrisă! În ceea ce-l privește pe efrit, eu nu m-aș fi căznit atît ca să-l nimicesc, de-ar fi fost o făptură omenească oarecare ; l-aș fi ucis încă de prima dată! Dar ceea ce m-a obosit și mi-a dat mult de furcă, a fost împrăștierea semințelor de rodie, căci sămînța pe care nu o putusem ciuguli de la început era chiar sămînța cea mai însemnată, care cuprindea chiar sufletul efritului! Ah! dacă aș fi putut prinde acea sămînță, efritul ar fi fost nimicit chiar în clipa aceea. Dar, vai, nu o văzusem! Căci așa era fatalitatea destinului! Și așa am fost nevoită să dau cu el atîtea bătălii crîncene sub pămînt, în văzduh și în apă ; și, de fiecare dată cînd deschidea o poartă de scăpare, eu îi deschideam o

poartă de pierzanie, pînă cînd el deschise în cele din urmă groaznica poartă a focului! Ci cînd poarta focului este odată deschisă, trebuie să mori! Și destinul îmi îngădui totuși să-l ard pe efrit înainte de a fi arsă eu! Dar, înainte de a-l ucide, încercai să-l înduplec să îmbrățișeze credința noastră, care este legea sfîntă a Islamului; dar el o respinse, și atunci îl arsei! Și eu, la rîndul meu, voi muri! Și Allah îmi va ține locul aici lîngă voi și vă va mîngîia!

La aceste cuvinte, începu să implore focul pînă în clipa cînd, în cele din urmă, scîntei negre țîșniră și urcară spre pieptul și spre fața ei. Și cînd focul îi cuprinse fața, ea plînse, apoi zise:

— Mărturisesc că nu este nici un alt Dumnezeu decît Allah! Și mărturisesc că Mohamed este profetul lui Allah!

Abia rosti aceste cuvinte, că o văzurăm prefăcîndu-se într-o movilită de cenușă alături de movilița efritului.

Atunci ne jelirăm după ea. Și eu aș fi dorit să fiu în locul ei, mai degrabă, decît să văd sub înfățișarea unei movilițe de cenușă acest chip luminos de odinioară, această fecioară care îmi făcuse atît de mult bine. Dar nu poți cîrti nimic împotriva poruncii lui Allah!

Cînd regele o văzu pe fiica lui prefăcută într-o moviliță de cenușă, își smulse ceea ce îi mai rămăsese din barbă, își lovi obrajii și își sfîșie veșmintele. Și eu făcui la fel. Și amîndoi o jelirăm. Pe urmă veniră curtenii și căpeteniile cîrmuirii, și îl găsiră pe sultan mîhnit de moarte, stînd și jelind lîngă cele două movilițe de cenușă. Și rămaseră nespus de mirați, și începură să se învîrte în jurul regelui, fără să se încumete să-i vorbească, și aceasta vreme de un ceas. Atunci

regele își mai veni puțin în fire și le povesti ce i se întîmplase fiicei lui cu efritul. Și ei strigară :

— Allah ! Allah ! Ce nenorocire mare ! Ce năpastă !

Pe urmă veniră toate femeile din palat cu sclavele lor ; și, vreme de șapte zile încheiate, se făcură toate slujbele de jelanie și de pomenire.

Apoi regele porunci zidirea unei bolți spațioase pentru cenușa fiicei lui, și rîndui să o sfîrșească în grabă mare, și porunci să stea acolo aprinse lumînările și candelele zi și noapte. Cît despre cenușa efritului, aceasta fu risipită în văzduh, sub blestemul lui Allah.

Dar sultanul, după toate aceste nenorociri, se îmbolnăvi așa de rău încît fu cît pe-aci să moară. Această boală îl ținu o lună încheiată. Și, cînd se întremă puțin, porunci să mă cheme la el și îmi zise :

— O, tinere, înainte de sosirea ta ne trăim aici viața în cea mai deplină fericire, la adăpost de stricăciunile sorții ! Și a fost nevoie de venirea ta la noi și de scrierea ta frumoasă ca să atragi peste capetele noastre toate năpastele. Mai bine să nu te fi văzut niciodată, nici pe tine, nici chipul tău de piază rea, și nici scrierea ta aducătoare de năpastă, pricină a pierzaniei fiicei mele, care, desigur, prețuia mai mult decît o sută de bărbați ! Și, în al doilea rînd, din pricina ta mi s-a întîmplat ceea ce știi prea bine ! Și mi-am pierdut dinții, iar ceilalți mi-s stricați ! Și, în al treilea rînd, sărmanul meu eunuc, acel slujitor credincios, care mi-a crescut fiica mea, a fost ucis și el ! Dar aceasta nu-i cîtuși de puțin din vina ta, și acum mîna ta nu mai poate aduce nici o îndreptare : toate acestea ni s-au întîmplat, nouă și ție, din porunca lui Allah ! De altminteri, lăudat fie

Allah, care i-a îngăduit fiicei mele să te mîntuie pe tine, pierzîndu-se pe sine însăși. Acesta-i destinul ! Deci acum, fiul meu, ieși din țara aceasta ! Căci ne sînt de ajuns cîte ni s-au întîmplat pînă acum din pricina ta. Dar toate acestea au fost hotărîte de către Allah. Așadar ieși și mergi în pace !

Atunci eu, o, stăpîna mea, ieșii de la rege, fără să mă încred pe deplin în mîntuirea mea. Și nu știam încotro s-o apuc. Și îmi adusei aminte, în inima mea, de toate cîte mi se întîmplaseră, de la început și pînă la sfîrșit : cum tîlharii deșertului mă lăsaseră întreg și teafăr, despre călătoria mea de o lună și ostenelile mele, despre intrarea mea în oraș, ca străin și întîlnirea cu croitorul, despre întîlnirea și legătura mea de dragoste atît de minunată cu tînăra femeie de sub pămînt, despre scăparea mea din mîinile efritului, care voia la început să mă ucidă și, în sfîrșit, totul, de la început pînă la capăt, și preschimbarea mea în maimuță, ajunsă slugă la căpitanul de corabie, cumpărarea mea de către rege, la un preț tare scump, din pricina scrierii mele frumoase, mîntuirea mea, în sfîrșit totul ! Și mai ales, vai, întîmplarea neprevăzută din urmă, care prilejui pierderea ochiului meu ! Însă îi mulțumii lui Allah, zicînd : „Mai bine că mi-am pierdut ochiul decît să-mi fi pierdut viața !“ După aceea, înainte de a părăsi orașul, mă dusei la hammam ca să fac o baie. Acolo mi-am ras barba, o, stăpîna mea, ca să pot călători ferit de primejdii, cu înfățișarea asta de saâluk ! Și de atunci încoace nu contenii zi și noapte să plîng și să mă gîndesc la toate nenorocirile cîte le-am îndurat, și mai ales la pierderea ochiului meu stîng. Și, de fiecare dată cînd

mă gîndesc la aceasta, lacrimile îmi năpădesc în ochiul drept și mă împiedică să văd, însă nu mă vor împiedica niciodată să mă gîndesc la aceste versuri ale poetului :

Allah înduratorul, că-s în nedumerire
Să știe ? Se-abătură la rele peste fire
Asupră-mi : prea zăbavnic eu le simții de-a
rîndul...
Oricît de grele, însă, le voi răbda cu gîndul
Că și decît răbdarea sînt lucruri mai amare.
Le-oi îndura de-a-ntregul, căci frumusețe are
La cel pios răbdarea ! Și-oricare-n viață-i jocul,
Peste făptura noastră Allah a pus sorocul !
E tainică iubita-mi, dar toate le pătrunse,
Pîn' și culcușu-mi însuși, și-n cele mai ascunse,
Și-astfèl nici taina tainei vederii ei nu scapă !
Dar celor ce ți-or spune că, veseli, se adapă
Doar cu plăceri, că-ndată ei vor gusta — tu
zi-le —
Decît amara smirnă chiar mai amare zile.

Plecai așadar și părăsii acel oraș, călătorii prin țări, străbătui capitale, și mă îndreptai spre lăcașul păcii, Bagdadul, unde speram să ajung la emirul credincioșilor, ca să-i povestesc toate cîte le petrecusem.

După zile nesfîrșite, ajuns-am în cele din urmă la Bagdad, chiar în noaptea aceasta. Și îl întîlnii pe acest frate, întîiul saâluk, care stătea țintuit locului, tare nedumerit, și îi zisei :

— Pacea asupra ta !

Și el îmi răspunse :

— Și asupra ta pacea, și îndurarea lui Allah, și toate binecuvîntările sale !

Atunci mă așezai cu el de vorbă, și îl văzurăm apropiindu-se pe fratele nostru, cel de al treilea,

care, după urările de pace, ne zise că este străin. Şi noi îi ziserăm :

— Şi noi, la fel, sîntem doi străini, şi am sosit chiar în noaptea aceasta într-acest oraş binecuvîntat !

Apoi merserăm tustrei împreună, şi nici unul dintre noi nu ştia povestea celuilalt. Şi destinul ne călăuzi dinaintea acestei porţi, şi intrarăm la voi !

Şi acestea sînt, o, stăpîna mea, pricinile bărbii mele rase şi a ochiului meu stricat !

Atunci tînăra stăpînă a casei îi zise celui de al doilea saâluk :

— Povestea ta este cu adevărat nemaipomenită ! Dar, haidem, pe Allah ! netezeşte-ţi puţin părul de pe cap şi du-te de vezi drumul tău pe calea lui Allah !

Dar el îi răspunse :

— Într-adevăr, nu voi ieşi de aici pînă cînd nu voi fi auzit istorisirea celui de al treilea tovarăş al meu !

Atunci al treilea saâluk înaintă şi spuse :

POVESTEA CELUI DE AL TREILEA SAÂLUK

O, mărită doamnă, să nu crezi că povestea mea are să fie la fel de minunată ca aceea a celor doi tovarăşi ai mei ! Povestea mea este nesfîrşit mai uimitoare.

Dacă nenorocirile tovarășilor mei, aceștia doi, pe care îi vedeți, au fost pricinuite numai de către destin și de fatalitate, cu mine a fost altceva. Pricina bărbii mele rase și a ochiului stricat este că eu însumi, prin greșeala mea, mi-am atras fatalitatea și mi-am umplut inima de griji și de zbucium.

Iată ! Sînt un rege și fiu de rege. Tatăl meu se numea Kassib, și eu sînt fiul său. Cînd regele, tatăl meu, muri, moștenii regatul, și domnii, și îl cîrmuii cu dreptate, și împărții mult bine supușilor mei.

Însă nutream o mare dragoste pentru călătoriile pe mare. Și nu mă lipseam de ele, căci capitala mea era așezată pe malul mării ; și, pe o foarte mare întindere a mării, aveam insule întărite, ca să fie gata de apărare și de luptă. Și mă hotărîi într-o zi să cutreier prin toate insulele, și poruncii să se pregătească zece corăbii mari, să se încarce pe ele merinde pentru o lună, și plecai. Călătoria ținu douăzeci de zile, la capătul cărora, într-o bună noapte, văzurăm dezlănțuindu-se asupra noastră vînturi potrivnice, și aceasta pînă în zorii zilei. Atunci, cum vîntul se mai liniști, și marea se îmblînzi, la răsăritul soarelui văzurăm o insuliță unde puturăm să ne oprim puțin. Coborîrăm pe uscat, gătirăm ceva bucate, mîncarăm, ne odihnirăm două zile, ca să așteptăm sfîrșitul furtunii, și pornirăm din nou la drum. Călătoria mai ținu douăzeci de zile, pînă cînd, într-o zi, pierdurăm drumul ; apele pe care navigam ne erau necunoscute și nouă, și căpitanului. Căci, de fapt, căpitanul nu mai recunoștea nimic din această mare ! Atunci îi ziserăm străjii :

— Scrutează mare cu luare-aminte !

Și straja urcă pe catarg, apoi coborî și ne spuse :

— În dreapta mea am văzut niște pești pe suprafața apei ; și în mijlocul mării am deslușit, în depărtare, ceva ce pare cînd alb, cînd negru !

La aceste cuvinte ale străjii, căpitanul păli tare la față ; își trînti turbanul de pămînt, își smulse barba și ne zise la toți :

— Vă vestesc pieirea noastră a tuturor ! Nici unul nu va scăpa teafăr de-aici !

Apoi începu să plîngă, și noi, la fel, începurăm să plîngem de mila noastră. Apoi îl întrebai pe căpitan :

— O, căpitane, tălmăcește-mi vorbele străjii.

El răspunse :

— O, mărite stăpîne, află că din ziua cînd a suflat vîntul potrivnic am rătăcit drumul, și pierdut este încă de acum zece zile ; și nici pomeneală de vreun vînt prielnic, care să ne mai poată întoarce pe calea cea bună. Ci află înțelesul acelei arătări negre și albe și a acelor pești care plutesc prin apropiere : mîine urmează să ajungem la un munte din țancuri negre, numit Muntele Magnet, și apele ne vor tîrî cu putere înspre acel munte, și corabia noastră va fi prefăcută în bucăți, căci toate cuiele corăbiei vor zbura, atrase de muntele de magnet, și se vor lipi de coastele lui ; căci Allah, preaînaltul, a înzestrat muntele cu tainica însușire de a atrage astfel orice lucru de fier ! Nici nu poți să-ți închipui grămada uriașă de lucruri de fier care s-au adunat, prinse ciorchine de acest munte, de atîta vreme de cînd corăbiile au fost atrase înspre el cu sila ! Allah singur cunoaște numărul lor. Pe lîngă aceasta, de pe mare se vede lucind pe creștetul muntelui o boltă din aramă galbenă, sprijinită de zece coloane ; și pe acea boltă se află un călăreț pe un cal de aramă ; și în mîna acelui călăreț se află o

suliță de aramă; și pe pieptul acelui călăreț atîrnată o placă de plumb gravată toată cu nume necunoscute și talismanice! Și află, o, rege, că atîta vreme cît acel călăreț va fi pe calul acela, toate corăbiile care vor trece pe dedesubt vor fi prefăcute în bucăți, și toți călătorii vor fi pierduți pentru totdeauna, și toate fiarele din corăbii vor zbura ca să se lipească de munte! Așadar, nici o scăpare nu va fi cu putință cîtă vreme acel călăreț nu va fi prăvălit jos de pe acel cal!

La aceste vorbe, o, stăpîna mea, căpitanul începu să plîngă cu șiroaie de lacrimi, și noi furăm încredințați de pieirea noastră fără de scăpare, și fiecare dintre noi își luă rămas bun de la prietenii săi.

Și, într-adevăr, de abia se iviră zorile, cînd furăm aproape de tot de acel munte cu stînci negre de magnet, și apele ne tîrîră cu putere înspre el. Apoi, cînd cele zece corăbii ale noastre ajunseră la poala muntelui, deodată cuiele din corăbii începură să zboare cu miile, împreună cu celelalte fierării, și se lipiră de munte; și corăbiile noastre se destrămară, și noi furăm cu toții aruncați în mare.

Atunci, toată ziua rămaserăm în puterea mării, și unii se înecară, iar alții se salvară, dar cea mai mare parte pieriră înecați; și acei care se salvară nu putură niciodată nici să se cunoască, nici să se regăsească, căci valurile grozave și vînturile potrivnice îi împrăștiară în toate părțile.

Cît despre mine, o, stăpîna mea, Allah, preaînaltul, m-a salvat ca să-mi hărăzească alte pătimiri, mari suferințe și mari nenorociri. Eu putui să mă agăț de o scîndură, și valurile și vînturile mă aruncară pe coastă, la poala acelui munte de magnet!

Atunci găsii un drum care ducea pînă în creștetul muntelui, și care era construit în formă de scări tăiate în stîncă. Și îndată chemai într-ajutor numele lui Allah, preaînaltul, și...

În clipa aceea a povestirii sale, Șahrazada văzu lucind dimineața și conteni discretă.

Și cînd se lăsă a cincisprezecea noapte

Ea zise :

— Mi s-a povestit, o, mărite rege, că al treilea saâluk grăindu-i tinerei stăpîne a casei, în timp ce tovarășii ceilalți ședeau cu brațele încrucișate, supravegheați de cei șapte negri care țineau în mîini săbiile scoase, urmă :

Chemai așadar într-ajutor numele lui Allah și îl rugai fierbinte, cufundîndu-mă în extazul rugăciunii ; apoi mă agățai cum putui de stînci și de scobituri, și izbutii, potolindu-se, în sfîrșit, vîntul, prin porunca lui Allah, să urc acest munte; și mă bucurai tare de salvarea mea ! Și nu-mi mai rămînea decît să ajung la boltă ; în sfîrșit, ajunsei și putui să pătrund înlăuntru. Atunci căzui în genunchi, rostindu-mi rugăciunea, și îi mulțumii lui Allah pentru mîntuirea mea.

În clipa aceea, sfîrșeala mă copleși într-atîta, încît mă aruncai la pămînt și adormii. Și în timpul somnului, auzii un glas care îmi zicea :

— O, fiule al lui Kassib ! cînd te vei trezi din somn, sapă sub picioarele tale și vei găsi un arc de aramă și trei săgeți de plumb pe care sînt gravate talismane. Vei lua acest arc și vei trage cu el în că-

lărețul care-i sus pe boltă, și vei reda astfel oamenilor liniștea, descotorosindu-i de această groaznică nenorocire ! După ce îl vei fi lovit astfel pe călăreț, acel călăreț se va prăvăli în mare și arcul va cădea din mîinile tale pe pămînt : atunci vei ridica arcul și îl vei ingropa în pămînt chiar în locul unde va fi căzut ! În acest timp, marea va începe să clocotească, apoi să se umfle, pînă va ajunge pe creasta unde te afli tu ! Și atunci vei vedea o luntre pe mare, și în luntre o persoană. Dar aceasta-i altă persoană decît cavalerul aruncat în mare. Această persoană va veni la tine, ținînd în mînă o vîslă. Și tu, fără teamă, urcă-te cu ea în luntre! Dar fereș-te-te bine să nu rostești numele sfînt al lui Allah, bagă bine de seamă ! Să nu faci aceasta, și cu nici un preț ! Odată ajuns în luntre, această persoană te va călăuzi și te va purta pe ape vreme de zece zile pînă te va scoate la Marea Salvării. Ajungînd la această mare, vei găsi acolo pe cineva care te va ajuta să te întorci în țara ta. Însă nu uita că toate acestea nu se vor împlini decît dacă vei respecta porunca de a nu pomeni niciodată numele lui Allah !

În clipa aceea, o, stăpîna mea, mă trezii din somn și plin de curaj mă apucai pe dată să împlinesc porunca glasului. Cu arcul și săgețile găsite îl lovii pe călăreț și-l făcui să cadă. El se prăvăli în mare. Și arcul îmi căzu din mînă ; atunci îl îngropai chiar în locul acela : și numaidecît marea se învolbură, clocoti și se umflă peste țărm, ajungînd pînă la creștetul muntelui pe care mă găseam. Și după cîteva clipe, văzui ivindu-se în mijlocul mării o luntre ce se îndrepta spre mine. Atunci îi mulțumii lui Allah, preaînaltul. Și cînd luntrea ajunse aproape de tot, văzui în ea un om de aramă, care avea pe piept o placă de plumb pe care erau gravate nume

și talismane. Atunci coborîi în luntre, dar fără să rostesc o singură vorbă. Și omul de aramă se apucă de mă călăuzi timp de o zi, timp de două zile, timp de trei zile, și așa mai departe pînă la sfîrșitul celei de a zecea zi. Și atunci văzui arătîndu-se în depărtare niște insule : și asta era salvarea mea ! Atunci mă bucurai mult, și de atîta bucurie și recunoștință față de Preaînaltul, pomenii numele lui Allah, îl preamării și zisei : „Allahu akbar ! [1] Allahu akbar."

Dar abia rostisem aceste cuvinte sfinte, cînd omul de aramă mă apucă și mă azvîrli din luntre în mare, apoi el se pierdu în depărtare și se făcu nevăzut.

Cum știam să înot, mă pusei pe înotat cît fu ziua de mare, pînă noaptea, într-atît de tare, încît brațele îmi sleiră de puteri, umerii îmi obosiră, și eram prăpădit de osteneală ! Atunci, văzînd moartea apropiindu-se, rostii șehada credinței și mă pregătii de moarte. Dar, chiar în clipa aceea, un val mai uriaș ca toate valurile mării goni de departe ca o cetate gigantică, mă ridică și mă azvîrli cu atîta putere și atît de departe, încît mă trezii deodată pe țărmul uneia dintre insulele pe care le văzusem. Așa voit-a Allah !

Urcai atunci pe țărm, și începui să îmi storc hainele de apă ; și îmi întinsei hainele pe pămînt, ca să se usuce ; și adormii, fără să mă mai trezesc toată noaptea. Cînd m-am deșteptat, mă îmbrăcai cu hainele, ce mi se uscaseră, și mă sculai să văd încotro să mă îndrept. Și văzui înaintea mea o vale îngustă și roditoare ; pătrunsei într-însa și o străbătui în toate părțile, apoi făcui întreg ocolul locului unde mă aflam, și văzui că mă găseam pe o insuliță, înconjurată cum era de mare. Atunci zisei în sinea

---

[1] Formulă întrebuințată pentru pramărirea lui Dumnezeu : *Dumnezeu este atotputernic !*

mea: „Ce nenorocire! de fiecare dată cînd scap dintr-o nenorocire, cad într-alta și mai rea!" În timp ce stăteam așa cufundat în gînduri negre, care mă făceau să-mi doresc cu aprindere moartea, văzui apropiindu-se pe mare o luntre plină de oameni. Atunci, de frică să nu mi se mai întîmple cine știe ce altă pățanie nenorocită, mă sculai, mă cățărai într-un copac și așteptai, pîndind de acolo. Văzui luntrea apropiindu-se de țărm și din ea coborîră zece sclavi care țineau fiecare în mînă cîte o sapă; și merseră pînă ce ajunseră în mijlocul insuliței, și acolo, începură să sape în pămînt, și sfîrșiră prin a scoate la iveală un capac pe care îl ridicară și deschiseră o ușă dedesubt. După ce făcură aceasta, se întoarseră în luntre și scoaseră din ea o grămadă mare de lucruri și le încărcară pe umerii lor: pîine, făină, miere, unt, oi, saci plini, și multe alte lucruri, pe care locuitorul unei case le poate rîvni; și sclavii nu mai conteniră să meargă și să vină de la ușa galeriei subpămîntene la luntre, și de la luntre la capac, pînă ce o goliră cu desăvîrșire de lucrurile cele mari; apoi scoaseră din luntre haine strălucitoare și mantii minunate, pe care le încărcară pe brațele lor; și văzui atunci coborînd din luntre, în mijlocul sclavilor, un moșneag venerabil, foarte bătrîn, gîrbovit de ani și stafidit de trecerea schimbătoare a timpului, în așa măsură, încît se prefăcuse într-o arătare de om. Acel șeic ținea de mînă un băiat de o frumusețe răpitoare, turnat într-adevăr în tiparul desăvîrșirii, gingaș ca o ramură fragedă și mlădioasă, încîntător ca frumusețea pură, vrednic să slujească de model unui trup desăvîrșit, în sfîrșit, de un farmec atît de plin de vrajă, încît îmi umplu inima de încîntare și mă făcu să freamăt din tot trupul.

Ei merseră pînă cînd ajunseră la ușă, coborîră și se făcură nevăzuți dinaintea ochilor mei ; dar, după cîteva clipe, urcară iarăși cu toții, în afară de băiat, se întoarseră la luntre, coborîră în ea și se îndepărtară pe mare.

Cînd îi văzui făcîndu-se nevăzuți cu desăvîrșire, coborîi din copac și alergai spre locul pe care îl acoperiseră cu pămînt. Mă apucai să sap din nou pămîntul și să trebăluiesc pînă cînd scosei la iveală capacul. Și văzui că acel capac era dintr-un lemn de grosimea unei pietre de moară ; izbutii totuși să-l ridic, cu ajutorul lui Allah, și văzui dedesubt o scară boltită ; coborîi pe această scară de piatră, cu toate că eram nespus de uluit, și sfîrșii prin a ajunge jos. Acolo dădui de o sală încăpătoare, așternută cu covoare de mare preț și cu stofe de mătase și de catifea și, pe un divan scund, între lumînări aprinse și vaze pline de flori, vase pline de fructe și altele pline de dulcețuri ședea băiatul și își făcea vînt cu un evantai. La vederea mea, el fu cuprins de frică mare, dar, cu vocea cea mai armonioasă, îi spusei :

— Pacea să fie cu tine !

Și el îmi răspunse atunci, recăpătîndu-și curajul :

— Și cu tine pacea și îndurarea lui Allah și binecuvîntările sale !

Și îi spusei :

— O, mărite domn, fie ca pacea să sălășluiască în inima ta ! Așa cum mă vezi, sînt totuși fiu de rege, și eu însumi rege ! Allah m-a călăuzit la tine ca să te izbăvesc din acest ungher subpămîntean unde am văzut cum oamenii te-au coborît fără doar și poate ca să te piardă. Și eu vin ca să te scap de aici. Și vei fi prietenul meu, căci chiar

din clipa asta singură vederea ta m-a scos din minți !

La cuvintele mele, băiatul surîse, mă pofti să merg să șed lîngă el pe divan și îmi zise :

— Ya, sidi, nu mă aflu nicidecum în acest ungher ca să mor, ci ca să ocolesc moartea. Află că sînt fiul unui mare bijutier, cunoscut în lumea întreagă pentru bogățiile lui și pentru grămada lui de comori : și faima lui s-a întins în toate ținuturile, prin caravanele pe care le trimitea departe ca să-i vîndă nestematele, regilor și emirilor pămîntului. La nașterea mea, în ceasurile tîrzii ale vieții lui, tatăl meu a fost înștiințat de meșterii ghicitului că acest fiu avea să moară înaintea tatălui său și a mamei lui ; și tatăl meu, în ziua aceea, cu toată bucuria nașterii mele și cu toată fericirea mamei mele, care mă adusese pe lume, după cele nouă luni ale sorocului, prin voința lui Allah, căzu într-o grea mîhnire, mai cu seamă cînd cărturarii, care citiseră soarta mea în stele, îi ziseră : „Acest fiu va fi ucis de un rege, fiul unui rege numit Kassib, și aceasta la patruzeci de zile după ce acel rege îl va fi aruncat în mare pe călărețul de aramă de pe muntele magnetic !" Și tatăl meu bijutierul fu copleșit de o grea durere. Însă el se îngriji de mine și mă crescu cu multă luare-aminte, pînă cînd ajunsei la vîrsta de cincisprezece ani. Și atunci tatăl meu află că într-adevăr călărețul fusese aruncat în mare, și începu să plîngă și să se zbuciume atît de mult, și mama împreună cu el, încît se schimbă la chip, slăbi la trup și ajunse ca un moșneag tare bătrîn, gîrbovit de ani și de nenorociri. Atunci mă aduse în acest lăcaș subpămîntean, pe această insulă, unde, încă de la nașterea mea, lucrase cu oamenii, ca să mă sustragă ochilor iscoditori ai regelui ce avea să mă ucidă la vîrsta

de cincisprezece ani, după ce îl va prăvăli pe călărețul de aramă. Și tatăl meu și cu mine furăm încredințați că fiul lui Kassib nu ar putea veni să mă găsească în această insulă necunoscută. Iată pricina șederii mele în locul acesta.

Atunci eu, auzind cuvintele acestui copil fermecător, mă gîndii în mine însumi : „Cum pot oamenii care citesc în stele să se înșele în așa măsură ! Căci, pe Allah ! acest băiat este flacăra inimii mele și, ca să-l ucid, ar trebui să mă ucid pe mine însumi !“ Apoi îi zisei :

— O, copilul meu, Allah, atotputernicul, nu va îngădui niciodată ca o floare ca tine să fie tăiată ! Și eu sînt aici ca să te apăr și voi rămîne cu tine toată viața mea !

Atunci el îmi răspunse :

— Tatăl meu va veni din nou ca să mă ia la capătul celei de-a patruzecea zi, căci după acea zi nu va mai fi nici o primejdie.

Și eu îi spusei :

— Pe Allah ! o, copilul meu, eu voi rămîne cu tine aceste patruzeci de zile, și apoi îi voi spune tatălui tău să te lase să vii cu mine în regatul meu, unde vei fi prietenul și moștenitorul tronului meu !

Atunci băiatul, fiul bijutierului, îmi mulțumi cu vorbe plăcute, și luai seama cît era de plin de drăgălășenie în purtări, și cît se simțea de apropiat de mine, și eu de el. Și ne așternurăm la vorbă ca doi prieteni, și mîncarăm din toate bucatele minunate din merindele lui, care puteau ajunge timp de un an la o sută de oaspeți.

Ci după ce mîncarăm, îmi dădui seama pe deplin cît îmi era inima de fermecată de grațiile acestui băiat. Și așa ne întinserăm și ne culcarăm cît fu noaptea de mare.

La apropierea dimineții, mă trezii, mă spălai, și-i adusei băiatului ligheanul de aramă plin cu apă parfumată, și se spălă și el ; și eu gătii prînzul, și mîncarăm împreună ; și apoi începurăm din nou să povestim, apoi să ne jucăm împreună felurite jocuri și să rîdem pînă seara : atunci întinserăm masa și mîcarăm un miel umplut cu migdale, cu stafide, cu nucșoare, cu piper și cuișoare, și băurăm apă dulce și rece, și mîncarăm pepeni, harbuji, prăjituri cu miere și unt, și o plăcintă cu miez dulce și ușor ca spuma, și în care untul nu era cruțat, nici mierea, nici migdalele, nici scorțișoara. Și apoi, ca și în noaptea dinainte, ne culcarăm, și mă dumirii cît de tare ne împrietenisem ! Și petrecurăm așa, în plăceri și tihnă, pînă într-a patruzecea zi.

Atunci, fiindcă era cea din urmă zi, și bijutierul trebuia să vină, băiatul vroi să facă o baie ; aprinsei focul și încălzii apă în căldarea cea mare, apoi turnai apă caldă în albia de aramă, adăugai apă rece, ca s-o potrivesc călduță și plăcută, băiatul intră în apă, și-l spălai cu mîinile mele, îl frecai, îl masai, îl parfumai, apoi îl dusei în pat, îl acoperii cu o pătură, îi înfășurai capul cu o pînză de mătase brodată cu argint, îi dădui să bea un șerbet dulce de fructe, și el adormi.

Cînd se trezi, voi să mănînce, și alesei cel mai frumos dintre harbuji, și cel mai mare, îl pusei pe o tavă, așezai tava pe covor și urcai în pat ca să iau cuțitul cel mare care era atîrnat pe perete deasupra capului băiatului. Și iată că băiatul, ca să se joace, mă gîdilă pe neașteptate la picior, și mă gîdilă așa de tare încît căzui peste el fără voia mea, și cuțitul pe care îl luasem se înfipse în inima lui. Și muri chiar în clipa aceea.

În fața acestei priveliști, o, stăpîna mea, mă lovii peste față, scosei strigăte și gemete, îmi sfîșiai veș-

mintele, și mă aruncai la pămînt, pradă disperării și suspinelor. Dar tînărul meu prieten murise, și destinul său se împlinise, ca să nu desmintă cuvintele cititorilor în stele. Și eu îmi ridicai privirile și mîinile către Preaînaltul și spusei :

— O, stăpîne al lumii, dacă am săvîrșit o fărădelege sînt gata să primesc osînda după dreptatea ta !

Și în clipa aceea eram plin de bărbăție în fața morții. Dar, o, stăpîna mea, dorința noastră nu se împlinește niciodată, nici în rău, nici în bine !

Și așa, nu putui îndura mai multă vreme vederea acelui loc și, fiindcă știam că tatăl, bijutierul, trebuia să vină la sfîrșitul celei de-a patruzecea zi, urcai pe scară și ieșii, și închisei capacul și îl acoperii cu pămînt, precum fusese mai înainte.

Cînd ajunsei afară, îmi zisei : „Trebuie neapărat să văd ce se va întîmpla ; dar va trebui să mă ascund bine, că de nu, voi fi măcelărit de cei zece sclavi, care mă vor ucide cu cea mai groaznică moarte !" Și atunci mă urcai într-un copac înalt, care se afla aproape de locul capacului, mă ascunsei și privii. Un ceas mai tîrziu, văzui ivindu-se pe mare luntrea moșneagului cu sclavii : ei coborîră cu toții pe țărm și sosiră în grabă mare sub copac, dar văzură pămîntul încă de tot proaspăt și fură cuprinși de frică mare, și moșneagul simți cum îl părăsesc puterile ; dar sclavii săpară pămîntul, deschiseră capacul și coborîră cu toții. Atunci moșneagul începu să-și strige fiul pe nume, cu glas tare, și băiatul nu-i răspunse, și ei se apucară să-l caute scotocind pretutindeni, ca beți, și îl găsiră întins pe pat, cu inima străpunsă.

La această priveliște, moșneagul simți cum îl părăsesc puterile și căzu în nesimțire, și sclavii începură să plîngă și să se jeluiască, apoi îl duseră pe umerii lor pe moșneag afară din galerie, apoi pe

adolescentul mort, săpară pămîntul și-l înmormîntară în linţoliu. Apoi îl duseră pe sus pe moșneag în luntre, cu toate bogăţiile și merindele ce rămăseseră, și se făcură nevăzuţi departe pe mare.

Atunci eu, într-o stare de plîns, coborîi din copac și mă gîndii la această nenorocire, și plînsei multă vreme, și pornii la drum prin insuliţă, și mersei toată ziua și toată noaptea, cu sufletul mohorît. Și nu contenii să rămîn tot așa, cînd, într-un tîrziu, băgai de seamă că marea se retrăgea din ce în ce, se micșora dintr-o clipă într-alta, și se retrăgea, lăsînd uscată toată partea dintre insulă și pămîntul din faţă. Atunci îi mulţumii lui Allah, care se îndura să mă izbăvească de vederea acestei insule blestemate, și ajunsei de partea cealaltă, pe nisip ; apoi urcai pe uscat, și începui să merg, chemînd într-ajutor numele lui Allah. Și așa, pînă la ceasul amurgului. Și deodată văzui în depărtare un foc mare și roșu ; și mă îndreptai spre acel foc roșu, căci credeam că voi da peste ceva fiinţe omenești îndeletnicindu-se să-și frigă o oaie ; dar cînd ajunsei mai aproape, văzui că acel foc roșu era un palat măreţ din aramă galbenă, pe care îl bătea soarele în ceasul amurgului făcîndu-l să scînteieze.

Și rămăsei mut de uimire, la vederea acestui palat impunător, în întregime din aramă galbenă, și privii la trăinicia zidurilor lui, cînd deodată văzui ieșind pe poarta cea mare a palatului zece tineri cu o statură minunată și cu o înfăţișare care îl preamărea pe Creator fiindcă o făcuse atît de frumoasă ; dar văzui că acei zece tineri erau chiori cu toţii de ochiul stîng, în afară de un moșneag venerabil și impunător, care era al unsprezecelea !

În faţa acestei priveliști, îmi zisei : „Pe Allah ! ce potrivire ciudată ! Cum s-a nimerit oare ca zece chiori să aibă cu toţii la fel ochiul stîng stricat ?"

În timp ce eram cufundat în aceste gînduri, cei zece tineri se apropiară și îmi grăiră :

— Pacea să fie asupra ta !

Și le întorsei urarea de pace, și le istorisii povestea mea, de la început pînă la sfîrșit ; dar e de prisos să o mai repet, o, stăpîna mea !

La vorbele mele, tinerii rămaseră uluiți și îmi ziseră :

— O, mărite domn, intră în acest lăcaș și facă-se ca primirea ta aici să fie prietenească și mărinimoasă !

Intrai, și ei mă urmară, și străbăturăm săli nenumărate, toate așternute cu stofe de mătase, și în cele din urmă ajunserăm în ultima sală, spațioasă și mai frumoasă decît toate celelalte. În mijlocul acestei săli mari, se aflau zece covoare întinse pe saltele ; și în mijlocul acestor zece așternuturi minunate se afla al unsprezecelea covor, fără saltea, dar tot așa de frumos ca și celelalte zece. Atunci moșneagul se așeză pe al unsprezecelea covor, iar cei zece tineri, fiecare pe covorul său ; apoi ei îmi ziseră :

— Șezi, mărite domn, în partea de sus a sălii, și nu ne întreba nimic despre cele ce vei vedea aici !

Atunci, după cîteva clipe, moșneagul se sculă, ieși și se întoarse de mai multe ori aducînd mîncări și băuturi, și mîncară cu toții și băură, și cu împreună cu ei.

După aceea, moșneagul adună tot ce rămăsese și se întoarse de șezu din nou. Atunci tinerii îi spuseră :

— Cum te înduri să șezi înainte de a ne aduce cele trebuitoare ca să ne îndeplinim îndatoririle ?

Și moșneagul, fără a rosti o vorbă, se ridică și ieși de zece ori, și se întoarse de fiecare dată, pe

cap cu un lighean acoperit cu o pînză de satin și în mînă cu un felinar ; el așeză fiecare lighean și fiecare felinar dinaintea cîte unui tînăr. Dar mie nu-mi puse nimic dinainte, și fusei cuprins de mare mirare.

Dar, cînd ridicară pînza, văzui că în fiecare lighean era cenușă, zgură și kohl. Apoi ei luară cenușa și și-o turnară pe cap, zgura pe față și kohlul pe ochiul lor cel drept, și începură să se jeluiască, să plîngă și să spună :

— N-avem parte decît de ce am fost vrednici prin faptele noastre rele și prin greșelile noastre !

Și nu conteniră pînă înspre zorii zilei. Atunci se spălară în alte ligheane aduse de moșneag, și își luară mantii noi și se prefăcură iarăși în cei de mai-nainte.

Cînd văzui toate acestea, o, stăpîna mea, fui cuprins de mirarea cea mai mare ; dar nu îndrăznii să întreb nimic, din pricina poruncii date. Și în noaptea următoare făcură ca și în cea dintîi, și în a treia noapte, și într-a patra. Atunci nu putui să-mi țin mai mult limba, și strigai :

— O, măriți mei domni, vă rog să-mi lămuriți pricina prăpădirii ochiului vostru stîng, rostul cenușii, al cărbunelui și al kohlului pe care vi le puneți pe cap, căci, pe Allah ! mai bine moartea decît această nețărmurită mirare în care m-ați adus !

Atunci ei strigară :

— O, nefericitule, ce ți-a venit să ne întrebi ? Aceasta-i pierzania ta !

Eu răspunsei :

— Îmi aleg mai bine pierzania decît această nețărmurită mirare !

Dar ei îmi spuseră :

— Teme-te pentru ochiul tău cel stîng !

Și eu zisei :

— N-am nevoie de ochiul meu stîng dacă trebuie să rămîn în această nețărmurită mirare !

Atunci ei îmi ziseră :

— Împlinească-ți-se destinul ! Ți se va întîmpla și ție ceea ce ni s-a întîmplat nouă, dar să nu te plîngi, că aceasta va fi din vina ta ! Și de altminteri, după pierderea ochiului tău, nu vei putea să te mai întorci aici, căci sîntem zece, și nu mai este loc pentru al unsprezecelea !

La aceste cuvinte, moșneagul aduse un berbec viu pe care-l tăie, îl jupui, și-i curăță pielea. Apoi ei îmi spuseră :

— Vei fi cusut în această piele de berbec și vei fi scos la vedere pe terasa acestui palat de aramă. Atunci marea pasăre roc, care este în stare să ridice în văzduh un elefant, te va lua drept un berbec adevărat, se va năpusti asupra ta, te va înălța pînă la nori, apoi te va lăsa pe creștetul unui munte înalt, unde nu pot ajunge făpturile omenești, ca să te înfulece. Atunci tu, cu acest cuțit, pe care ți-l dăm, vei spinteca pielea de berbec și vei ieși din ea, și înfricoșătorul roc, care nu mănîncă oameni, nu te va mînca și se va face nevăzut. Apoi vei merge pînă ce vei ajunge la un palat de zece ori mai mare decît al nostru, și de o mie de ori mai strălucitor. Acel palat este acoperit tot cu plăci de aur, și toate zidurile lui puternice sînt încrustate cu nestemate mari, îndeosebi cu smaralde și cu mărgăritare. Vei intra în el pe poarta deschisă, precum am intrat și noi, și vei vedea ceea ce vei vedea ! Cît despre noi, acolo ne-am lăsat ochiul nostru stîng, și mai îndurăm încă și acum pedeapsa de care sîntem vrednici și o ispășim făcînd în fiecare noapte ceea ce ne-ai văzut făcînd. Aceasta este pe scurt povestea noastră, căci de-ar fi s-o spunem cu de-amănuntul ar umple foile unei cărți mari și

groase! Cît despre tine, fie ca de acum încolo să ţi se îndeplinească destinul!

La aceste cuvinte, cum mă ţineam tare în hotărîrea mea, ei îmi dădură cuţitul, mă cusură în pielea de oaie şi mă scoaseră la vedere pe terasa palatului; apoi se îndepărtară. Şi deodată mă simţii ridicat de înfricoşătoarea pasăre roc, care îşi luă zborul; şi de îndată ce mă simţii coborît din nou pe pămînt, pe creştetul muntelui, spintecai cu cuţitul pielea de berbec şi ieşii din ea strigînd: „Hîş! Hîş!“ ca să izgonesc grozava pasăre roc. Ea zbură greoi şi văzui că era strălucitor de albă, mare cît zece elefanţi şi înaltă cît douăzeci de cămile!

Atunci pornii la drum, cu grabă mare, într-atît ardeam de nerăbdare, şi în miezul zilei ajunsei la palat. La vederea acelui palat, cu toată descriere celor zece tineri, rămăsei uimit peste măsură, căci era cu mult mai măreţ decît se poate rosti în cuvinte. Poarta cea mare de aur, prin care intrai în palat, era înconjurată de nouăzeci şi nouă de uşi de lemn de aloe şi din lemn de sanntal, iar uşile sălilor erau de abanos încrustat cu aur şi diamante; şi toate aceste uşi duceau spre săli şi spre grădini, unde văzui strînse toate bogăţiile de pe pămînt şi de pe mare.

În prima sală unde intrai, mă trezii numaidecît în mijlocul a patruzeci de fete atît de fermecătoare prin frumseţea lor, încît nici nu-ţi puteai veni în fire aflîndu-te în mijlocul lor, şi nici ochii nu se puteau odihni cu precădere asupra vreuneia din ele; şi fusei cuprins de atîta încîntare încît mă oprii, simţind că ameţesc.

La vederea mea se ridicară cu toate şi îmi ziseră cu vocea lor plăcută:

— Casa noastră să fie casa ta, o, oaspete al nostru, şi locul tău să fie balsam pe capetele noastre

și în ochii noștri ! Și mă poftiră să șed pe un podium, iar ele se așezară jos pe covoare, și îmi spuseră : O, mărite domn al nostru, sîntem sclavele și lucrul tău, și tu ești stăpînul nostru și coroana de pe capetele noastre !

Apoi toate se zoriră să mă servească : una aduse apă caldă și ștergările și mă spălă pe picioare ; alta îmi turnă pe mîini apă parfumată dintr-un ibric de aur ; a treia mă îmbrăcă într-o mantie, toată din mătase, cu un brîu brodat din fire de aur și argint ; a patra îmi întinse o cupă plină cu o băutură nespus de dulce și parfumată cu flori ; și una mă privea, alta îmi surîdea, una îmi făcea cu ochiul, alta îmi recita versuri, una își frîngea brațele dinaintea mea, alta își răsucea mijlocul și mișca din coapse ; una zicea : „Oh !", alta „Ah !" ; una îmi zicea : „O, tu, ochiul meu !", alta : O, tu sufletul meu !", una : „O, măruntaiele mele !" alta : „O, ficatul meu !" iar alta : „O, flacăra inimii mele !"

Apoi se apropiară toate de mine, și începură să mă maseze, și să mă dezmierde, și îmi spuseră :

— O, oaspetele nostru, istorisește-ne povestea ta, căci sîntem singure cuc aici, de mult amar de vreme, fără nici un bărbat, și fericirea noastră este acum deplină !

Atunci eu mă mai liniștii și le istorisii, pînă la apropierea nopții, o parte din povestea mea.

Atunci aduseră lumînări nenumărate, și sala fu luminată ca de soarele cel mai sclipitor. Apoi întinseră masa, și fură servite bucatele cele mai alese și băuturile cele mai îmbătătoare ; și unele cîntară din instrumente de petrecere, altele cîntară cu vocea cea mai fermecătoare, iar altele începură să danseze, în timp ce eu mă ospătam într-una.

După toate aceste desfătări, îmi ziseră :

— O, iubite, iată că a sosit timpul plăcerii nopții și a patului ; alege-ți dintre noi pe cea care-ți place, și să n-ai teamă că ne vei jigni, căci fiecăreia dintre noi, cele patruzeci de surori, îi va veni rîndul pentru o noapte : după aceea, fiecare la rîndul ei, va începe din nou să se joace cu tine în pat, noaptea.

Atunci, eu, o, stăpîna mea, nu știui pe care trebuia s-o aleg dintre surori, căci toate erau la fel de îmbietoare. Și închisei ochii, întinsei brațele, o prinsei pe una și deschisei ochii ; dar i-am închis repede uimit de frumusețea ei orbitoare. Ea îmi întinse atunci mîna și mă conduse în patul ei. Și mă desfătai toată noaptea cu ea. O iubii de patruzeci de ori cu mare aprindere. Și ea, la rîndul ei, și ea îmi zicea de fiecare dată : „Yuh ! o, ochiul meu ! Yuh ! o, sufletul meu !“ Și mă dezmierda, și o mușcam, și mă ciupea, și așa trecu toată noaptea.

Și urmai așa, o, stăpîna mea, în fiecare noapte cu una dintre surori, și în fiecare noapte au fost sumedenie de îmbrățișări și dintr-o parte și din alta ! Și aceasta vreme de un an întreg, în desfătare și înflorire. Și după fiecare noapte, dimineața, tînăra din noaptea următoare venea la mine, mă petrecea la hammam, mă spăla pe tot trupul, mă masa zdravăn, și mă parfuma cu toate parfumurile ce le-a încredințat Allah slujitorilor lui.

Și așa ajunserăm pînă la sfîrșitul anului. În dimineața zilei din urmă, le văzui pe toate fetele roind spre patul meu, plîngînd cu hohote, despletindu-și părul cu mîhnire și jeluindu-se ; apoi îmi spuseră :

— Află, o, lumina ochilor noștri, că trebuie să te părăsim, așa cum i-am părăsit pe ceilalți dinain-

tea ta, căci mai trebuie să știi că tu nu ești întîiul, și că înaintea ta mulți viteji ne-au drăgostit și au făcut același lucru ca și tine ! Numai că tu, într-adevăr, tu ești viteazul cel mai iscusit în îmbrățișări și tot așa de vînjos pe cît de cutezător. Și, de asemenea, ești neîndoios cel mai desfrînat și cel mai drăgălaș dintre toți ! Și, tocmai din aceste pricini, noi nu vom mai putea trăi fără tine !

Și eu le grăii !

— Dar spuneți-mi de ce trebuie să mă părăsiți. Căci nici eu nu vreau să pierd bucuria vieții mele, care e cu voi !

Ele îmi răspunseră :

— Află că noi toate sîntem fiicele unui rege, însă de la mai multe mame. De la începutul fecioriei noastre, trăim în acest palat, și în fiecare an Allah călăuzește pe drumul nostru un viteaz care ne astîmpără, și noi, la rîndul nostru, îl îndestulăm ! Dar în fiecare an trebuie să lipsim patruzeci de zile, spre a merge să-l vedem pe tatăl nostru și pe mamele noastre. Și astăzi e ziua sorocită !

Atunci le spusei :

— Dar, o, fermecătoarelor, eu voi rămîne în casă spre a-l preamări pe Allah pînă la întoarcerea voastră !

Ele îmi răspunseră :

— Facă-se să ți se împlinească dorința ! Iată cheile palatului, cu care se deschid toate ușile. Acest palat este lăcașul tău, și tu ești stăpîn aici. Dar ferește-te bine să nu deschizi ușa de aramă care se află în fundul grădinii ; că de nu, tu nu vei mai vedea și ți se va întîmpla, fără putință de scăpare, o mare nenorocire. Așadar ferește-te bine să nu deschizi ușa de aramă !

La aceste cuvinte, veniră toate să mă îmbrățișeze și să mă sărute una după alta, plîngînd și zicîndu-mi :

— Allah să fie cu tine !

Și ele mă priviră printre lacrimi și plecară.

Atunci eu, o, stăpîna mea, ieșii din sală ținînd cheile în mînă, și începui să cutreier prin acel palat, pe care pînă în ziua aceea nu avusesem vreme să-l văd, într-atît trupul și sufletul meu fuseseră înlănțuite în pat de brațele acelor fete. Și mă apucai, cu întîia cheie, să deschid întîia ușă.

Cînd deschisei întîia ușă, văzui o livadă mare, plină de pomi încărcați cu fructe, și atît de mari, și atît de frumoși, încît, în viața mea, nu mai văzusem alții asemănători în lumea întreagă ; apa ce curgea pe canale înguste scălda rădăcinile tuturor pomilor, și așa de bine, încît fructele lor erau de o mărime și de o frumusețe uimitoare. Mîncai din aceste fructe, mai ales banane, curmale lungi ca degetele unui nobil arab, rodii, mere și piersici. Cînd sfîrșii de mîncat, îi mulțumii lui Allah pentru darurile sale, și deschisei a doua ușă cu a doua cheie.

Cînd deschisei această ușă, ochii și nasul îmi fură fermecate de florile care umpleau o grădină mare scăldată de pîrîiașe. Erau în grădina aceea toate florile care cresc în grădinile emirilor pămîntului : iasomii, narcise, trandafiri, viorele, zambile, anemone, garoafe, lalele, piciorul-cocoșului și toate florile din toate vremurile. Cînd sfîrșii de mirosit mireasma tutror florilor, culesei o iasomie și mi-o vîrîi în nări, și o lăsai așa, ca să-i respir aroma și-i mulțumii lui Allah, preaînaltul, pentru bunătățile sale.

Deschisei apoi a treia ușă, și urechile îmi fură fermecate de glasurile păsărilor de toate culorile și din toate soiurile de pe pămînt. Acele păsări erau toate într-o colivie mare făcută din bețigașe din lemn de aloe și de santal ; apa de băut a acestor păsări era turnată în farfurioare de jad și de jasp colorat ; grăunțele se aflau în căni de aur ; pămîntul era măturat și stropit cu apă ; și păsările îl binecuvîntau pe Creator. Ascultam cînteccle păsărilor, cînd se lăsă noaptea ; și apoi mă retrăsei pentru ziua aceea.

Dar a doua zi ieșii în grabă și deschisei ușa a patra, cu a patra cheie. Și atunci, o, stăpîna mea, văzui lucruri pe care nici măcar în vis o ființă omenească n-ar putea să le vadă niciodată. În mijlocul unei curți spațioase, văzui o boltă minunat zidită : această boltă avea scări de porfir care urcau la patruzeci de uși din lemn de abanos încrustate cu aur și argint ; aceste uși, ale căror canaturi erau deschise, lăsau să se vadă fiecare cîte o sală largă ; fiecare sală cuprindea cîte o comoară deosebită de celelalte, și fiecare comoară prețuia mai mult decît o împărăție întreagă. Văzui că prima sală era plină de grămezi mari, frumos înșiruite de mărgăritare mari și de mărgăritare mici ; dar cele mari erau mai numeroase decît cele mici, și fiecare mărgăritar era tot atît de mare cît un ou de porumbel și tot atît de strălucitor ca luna în toată sclipirea ei. Dar a doua sală o întrecea pe cea dintîi în bogăție : era plină pînă sus de diamante, de rubine roșii și de rubine albastre și alte nestemate. Într-a treia, erau numai smaralde ; într-a patra, bucăți de aur curat ; într-a cincea, dinari de aur de pe tot pămîntul ; într-a șasea, argint neprihănit ; într-a șaptea, dinari de argint de pe întreg pămîntul. Dar cele-

lalte săli erau pline de toate nestematele din sînul pămîntului și al mărilor, topaze, peruzele, hiacinte, pietre de Yemen, cornaline de toate culorile, vase de jad, șiraguri, brățări, centuri, toate giuvaerurile folosite la curțile emirilor și ale regilor.

Și eu, o, stăpîna mea, îmi ridicai mîinile și privirile și mulțumii lui Allah, preaînaltul, pentru binefacerile sale. Și urmai așa, în fiecare zi, să deschid una, sau două, sau trei uși, pînă într-a patruzecea zi, și uimirea mea creștea în fiecare zi, și nu-mi mai rămînea decît ultima cheie, care era cheia ușii de aramă. Și mă gîndii la cele patruzeci de fete ; și simții cea mai mare fericire gîndindu-mă la ele, la gingășia purtării lor, la frăgezimea cărnii lor, la tăria coapselor lor, la strîmtimea lor, la rotunzimea și la mărimea dosurilor lor, și la suspinele lor cînd îmi ziceau : „Yuh ! o, ochiul meu ! Yuh ! o, flacăra mea !“ Și strigai :

— Pe Allah ! noaptea noastră va fi o noapte sfîntă, o noapte albă !

Dar Blestematul mă făcea să simt cheia acestei uși de aramă, și ea mă ispiti nețărmurit, și ispita fu mai tare ca mine, și deschisei ușa de aramă. Dar ochii nu văzură nimic, numai nasul meu simți un miros foarte puternic și potrivnic simțurilor mele, și căzui în nesimțire chiar în clipa și în ceasul acela ; și căzui dincoace de ușă, care se închise la loc. Cînd mă trezii, stăruii în această hotărîre inspirată de Seitan, deschisei din nou ușa, și așteptai ca mirosul să își piardă din tărie.

Atunci intrai și găsii o sală spațioasă, presărată toată cu șofran și luminată de lumînări parfumate cu ambră cenușie și cu tămîie și de lămpi minunate din aur și argint, pline cu uleiuri aromate, care împrăștiau arzînd acest miros vrăjmaș. Și,

printre sfeșnicele și lămpile de aur, zării un minunat cal negru, care avea o stea albă în frunte ; și piciorul lui stîng dinapoi și cel drept dinainte erau pătate cu alb la chișiță ; șaua îi era din brocart, și frîul lui era un lanț de aur ; ieslea îi era plină de grăunțe de susan și de orz bine vînturat ; jgheabul îi era plin de apă rece parfumată cu apă de trandafiri.

Și eu, o, stăpîna mea, fiindcă marea mea patimă erau caii frumoși și, cum eram călărețul cel mai strălucit din regatul meu, mă gîndii că acel cal mi s-ar potrivi de minune, și îl luai de frîu, și îl dusei în grădină, și îl încălecai ; dar nici nu se clinti. Atunci îl lovii peste gît cu lanțul de aur. Și numaidecît, o, stăpîna mea, calul întinse două aripi mari și negre, pe care nu le văzusem pînă în clipa aceea, necheză într-un chip înspăimîntător, bătu cu copita de trei ori în pămînt și zbură cu mine în văzduh.

Atunci, o, stăpîna mea, pămîntul mi se învîrti dinaintea ochilor ; dar strînsei coapsele și mă ținui în șa ca un călăreț bun. Și iată că, în sfîrșit, calul coborî și se opri pe terasa palatului de aramă roșie, unde-i întîlnisem pe cei zece tineri chiori. Și atunci el se ridică în picioarele de dinapoi, într-un chip atît de înfricoșător, și se scutură cu asemenea iuțeală, zbuciumîndu-se, încît mă azvîrli din șa. Apoi se apropie de mine, își apleca aripa spre fața mea, și înfipse vîrful aripii în ochiul meu stîng, și mi-l nimici fără chip de tămăduire. Și zbură prin văzduh, și se făcu nevăzut.

Și eu îmi pusei mîna pe ochiul pierdut, și măsurai în lung și în lat terasa gemînd și scuturîndu-mi mîna de durere ! Și numaidecît se iviră cei zece tineri, care, văzîndu-mă, îmi ziseră :

— N-ai voit să ne asculți ! Și iată rodul hotărîrii tale aducătoare de năpastă. Și noi nu putem să te primim în mijlocul nostru, că sîntem acum zece. Dar, urmînd calea ce ți-o arătăm, vei ajunge în orașul Bagdad, la emirul credincioșilor, Harun Al-Rașid, a cărui faimă a ajuns pînă la noi, și destinul tău va fi între mîinile sale !

Și plecai, și călătorii zi și noapte, după ce îmi răsei barba și îmbrăcai aceste haine de saâluk, ca să nu am de îndurat și alte nenorociri, și nu contenii cu drumul pînă cînd ajunsei în acest lăcaș de pace, Bagdadul, și îi întîlnii pe acești doi chiori, pe care îi salutai și le spusei :

— Sînt străin.

Și ei îmi răspunseră :

— Și noi sîntem străini !

Și așa ajunserăm tustrei în această casă binecuvîntată, o stăpîna mea !

Și aceasta este pricina ochiului meu pierdut și a bărbii mele rase !

După ce ascultă această poveste nemaipomenită, tînăra stăpînă a casei îi zise celui de al treilea saâluk :

— Haide, mîngîie-ți puțin creștetul și du-te ! Eu te iert !

Dar al treilea saâluk răspunse :

— Nu mă voi duce, pe Allah ! decît după ce voi fi auzit povestirile tuturor celorlalți.

Atunci fecioara se întoarse spre calif, spre Giafar și spre Massrur și le zise :

— Istorisiți-mi povestea voastră !

Și Giafar se apropie și îi istorisi povestea ce o mai spusese încă fetei care deschisese ușa, intrînd în casă. Apoi, după ce auzi cuvintele lui Giafar, fecioara le zise tuturor :

— Vă iert pe toţi, şi pe unii şi pe alţii. Dar plecaţi cît mai repede! Căci iată zorile, şi şederea voastră aici ne este de acum încolo neîngăduită şi apăsătoare.

Şi ieşiră cu toţii, şi ajunseră în stradă. Atunci califul zise către saâluki :

— Prieteni, voi unde mergeţi ?

Ei răspunseră :

— Nici nu ştim unde să mergem.

Şi califul le zise :

— Veniţi să petreceţi la noi timpul ce a mai rămas din noapte. Şi îi zise lui Giafar : Ia-i la tine acasă şi adu-mi-i mîine şi vom vedea ce va fi de făcut.

Şi Giafar nu întîrzie să îndeplinească poruncile califului.

Atunci califul urcă în palatul său, dar nu putu gusta nici un pic de somn. Dimineaţa se sculă, se aşeză pe tron şi porunci să intre toate căpeteniile împărăţiei lui. Apoi, după ce plecară toate căpeteniile împărăţiei, se întoarse spre Giafar şi-i spuse :

— Adu-mi aici pe cele trei fecioare, pe cele două căţele şi pe cei trei saâluki !

Şi Giafar plecă numaidecît şi-i aduse pe toţi în faţa mîinilor califului ; şi fecioarele se acoperiră cu vălurile lor, şi stătură în picioare dinaintea califului. Atunci Giafar le zise :

— Noi vă scutim de orice datorie, fiindcă, fără să ne cunoaşteţi, ne-aţi iertat şi ne-aţi făcut bine. Şi, iată că acum sînteţi între mîinile celui de al cincilea dintre coborîtorii din Annas, califul Harun Al-Raşid. Aşadar va trebui să îi istorisiţi numai adevărul !

Cînd fecioarele auziră cuvintele lui Giafar, care vorbea din partea principelui credincioşilor, cea mai mare păşi înainte şi spuse :

— O, principe al credincioşilor, povestea mea este într-atîta de uimitoare, încît, dacă ar fi scrisă cu acul pe colţul lăuntric al ochiului, ar fi o învăţătură pentru cel care ar citi-o cu luare aminte !

În clipa aceea, Şahrazada văzu ivindu-se dimineaţa şi se opri cu discreţie din istorisirea ei.

Dar cînd se lăsă a şasesprezecea noapte

Ea zise :

— Mi s-a povestit, o, mărite rege, că cea mai mare dintre fecioare păşi înainte, în faţa mîinilor emirului credincioşilor, şi istorisi această poveste :

POVESTEA ZOBEIDEI, ÎNTÎIA FECIOARĂ

O, emir al credincioşilor, află aşadar că eu mă numesc Zobeida ; sora mea care ţi-a deschis uşa se cheamă Amina ; şi sora mea cea mică se numeşte Fahima. Sîntem tustrele născute din acelaşi tată, dar nu din aceeaşi mamă. Cît despre acele două căţele, ele sînt chiar surorile mele, din acelaşi tată şi din aceeaşi mamă.

Cînd tatăl nostru muri, el ne lăsă cinci mii de dinari, care fură împărţiţi frăţeşte între noi ;

atunci sora mea Amina și sora mea Fahima ne părăsiră, ca să locuiască în casa mamei lor; iar eu și celelalte două surori ale mele, cele două cățele aicea de față, rămaserăm împreună, și eu sînt cea mai tînără dintre noi trei; dar sînt mai mare decît surorile mele de la cealaltă mamă, Amina și Fahima, pe care iată-le în fața mîinilor tale.

La puțină vreme după moartea tatălui nostru, cele două surori ale mele mai mari, aceste două cățele, se gîndiră la măritiș și se măritară fiecare cu un bărbat și rămaseră mai departe cîtva timp cu mine împreună în aceeași casă. Dar, la puțină vreme, soții lor se pregătiră pentru o călătorie de negoț, luară cei o mie de dinari de la soțiile lor, ca să cumpere mărfuri, își luară cu ei soțiile și plecară împreună, lăsîndu-mă singură cuc.

Și așa lipsiră de acasă un răstimp de patru ani. În acest timp, soții surorilor mele sărăciră și își pierdură toate mărfurile, și se duseră părăsindu-le pe soțiile lor în voia sorții, în neagră străinătate.

Și surorile mele îndurară multe pătimiri și sfîrșiră prin a ajunge înapoi la mine, sub înfățișarea unor sărmane cerșetoare. La vederea celor două cerșetoare, am fost departe de a recunoaște întrînsele pe surorile mele și mă îndepărtai de ele. Dar atunci ele mă strigară, le recunoscui și le zisei:

— Cum se face, o, surioarele mele, că ați ajuns în starea asta?

Ele îmi răspunseră:

— O, sora noastră, de acuma cuvintele nu mai pot sluji la nimic, căci kalamul a gonit peste ceea ce a poruncit Allah!

La aceste cuvinte, inima mi se umplu de milă pentru ele, și le trimisei la hammam, le îmbrăcai

pe fiecare dintre ele cu cîte o rochie frumoasă și nouă, și le zisei :

— O, surorile mele ! voi sînteți cele două surori mai mari, și eu sînt cea mică ! Și vă socotesc ca ținîndu-mi loc de tată și de mamă ! De altminteri, moștenirea ce mi s-a cuvenit ca și vouă celorlalte, a fost binecuvîntată de Allah și a crescut nemaipomenit. Veți mînca împreună cu mine din rodul ei, și viața voastră va fi vrednică de respect și cinstire, și noi vom trăi de acum înainte mereu împreună !

Și le găzduii în casa și în inima mea.

Și într-adevăr, eu le copleșii cu binefaceri, și ele rămaseră la mine de-a lungul unui an întreg, și avutul meu era avutul lor. Însă, într-o zi, ele îmi ziseră :

— Într-adevăr, nu mai putem trăi nemăritate ; noi nu ne mai putem lipsi de soți, și răbdarea noastră, așa singure, a ajuns la capăt.

Atunci le zisei :

— O, surorile mele, voi nu veți afla nimic bun în căsătorie, căci bărbatul într-adevăr cinstit și bun este un lucru foarte rar în timpurile de astăzi ! Și oare n-ați mai încercat o dată măritișul ? Și oare ați uitat ce ați găsit în el ?

Dar ele nu ascultară cuvintele mele și voiră totuși să se mărite fără învoirea mea. Atunci le măritai cu banii mei și le făcui zestrea de care aveau nevoie. Apoi ele se duseră cu bărbații lor, după ursita lor.

Dar abia trecu cîtva timp de cînd plecaseră, cînd bărbații lor își bătură joc de ele, le luară tot ce le dădusem, și se duseră părăsindu-le. Atunci ele se întoarseră la mine despuiate. Și se rugară mult de iertare și îmi ziseră :

— Nu ne dojeni prea aspru, o soră ! Tu ești, e adevărat, în ani cea mai mică dintre noi, dar cu mintea cea mai așezată. Noi îți făgăduim de altminteri nici să nu mai pomenim vreodată măcar cuvîntul căsătorie.

Atunci le zisei :

— Facă-se ca ospitalitatea mea să vă fie plăcută, o, surori ale mele ! N-am pe nimeni mai scump ca pe voi două !

Și le îmbrățișai, și le copleșii încă și mai mult cu mărinimie.

Rămaserăm un an întreg împreună, după care mă gîndii să încarc o corabie cu mărfuri și să plec ca să fac negoț la Bassra. Și, într-adevăr, pregătii o corabie, o încărcai cu mărfuri, și cumpărături de tot felul, și cu tot ce îmi putea fi de trebuință în timpul călătoriei și le zisei surorilor mele :

— O, surori ale mele, vreți oare mai bine să rămîneți în casa mea în tot răstimpul cît va ține călătoria mea, pînă la întoarcere, sau v-ar plăcea mai bine să plecați cu mine ?

Și ele îmi răspunseră :

— Vom pleca cu tine, căci nu vom putea niciodată îndura lipsa ta de acasă !

Atunci le luai cu mine și plecarăm.

Dar, înaintea plecării, mă îngrijisem să-mi împart banii în două părți : luai cu mine jumătate și ascunsei cealaltă jumătate zicîndu-mi : „Se poate întîmpla să se abată vreo nenorocire asupra corăbiei și noi să scăpăm cu viața. De s-ar întîmpla una ca asta, la întoarcerea noastră, de ne vom întoarce vreodată, vom găsi ceva ce-o să ne prindă bine !“

Nu contenirăm cu mersul zi și noapte ; dar, din nefericire, căpitanul pierdu drumul. Curentul ne tîrî spre marea din afară și intrarăm în cu totul

alte ape decît aceleà spre care ne îndreptam. Un vînt foarte puternic ne împingea din urmă, care nu conteni vreme de zece zile. Atunci, în depărtare, zărirăm nedeslușit un oraș, și îl întrebarăm pe căpitan :

— Care este numele acestui oraș spre care ne îndreptăm ?

El răspunse :

— Pe Allah ! habar n-am. Nu l-am mai văzut niciodată, și în viața mea n-am mai intrat în această mare. Dar, în sfîrșit, e bine că ne aflăm, din fericire, în afară de orice primejdie. Și așa nu vă mai rămîne decît să intrați în acest oraș și să vă desfaceți mărfurile. Și dacă le puteți vinde, vă sfătuiesc să le vindeți.

La un ceas după aceea, el se întoarse spre noi și ne zise :

— Grăbiți-vă să coborîți spre oraș și să vedeți minunile lui Allah în lucrările sale ! Și pomeniți-i numele lui sfînt ca să vă ferească de nenorociri !

Atunci merserăm spre oraș, și de-abia ajunserăm acolo, că rămaserăm cuprinși de cea mai mare uimire : văzurăm că toți locuitorii acestui oraș erau prefăcuți în pietre negre. Dar numai locuitorii erau împietriți, căci în toate sukurile și pe toate străzile negustorilor găsirăm mărfurile așa cum trebuie, și toate celelalte lucruri din aur și argint așa cum trebuie. La această priveliște, furăm în culmea uimirii și ne ziserăm :

— Este neîndoios că pricina a tot ce vedem trebuie să fie vreun lucru nemaipomenit.

Atunci ne despărțirăm, și fiecare merse într-altă parte pe străzile orașului, și fiecare se puse pe treabă, adunînd pe seama lui tot ceea ce putea să ducă din aur, din argint și țesături de preț.

Cît despre mine, urcai în cetate, şi mă dumirii că acolo era palatul regelui. Intrai în palat printr-un portal mare, din aur masiv, ridicînd perdeaua grea de catifea de la intrare, şi văzui că toate mobilele dinlăuntru şi toate lucrurile erau din aur şi argint. Şi în curte, şi în toate sălile, străjerii şi curtenii erau în picioare sau şezînd, dar împietriţi cu toţii şi încă parcă vii. Şi în ultima sală, plină de curteni, de locotenenţi şi de viziri îl văzui pe rege, împietrit, şezînd pe tronul său, îmbrăcat în veşminte atît de strălucitoare şi de bogate încît îţi luau minţile ; şi era înconjurat de cincizeci de mameluci îmbrăcaţi în mantii de mătase şi ţinînd în mînă săbiile scoase. Tronul regelui era încrustat cu mărgăritare şi cu nestemate, şi fiecare mărgăritar strălucea ca o stea. Şi într-adevăr eram gata să-mi pierd minţile.

Dar îmi urmai drumul şi ajunsei în sala haremului, pe care o găsii încă şi mai minunată ; şi toate, pînă la zăbrelele de la ferestre, erau de aur ; pereţii erau acoperiţi cu draperii de mătase ; pe uşi şi pe ferestre, se aflau perdele de catifea şi de atlaz. Şi o văzui, în sfîrşit, în mijlocul femeilor împietrite, pe însăşi regina, înveşmîntată cu o rochie presărată cu mărgăritare şi nestemate, şi avînd pe cap o coroană împodobită cu toate soiurile de pietre scumpe, şi la gît cu şiraguri şi lănţişoare de aur minunat cizelate ; dar şi ea era prefăcută într-o piatră neagră.

De acolo îmi urmai drumul, şi găsii o uşă deschisă, ale cărei canaturi erau din argint curat, şi înlăuntru văzui o scară din porfir, alcătuită din şapte trepte ; urcai pe această scară şi, ajungînd sus, găsii o sală mare, toată din marmură albă, acoperită cu covoare ţesute din aur ; şi, în mijlocul acestei săli, între candelabre masive de aur, văzui

o estradă de aur presărată cu smaralde și cu peruzele; și pe estradă se afla un pat de alabastru, încrustat cu mărgăritare și cu pietre nestemate, și tapetat cu stofe prețioase și cu broderii. Și văzui în fund o lumină care strălucea: mă apropiai și văzui că această lumină era un briliant, tot atît de mare cît un ou de struț, așezat pe un scăunel și ale cărui fațete împrăștiau lumină; acest briliant era desăvîrșirea însăși, și singure razele lui luminau toată sala.

Totuși erau aici și făclii aprinse, dar ele păleau rușinate în fața diamantului. Și îmi zisei: „Dacă aceste făclii sînt aprinse, însemnează că le-a aprins cineva".

Îmi urmai drumul și intrai în alte săli, și mă minunai pretutindeni, și încercai pretutindeni să descopăr o ființă vie. Și eram atît de tulburată de cele ce vedeam, încît uitai și de mine însămi, și de călătorie, și de corabie, și de surorile mele. Și încă eram cuprinsă de această uimire, cînd se lăsă noaptea; atunci vrui să ies din palat, dar mă rătăcii, nu mai regăsii drumul și sfîrșii prin a ajunge în sala unde se aflau patul de alabastru, briliantul și candelabrele de aur aprinse. Atunci mă așezai pe pat, mă acoperii pe jumătate cu învelitoarea de atlaz albastru, brodată cu argint și cu mărgăritare, luai cartea sfîntă, *Coranul* nostru și, în această carte scrisă minunat cu caractere de aur pe roșu și miniaturi de toate culorile, care de care mai gingașe, începui să citesc cîteva versete, ca să mă pătrund de sfințenie, să-i mulțumesc lui Allah și să mă dojenesc. Și meditai la cuvintele Profetului, Allah să-l binecuvînteze! apoi mă întinsei să dorm, și încercai să dorm, dar nu izbutii. Și fiindu-mi speriat somnul, rămăsei trează pînă la miezul nopții.

În clipa aceea auzi un glas recitînd din *Coran*, un glas plăcut, dulce și încîntător. Atunci mă ridicai în grabă și mă îndreptai înspre partea de unde venea glasul. Și sfîrșii prin a ajunge la o încăpere a cărei ușă era deschisă ; intrai ușor pe ușă, lăsînd afară făclia ce îmi lumina calea în căutările mele : privii locul, și văzui că era un altar luminat de lampioane suspendate din sticlă verde ; în mijloc se afla un covor de rugăciune întins spre Răsărit, și pe acel covor ședea un tînăr foarte frumos la chip, care citea *Coranul* cu luare-aminte, cu glas tare și cu mult simț al ritmului. Și mă cuprinse cea mai mare uimire, și mă întrebai cum oare acest tînăr putuse, el singur, să scape de soarta întregului oraș. Atunci pășii înainte, mă întorsei spre el și-i rostii urarea de pace ; și el își aținti privirile spre mine și îmi întoarse urarea de pace. Atunci îi zisei :

— Te rog fierbinte, pe adevărul sfînt al versetelor ce le reciți din cartea lui Allah, să-mi răspunzi la întrebare !

Atunci el surîse liniștit și cu blîndețe și îmi zise :

— Dezvăluiește-mi tu, întîi, o, femeie, pricina intrării tale în acest lăcaș de rugăciune și, la rîndul meu, voi răspunde la întrebarea pe care mi-o vei pune.

Îi istorisii povestea mea, care îl miră mult, și îl întrebai de pricina acestei nemaipomenite stări a orașului. Și el îmi zise :

— Așteaptă puțin !

Apoi închise cartea sfîntă și o puse într-un săculeț de mătase ; și îmi zise să șed lîngă el. Șezui și îl privii atunci cu băgare de seamă, și văzui că era frumos ca luna plină, cu trăsături desăvîrșite, peste măsură de atrăgător, cu o înfățișare minunată, fin și proporționat la statură ; obrajii

îi erau de cristal, chipul de culoarea curmalelor proaspete, ca și cum el ar fi fost acel pe care îl pomenea poetul în aceste strofe :

Un cititor în stele privea atent în noapte !
Îi apăru vederii, cu talia-i subțire
Fermecătorul tînăr. Purtat de-a lui gîndire :
„Zohal [1], *el însuși, dete, își murmură în șapte,*

Acestui astru plete pe umeri răsfirate,
De crezi că o cometă la locul ei se-aprinde.
Dar înfocatul rumen, Mirrik [2] *numai l-întinde*
Pe dulci obraji, cu grijă, ca mîndri să arate.

Din ochi repede raze atotpătrunzătoare,
Săgeți însă acestea-s de-Arcaș cu șapte stele !
Și Hutared [3], *la rîndu-i, i-a dat, pe lîngă-acele,*
Zeiască agerime ; apoi, în el, valoare

De aur Abilsuha [4] *a spus.“ Și se oprește*
Îndată, cititorul, nedumerit rămîne,
Nemaiștiind ce-adaos frumos să mai îngîne.
Se-apleacă atunci astrul spre el și îi zîmbește...

Privindu-l așa, vederea lui mă aruncă în cea mai răscolitoare tulburare a simțurilor, în cele mai arzătoare păreri de rău că nu-l cunoscusem pînă în acea zi ; și vetre de jăratic se aprinseră în inima mea. Și îi zisei :

---

[1] Planeta Saturn.
[2] Planeta Marte.
[3] Planeta Mercur.
[4] Planeta Venus.

— O, domnul și stăpînul meu, povestește-mi acum ceea ce te-am întrebat !

Și el îmi răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și îmi povesti :

Află, o, cinstită doamnă, că acest oraș a fost al tatălui meu. Și era locuit de toate rudele și supușii lui. Tatăl meu este acel rege pe care l-ai văzut șezînd pe tron, preschimbat în piatră. Cît despre regina care ai văzut-o, aceasta este mama mea. Tatăl meu și mama mea erau magi care se închinau năprasnicului Nardun. Ei jurau și făceau legămînt pe foc și pe lumină, pe umbră și pe căldură, și pe aștrii rotitori !

Vreme îndelungată, tatăl meu nu avu nici un copil ; și numai la sfîrșitul vieții lui, mă născui eu, fiu al bătrîneților sale. Și tatăl meu mă crescu cu multă grijă. Între timp mă făcui mare, și atunci îmi fu dat să cunosc adevărata fericire.

Într-adevăr, la noi la palat aveam o femeie bătrînă, foarte înaintată în vîrstă, o musulmană, o credincioasă în Allah și în trimisul său. Ea credea aceasta în ascuns, iar de ochii lumii se prefăcea că ar fi de o părere cu părinții mei. Și tatăl meu avea o încredere nețărmurită într-însa, văzînd la ea atîta credință față de noi și curățenie sufletească. El era foarte darnic cu ea și o copleșea cu mărinimia lui. Și credea cu tărie că ea este de credința și religia lui.

Și așa, cînd crescui mai mare, el mă încredință în grija ei zicîndu-i :

— Ia-l și crește-l bine ; învață-l legile religiei focului, care este religia noastră ; dă-i o creștere aleasă ; slujește-l bine și să ai multă grijă de el !

Și bătrîna mă luă în grijă, dar mă învăță religia Islamului, de la îndatoririle purificării și de la îndatoririle scaldei rituale pînă la formulele sfinte ale rugăciunii. Și ea mă învăță, și îmi tălmăci *Coranul* în limba Profetului. Și cînd încheie pe deplin învățătura mea, îmi spuse :

— O, fiul meu, va trebui să ascunzi cu grijă aceasta de ochii tatălui tău și să păstrezi cu strășnicie taina, că de nu, te va ucide !

Și, într-adevăr, păstrai cu grijă taina. Și nu trecu mult timp de cînd încheiasem cu învățătura, că bătrîna sfîntă muri, încredințîndu-mi cele din urmă sfaturi ale ei. Și continuai să fiu în taină un credincios întru Allah și în Profetul lui. Dar locuitorii orașului nu făceau decît să se împietrească în necredința, în răzvrătirea și în întunecarea lor. Într-o zi, pe cînd ei stăruiau să fie așa cum erau, un glas puternic de muezin nevăzut se făcu auzit. Și grăia cu un răsunet tot așa de puternic ca și tunetul, ajungînd tot așa de bine la urechile celui de aproape ca și la ale celui de departe :

— O, voi locuitori ai orașului, părăsiți închinarea la foc și la Nardun, și închinați-vă regelui unic și puternic !

La auzul acestui glas, se stîrni o groază mare în inimile locuitorilor, care se adunaseră la curtea tatălui meu, regele orașului, și îl întrebară :

— De unde vine glasul acesta înfricoșător pe care l-am auzit ? Sîntem încă înspăimîntați din pricina acelui strigăt !

Tatăl meu le zise :

— Nu vă înspăimîntați cîtuși de puțin de acest glas, și nu vă îngroziți de el ! Și rămîneți neclintiți în vechile voastre credințe !

La cuvintele tatălui meu inima lor se liniști, și nu încetară să se închine mai departe focului. Și rămaseră în starea lor de rătăcire oarbă vreme de încă un an, pînă cînd se ajunse la ziua cînd auzisem glasul. Și atunci, pentru a doua oară, glasul se făcu auzit, apoi și a treia oară; și aceasta o dată pe an, timp de trei ani în șir. Dar ei nu încetară să urmeze cu stăruință rînduielile lor greșite. Și atunci, într-o dimineață, în zori, nenorocirea și blestemul se abătură din cer asupra lor. Și fură prefăcuți în pietre negre, ei, și caii lor, și catîrii, și cămilele, și toate vitele lor! Și dintre toți locuitorii, singur eu am fost scutit de această nenorocire. Căci eram singurul credincios.

Și din ziua aceea mă țin mereu aici în rugăciune, în post negru și în citirea *Coranului*.

Dar, o cinstită și prea frumoasă doamnă, sînt tare sfîrșit de singurătatea în care mă găsesc, fără să am lîngă mine suflare omenească!

La aceste cuvinte, îi zisei:

— O, tinere plin de vrednicie, oare nu poți să vii cu mine în orașul Bagdad? Acolo vei găsi cărturari și venerabili șeici, încercați în legi și în ale religiei. În tovărășia lor vei mai spori în știință și în cunoașterea dreptului divin. Și eu, cu toate că sînt o persoană de seamă, voi fi roaba și lucrul tău! Eu sînt, într-adevăr, stăpîna oamenilor mei, și am sub poruncă o sumedenie de bărbați, de slujitori și băieți tineri! Și am aici cu mine o corabie încărcată toată cu mărfuri. Dar soarta ne-a aruncat pe această coastă, și ne-a făcut să cunoaștem orașul tău, prilejuindu-ne această întîmplare de necrezut. Căci soarta a voit să ne întîlnim astfel!

Şi apoi nu încetai să-i insuflu dorinţa plecării cu mine, pînă ce nu-mi răspunse încuviinţînd.

În clipa aceea a povestirii, Şahrazada văzu ivindu-se dimineaţa şi, discretă, după obiceiul ei, se opri din istorisire.

Dar cînd se lăsă a şaptesprezecea noapte

Ea zise:

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că fecioara Zobeida nu conteni să stăruie pe lîngă tînăr şi să-i insufle dorinţa de a o urma, pînă cînd el încuviinţă.

Şi amîndoi nu încetară din povestit, decît atunci cînd somnul se făcu stăpîn pe ei. Atunci fecioara Zobeida se culcă şi adormi în noaptea aceea la picioarele tînărului liniştit. Şi ea nu mai putea de bucurie şi de fericire!

Apoi Zobeida îşi urmă aşa istorisirea ei către califul Harun Al-Raşid, Giafar şi cei trei saâluki:

Cînd străluci dimineaţa, ne sculărăm cuminţi şi intrarăm să deschidem toate visteriile, luarăm tot ce nu era prea greu de dus şi ceea ce era mai de preţ, coborîrăm din cetate spre oraş, şi îi întîlnirăm pe sclavii mei şi pe căpitan, care mă căutau de multă vreme. Cînd mă văzură, ei fură tare mulţumiţi şi mă întrebară din ce pricină am întîrziat. Atunci le istorisii ceea ce văzusem, precum şi povestea tînărului şi pricina preschimbării locuito-

rilor orașului, cu toate amănuntele. Și ei rămaseră tare uluiți ascultînd povestirea mea.

Cît despre surorile mele, de-abia mă văzură cu acest tînăr plămădit după chipul frumuseții, că și fură cuprinse de gelozie și, invidiindu-mă, pline de ură, puseră la cale, în taină, fapta lor nelegiuită împotriva mea.

Într-acestea, noi merserăm cu toții la corabie; și mă simțeam tare fericită, iar fericirea mea sporea încă din dragoste pentru acel tînăr. Așteptarăm ca vîntul să ne fie prielnic, desfășurarăm pînzele și plecarăm. Cît despre surorile mele, ele continuară să ne însoțească, și într-o zi, luîndu-mă deoparte, îmi spuseră:

— O, sora noastră, oare ce ai de gînd să faci cu acest tînăr frumos?

Și eu le răspunsei:

— Gîndul meu nestrămutat este să-l iau de soț. Apoi mă întorsei, mă apropiai de el și-i mărturisi: O, stăpînul meu, dorința mea este să devin lucrul tău! Rogu-te deci să nu mă respingi!

Atunci el îmi răspunse:

— Ascult și mă supun!

La aceste cuvinte, mă întorsei spre surorile mele și le zisei:

— Mă mulțumesc cu acest tînăr, drept singură avuție! Cît despre toate avuțiile mele, din clipa aceasta ele trec în stăpînirea voastră!

Și ele îmi răspunseră:

— Voința ta este plăcerea noastră!

Dar, în sinea lor, ele puneau la cale trădarea și pierzania mea.

Continuarăm așadar să călătorim pe mare cu un vînt prielnic, și ieșirăm din Marea Spaimei ca să intrăm în Marea Liniștei. Pe aceasta mai navi-

garăm timp de cîteva zile, și ajunserăm foarte aproape de orașul Bassra, și văzurăm în depărtare ivindu-se clădirile sale. Dar, cum se lăsa tocmai noaptea, ne oprirăm și curînd adormirăm cu toții.

Dar, în timpul somnului, surorile mele se sculară și mă luară, pe mine și pe tînăr, cu așternuturile noastre cu tot și ne aruncară în mare. Tînărul, neștiind să înoate, se înecă ; fiindcă era scris de Allah ca el să intre în rîndul martirilor. Cît despre mine, îmi era scris să scap cu viață. Astfel, cînd căzui în mare, Allah îmi dărui o bucată de lemn pe care urcai călare și pe care fusei dusă de valuri și aruncată pe țărmul unei insule nu prea îndepărtate. Acolo îmi uscai veșmintele, îmi petrecui toată noaptea, și dimineața mă trezii și căutai un drum. Și găsii un drum pe care se cunoșteau urme de pași de ființe omenești, fii ai lui Adam ! Acest drum începea pe țărmure și se pierdea în insulă. Atunci eu, după ce îmbrăcai iarăși veșmintele care se uscaseră, urmai acest drum și nu mă oprii din mers pînă cînd ajunsei pe țărmul de dincolo al insulei, în fața uscatului, unde zării în depărtare orașul Bassra. Și deodată văzui o șopîrlă ce alerga spre mine, și numaidecît în urma ei gonea un șarpe mare și gros, care voia să o ucidă. Această șopîrlă era atît de sfîrșită și ostenită de fugă, încît limba îi spînzura din gură ! Atunci fusei cuprinsă de milă pentru ea, luai o piatră mare și o aruncai în capul șarpelui, zdrobindu-i-l și ucigîndu-l pe loc. Dar numaidecît șopîrla își desfăcu două aripi și zbură în văzduh, făcîndu-se nevăzută. Și eu rămăsei mirată la culme.

Dar cum eram frîntă de oboseală, mă așezai jos, mă întinsei și dormii vreme de un ceas. Cînd mă trezii, găsii șezînd la picioarele mele o negresă drăguță care îmi masa picioarele și mă mîngîia.

Atunci îmi trăsei speriată picioarele cuprinsă de rușine, căci nu știam ce voia frumoasa negresă de la mine ! Și îi zisei :

— Cine ești și ce dorești de la mine ?

Și ea îmi răspunse :

— M-am grăbit să vin lîngă tine, care mi-ai făcut acel neprețuit bine ucigîndu-mi dușmanul. Căci eu sînt șopîrla pe care ai scăpat-o de șarpe. Sînt o gennia. Și acel șarpe era și el un genni. Dar era vrăjmașul meu și voia să mă silnicească și să mă ucidă. Și numai tu singură m-ai scăpat din mîinile lui. Atunci eu, abia scăpată, am zburat pe aripile vîntului și m-am îndreptat degrabă spre corabia din care te-au azvîrlit cele două surori ale tale. Eu le-am vrăjit pe amîndouă preschimbîndu-le în două cățele negre, și acum ți le aduc.

Și atunci le văzui pe cele două cățele legate de un copac dinapoia mea. Apoi gennia urmă :

— După aceea am dus în casa ta din Bagdad toate bogățiile care erau pe corabie, și corabia am scufundat-o. Cît despre acel tînăr, el s-a înnecat, și nu pot face nimic împotriva morții. Căci Allah singur este domnul învierii !

La aceste cuvinte, mă strînse în brațe ; apoi le dezlegă de copac pe cele două cățele, surorile mele, le ridică și pe ele, ne aduse pe toate în zbor înalt și ne coborî pe terasa casei mele chiar, de aici, din Bagddad.

Cutreierai casa și găsii, așezate în bună rînduială, toate avuțiile și toate lucrurile care se aflau pe corabie. Nici un lucru nu se pierduse și nici nu se stricase.

Apoi gennia îmi zise :

— Eu te leg cu jurămînt, pe inscripția sfîntă de pe pecetea lui Soleiman, să dai fiecăreia dintre cele două cățele, în fiecare zi, cîte trei sute de

lovituri de bici. Iar dacă vei uita într-o singură zi să îndeplinești această poruncă, voi veni degrabă și te voi preschimba și pe tine în cățea, ca și pe ele două.

Și eu mă simții tare îndatorată să-i răspund :

— Ascult și mă supun !

Și din acea zi, o, principe al credincioșilor, începui să le biciuiesc, ca pe urmă să-mi fie milă de ele și să le îmbrățișez !

Aceasta este povestea mea !

Dar iat-o pe sora mea Amina, o, principe al credincioșilor, care îți va istorisi povestea ei, care este încă mult mai uimitoare decît povestea mea.

Auzind această istorisire, califul Harun Al-Rașid fu cuprins de o nețărmurită uimire. Dar se grăbea să-și astîmpere pe deplin setea de a ști totul. De aceea se întoarse către tînăra Amina, care îi deschisese poarta astă-noapte, și o întrebă :

— Dar tu, o, frumoaso ! care este oare pricina acelor urme de lovituri ce se văd pe trupul tău ?

POVESTEA AMINEI, A DOUA FECIOARĂ

La aceste cuvinte ale califului, tînăra Amina înaintă sfioasă, cu ochii aplecați și zise :

O, emir al credincioșilor, nu-ți voi mai repeta cuvintele surorii mele Zobeida despre părinții noștri. Află, așadar, că atunci cînd muri tatăl nostru, eu și sora mea cea mai mică, dintre noi cinci, Fa-

hima, merserăm să trăim singure cu mama noastră, în timp ce sora mea Zobeida și celelalte două merseră să trăiască împreună cu mama lor.

La puțină vreme după aceea, mama mă mărită cu un bătrîn bogat, omul cel mai bogat din oraș și de pe vremea lui. Dar, un an mai tîrziu, bătrînul meu soț muri în pacea lui Alah, și îmi lăsă drept parte legiuită de moștenire, după codul nostru oficial, optzeci de mii de dinari de aur.

Și așa eu mă grăbii să-mi fac zece rochii minunate, fiecare rochie cu o mie de dinari. Și nu mă lipsii de nimic pe lume.

Într-o bună zi, pe cînd ședeam tihnită acasă, o bătrînă intră să mă vadă. Pe această bătrînă n-o mai văzusem niciodată înainte. Și era groaznic de urîtă : fața ei era tot așa de slută ca un dos bătrîn ; avea un nas turtit, sprîncene căzute, niște ochi de babă desfrînată, dinții măcinați, un nas ce-i picura într-una și gîtul strîmb. De altminteri ea este aidoma înfățișată de poetul care zice :

Bătrîna pază rea și cobe ! Eblis dacă
O ar vedea, ar căpăta-o ca dădacă
In orice soi de-nșelăciuni, nu prin povețe,
Ci măsurată în tăcere ! Cu binețe
Ar ști bătrîna să descurce-o mie capeși
Catîri ce-s prinși în pînze de păianjen : scape-și
Cerbicea, dar, cum vrea ea, pînza-ntreag' rămîne !
Aruncă și deochi și face-orori păgîne :
A gîdilat pe buci o fată cu tuleie,
S-a-mpreunat cu o copilă, pe-o femeie,
Acuma coaptă, a vîrît-o în păcate
Și-aprinse-o babă care în călduri se zbate !

Așadar această bătrînă intră la mine, mă salută și îmi zise :

— O, mărită doamnă plină de gingășie și de farmece ! Am la mine în gazdă o fetiță orfană, și noaptea aceasta este noaptea nunții ei. Și vin să te rog — și Allah va ști să-ți întoarcă răsplata și cele cuvenite bunătății tale ! — să binevoiești să ne cinstești luînd parte la nunta acestei sărmane fete atît de năpăstuite și de umile, care nu cunoaște pe nimeni pe aici și care nu are de partea ei decît pe Allah preaînaltul !

La aceste cuvinte, bătrîna începu să plîngă și să-mi sărute picioarele. Și eu, care nu aveam de unde să știu toată viclenia ei, mă înduioșai și, cuprinsă de milă, îi zisei :

— Ascult și mă supun !

Atunci ea îmi spuse :

— Acum eu mă voi duce, cu îngăduința ta, și tu, în acest timp, pregătește-te și îmbracă-te, căci spre seară mă voi întoarce să te însoțesc.

Apoi îmi sărută mîna, și se duse.

Și eu mă sculai, și mersei la hammam, și mă parfumai ; alesei cea mai frumoasă dintre cele zece rochii noi și mă îmbrăcai cu ea ; apoi îmi pusei șiragul de mărgăritare nestemate, brățările, cerceii cu pietre prețioase și toate bijuteriile mele ; apoi îmi luai vălul cel mare de mătase albastră și de aur, și îmi strînsei mijlocul cu brîul de brocart, și îmi pusei vălul mic de față, după ce-mi cănii ochii cu kohl. Și iat-o întorcîndu-se pe bătrînă, care îmi spuse :

— O, stăpîna mea, casa este plină de rudele mirelui, care sînt doamnele cele mai nobile din oraș. Le-am vestit de venirea ta sigură, și au rămas încîntate, și acum te așteaptă toate cu multă nerăbdare.

Atunci luai cu mine cîteva dintre sclavele mele, ieșirăm toate, și merserăm pînă cînd ajunserăm

într-o stradă largă și stropită bine cu apă, și unde zburda briza răcoroasă. Și văzurăm un portal înalt de marmură, încununat de o cupolă monumentală din alabastru, susținută de arcade. Prin acest portal văzurăm înlăuntru un palat atît de înalt încît ajungea la nori. Atunci intrarăm și, odată ajunse la ușa palatului acela, bătrîna bătu în ea, și cineva ne deschise. Intrarăm și găsirăm mai întîi un coridor așternut cu covoare și cu draperii ; de tavan atîrnau lămpi colorate aprinse, și făclii aprinse se înșirau în toată lungimea lui ; și mai erau de asemenea, atîrnate pe pereți, obiecte din aur și argint, bijuterii și arme din metal prețios. Și străbăturăm acel coridor, și ajunserăm într-o sală atît de minunată încît e de prisos să o mai descriu.

În mijlocul acestei săli, care era acoperită toată de mătăsuri, se afla un pat de alabastru împodobit cu mărgăritare alese și cu pietre prețioase și acoperit cu o pînză subțire din atlaz, apărătoare de țînțari.

La vederea noastră, o fecioară ieși dinlăuntrul patului, frumoasă ca luna. Și ea îmi spuse :

— Marhaba ! Ahlan ! ua sahlan ! O, sora mea, tu ne faci cea mai mare cinstire omenească ! Anastina ! [1] Și ești pentru noi o dulce mîngîiere și ești mîndria noastră !

Apoi, în cinstea mea, recită aceste versuri ale poetului :

Aflînd că oaspe-mi vine răspînditor de vrajă,
Și pietrele clădirii s-ar fi înveselit ;
Ba chiar trecîndu-și vestea cea bună, ca de strajă
S-ar fi-nclinat pe urma-i de pași, neostoit !

---

[1] Urări de bun venit, intraductibile cuvînt de cuvînt : „Fie ca primirea ta să fie cordială, prietenească și plăcută".

In limba lor pornindu-și slăviri, ar fi strigat:
„Ahlan ua sahlan!" Deci cu toți odat' să spună,
Gîndind la scumpii oameni ce vremile străbat,
Căci sînt noblețe numai și glorie-mpreună.

Apoi se așeză și îmi spuse:

— O, sora mea! trebuie să-ți spun că am un frate care te-a văzut într-o zi la o nuntă. Este un tînăr foarte bine făcut și cu mult mai frumos ca mine. Și din acea noapte te-a îndrăgit cu o inimă plină de iubire și de înflăcărare. Și chiar el i-a dat ceva bănuți acelei bătrîne ca să meargă la tine și să te aducă aici prin acel vicleșug. El făcu aceasta ca să se întîlnească cu tine, aici; căci fratele meu nu are altă dorință decît să se însoare cu tine chiar în acest an binecuvîntat de Allah și de Trimisul său. Și nu-i nici o rușine în a săvîrși faptele îngăduite de lege!

Cînd auzii cuvintele ei, și mă văzui cunoscută și înconjurată de atîta cinstire în acest lăcaș, îi zisei fecioarei:

— Ascult și mă supun!

Atunci ea se bucură și bătu din palme. La acest semnal, se deschise o ușă și intră un tînăr frumos ca luna, asemănător cu zisa poetului:

Atinse-a frumuseții treaptă-naltă,
Ce-i demnă de-al ei creator! O sculă
Cum n-a mai fost din măiestrită daltă.

Perfecție de frumusețe, față
A unității ei! Nici gînd de hulă,
Că-n dragoste cu toții o răsfață.

E scris pe chipu-i că-i din cadră scoasă
Şi am putere-n grai acum destulă
Să jur că nu se află-o mai frumoasă!

La vederea lui, inima mea înclină spre el. Atunci păşi înainte şi se aşeză lîngă sora lui; şi numaidecît intră cadiul cu patru martori; salutară şi se aşezară; apoi cadiul scrise contractul de căsătorie cu acel tînăr, şi martorii îşi puseră pecetea pe contract şi se duseră în drumul lor.

Atunci tînărul se apropie de mine şi îmi spuse:

— Să fie noaptea noastră binecuvîntată! Apoi spuse: O, stăpîna mea, tare aş vrea să-ţi cer ceva!

Eu îi zisei:

— O, stăpînul meu, vorbeşte! Spune ce vrei să-mi ceri?

El se sculă, aduse cartea sfîntă şi îmi spuse:

— Îmi vei jura pe *Coran* că niciodată nu-ţi vei alege un altul decît pe mine, şi că nu te vei lăsa niciodată ispitită de un altul!

Şi eu mă legai cu jurămînt că voi îndeplini această dorinţă. Atunci el se bucură nespus de mult, îşi aruncă braţele în jurul gîtului meu, şi simţii dragostea lui străbătîndu-mă în măruntaie şi pînă în ghemul inimii mele!

După aceea sclavele ne întinseră masa, şi mîncarăm, şi băurăm, pînă ne săturarăm. Apoi, cînd se lăsă noaptea, mă luă şi se întinse cu mine pe pat; şi ne petrecurăm toată noaptea aceea binecuvîntată în îmbrăţişări şi alte lucruri asemănătoare, unul în braţele celuilalt pînă dimineaţa.

Rămaserăm tot aşa vreme de o lună, în deplină fericire şi bucurie. La sfîrşitul lunii, îi cerui soţului meu îngăduinţa să mă duc la suk să cumpăr nişte stofe, şi el încuviinţă. Atunci îmi pusei veşmintele, o luai cu mine pe bătrîna, care de atunci rămăsese în casă, şi coborîi în suk. Mă oprii la pră-

vălia unui tînăr negustor de mătăsuri, pe care bătrîna mi-l lăudase mult pentru stofele lui alese, și pe care îl cunoștea demult, după spusele ei. Apoi adăugă :

— Acesta-i un băiat tînăr, care, la moartea tatălui său, moșteni mulți bani și avuții ! Și întorcîndu-se către negustor, îi zise : Arată-ne ce ai mai bun și mai scump, între stofele tale, căci ne trebuie pentru această frumoasă femeie !

Și el răspunse :

— Ascult și mă supun !

Apoi bătrîna, în vreme ce tînărul negustor se zorea să desfășoare înaintea noastră stofele, continuă să mi-l laude și să-mi arate însușirile lui alese. Și eu îi răspunsei :

— N-am ce face cu aceste însușiri alese și cu laudele ce mi le înșiri despre el, căci scopul nostru aici este să cumpărăm ce avem nevoie, apoi să ne întoarcem acasă.

După ce aleserăm stofa dorită, îi întinserăm negustorului banii, plătindu-i cît era prețul. Dar el nu voi nici într-un chip să se atingă de ei, și ne zise :

— Astăzi nu primesc de la voi nici un ban ; este un dar, pentru plăcerea și cinstirea ce mi-o faceți venind în prăvălia mea.

Atunci îi spusei bătrînei :

— Dacă nu vrea să primească banii, dă-i înapoi stofa !

Dar el strigă :

— Pe Allah ! nu voi primi nimic de la voi ! Este un dar din partea mea. În schimb, îngăduie-mi, o, frumoasă fecioară, un singur sărut, unul singur ! Socotesc acest sărut de mai mare preț decît toate mărfurile adunate în prăvălia mea !

Și bătrîna îi zise rîzînd :

— O, tinere frumos, ești tare nesăbuit dacă socotești acest sărut un lucru atît de neprețuit! Apoi îmi zise mie: O, fiica mea, ai auzit ce spune acest tînăr negustor?! Fii liniștită, nimic supărător nu ți s-ar putea întîmpla de pe urma unui mic sărut ce ți l-ar da; și tu, în schimb, ai putea alege și lua după placul tău din toate stofele astea prețioase!

Atunci îi răspunsei:

— Dar nu știi că sînt legată prin jurămînt?

Și ea îmi răspunse:

— Lasă-l să te sărute, dar tu nu vorbi și nu face nici o mișcare; și așa nu vei avea de ce să te căiești. Și, pe lîngă asta, îți vei lua înapoi banii, care sînt ai tăi, și stofele.

În sfîrșit, bătrîna urmă să-mi înfrumusețeze fapta aceasta, că trebuii să mă înduplec, să-mi vîr capul în sac și să primesc tîrgul. Totuși îmi acoperii ochii și îmi întinsei pulpana vălului, pentru ca trecătorii să nu vadă nimic. Atunci tînărul își vîrî capul sub vălul meu, își apropie gura de obrazul meu și mă sărută. Dar în același timp mă mușcă de obraz atît de adînc, că îmi sfîșie carnea! Și căzui în nesimțire de durere și de tulburare.

Cînd îmi venii în fire, mă trezii întinsă pe genunchii bătrînei, care se arăta a fi tare mîhnită de întîmplare. Cît despre prăvălie, aceasta era închisă, și tînărul negustor se făcuse nevăzut. Atunci bătrîna îmi spuse:

— Mărire lui Allah, că ne-a ferit de o nenorocire mai cumplită! Apoi adăugă: Acum e timpul să ne întoarcem acasă. Tu te vei preface că ești ușor bolnavă, și eu îți voi aduce un leac pe care-l vei pune pe mușcătură și te vei tămădui pe dată.

Nu zăbovii să mă scol și, chinuită de gînduri și de spaimă, pornii la drum, pînă ajunsei acasă;

şi spaima mea creştea pe măsură ce mă apropiam. Ajungînd acasă, intrai în camera mea şi mă prefăcui bolnavă.

Într-acestea, intră bărbatul meu şi îmi zise tare îngrijorat :

— O, stăpîna mea, ce nenorocire s-a abătut peste tine de cînd ai ieşit în oraş ?

Îi răspunsei :

— Nu mi s-a întîmplat nimic. Sînt sănătoasă.

El mă privi cu băgare de seamă şi îmi zise :

— Dar ce-i cu această rană de pe obrazul tău, chiar în locul cel mai fraged şi cel mai gingaş ?

Îi răspunsei :

— Cînd, cu îngăduinţa ta, am ieşit astăzi ca să cumpăr aceste stofe, o cămilă, care era împovărată cu butuci de lemn, m-a strîmtorat în strada care gemea de lume, mi-a sfîşiat vălul şi m-a rănit la obraz precum vezi. Oh, blestemate să fie aceste străzi strîmte din Bagdad !

El se umplu de mînie şi strigă :

— Chiar mîine voi merge la guvernator şi voi înainta plîngere împotriva tuturor stăpînilor de cămile şi a tăietorilor de lemne, şi guvernatorul va da poruncă să-i spînzure pe toţi, pînă la cel din urmă !

Atunci eu, plină de compătimire, spusei :

— Pe Allah ! nu te împovăra cu păcatele altuia ! De altminteri, numai eu sînt de vină, căci am urcat pe un măgar, care începu să împroaşte şi să gonească, şi am căzut la pămînt, şi din întîmplare se afla acolo o bucată de lemn care mi-a sfîşiat faţa şi m-a rănit astfel la obraz !

El strigă :

— Mîine voi urca la Giafar Al-Barmaki şi îi voi istorisi această poveste, şi va ucide toate turmele de măgari, cu stăpînii lor, din acest oraş !

Şi eu strigai:

— Aşadar tu ai de gînd să ucizi pe toată lumea din pricina mea? Atunci află că aceasta mi s-a întîmplat doar prin voinţa lui Allah şi prin destinul pe care-l călăuzeşte!

La aceste cuvinte, soţul meu nu mai putu să-şi stăpînească mînia şi strigă:

— O, blestemato, ajunge cu minciunile! Vei îndura osînda fărădelegii tale!

Şi mă ocărî, cu vorbele cele mai aspre, bătu cu piciorul în pămînt, şi strigă cu un glas puternic de chemare; atunci se deschise uşa, intrară şapte negri fioroşi, care mă smulseră din patul meu şi mă aruncară în mijlocul curţii. Şi soţul meu îi porunci unuia dintre negri să mă ţină de umeri şi să se aşeze pe mine; şi porunci altui negru să se aşeze pe genunchii mei şi să mă ţină de picioare. Atunci veni un al treilea negru care ţinea un paloş în mînă şi zise:

— O, stăpînul meu, o voi izbi cu paloşul şi-o voi tăia în două!

Şi alt negru adăugă:

— Şi fiecare dintre noi va tăia o bucată mare din carnea ei şi o va azvîrli în fluviul Tigru drept hrană peştilor! Căci aceasta trebuie să fie pedeapsa oricui calcă jurămîntul şi trădează prietenia!

Şi, ca să-şi întărească spusele, recită aceste versuri:

Dacă-aş băga de seamă că am şi un tovarăş
La cel căruia iubirea îi dau, în ce revoltă
Aş izbucni! şi-aş smulge din suflet, iar şi iarăşi,
O dragoste în care pieirea mi-i recoltă!

Și-aș spune-n mine : „Bine-i în moartea cu noblețe,
O, inimă-a te pierde ! căci nu e fericire,
Cînd dragostea ți-ntinde pe cuget văl de cețe,
Oricînd putînd vrăjmașul tot lațul să-și răsfire !“

Atunci soțul meu îi zise negrului care ținea paloșul :

— O, viteazule Saâd, lovește-o pe această netrebnică !

Saâd ridică paloșul ! Și soțul meu îmi zise :

— Iar tu, acum, rostește-ți cu glas tare șehada credinței. Apoi amintește-ți puțin de toate lucrurile, și veșmintele, și bunurile care sînt ale tale, și fă-ți testamentul : căci ai ajuns la capătul firului vieții tale !

Atunci eu îi spusei :

— O, slujitorule al lui Allah preabunul ! dă-mi numai răgazul să îmi fac șehada credinței și testamentul !

Apoi îmi ridicai capul către cer, mi-l aplecai pe piept și începui să mă judec pe mine însămi și să cuget asupra stării jalnice și de ocară în care mă aflam, și mă năpădiră lacrimile, și plînsei, și recitai aceste versuri :

Aprins-ai pasiunea în sufletu-mi, și-acuma
Tu cați cu nepăsare ! Deprins-ai ochii-mi doară
Cu nopțile-n veghere, și-n somn mereu ești numa'.

Dar eu ! Te așezasem de inimă aproape,
Cît și de ochi, la mijloc ! Să uite ea, ușoară,
Și ei să înceteze cu lacrimi să se-adape ?

Jurași statornicie de vremi ce-or să se-nșire,
Și vorba ți-ai luat-o-ndărăt, cu nendurare,
De-ndată ce asupra-mi întins-ai stăpînire.

De mine îndurare nu vrei să ai o clipă,
Și parte la tristețea-mi nu iei! Ești piaza, oare,
Ce mie, tinereții, a rău se înfiripă?

Dar, pe Allah! prieteni, în piatra amintirii
Tăiați astfel: „Aicea, de-apururi grijii scapă
Un om în mare vină: iubi crezînd iubirii!"

Drumețe în mîhnire, știind ce suferință
Cu dragostea-împreună-i, cînd treci pe lîngă
groapă
Ți-apleacă umezi ochii privind cu-ngăduință!

Și sfîrșind aceste versuri, mai plînsei încă. Dar cînd auzi versurile și văzu lacrimile mele, soțul meu fu mai furios încă și mai întărîtat, și îmi spuse aceste stanțe:

Din inimă-l iubeam și l-am lăsat,
Și asta nu din oboseală,
Sau că de dragostea-i m-am săturat!
E numai din a lui greșeală.

Tovarăș mi-aducea, Preasfinte,
În pasiunea mare-a lui și-a mea.
Dar inimă, și simț, și minte
Așa tovărășie cum să vrea?

După ce sfîrși aceste versuri, începui din nou să plîng, ca să îl înduioșez, și spusei în sinea mea: „Mă voi preface supusă și umilă. Și îmi voi îmblînzi vorbele. Și poate că așa mă va ierta de osînda la moarte, chiar de îmi va lua toate avuțiile pe

care le am !" Și începui să-l rog fierbinte, și-i recitai cu înduioșare aceste versuri :

Mă jur că dacă tu ai vrea dreptate
Nu m-ai sili să mor ! Dar cînd a mai fost drept
Acel ce pururi are ca precept
Că al rupturii ceas fatal ne bate ?

Povara dragostei o am purtat
Cînd umerii abia puteau să ducă
Mai străvezii cămăși ca o nălucă,
Sau greutăți și mai ușoare de răbdat !

Și totuși nu mă mir de-a mea pieire,
Ci numai că și-acuma iarăși trupu-mi văd
Urmînd mereu, deși aproape de prăpăd,
Să te dorească, după despărțire !...

Cînd sfîrșii aceste versuri, plînsei. Atunci el mă privi și mă împinse plin de turbare cu mîna, mă ocărî îndelung și îmi recită versurile :

Ți-a fost nu pentru-a mea prietenie
Întreaga grijă, și acum, cătînd-napoi,
Mai cu durere simt ce-am fost noi doi,
Și cît de grea-mi fu părăsirea mie !

Voi face-așa cum ai făcut și tu,
Cînd doar dispreț dăduși dorinței mele !
Și voi păstra la fel, în toate cele,
Răbdare, cum o ai păstrat și tu.

Și dragostea-mi spre altul va să-ncline,
Cum inima-ți la altul s-a oprit...

Ruptură fie, deci, și neclintit;
Pricina însă vezi-o numa-n tine!

Și cînd încheie aceste versuri, îl strigă pe negru și-i zise:

— Taie-o în două! Ea nu mai însemnează nimic pentru mine!

Cînd negrul păși către mine, fusei încredințată de apropierea morții, îmi pierdui orice nădejde în viață și nu mă gîndii decît să-mi încredințez soarta lui Allah, preaînaltul. Și chiar în clipa aceea, o văzui intrînd pe bătrînă, care se aruncă la picioarele tînărului, începu să i le sărute și-i zise:

— O, copilul meu, te rog fierbinte, eu, doica ta, în numele îngrijirilor pe care ți le-am dat, să o ierți pe această fecioară, căci nu a săvîrșit o greșeală care să fie vrednică de o asemenea pedeapsă! De altminteri, tu ești încă tînăr, și mă tem ca blestemul ei să nu se abată peste tine!

Apoi bătrîna începu să plîngă și continuă să-l copleșească cu rugăminți, ca să-l înduplece, pînă cînd el îi zise:

— Ei bine, la rugămintea ta mă îndur de ea! Dar trebuie să-i fac un semn, care să rămînă întipărit pe trupul ei toată viața!

Rostind aceste cuvinte, el făcu unul sau două semne negrilor, care numaidecît mă despuiară de veșminte și mă arătară astfel. Atunci el luă cu mîna lui o ramură mlădioasă de gutui, se năpusti asupra mea, și începu să-mi biciuiască trupul, și îndeosebi spatele, pieptul și șoldurile, și așa de tare și așa de turbat încît căzui în nesimțire, pierzînd orice speranță de a scăpa cu viață după asemenea lovituri. Atunci el încetă să mă lovească și se duse, lăsîndu-mă întinsă la pămînt și poruncind sclavilor să mă părăsească în starea aceasta pînă la

lăsarea nopţii, ca după aceea, sub ocrotirea întunericului, să mă ducă în casa mea de odinioară şi să mă arunce acolo, ca pe un lucru neînsufleţit. Şi sclavii făcură întocmai, şi mă aruncară în casa mea de odinioară, urmînd porunca stăpînului lor.

Cînd îmi venii în fire, rămăsei multă vreme fără să mă pot mişca, din pricina loviturilor ; apoi mă îngrijii cu leacuri de tot felul şi, puţin cîte puţin, sfîrşii prin a mă vindeca ; dar urmele loviturilor şi ale cicatricelor rămaseră pe mădularele mele şi pe carnea mea, ca şi cum aş fi fost brăzdată de curele şi de bice ! Şi aţi văzut cu toţii urmele acelea.

Cînd, după patru luni de îngrijire, sfîrşii prin a mă tămădui, vrui să merg ca să arunc o privire spre palatul în care îndurasem silnicia ; dar acesta era ruinat cu desăvîrşire, şi la fel toată strada pe care se găsea, de la un capăt la altul ; şi în locul tuturor acelor minuni, nu mai rămăseseră decît grămezi de gunoaie adunate din scursorile oraşului. Şi cu toate căutările mele, nu putui ajunge să aflu veşti despre soţul meu.

Atunci mă întorsei la sora mea cea mai tînără, Fahima, care rămăsese mereu fecioară neprihănită ; şi amîndouă merserăm să o vedem pe sora noastră după tată, Zobeida, aceea care ţi-a istorisit povestea cu cele două surori ale sale preschimbate în căţele. Şi ea îmi istorisi povestea ei, şi eu îi istorisii povestea mea, după salutările cele de cuviinţă. Şi atunci sora mea Zobeida îmi zise :

— O, sora mea, nimeni pe lumea aceasta nu este ferit de nenorocirile sorţii ! Dar, slavă lui Allah ! sîntem amîndouă în viaţă ! Să rămînem de acum înainte mereu împreună. Şi mai cu seamă fie ca niciodată să nu se mai pomenească între noi cuvîntul căsătorie ; să-i pierdem pînă şi amintirea !

Și rămase cu noi și sora noastră mai mică, Fahima. Ea este aceea care îndeplinește în casă slujba de aducătoare de bucate, care coboară în suk ca să tîrguiască în fiecare zi și să ne cumpere cele de trebuință ; iar eu sînt datoare numai să deschid ușa celor care bat și să primesc musafirii ; cît despre sora cea mare, Zobeida, ea deretică prin casă.
Și nu încetarăm să trăim astfel foarte fericite, fără de bărbați, pînă în ziua cînd sora noastră Fahima ni-l aduse pe hamal, împovărat cu o grămadă de lucruri, și pe care îl poftirăm să se odihnească o clipă la noi. Și tot atunci intrară cei trei saâluki care ne istorisiră poveștile lor ; și apoi voi trei, sub înfățișare de negustori. Și tu știi ceea ce s-a întîmplat, și cum am fost aduse dinaintea mîinilor tale, o, emir al credincioșilor !
Aceasta este povestea mea !

Atunci califul rămase nespus de uimit și...

Dar în clipa aceea a povestirii, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și, discretă, conteni istorisirea.

Dar cînd se lăsă a optsprezecea noapte

Șahrazada urmă cu aceste cuvinte :

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că auzind cele întîmplate tinerelor Zobeida și Amina, care se aflau acolo cu sora lor cea mică, Fahima, cu cele două cățele negre și cu cei trei saâluki, califul Harun Al-Rașid rămase nespus de uimit și porunci ca amîndouă povestirile, precum și acelea ale

celor trei saâluki, să fie scrise de scribii cancelariilor cu cea mai frumoasă scriere de aur, și apoi ca manuscrisele să fie păstrate în arhivele domniei.

Apoi îi zise fecioarei Zobeida :

— Și acum, o, mărită doamnă, spune-mi : n-ai mai primit vești de la efrita care le-a fermecat pe cele două surori ale tale prefăcîndu-le în cățele ?

Zobeida răspunse :

— Emire al credincioșilor, aș putea să știu ceva despre ea, căci mi-a dat o șuviță din părul ei și mi-a spus : „Cînd vei avea nevoie de mine, n-ai decît să aprinzi unul din aceste fire de păr și mă voi ivi numaidecît dinaintea ta, din orice loc depărtat s-ar nimeri să mă aflu, chiar și de dincolo de Muntele Caucaz !"

Atunci califul îi spuse :

— Ah, adu-mi acea șuviță !

Și Zobeida îi dădu șuvița ; și califul luă un fir de păr și îl aprinse. Și de-abia se făcu simțit mirosul de păr ars, că se cutremură tot palatul, și deodată se ivi gennia sub chipul unei fete îmbrăcate în straie bogate. Și cum era musulmană, ea nu uită să-i spună califului :

— Pace ție, o, locțiitor al lui Allah !

Și califul îi răspunse :

— Facă-se ca și asupra ta să coboare pacea, și îndurarea lui Alah, și binecuvîntările sale !

Atunci ea îi zise :

— Află, o, prinț al credincioșilor, că această fecioară care a făcut să mă arăt aici, la dorința ta, mi-a adus mult bine și-a sădit în mine semințe care au încolțit ! Și orice aș face pentru ea, nicicodată nu voi putea să răsplătesc îndeajuns binele ce mi l-a adus. Cît despre surorile ei, le-am preschimbat în cățele ; și dacă nu le-am dat moartea,

a fost numai ca să nu-i căşun surorii lor o prea mare mîhnire. Acum, dacă tu, o, prinţ al credincioşilor, doreşti izbăvirea lor, le voi izbăvi, în semn de cinstire faţă de tine şi faţă de sora lor! Şi, de altminteri, nu uit nici o clipă că sînt musulmană!

Atunci el îi spuse:

— Desigur, doresc să le izbăveşti! După aceea, vom cerceta cazul tinerei femei cu trupul învineţit de lovituri; şi dacă într-adevăr se va dovedi adevărul povestirii ei, îi voi lua apărarea şi-o voi răzbuna împotriva aceluia care a pedepsit-o într-un chip atît de nedrept!

Atunci efrita zise:

— Emire al credincioşilor, ţi-l voi arăta într-o clipă pe acela care s-a purtat aşa cu tînăra Amina, şi-a asuprit-o, şi i-a luat avuţiile. Căci află că el îţi este cel mai apropiat dintre oameni!

Apoi efrita luă o cană de apă şi descîntă deasupra ei; apoi le stropi pe cele două căţele şi le spuse:

— Întoarceţi-vă degrabă la chipul vostru omenesc de odinioară!

Şi în aceeaşi clipă, cele două căţele se prefăcură în două fecioare atît de frumoase că făceau cinste cui le-a zămislit!

Apoi gennia se întoarse înspre calif şi-i spuse:

— Făptaşul tuturor acelor nedreptăţi pe care le-a îndurat tînăra Amina este însuşi fiul tău El-Amin!

Şi ea îi istorisi întîmplarea, şi califul putu s-o confrunte şi prin gura unei a doua făpturi, nicidecum omenească, ci o gennia!

Atunci califul rămase uluit şi încheie:

— Mărire lui Allah pentru mîntuirea acestor două căţele prin mijlocirea mea!

Apoi porunci să vină fiul său El-Amin dinaintea feței sale, și-i ceru lămuriri ; și El-Amin răspunse povestindu-i adevărul. Atunci califul porunci să se adune cadiii și martorii în aceeași sală unde se aflau cei trei saăluki, fii de regi, și cele trei fete cu cele două surori ale lor care fuseseră vrăjite.

Și atunci, de față cu cadiii și martorii, îl cunună din nou pe fiul său El-Amin cu tînăra Amina ; o cunună pe tînăra Zobeida cu întîiul saâluk, fiu de rege ; le cunună pe celelalte două fecioare, care tocmai își redobîndiseră înfățișarea omenească, cu ceilalți doi saâluki, fii de regi, și el însuși porunci să se alcătuiască contractul său de căsătorie cu cea mai tînără dintre cele cinci surori, fecioara Fahima, aducătoare de bucate, dulce și drăgălașe ! Cît despre hamal, trimise după el, îl numi căpetenia curtenilor și-l însură cu cea mai frumoasă fecioară din haremul împărătesc.

Și porunci să se zidească pentru fiecare pereche cîte un palat, și le dădu la toți avuții uriașe, ca să poată viețui fericiți. Și el însuși, de cum se lăsă noaptea, se grăbi să meargă să se întindă în brațele tinerei Fahima, cu care petrecu întîia noapte binecuvîntată !

Dar, urmă Șahrazada grăind regelui Șahriar, să nu crezi nicidecum, o mărite rege, că această poveste ar fi mai uimitoare decît aceea care va urma, a femeii tăiate !

POVESTEA FEMEII TĂIATE, A CELOR TREI MERE ȘI A NEGRULUI RIHAN

Șahrazada zise:

Într-o bună noapte, califul Harun Al-Rașid îi spuse lui Giafar Al-Barmaki:

— Vreau să coborîm într-astă noapte în oraș, ca să aflăm despre faptele guvernatorilor și ale valiilor[1]. Și sînt pe deplin hotărît să-i îndepărtez din dregătorii pe toți aceia împotriva cărora mi s-ar aduce plîngeri!

Și Giafar răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și califul, Giafar și Massrur, purtătorul spadei, se deghizară, coborîră și porniră să cutreiere prin străzile Bagdadului, cînd deodată, trecînd pe o ulicioară, deteră cu ochii de un meșneag tare bătrîn, care ducea pe cap un năvod de prins pești și un coș împletit, și care se sprijinea într-o bîtă. Și moșneagul pășea agale murmurînd aceste versuri:

Mi-au spus: „Tu, om cu minte! cu știința ta, una,
Ești printre bieții semeni ca-n plină noapte luna!“

---

[1] *Vali* — guvernator.

Și le-am răspuns: „Cruțați-mi asemenea cuvinte!
Doar o știință-i una: Destinul nu te minte!"

Căci cu știință, scrieri, și cărți, și călimară
N-aș cumpăni o clipă Destinul ce-mpovară!

Cei care rămășagul de partea mea l-ar face,
Ar pierde, cînd sorocu-i, arvuna lor și pace!

Ce te-ntristează oare mai mult decît săracul
Cu starea lui, cu pîinea-i, cu traiul de tot vacul!

În vară-și seacă vlaga chiar sfărîmînd și piatră!
Și se-ncălzește, iarna, în cenușar, la vatră!

În mersu-i se oprește? Și cîinii-l pun pe fugă!
Toți își bat joc de dînsul și toți ocări i-ndrugă!

Își strigă jalea, bietul și-arată lipsa? Bine...
Nu-i pentru el, vai, milă, să-l vadă n-are cine!...

Aceasta-i este viața de care-n veci nu scapă:
Atunci îi e mai bine — cînd a ajuns în groapă!

Auzind aceste versuri tînguitoare, califul îi spuse lui Giafar:

— Versurile și toată înfățișarea acestui om sărman arată o mare sărăcie. Apoi se apropie de

moșneag și îi spuse : O, șeicule, care este meseria ta ?

El răspunse :

— O, stăpînul meu, sînt pescar ! Și tare sărac ! Și am familie ! Și de la amiază pînă acum am fost dus pe aiurea la muncă, și Allah încă nu m-a învrednicit cu pîinea din care să-mi hrănesc copiii ! De aceea sînt scîrbit de mine, și sătul de viață, și nu-mi mai doresc decît moartea !

Atunci califul îi zise :

— Oare nu te poți întoarce cu noi la fluviu și să arunci de pe țărm năvodul în Tigru, și aceasta în numele meu, ca să-mi văd norocul ? Și tot ce vei scoate din apă îți voi cumpăra eu și-ți voi plăti o sută de dinari.

Și bătrînul se bucură la aceste vorbe, și răspunse :

— Primesc îndemnul tău și mi-l așez pe creștet !

Și pescarul se întoarse cu ei la Tigru, își aruncă năvodul în apă și așteptă ; apoi trase de funia năvodului și năvodul ieși din apă. Și bătrînul pescar găsi în năvod o ladă ferecată, tare greu de ridicat. Și califul, la rîndul său, după ce o încercă, o găsi tare grea. Dar el se grăbi să-i dea cei o sută de dinari pescarului, care se duse împăcat.

Atunci Giafar și Massrur luară în spinare lada și o duseră la palat. Și califul porunci să se aprindă făcliile, și Giafar și Massrur se apropiară de ladă și o sparseră. Ei găsiră înlăuntru un coș mare, împletit din frunze de palmier, cusut cu lînă roșie ; tăiară firul de lînă și găsiră în coș un covor ; scoaseră covorul, și dedesubt aflară un văl mare și alb de femie ; ridicară vălul, și dedesubt găsiră, albă ca argintul curat, o tînără femeie tăiată în bucăți.

În fața acestei priveliști, califul lăsă să-i curgă șiroaie lacrimile pe obraji, apoi se întoarse plin de mînie spre Giafar și strigă :

— O, cîine de vizir ! iată că acum, sub domnia mea, se săvîrșesc omoruri, și cei uciși sînt aruncați în apă ! Și sîngele lor se va întoarce asupra mea în ziua judecății, și va atîrna greu pe conștiința mea ! Ci, pe Allah ! trebuie neapărat să-l pedepsesc pe ucigaș și să-l omor. Cît despre tine, o, Giafar, jur pe adevărul coborîrii mele de-a dreptul din califii Bani-Abbas, că dacă nu-l aduci în fața mea pe ucigașul acestei femei, pe care vreau s-o răzbun, voi da poruncă să te răstignească de poarta palatului meu, pe tine și pe cei patruzeci de Barmakizi, verii tăi!

Califul era plin de mînie. Giafar îi zise :

— Îngăduie-mi un răgaz de trei zile !

El îi răspunse :

— Ți-l îngădui !

Atunci Giafar ieși din palat și, plin de mîhnire, porni prin oraș spunînd în sinea lui : „Cum aș putea să-l recunosc vreodată pe acela care a ucis-o pe acea tînără femeie, și unde să-l aflu ca să-l aduc dinaintea califului ? De altă parte, dacă i-aș aduce un altul decît ucigașul, pentru ca acela să moară în locul adevăratului făptaș al nelegiuirii, fapta aceasta mi-ar apăsa greu pe conștiință. Și așa, nu știu ce să fac.“ Și tot frămîntîndu-se astfel, Giafar ajunse la el acasă, unde rămase cele trei zile de răgaz, pradă deznădejdii. Și într-a patra zi, califul trimise să-l cheme. Și cînd se înfățișa în fața mîinilor sale, califul îi întrebă :

— Unde-i ucigașul tinerei femei ?

Giafar răspunse :

— Oare pot ghici eu nevăzutul și ascunsul, ca să recunosc ucigașul în mijlocul unui oraș întreg ?

Atunci califul turbă de mînie și porunci răstignirea lui Giafar de poarta palatului, și porunci crainicilor să strige vestea prin tot orașul și prin împrejurimi, zicînd : „Oricine dorește să ia parte la priveliștea răstigniri lui Giafar Al-Barmaki, vizirul califului, și la răstignirea a patruzeci de Barmakizi, neamurile lui, de poarta palatului, n-are decît să iasă și să vină de față la această priveliște !“

Și toți locuitorii Bagdadului ieșiră de pe toate străzile ca să ia parte la răstignirea lui Giafar și a verilor săi, dar nimeni nu știa pricina ; și toată lumea era întristată, și se tînguia, căci Giafar și toți Barmakizii erau iubiți pentru binefacerile și dărnicia lor.

Cînd stîlpul schingiuirii fu ridicat, îi așezară pe osîndiții dedesubt și se aștepta încuviințarea califului pentru plinirea osîndei. Și iată că în timp ce toți locuitorii plîngeau, un tînăr frumos, în veșminte strălucitoare, despică zorit mulțimea, ajunse în fața mîinilor lui Giafar și-i spuse :

— Facă-se ca izbăvirea să-ți fie dată, o stăpîne și cel mai mare dintre cei mai nobili ! o, tu lăcaș de adăpostire a săracilor ! Căci eu sînt acela care am ucis-o pe femeia tăiată în bucăți și care am pus-o în lada pe care ați pescuit-o în Tigru ! Așadar ucide-mă, în schimb, și hotărăște să fiu pedepsit !

Cînd Giafar auzi cuvintele tînărului, se bucură tare pentru sine, dar se întristă mult de soarta ce-l aștepta pe tînăr. Începu așadar să-i ceară deslușiri mai amănunțite, cînd deodată un șeic venerabil îndepărtă mulțimea, înaintă în grabă către Giafar și tînăr, îi salută și le spuse :

— O, vizire, nu da nici o crezare cuvintelor acestui tînăr, căci nimeni altul nu este ucigașul

tinerei femei decît numai eu ! Și numai de mine singur ai dreptul s-o răzbuni !

Dar tînărul zise :

— O, vizire, acest șeic bătrîn bate cîmpii și nu știe ce grăiește ! Îți repet că eu am ucis-o. Așadar numai eu singur trebuie să fiu pedepsit în același chip !

Atunci șeicul spuse :

— O, copilul meu, tu ești încă tînăr și trebuie să iubești viața ! Dar eu sînt bătrîn și m-am săturat de lumea aceasta. Și voi sluji drept răscumpărare pentru tine, pentru vizir și pentru verii lui. Îți repet, deci, eu sînt ucigașul și numai asupra mea trebuie abătută răzbunarea !

Atunci Giafar, cu încuviințarea căpeteniei străjerilor, îi luă cu sine pe tînăr și pe moșneag și urcă împreună cu ei la calif. Și el zise :

— Emire al credincioșilor, iată dinaintea ta pe ucigașul tinerei femei !

Și califul întrebă :

— Unde-i ?

Giafar zise :

— Acest tînăr mărturisește și susține morțiș că el, și numai el, este ucigașul ; dar acest moșneag desminte acest lucru și susține, la rîndul său, că el, și numai el, este ucigașul.

Atunci califul îi privi pe șeic și pe tînăr și-i întrebă :

— Care dintre voi doi a ucis-o pe tînăra femeie ?

Tînărul răspunse : „Eu !“, dar șeicul zise : „Nu, eu am ucis-o !“ Atunci califul, fără să întrebe mai multe, îi spuse lui Giafar :

— I-ai pe amîndoi și răstignește-i !

Dar Giafar răspunse :

— Dacă nu-i decît un singur ucigaş, osîndirea celui de-al doilea ar fi o mare nedreptate!

Atunci tînărul strigă:

— Jur pe cel care a ridicat cerurile la înălţimea unde sînt şi a întins pămîntul pînă unde se află, că eu singur am ucis-o pe tînăra femeie! Şi iată dovezile!

Atunci tînărul descrise descoperirea făcută şi cunoscută de calif, de Giafar şi de Massrur. Şi califul rămase încredinţat de vinovăţia tînărului, dar fu cuprins de cea mai neţărmurită mirare, şi-i spuse:

— Dar de ce ai săvîrşit acest omor? De ce această mărturisire din partea ta, fără să fii forţat la aceasta cu lovituri de vergi? Şi cum se face că tu ceri astfel să fii pedepsit în schimb?

Atunci tînărul povesti:

Află, o, emire al credincioşilor, că acea fecioară îmbucătăţită este soţia mea, fiica acestui şeic bătrîn, care era socrul meu. M-am însurat cu ea cînd era o copilă neprihănită. Şi Allah m-a învrednicit de la ea cu trei copii de parte bărbătească. Şi ea continua mereu să mă iubească şi să mă slujească; şi eu nu găseam la ea nimic vrednic de dojană.

Dar la începutul lunii acesteia soarta hotărî ca ea să cadă greu bolnavă; şi numaidecît adusei medicii cei mai pricepuţi, care nu zăboviră să o vindece în curînd, cu îngăduinţa lui Allah! Şi eu, cum nu mă culcasem cu ea de la începutul boalei sale, şi cum dorinţa mi s-a iscat în clipa aceea, vrui să o sfătuiesc să facă mai întîi o baie. Dar ea îmi spuse:

— Înainte de a intra în hammam am o poftă ce vreau să mi-o împlinesc.

Eu o întrebai :

— Şi care poate fi această poftă ?

Ea îmi spuse :

— Am poftă de un măr, ca să-i simt mireasma şi să muşc din el o îmbucătură.

Şi cu numaidecît mă dusei în oraş ca să cumpăr mărul, chiar de-ar fi fost la preţul de un dinar de aur ! Şi căutai pe la toţi negustorii de fructe ; dar n-aveau de loc mere ! Şi mă întorsei tare necăjit acasă, nu mă încumetai să dau ochi cu soţia mea, şi îmi petrecui toată noaptea gîndindu-mă la calea de a găsi un măr. A doua zi, în zori, ieşii din casă şi mă îndreptai spre livezi şi mă apucai să le cutreier una cîte una, copac de copac, fără să aflu nimic. Dar în calea mea întîlnii un paznic de livadă, un om în vîrstă, şi-l întrebai unde aşi putea să aflu nişte mere. El îmi spuse :

— Copilul meu, aceasta-i un lucru tare anevoie de găsit, nu din altă pricină decît fiindcă nu se află nicăieri, doar de nu s-ar găsi la Bassra, în livada căpeteniei credincioşilor. Dar şi acolo e greu de ajuns la ele, căci paznicul păstrează cu grijă merele pentru folosinţa califului !

Atunci mă întorsei la soţia mea şi-i povestii cum stau lucrurile ; dar dragostea ce o aveam pentru ea mă făcu să mă pregătesc numaidecît de călătorie. Şi plecai, şi avui nevoie de cincisprezece zile bune, călătorind zi şi noapte, ca să ajung la Bassra şi să mă întorc ; dar soarta mă părtini şi mă întorsei la soţia mea, aducînd trei mere cumpărate de la paznicul livezii din Bassra pe preţul de trei dinari.

Intrai, aşadar, tare vesel în casă şi-i întinsei soţiei mele cele trei mere ; dar, la vederea lor, nu vădi cîtuşi de puţin vreun semn de mulţumire,

și le aruncă nepăsătoare lîngă ea. Totuși, văzui că în timpul lipsei mele de acasă fierbințelile o întorseseră, și cu putere încă, și o țineau întruna ; și soția mea mai zăcu încă zece zile, în timpul cărora nu o părăsii măcar o clipă. Dar, mulțumită lui Allah, la capătul acestui răstimp, ea își redobîndi sănătatea ; și putui atunci să ies și să merg la prăvălia mea ; și mă apucai din nou să vînd și să cumpăr.

Ci pe cînd ședeam așa în prăvălie, către ceasul amiezii, văzui trecînd pe dinaintea mea un negru care ținea în mînă un măr cu care se juca. Il întrebai :

— Ei ! prietene, de unde ai putut lua mărul acesta ? Spune-mi, ca să mă duc și eu să cumpăr cîteva !

La vorbele mele, negrul începu să rîdă și zise :

— L-am luat de la iubita mea ! Tocmai mă duceam s-o văd, căci trecuse cîtăva vreme de cînd n-o mai văzusem, și o găsii posomorîtă, și lîngă ea se aflau trei mere ; și, cînd o întrebai, îmi zise : „Închipuește-ți, scumpul meu, că acest biet tătuc încornorat de bărbat pe care-l am, a plecat anume pentru asta la Bassra ca să mi le cumpere, și le-a cumpărat pe trei dinari de aur !" Apoi ea îmi dădu acest măr pe care-l am în mînă !

La cuvintele negrului, o, emire al credincioșilor, ochii mei văzură lumea toată în tăciune negru ; închisei numaidecît prăvălia și mă întorsei acasă, după ce pe drum îmi pierdusem cu totul mințile, sub imboldul nestăvilit al mîniei. Și privii pe pat, și într-adevăr nu găsii nici urmă de al treilea măr. Și atunci o întrebai pe soția mea :

— Dar unde-i al treilea măr ?

Ea îmi răspunse :

— Nu bănuiesc unde poate fi, și nici nu am vreo știre despre el.

Astfel mă dumirii de adevărul vorbelor negrului. Atunci mă năpustii asupra ei și o ciopîrții cu lovituri de cuțit : îi tăiai astfel capul și mădularele, aruncai totul, cu mare grabă, în coșul împletit, îl acoperii cu vălul și cu covorul și-l așezai în lada pe care am țintuit-o în cuie. Încărcai lada pe spinarea catîrului și mă dusei numaidecît s-o arunc în Tigru, și toate acestea chiar cu mîinile mele !

Și așa, deci, o, căpetenie a credincioșilor, te rog fierbinte să-mi grăbești moartea drept pedeapsă pentru fărădelegea mea, pe care o voi ispăși într-acest chip, căci tare mi-e teamă să nu dau seama în ziua învierii !

Așadar o aruncai în Tigru, fără să fiu văzut de nimeni, și mă întorsei acasă. Și îl aflai pe băiatul meu cel mare plîngînd : și deși eram sigur că el nu știe de moartea mamei sale,totuși îl întrebai :

— De ce plîngi ?

El îmi răspunse :

— Fiindcă am luat unul din merele pe care le avea mama, și fiindcă, apoi, coborînd în stradă să mă joc cu frații mei, am văzut un negru uriaș care trecu pe lîngă mine și îmi smulse mărul din mîini spunîndu-mi : „De unde-i mărul acesta ?" Eu îi răspunsei : „Îl am de la tatăl meu, care s-a dus și l-a adus mamei mele, cu încă două asemănătoare, de la Bassra plătindu-le cu trei dinari". Cu toate rugăminţile mele, negrul nu-mi dădu mărul înapoi, mă lovi și se duse cu el ! Și acum mă tem să nu mă bată mama din pricina mărului !

La aceste cuvinte ale copilului, pricepui că negrul ticluise o poveste mincinoasă pe socoteala

fiicei unchiului meu, și că astfel am ucis-o pe nedrept !

Atunci începui să vărs lacrimi amare ; apoi îl văzui venind pe tatăl soției mele, acest șeic venerabil, care se afla aici cu mine. Și-i povesti trista întîmplare. Șezu lîngă mine și începu și el să plîngă. Și nu contenirăm amîndoi cu plînsul pînă la miezul nopții. Și făcurăm să țină slujbele de înmormîntare vreme de cinci zile. Și, de altminteri, continuarăm pînă astăzi să jeluim această moarte.

Așadar te rog fierbinte, o, emire al credincioșilor, pe amintirea sfîntă a străbunilor tăi, să-mi grăbești cazna și să aduci asupra mea pedeapsa cumplită, spre a răzbuna acest omor !

La auzul acestei povestiri, califul se miră foarte mult și strigă :

— Pe Allah ! nu vreau să ucid pe nimeni altul decît pe acel viclean de negru !

Dar în clipa aceea a povestirii, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și tăcu discret.

Dar cînd se lăsă a nouăsprezecea noapte

Ea zise :

Mi s-a povestit, o mărite rege, că atunci califul jură că nu-l va ucide decît pe negru, fiindcă tînărul era totuși vrednic de iertare. Apoi califul se întoarse către Giafar și-i porunci :

— Adu-l în fața mea pe acel negru de smoală și catran, care a fost pricina acestei întîmplări! Și de nu mi-l vei putea găsi, voi porunci să te ucidă pe tine în locul lui!

Și Giafar ieși plîngînd și zicîndu-și: „De unde voi putea oare să-l aduc în fața lui? Așa cum numai din întîmplare un ulcior care cade nu se sparge, la fel și eu, numai din întîmplare am scăpat întîia oară de la moarte. Dar acum?... Totuși, cel care a voit întîia oară să mă scape, de va vrea, mă va scăpa și a doua oară! Cît despre mine, pe Allah! mă voi închide la mine acasă, fără să mă clintesc de fel, în cele trei zile de păsuire. Căci la ce bun să fac cercetări zadarnice? Mă încredințez voinței celui preadrept și preaînalt!"

Și într-adevăr Giafar nu se clinti din casa lui în cele trei zile de păsuire. A patra zi trimise să-l caute pe cadiu și își făcu testamentul în fața lui; și își luă, plîngînd, rămas bun de la copii. Apoi veni trimisul califului, care îl vesti că emirul credincioșilor era nestrămutat în hotărîrea de a-l ucide dacă negrul nu va fi găsit. Și Giafar plînse și mai tare, și copiii plînseră împreună cu el. Apoi o cuprinse pe cea mai mică dintre fiicele lui ca s-o mai îmbrățișeze o dată, fiindcă o iubea mai mult decît pe toți ceilalți copii ai săi; și o strînse la pieptul său, și vărsă lacrimi îmbelșugate, gîndindu-se că era silit s-o părăsească. Dar, deodată, cum o strîngea la piept, simți ceva rotund în buzunarul fetiței și o întrebă:

— Ce ai în buzunar?

Ea răspunse:

— O, tată, un măr! Mi la dat Rihan [1], negrul nostru. Şi îl am de patru zile. Dar nu l-am putut lua decît după ce i-am dat doi dinari lui Rihan.

La auzul acestor cuvinte, despre negru şi măr, Giafar simţi o neţărmurită bucurie, şi strigă :

— O, mîntuitorule!

Apoi porunci să i-l aducă pe negrul Rihan. Şi Rihan veni, şi Giafar îl întrebă :

— De unde ai acest măr ?

El răspunse :

— O, stăpînul meu, acum cinci zile, mergînd prin oraş, intrai pe o uliţă şi văzui nişte copii jucîndu-se şi, printre ei, se afla unul care ţinea în mînă acest măr ; i-l luai şi îl lovii ; atunci el plînse şi îmi zise : „Mărul este al mamei mele. Şi mama e bolnavă. Ea a avut poftă de un măr şi tata a plecat să i-l aducă de la Bassra, cu încă două mere, pe preţul de trei dinari de aur. Şi eu am luat unul ca să mă joc cu el." Apoi începu să plîngă. Dar eu, fără să ţin seama de plînsetul lui, venii acasă cu mărul acesta şi il dădui pe doi dinari micii mele stăpîne, fetiţa ta!

Auzind această povestire, Giafar fu cuprins de neţărmurită mirare, văzînd cum se ivesc toate aceste încurcături şi moartea tinerei femei din greşeala negrului său Rihan. Şi porunci să fie aruncat numaidecît în temniţă. Apoi se înveseli că scăpase astfel el însuşi de la o moarte sigură şi recită aceste versuri :

Un singur rob ai şi îi eşti dator
Nenorociri ce-ţi vin şi vin grămadă...
Te descotoroseşte de odor!

---

[1] Rihan înseamnă mirt şi, de asemenea, orice plantă cu miros aromat.

Robi mişună, în jurul tău roiesc,
Dar sufletu-ţi e unică plămadă :
Nu-i poţi găsi nicicînd seamăn lumesc !

Dar apoi se răzgîndi, îl luă pe negru şi-l duse dinaintea califului, căruia îi istorisi povestea. Şi califul Harun Al-Raşid rămase atît de uimit încît porunci ca această poveste să fie trecută în cronici, spre a sluji de învăţătură oamenilor.

Dar Giafar îi spuse :

— Nu te minuna prea tare de această poveste, o, căpetenie a credincioşilor, căci ea este departe de a se putea asemui cu aceea a vizirului Nureddin şi a fratelui său Şamseddin.

Şi califul strigă :

— Şi cum este acea poveste despre care spui că-i mai uluitoare decît cea pe care tocmai am auzit-o ?

Giafar zise :

— O, prinţe al credincioşilor, nu ţi-o voi povesti decît dacă îmi făgăduieşti că-i vei ierta negrului Rihan fapta necugetată !

Şi califul răspunse :

— Fie ! Te învrednicesc cu iertarea sîngelui său. Şi îl iau de prieten şi de tovarăş pe acest tînăr ; şi, spre a-i alina durerea de pe urma pierderii soţiei ciopîrţite, fiica unchiului său, îi dau de soţie legiuită pe cea mai frumoasă dintre fecioarele mele tăinuite, cu zestrea ei şi cu leafă de vizir. Şi-acum, o Giafar, îndulceşte-ne auzul cu vorbele tale !

POVESTEA VIZIRULUI NUREDDIN, A FRATELUI SĂU VIZIRUL ȘAMSEDDIN ȘI A FRUMOSULUI HASSAN BADREDDIN

Atunci Giafar Al-Barmaki zise :

Află, o, căpetenie a credincioșilor, că trăia în țara Mesr [1], un sultan drept și binefăcător. Acel sultan avea un vizir înțelept și mare cărturar, priceput în științe și în arte, și acel vizir era un moșneag tare înaintat în vîrstă ; dar el avea doi copii asemănători, ca doua luni de pe cer : cel mare se numea Șamseddin și cel mic se numea Nureddin [2] ; dar Nureddin, cel mic, era neîndoielnic mai frumos și mai bine făcut decît Șamseddin, care, de altminteri, era desăvîrșit ; dar Nureddin nu-și avea pereche în lumea întreagă. El era atît de minunat, încît frumusețea lui era cunoscută în toate ținuturile, și mulți călători veneau în Egipt, din țările cele mai îndepărtate, numai pentru plăcerea de a contempla desăvîrșirea lui și trăsăturile chipului său.

[1] *Mesr (Misr, Masr)* — numele dat de arabi deopotrivă Egiptului, precum și orașului Cairo (Al-Kahirat).

[2] *Șamseddin :* Soarele religiei ; *Nureddin :* Lumina religiei.

Soarta rîndui că vizirul, tatăl lor, muri. Şi sultanul rămase adînc îndurerat de moartea lui. Şi porunci să vină la el cei doi fii, îi chemă aproape de el, îi înveşmîntă cu mantii de mare cinstire şi le spuse :

— Din clipa aceasta, veţi îndeplini pe lîngă mine dregătoria tatălui vostru.

Atunci ei se bucurară şi sărutară pămîntul din faţa mîinilor sultanului. Şi rînduiră să ţină o lună întreagă slujbele de înmormîntare după tatăl lor ; apoi intrară în noua dregătorie, şi fiecare dintre ei îndeplinea pe rînd, cîte o săptămînă, slujba de vizir. Şi cînd sultanul pleca în călătorie, el nu lua cu sine decît pe unul dintre cei doi fraţi.

Ci într-o bună noapte se întîmplă că sultanul trebuind să plece a doua zi dimineaţa, şi venind rîndul viziratului pentru acea săptămînă lui Şamseddin, cei doi fraţi povesteau despre unele şi despre altele ca să treacă seara. Cum stăteau aşa de vorbă, fratele cel mare îi spuse celui mic :

— O, frate al meu, trebuie să-ţi spun că dorinţa mea este să ne gîndim cum să ne căsătorim ; şi această căsătorie să o facem amîndoi în aceeaşi noapte.

Şi Nureddin răspunse :

— Facă-se voia ta, o, frate al meu, căci eu sînt întru toate de o părere cu tine.

O dată ce se învoiră asupra acestui prim lucru, Şamseddin îi zise lui Nureddin :

— Cînd, cu bunăvoinţa lui Allah, ne vom fi unit cu două fecioare, şi ne vom fi culcat cu ele în aceeaşi noapte, şi cînd ele vor fi născut în aceeaşi zi şi — dacă Allah se va îndura ! — vor fi dat naştere : o soţie unei fetiţe, şi cealaltă unui

băiețel, ei bine, atunci va trebui să-i căsătorim pe copii, unul cu altul, ca pe fii de unchi !

Atunci Nureddin răspunse :

— O, frate al meu, și atunci ce te gîndești să ceri de la fiul meu, drept zestre, ca să i-o dai pe fiica ta ?

Și Șamseddin spuse :

— Voi lua de la fiul tău, drept preț al fiicei mele, trei mii de dinari de aur, trei livezi irigate și trei sate din cele mai bune ținuturi din Egipt. Și într-adevăr aceasta va fi prea puțin lucru, ca răscumpărare pentru fiica mea. Și dacă tînărul, fiul tău, nu va voi să primească acest contract, atunci nimic nu se va face între noi.

La aceste cuvinte, Nureddin răspunse :

— Tu nu te gîndești la ceea ce zici ! Oare ce vrei cu zestrea pe care ai de gînd să i-o ceri fiului meu ? Uiți că noi sîntem frați, și că sîntem chiar doi viziri într-unul singur ? În loc de această cerere, tu ar trebui să i-o dai fiului meu pe fiica ta în dar, fără să te gîndești să-i ceri fiului meu vreo zestre oarecare. De altminteri, nu știi oare că bărbatul este oricînd mai de preț decît femeia ? Ci fiul meu este un bărbat, și tu îmi ceri o zestre pe care tocmai fiica ta ar trebui s-o aducă ! Tu faci ca acel negustor de unt care, nevoind să îngăduie prețul mărfii, începe, ca să-l îndepărteze pe mușteriu, să scumpească untul împătrit !

Atunci Șamseddin îi spuse :

— Văd bine că-ți închipui într-adevăr că fiul tău este mai nobil decît fiica mea. Ci aceasta îmi dovedește că ești lipsit cu desăvîrșire de judecată și de înțelepciune, și mai cu seamă de recunoștință. Căci, de vreme ce vorbești de vizirat, uiți că nu-

mai mie singur îmi datorezi dregătoria ta înaltă şi că, dacă te-am luat tovarăş cu mine, aceasta am făcut-o numai din milă pentru tine şi ca să poţi să mă ajuţi în lucrările mele. Dar, pe Allah, poţi spune ce vrei ! Însă eu, de vreme ce vorbeşti aşa, nu mai vreau să-mi mărit fata cu fiul tău, chiar de ar fi cîntărit în aur !

La aceste cuvinte, Nureddin rămase foarte mîhnit și spuse :

— Nici eu nu mai vreau să-l însor pe fiul meu cu fiica ta !

Și Șamseddin răspunse :

— Da ! Iată o încheiere tare potrivită ! Și acum, fiindcă mîine trebuie să plec cu sultanul, nu mai am răgazul să te fac să simţi toată necuviinţa vorbelor tale. Dar după aceea, vei vedea ! La întoarcerea mea, de va îngădui Allah, se va întîmpla ceea ce o să se întîmple !

Atunci Nureddin se îndepărtă, peste măsură de mîhnit de toată sfada asta, și se duse să se culce singur, copleșit de gînduri mohorîte.

A doua zi dimineaţa, sultanul, însoţit de vizirul Șamseddin, ieși ca să pornească în călătorie și se îndreptă spre Nil, pe care îl trecu cu luntrea ca să ajungă la Ghesirah ; și de acolo călători către Piramide.

Cît despre Nureddin, după ce își petrecu noaptea cufundat în gînduri negre, din pricina purtării fratelui său, se sculă de dimineaţă, își făcu scalda rituală și zise întîia rugăciune de dimineaţă, apoi se îndreptă spre dulapul său, de unde luă o desagă pe care o umplu cu aur, gîndindu-se mereu la vorbele disprețuitoare ale fratelui său faţă de el și la

umilirea îndurată ; şi atunci îşi aminti de aceste strofe ale poetului :

Pleacă, prietene ! Totul lasă în urmă şi du-te !
Ţi-i dobîndi noi prieteni, însă pe vechii uitîndu-i.
Pleacă ! departe de case numai un cort să mi-ţi jîndui
Spre-a-l locui : e sălaşul multor plăceri netrecute !

În locuinţe stabile, civilizate, rîvnire
Nu-i, şi nici prietenie ! Crede-mă, dragă ! Din ţară
Fugi ! Mi te smulge din glia naşterii tale afară,
Şi rădăcina-ţi să aibă nouă aiurea sădire !

Tu mă ascultă : o apă îndată ce stă-n nemişcare
Prinde-a dospi, bunăoară ; şi află a ei lecuire
De putrejune, doar dacă, dintru o grea adormire
Smulsă, ar curge : ci àltfel nu-i de sperat vindecare !

Dar m-am uitat de asemeni des şi la luna cea plină,
Vrînd pe de rost a cunoaşte ochii ei mulţi. Cu nesaţiu
Am cercetat-o-n rotirea-i : ştii că pe crugu-i în spaţiu
Fiece fază priveşte numai cu-alţi ochi de lumină !

Leul ! Puteam cumva, oare, să ţi-l vînez chiar din fugă,
Dac-aş fi stat pe aicea numa-n păduri şoptitoare ?
Însăşi săgeata, socoate, poate fi ucigătoare
Fără să plece din arcul bine-ncordat, să distrugă ?

Aur ! Argint ! Praf, și-atîta ! Nici cu un pic nu ajută
Cîtu-s colo,-n zăcăminte ! Orice lăută ce-ncîntă
Este din lemn o bucată, care, de meșter înfrîntă,
Bine tăiată, primește forma măiastră cerută !

Pleacă din țară odată ! Spune : „Acuma destul mi-i !“
Dacă dorești ca avîntu-ți mîndru să ducă spre-o zare...
Încătușat de pămîntul care din neamuri te are,
Nu-i cu putință-a atinge vraja bețiilor culmii !

Cînd sfîrși de rostit aceste versuri, porunci unuia dintre tinerii săi sclavi să-i înșăueze un catîr de culoarea sturzului, mare și iute la picior. Și sclavul îi pregăti cel mai frumos dintre catîri, îl înșăuă cu o șa împodobită cu brocart și cu aur, cu scări indiene, cu cioltar din velur de Ispahan ; și o găti atît de bine încît mula păru asemenea unei tinere mirese înveșmîntate în straie nouă și nespus de strălucitoare. Apoi Nureddin mai porunci să i se pună peste toate acestea un covor mare de mătase și un covoraș de rugăciune ; și, între covorul mare și covorul mic, puse sacul cu aur și bijuterii.

Odată acestea făcute, îi zise băiatului și tuturor celorlalți sclavi :

— Eu acum plec să dau o raită afară din oraș, către Kaliubia, unde socotesc că voi poposi trei nopți, căci simt că am o strîngere în piept și vreau să mă duc pe acolo ca să mi-l lărgesc, respirînd aerul din plin. Dar nu îngădui nimănui să mă urmeze !

Apoi, luîndu-și ceva merinde pentru drum, urcă pe catîrul de culoarea sturzului și se îndepărtă cu iuțeală. Odată ieșit din Cairo, merse atît de cu spor încît la amiază ajunse la Belbeis, unde se opri ; coborî de pe catîr, ca să se odihnească și să-l lase să se odihnească, mîncă puțin, cumpără de la Belbeis cele de cîte putea avea nevoie, fie pentru el, fie pentru catîr și se porni din nou la drum. Două zile mai tîrziu, în dricul amiezii, mulțumită hărniciei catîrului său, ajunse în orașul sfînt, Ierusalim. Acolo descălecă de pe catîr, se odihni, lăsă catîrul să se odihnească, își scoase ceva din sacul cu merinde și mîncă ; o dată acestea săvîrșite, își puse sacul sub cap, pe pămînt, după ce întinse covorul mare de mătase, și adormi, gîndindu-se mereu cu mînie la purtarea fratelui său față de el.

A doua zi, în zori, urcă din nou în șa, și nu conteni de astă dată cu drumul în pas voinicesc pînă ce ajunse în orașul Alep. Acolo trase în gazdă la unul din hanurile din oraș, și petrecu trei zile în deplină tihnă, odihnindu-se și lăsîndu-și catîrul să se odihnească ; apoi, după ce trase pînă în adîncurile pieptului aerul plăcut din Alep, se gîndi să plece. În acest scop, încălecă din nou pe catîr, după ce își cumpără din acele dulciuri minunate, pe care le știu găti atît de bine la Alep, și sînt umplute cu fistic și migdale și au deasupra o crustă de zahăr, și tot felul de bunătăți pe care le prețuia mult încă din copilărie.

Și lăsă catîrul să meargă în voia lui, căci, odată ieșit din Alep, nu mai știu pe unde se află. Și merse zi și noapte, atît de bine, încît, într-o seară, în amurg, ajunse în orașul Bassra ; dar nici măcar nu știa că acest oraș ar fi Bassra. Căci nu află numele orașului decît odată ajuns la han, unde îl lă-

muriră alții. Coborî atunci de pe catîr, îl despovără de covoare, de merinde și desagă, și-l însărcină pe portarul hanului să i-l plimbe nițel ca să nu răcească dacă s-ar odihni de îndată. Cît despre Nureddin își întinse covorul și se așeză să se odihnească.

Portarul hanului luă deci catîrul de căpăstru și porni să-l plimbe. Ci se nimeri că tocmai în clipa aceea vizirul din Bassra ședea la fereastra palatului său și privea pe stradă. Zări deci frumosul catîr de culoarea sturzului, îi văzu șaua și hamurile strălucitoare, de mare preț, și se gîndi că trebuie neapărat să fie al vreunui vizir străin, sau chiar al vreunui rege. Așadar începu să-l privească mai cu luare-aminte și fu cuprins de mare uimire ; apoi dădu poruncă unuia dintre tinerii săi sclavi să i-l aducă numaidecît pe portarul care plimba catîrul. Și sclavul dete fuga să-l caute pe portar și îl aduse dinaintea vizirului. Portarul păși înainte și sărută pămîntul din fața mîinilor vizirului, care era un om foarte bătrîn și tare vrednic de cinstire. Și vizirul îl întrebă pe portar :

— Cine-i stăpînul acestui catîr, și care-i rangul lui ?

Portarul răspunse :

— O, mărite domn, stăpînul acestui catîr este un tînăr cu adevărat nespus de frumos și foarte atrăgător, îmbrăcat strălucitor, ca un fiu de ceva mare negustor ; toată înfățișarea lui stîrnește admirație.

La aceste vorbe ale portarului, vizirul se ridică, încălecă pe cal, și merse în grabă mare la han, și intră în curte. La vederea vizirului, Nureddin se sculă în picioare, alergă în întîmpinarea lui și îl ajută să coboare de pe cal. Vizirul făcu salutul de

cuviință, și Nureddin i-l întoarse, și-l primi cu multă căldură ; și vizirul șezu lîngă el și-i spuse :

— Fiul meu, de unde vii și pentru ce te afli la Bassra ?

Și Nureddin îi răspunse :

— Mărite domn, vin de la Cairo, care este orașul meu și unde m-am născut. Tatăl meu a fost vizirul sultanului Egiptului, dar a murit ca să meargă întru îndurarea lui Allah !

Apoi Nureddin îi istorisi vizirului toată povestea, de la început pînă la sfîrșit. Și adăugă :

— Dar am luat hotărîrea nestrămutată să nu mă mai întorc niciodată în Egipt, pînă cînd nu voi fi călătorit mai întîi pretutindeni și nu voi fi cutreierat toate orașele și toate ținuturile !

La cuvintele lui Nureddin, vizirul spuse :

— Copilul meu, nu da urmare acestor gînduri nefericite de a călători mereu, căci ele te vor duce la pierzanie. Călătoria, știi tu, în țări străine este prăpădul și sfîrșitul sfîrșiturilor. Ascultă-mi sfatul, copilul meu, căci tare mă tem pentru tine de întîmplările nenorocite ale vieții și ale timpului !

Apoi vizirul porunci sclavilor să scoată șaua de pe catîr și să desfacă mătăsurile și covoarele ; și-l luă pe Nureddin la el acasă, și-i dădu o încăpere, și-l lăsă să se odihnească, după ce-i puse la îndemînă toate cele de care ar fi avut nevoie.

Nureddin rămase astfel cîtăva vreme la vizir ; și vizirul îl vedea în toate zilele, și îl copleșea cu bunăvoința lui și cu favoruri. Și sfîrși prin a-l iubi nespus pe Nureddin, și în așa măsură încît într-o zi îi spuse :

— Copilul meu, iată-mă ajuns la adînci bătrînețe și n-am avut nici un copil de parte bărbă-

tească. Dar Aallah m-a învrednicit cu o fată, care într-adevăr este deopotrivă cu tine în frumuseţe şi în desăvîrşire ; şi pînă acum i-am respins pe toţi acei care mi-au cerut-o în căsătorie. Dar acum pe tine te iubesc din inimă, atît de mult, încît vin să te întreb dacă te învoieşti s-o primeşti pe fiica mea ca pe o sclavă în slujba ta ! Doresc cu tărie să fii soţul fiicei mele. Dacă primeşti, voi urca numaidecît la sultan şi-i voi spune că eşti nepotul meu de curînd sosit din Egipt, şi că vii la Bassra anume ca să-mi ceri fiica în căsătorie. Şi sultanul, la rugămintea mea, te va primi în locul meu, ca vizir. Căci acum sînt tare bătrîn şi am nevoie de odihnă. Şi va fi o mare plăcere pentru mine cînd mă voi întoarce la casa mea, spre a nu o mai părăsi niciodată.

La propunerea vizirului, Nureddin tăcu şi îşi plecă ochii ; apoi zise :

— Ascult şi mă supun !

Atunci vizirul, în culmea bucuriei, porunci numaidecît sclavilor să pregătească ospăţul, să împodobească şi să lumineze sala de primire, cea mai mare, aceea menită anume celor mai mari dintre emiri.

Apoi îşi adună prietenii, şi-i pofti pe toţi maimarii împărăţiei şi pe toţi negustorii de seamă din Bassra ; şi toţi veniră să se înfăţişeze înaintea mîinilor sale. Atunci vizirul, spre a-i lămuri asupra alegerii pe care a făcut-o, a lui Nureddin, dîndu-i precădere faţă de ceilalţi, le spuse :

— Aveam un frate care era vizir la curtea Egiptului, şi Allah l-a învrednicit cu doi fii, aşa cum, voi o ştiţi, m-a învrednicit pe mine cu o fată. Ci înainte de a muri, fratele meu a stăruit mult

pe lîngă mine să-mi mărit fata cu unul dintre fiii săi, și eu i-am făgăduit. Și tocmai iată-l în fața voastră pe acest tînăr, care este unul dintre cei doi fii ai fratelui meu, vizirul. Și a venit aici în acest scop. Și eu doresc mult să-i scriu contractul cu fiica mea, ca să rămînă împreună cu ea la mine.

Atunci răspunseră cu toții :

— Da, desigur ! Ceea ce faci vom ține pe creștetul capetelor noastre !

Și atunci toți cei poftiți luară parte la nuntă, băură tot felul de vinuri și mîncară nespus de multe prăjituri și dulcețuri ; apoi, după ce stropiră sălile cu apă de roze, după datină, își luară rămas bun de la vizir și de la Nureddin.

Atunci vizirul porunci tinerilor săi sclavi să-l petreacă pe Nureddin la hammam și să-i pregătească o baie minunată. Și vizirul îi dădu una din cele mai frumoase mantii dintre ale sale ; apoi îi trimise ștergări, ligheane de aramă pentru baie, cățuie de ars parfumuri și mirodenii și toate celelalte de trebuință. Și Nureddin făcu baie, și ieși din hammam, după ce îmbrăcă cea mai frumoasă mantie nouă, și se făcu tot așa de frumos ca luna plină în cea mai senină dintre nopți. Apoi Nureddin încălecă pe catîrul său de culoarea sturzului, și merse la palatul vizirului, trecînd pe străzile orașului, unde tot norodul îl admiră și scoase strigăte de uimire la vederea frumuseții lui și a creației lui Aallah. El coborî de pe catîr, intră în casa vizirului și îi sărută mîna. Atunci vizirul...

Dar în clipa aceea a povestirii, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața, și discretă, cum era de felul ei, nu voi nici într-un chip să vorbească mai departe în noaptea aceea.

Dar cînd se lăsă a douăzecea noapte

Şahrazada urmă:

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că vizirul se ridică atunci în picioare, îl primi cu bucurie mare pe frumosul Nureddin şi îi spuse:

— Du-te, fiul meu, dă fuga şi intră la soţia ta, şi fii fericit! Şi mîine voi urca împreună cu tine la sultan. Şi acum nu-mi mai rămîne decît să cer pentru tine de la Allah toate favorurile şi toate darurile sale.

Atunci Nureddin mai sărută o dată mîna vizirului, socrul său, şi intră în iatacul fecioarei. Şi se întîmplă ceea ce se întîmplă!

Iată în ce-l priveşte pe Nureddin!

Cît despre fratele său Şamseddin, la Cairo... iată. Cînd sfîrşi călătoria în care îl însoţi pe sultanul Egiptului, mergînd către Piramide şi de acolo aiurea, se întoarse acasă. Şi rămase tare neliniştit că nu-l află pe fratele său Nureddin. Ceru veşti despre el de la slujitori, care îi răspunseră:

— Cînd ai plecat cu sultanul, în chiar aceeaşi zi, stăpînul nostru Nureddin urcă pe catîrul său înhămat ca pentru zilele de paradă, şi ne zise: „Eu plec spre Kaliubia şi voi rămîne acolo o zi sau două, căci simt că mi s-a strîns pieptul şi am nevoie de puţin aer. Dar nimeni să nu mă urmeze!“ Şi din ziua aceea pînă astăzi, n-am mai primit nici o ştire de la el.

Atunci Şamseddin rămase tare mîhnit de lipsa fratelui său, şi mîhnirea lui crescu din zi în zi, şi el sfîrşi prin a simţi cea mai amarnică strîngere în piept. Şi se gîndi: „Desigur că nu este altă pri-

cină a plecării lui decît vorbele aspre ce i le-am grăit în ajunul călătoriei mele cu sultanul. Şi poate că tocmai asta l-a împins să fugă de mine. De aceea trebuie să îndrept greşelile săvîrşite faţă de acest frate bun şi să trimit în căutarea lui."

Şi Şamseddin urcă numaidecît la sultan şi-i împărtăşi din fir în păr cum stau lucrurile. Şi sultanul porunci să fie scrise răvaşe sigilate cu pecetea lui, şi le trimise prin soli călare în toate părţile, la toţi locţiitorii săi, în toate ţinuturile, grăindu-le, în aceste răvaşe, că Nureddin dispăruse şi că trebuia căutat pretutindeni.

Dar, la cîtăva vreme după aceea, se întoarseră toţi solii fără de ispravă, căci nici unul nu mersese la Bassra, unde se afla Nureddin. Atunci Şamseddin se jelui îndelung şi îşi zise: „Toate aceste sînt din vina mea! Şi asta nu s-a întîmplat decît din pricina lipsei mele de înţelepciune şi de măsură!"

Dar, cum orice lucru are un sfîrşit, Şamseddin se resemnă în cele din urmă şi, după cîtva timp, se logodi cu fiica unuia dintre marii negustori din Cairo, făcu contractul de căsătorie şi se cunună cu ea. Şi se întîmplă ceea ce se întîmplă!

Ci se potrivi că tocmai noaptea intrării lui Şamseddin în camera nupţială era chiar aceea a pătrunderii lui Nureddin, la Bassra, în camera soţiei lui, fiica vizirului. Allah îngădui această potrivire a căsătoriei celor doi fraţi în aceeaşi noapte, ca să vădească mai bine că el este stăpînul destinului făpturilor sale!

Mai mult chiar, totul se petrecu aşa cum potriviseră fraţii înaintea sfadei lor, adică cele două soţii rămaseră însărcinate în aceeaşi noapte şi născură în aceaşi zi şi în acelaşi ceas: nevasta lui

Şamseddin, vizirul Egiptului, născu o fetiță cum nu mai era o a doua ca frumusețe în tot Egiptul, şi nevasta lui Nureddin, la Bassra, aduse pe lume un fiu cum nu mai era un al doilea ca frumusețe în toată lumea din acea vreme! Aşa cum zice poetul:

Copilul! Drăgălaş şi fin că-ntrece toate!
Şi boiul lui! Îți vine dor să-i bei din gură!
Din gura-i, şi să uiți paharul ce-ți umplură,
Sau cupa care peste margini plinu-şi scoate!

Bea de pe buzele-i, şi setea îți alină
Din frăgezimea feței lui! O apă clară
I-s ochii! Cată-n ei şi lasă vinul dară
Cu-aroma, roşul şi-ameţeala lui divină!

Şi Frumusețea, stînd alături, ca surată,
Şi-ar apleca sfioasă capul! Şi, fireşte,
De-o-ntrebi: „Ceva asemeni ai văzut? Gîndeşte!“
„Cu el asemeni? ar răspunde. Niciodată!“

Fiul lui Nureddin a fost numit, din pricina frumuseții lui, Hassan Badreddin[1].

Naşterea lui prilejui mari petreceri obşeşti. Şi, în a şaptea zi de la naşterea lui, se dădură ospețe şi petreceri într-adevăr vrednice de fiii de regi. Odată serbările sfîrşite, vizirul din Bassra îl luă pe Nureddin şi urcă împreună cu el la sultan. Atunci Nureddin sărută pămîntul din fața mîinilor sultanului şi, fiindcă era înzestrat cu un mare dar al elocinței, cu o inimă vitează şi foarte iscu-

[1] *Hassan:* Frumosul; *Badreddin:* Luna plină a religiei.

sit în frumusețile limbii, îi recită sultanului aceste versuri ale poetului :

Naintea lui, ferind, oricare din binefăcători
se-nclină,
Căci pentru dînsul e iubirea acelor mai aleși
deplină !

Eu faptele îi cînt, dar ele sînt fapte-atîta de
frumoase,
Că-n salbă trebui-vor prinse la gît și peste haină
scoase.

Și de-i sărut la orice deget doar vîrful, e că se
cuvine :
Nu degete sărut, ci cheia a toată facerea de bine !

Sultanul, fermecat de aceste versuri, fu nespus de mărinimos în daruri cu Nureddin și cu vizirul, socrul său, fără să știe o vorbă despre căsătoria lui Nureddin, și nici chiar că ar fi pe lume ; căci îl întrebă pe vizir, după ce îl lăudă pe Nureddin pentru frumoasele sale versuri :

— Cine este oare acest tînăr frumos și înzestrat cu darul vorbirii ?

Atunci vizirul îi istorisi sultanului povestea de la început pînă la sfîrșit, și-i spuse :

— Acest tînăr este nepotul meu !

Și sultanul adăugă :

— Cum se face că n-am auzit încă pînă acum vorbindu-se de el ?

Vizirul îi răspunse :

— O, domnul și stăpînul meu, trebuie să-ți spun că aveam un frate, vizir la curtea din Egipt. La moartea sa, el lăsă doi fii, dintre care cel mare

ajunse vizir în locul fratelui meu, în vreme ce al doilea, pe care îl vezi aici, veni să mă vadă, căci îi făgăduisem și-i jurasem tatălui său că voi da fiica mea de soție unuia dintre nepoții mei. Și așa, de-abia sosi el aici, că-l însurai cu fiica mea ! E tînăr, după cum vezi, iar eu îmbătrînesc, sînt și nițel surd, și gîndurile îmi zboară de la treburile împărăției. De aceea vin să-i cer domnului meu, sultanul, să binevoiască să-l primească pe nepotul meu, care îmi este totodată și ginere, ca urmaș al meu la vizirat ! Și pot să te încredințez că este cu adevărat vrednic să fie vizirul tău, că-i un bun sfetnic, rodnic în idei minunate și foarte priceput în meșteșugul de a cîrmui treburile obștești !

Atunci sultanul îl privi mai bine pe tînărul Nureddin, rămase fermecat, și binevoi să încuviințeze sfatul bătrînului său vizir ; și fără să mai zăbovească îl numi pe Nureddin mare vizir în locul socrului său, și-l dărui cu o strălucitoare mantie de cinstire, cea mai frumoasă pe care putu să o găsească, și cu un catîr chiar din grajdurile sale, și îi alese străjile și curtenii.

Nureddin sărută atunci mîna sultanului și ieși cu socrul său, și amîndoi se întoarseră acasă în culmea bucuriei, și merseră să-l îmbrățișeze pe noul născut, Hassan Badreddin, spunînd :

— Venirea pe lume a acestui copil ne-a adus fericire !

A doua zi, Nureddin merse la palat ca să-și îndeplinească înaltele lui sarcini și, ajungînd acolo, sărută pămîntul dinaintea mîinilor sultanului și recită aceste două distihuri :

Cunoști o nouă fericire zi după zi, neîncetat,
Și în belșug te scalzi : de ciudă pizmașul, iată, s-a uscat.

O, fie-ți viața de a pururi tot un șirag de albe
zile !
Iar pentru cel pizmaș rămînă din negre tot mai
negre sile !

Atunci sultanul îi îngădui să se așeze pe divanul de vizir, și Nureddin se așeză. Și începu să-și îndeplinească slujba și să cîrmuiască treburile zilei, și să facă dreptate, ca și cum ar fi fost vizir de ani îndelungați, și le duse pe toate la bun sfîrșit atît de bine, și toate sub ochii sultanului, încît sultanul rămase uimit de mintea lui ageră, de priceperea lui în treburile obșești și de felul minunat în care făcea dreptate ; și din această pricină îl iubi și mai mult, și făcu dintr-însul prietenul său cel mai apropiat și nedespărțit zi și noapte.

Cît despre Nureddin, el continuă să-și îndeplinească de minune înaltele sarcini, dar, cu toate treburile împărăției nu uită nici de creșterea fiului său Hassan Badreddin. Căci Nureddin se făcea din zi în zi mai puternic și mai îndrăgit de sultan, care îi spori numărul curtenilor, al străjilor, al slujitorilor și al crainicilor. Și Nureddin ajunse atît de bogat, încît putu să facă negoț pe scară mare, să-și înzestreze corăbii de negoț, care călătoreau prin lumea întreagă, să-și clădească palate, să zidească mori și roate de apă, să-și sădească grădini minunate și livezi. Și toate acestea pînă cînd fiul său ajunse la vîrsta de patru ani.

În acea vreme, bătrînul vizir, socrul lui Nureddin, muri ; și Nureddin îl înmormîntă cu mare pompă ; și el și toți mai-marii împărăției îl petrecură la înmormîntare.

Și de atunci încolo, Nureddin își închină toate puterile creșterii fiului său. Îl încredință cărtu-

rarului cel mai încercat în legile religioase și civile. Acel șeic venerabil veni în toate zilele să dea tînărului Hassan Badreddin lecții de citit acasă și, puțin cîte puțin, îi dezvălui învățătura *Coranului,* încît tînărul Hassan sfîrşi prin a-l învăța în întregime pe de rost ; după aceea, bătrînul cărturar, timp de ani și ani, urmă să împărtășească învățăcelului său toate cunoștințele folositoare. Și Hassan nu conteni să crească în frumusețe, în grație și în desăvîrșire, cum zice poetul :

Ce băiețaș ! În strălucire-i lună,
Ca ea crescînd mereu în frumusețe !
Din raza soarelui luînd junețe,
Pe chipu-i rumen anemone-adună !

Distincție fără de seamăn are ;
Un rege-al frumuseții ! Și ai crede
Că-mprumutate-i sînt, și bine-i șede,
Splendorile din pajiște și floare !

Dar, în tot acest timp, tînărul Hassan Badreddin nu părăsi nici o clipă palatul tatălui său Nureddin, căci bătrînul cărturar îi cerea mare băgare de seamă la lecții. Dar cînd Hassan împlini al cincisprezecelea an și cînd nu mai avu nimic de învățat de la bătrînul cărturar, tatăl său, Nureddin, îl luă și îi dădu o mantie, cea mai strălucitoare pe care o putu găsi printre mantiile sale și îl puse să încalece pe un catîr, cel mai frumos dintre catîrii săi și cel mai sprinten, și se îndreptă cu el spre palatul sultanului, străbătînd cu mare pompă ulițele Bassrei. Și toți locuitorii, la vederea tînărului Hassan Badreddin, scoaseră strigăte de admirație, uimiți de frumusețea lui, de finețea staturii lui, de grațiile, de purtarea lui fermecătoare ; și nu se

puteau stăpîni să nu exclame : „Ya, Allah ! Cît e de frumos ! Ce chip de lună ! Fie ca Allah să-l ferească de deochi !“ Și așa îl petrecură pînă la sosirea lui Badreddin și a tatălui său la palat.

Cît despre sultan, cînd văzu frumusețea tînărului Hassan Badreddin, rămase atît de uluit încît își pierdu răsuflarea un timp. Și îl pofti să se apropie de el și îl îndrăgi nespus ; făcu din el alesul său, îl copleși cu daruri și îi spuse tatălui său, Nureddin :

— O, vizire, trebuie neapărat să mi-l trimiți aici în toate zilele, căci simt că nu voi mai putea să mă lipsesc de el !

Și vizirul Nureddin se simți tare îndatorat să-i răspundă :

— Ascult și mă supun !

Într-acestea, atunci cînd Hassan Badreddin ajunse prietenul și alesul sultanului, Nureddin, tatăl lui, căzu greu bolnav și, simțind că nu va întîrzia mult pînă să fie chemat la Allah, îl chemă la sine pe fiul său Hassan, îi dădu cele din urmă sfaturi și-i spuse :

— Află, o, fiul meu, că această lume este un lăcaș pieritor, dar lumea viitoare este veșnică ! Și așa, înainte de a muri, vreau să-ți dau cîteva sfaturi. Așadar, ascultă-le bine și deschide-le inima ta !

Și Nureddin începu să-i dea lui Hassan cele mai bune povețe despre cum să se poarte în tovărășia semenilor și cum să se călăuzească în viață.

După care, Nureddin își aduse aminte de fratele său Șamseddin, vizirul din Egipt, țara lui, de rudele și de toți prietenii lui din Cairo ; și, la amintirea lor, nu se putu opri să nu plîngă că nu a putut să-i mai vadă o dată. Dar curînd se gîndi

că mai avea de dat unele poveţe fiului său Hassan, şi îi spuse :

— Copilul meu, ţine bine minte cuvintele ce ţi le voi spune, căci acestea sînt de mare însemnătate. Află aşadar că am la Cairo un frate care se cheamă Şamseddin ; el este unchiul tău şi, pe lîngă asta, este vizir în Egipt. Odinioară, ne-am despărţit după o mică sfadă, şi eu sînt aici la Bassra, fără învoirea lui. Îţi voi dicta aşadar cele din urmă îndrumări ale mele cu privire la aceasta ; ia deci o hîrtie şi o pană şi scrie după cum îţi dictez.

Atunci Hassan Badreddin luă o foaie de hîrtie, scoase cele de scris din centură, alese din toc cel mai bun kalam, cel mai bine ascuţit şi îl muie în cîlţii îmbibaţi cu cerneală dinlăuntrul tocului ; apoi şezu, îndoi foaia de hîrtie pe mîna lui stîngă şi, ţinînd kalamul cu mîna dreaptă, îi zise tatălui său, Nureddin :

— O, părinte al meu, îţi ascult cuvintele !

Şi Nureddin începu să dicteze : „În numele lui Allah îndurătorul, cel-fără-de-margini, preamilostivul !...“ şi continuă să-i dicteze apoi toată povestea lui, de la început pînă la sfîrşit ; mai apoi, îi dictă data sosirii lui la Bassra, a căsătoriei cu fiica bătrînului vizir ; îi dictă genealogia lui întreagă, înaintaşii direcţi şi indirecţi, cu numele lor, cu numele tatălui şi al bunicului lor, obîrşia lui, gradul de nobleţe personală dobîndită şi, în sfîrşit, tot neamul lui dinspre mamă şi dinspre tată.

Apoi îi spuse :

— Păstrează cu grijă această foaie de hîrtie. Şi dacă, prin puterea destinului, ţi s-ar ivi vreo nenorocire în viaţă, întoarce-te în ţara de obîrşie a tatălui tău, acolo unde m-am născut eu, tatăl

tău, Nureddin, la Cairo, orașul înfloritor ; acolo vei întreba unde șade unchiul tău, vizirul, care șade în casa noastră ; salută-l din partea mea, ducîndu-i urarea mea de pace, și spune-i că am murit, neîmpăcat că mor pe pămînt străin, departe de el, și că înainte de a închide ochii n-aveam altă dorință decît să-l văd ! Iată, fiule al meu, Hassan, sfaturile ce voiam să ți le dau. Și te rog fierbinte să nu le uiți !

Atunci Hassan Badreddin împături cu grijă hîrtia, după ce o presără cu nisip, o uscă și o pecetlui cu pecetea tatălui său, vizirul ; apoi o puse în căptușeala turbanului, între stofă și fes, și o cusu ; dar, ca s-o ferească de umezeală, avu grijă, înainte de a o coase, s-o înfășoare bine într-un petec de pînză muiată în ceară curată.

Odată acestea făcute, el nu se mai gîndi decît să plîngă, sărutînd mîna tatălui său Nureddin, și îndurerîndu-se la gîndul că avea să rămînă singur, încă prea de tînăr, și să fie lipsit de vederea tatălui său. Și Nureddin nu conteni să-și povățuie fiul, pe Hassan Badreddin, pînă cînd își dădu sufletul.

Atunci Hassan Badreddin fu cuprins de mare jale, și tot așa sultanul, precum și toți emirii, și cei mari și cei mici. Apoi îl înmormîntară potrivit rangului său.

Cît despre Hassan Badreddin, el prelungi două luni slujbele de jelanie ; și, în tot răstimpul acesta, nu-și părăsi casa nici o clipă ; uită chiar să urce la palat și să meargă să-l vadă pe sultan, după obicei.

Sultanul, neînțelegînd că numai durerea singură îl ținea pe Hassan departe de el, socoti că Hassan nu-l lua în seamă și-l ocolea. Și așa, se tulbură peste măsură de mînie și, în loc să-l numească pe

Hassan vizir, ca urmaş al tatălui său, Nureddin, numi în această dregătorie pe un altul, şi se împrieteni cu un alt tînăr curtean.

Nemulţumit numai cu atît, sultanul făcu mai mult. Porunci să i se sigileze şi să i se confişte toate bunurile, toate casele şi toate moşiile ; apoi porunci să-l prindă chiar pe Hassan Badreddin şi să i-l aducă în lanţuri. Şi numaidecît noul vizir luă cu sine pe cîţiva dintre curteni şi se îndreptă spre casa tînărului Hassan, care nici nu bănuia nenorocirea ce-l ameninţa.

Ci printre sclavii tineri din palat se afla un tînăr mameluc care îl iubea mult pe Hassan Badreddin. Şi la auzul acestei veşti, tînărul mameluc alergă degrabă şi ajunse în preajma tînărului Hassan pe care îl află tare mîhnit, cu capul aplecat, cu inima îndurerată şi mereu gîndindu-se la răposatul său tată. Atunci îi împărtăşi ceea ce urma să i se întîmple. Şi Hassan îl întrebă :

— Dar mai am măcar timp să iau ce-mi trebuie pentru fuga în străinătate ?

Şi tînărul mameluc îi răspunse :

— Timpul ne zoreşte. Nu te mai gîndi decît să te salvezi pe tine, mai presus de orice.

La aceste cuvinte, tînărul Hassan, îmbrăcat aşa cum era şi fără să-şi ia nimic la el, ieşi în mare grabă, după ce îşi ridică pulpanele mantiei peste cap, ca să nu fie recunoscut de nimeni. Şi se aşternu la drum pînă ce se află afară din oraş.

Cît despre locuitorii din Bassra, la vestea plănuitei prinderi a tînărului Hassan Badreddin, fiul răposatului Nureddin, vizirul, a confiscării bunurilor şi a morţii lui ca şi petrecute fură cu toţii nespus de mîhniţi şi începură să zică :

— Ah, ce păcat de frumuseţea şi de făptura lui fermecătoare !

Şi, străbătînd ulițele fără să fie recunoscut, tînărul Hassan auzi părerile de rău mărturisite și strigătele acestea. Dar se grăbi și mai tare, pînă cînd ursita făcu să treacă tocmai pe lîngă cimitir, unde se afla turbeha[1] tatălui său. Și intră în cimitir și, printre morminte, ajunse la turbeha tatălui său. Numai atunci lăsă în jos mantia cu care își acoperise capul ; intră sub bolta turbehei și se hotărî să-și petreacă noaptea acolo.

Ci în timp ce ședea acolo, pradă gîndurilor, văzu venind către el un iudeu din Bassra, care era un negustor bine cunoscut în tot orașul. Acel negustor iudeu venea dintr-un sat vecin și se îndrepta spre oraș. Și, trecînd pe lîngă turbeha lui Nureddin, privi înlăuntru și îl văzu pe tînărul Hassan Badreddin, pe care îl recunoscu numaidecît. Atunci intră, se apropie respectuos de dînsul și îi zise :

— Ah ! stăpînul meu, cît de trasă și de schimbată ți-e fața, tu care erai atît de frumos ! Sau ți s-a mai adăugat vreo nenorocire de la moartea tatălui tău, vizirul Nureddin, pe care îl respectam, și care mă iubea la rîndul său și mă prețuia mult ? Fie ca Allah să-l aibă întru îndurarea sa !

Dar tînărul Hassan Badreddin nu voi să-i împărtășească pricina adevărată a schimbării chipului său, și îi răspunse :

— După ce adormisem, astăzi după amiază, în patul meu, acasă, deodată, în somn, îl văzui pe răposatul meu tată care mi se arătă și mă dojeni cu asprime pentru puțina mea grabă de a-i cerceta turbeha. Atunci, plin de spaimă și de remușcări, tresării din somn și, răscolit peste măsură, alergai

[1] *Turbehă* — criptă.

aici cu toată graba. Şi mă vezi copleşit încă de acel simţămînt apăsător!

Atunci iudeul îi zise:

— Stăpîne al meu, iată, a trecut o bucată de vreme de cînd trebuia să vin să te văd ca să îţi vorbesc de o afacere; dar soarta astăzi îmi este prielnică, de vreme ce te întîlnesc aici. Află aşadar, tînărul meu domn, că vizirul, tatăl tău, cu care mă aflam în legături de afaceri, trimisese în depărtare nişte corăbii care acum se întorc încărcate cu mărfuri pe numele lui. Dacă ai voi să-mi vinzi încărcătura acestor corăbii, eu ţi-aş da cîte o mie de dinari pentru fiecare încărcătură, şi ţi le-aş plăti cu bani gheaţă, chiar de îndată.

Şi iudeul scoase din mantie o pungă plină de aur, numără o mie de dinari şi-i întinse numaidecît tînărului Hassan, care nu pierdu prilejul să primească tîrgul acesta, voit de Allah, ca să-l scoată din starea de grea cumpănă în care se afla. Apoi iudeul adăugă:

— Acum, stăpîne, scrie-mi această hîrtie ca dovadă de primire a banilor şi pune-ţi pe ea pecetea!

Atunci Hassan Badreddil luă hîrtia ce i-o întindea iudeul, apoi kalamul, pe care îl muie în călimara de aramă şi scrise pe hîrtie: „Adeveresc cum că acela care a scris acest document este Hassan Badreddin, fiul vizirului Nureddin, răposatul — fie ca Allah să-l aibă întru îndurarea lui! — şi că el a vîndut iudeului cutare, fiul lui cutare, negustor în Bassra, încărcătura întîiei corăbii ce va sosi la Bassra, corabie făcînd parte dintre cele care au fost ale tatălui său Nureddin; şi aceasta pentru preţul de o mie de dinari, nimic mai mult.“ Apoi sigilă cu pecetea lui în josul foii

și i-o dădu iudeului, care plecă, după ce îl salută cu respect.

Atunci Hassan începu să plîngă, gîndindu-se la răposatul său tată, la starea lui din trecut și la soarta lui de acum. Dar, cum se lăsase noaptea, în timp ce stătea astfel întins pe mormîntul tatălui său, i se făcu somn și adormi în turbehă. Și tot dormi pînă răsări luna ; în clipa aceea, alunecîndu-i capul de pe piatra mormîntului, fu silit să se întoarcă și să se culce pe spate : astfel, chipul îi rămase scăldat din plin de razele lunii și străluci în toată frumusețea lui.

Ci acel cimitir era un loc bîntuit de gennii cei buni, de gennii musulmani, credincioși. Și, tot din întîmplare, o gennia fermecătoare tocmai ieși la aer în ceasul acela, sub razele lunii și, în plimbarea ei, trecu pe lîngă Hassan dormind, îl văzu, băgă de seamă frumusețea și statura lui chipeșă, rămase nespus de uimită și zise : „Mărire lui Allah ! ah, ce băiat frumos ! Într-adevăr, m-am îndrăgostit de ochii lui frumoși, căci ghicesc că trebuie să fie negri ! iar albul lor de un alb !..." Apoi își zise : „Așteptînd să se trezească o să-mi iau nițel zborul ca să-mi urmez plimbarea prin văzduh". Și își luă zborul, și urcă în înălțimi, ca să se răcorească. Și acolo, sus, în timpul zborului, rămase încîntată cînd întîlni în drum pe unul dintre prietenii ei, un genni de parte bărbătească, și el credincios. Și îl salută prietenos, și el îi întoarse binevoitor salutul. Atunci ea îl întrebă :

— De unde vii, prietene ?

Și el răspunse :

— De la Cairo.

Ea întrebă iar :

— Bunii credincioși din Cairo oare o duc bine ?

El îi răspunse :

— Mulţămită lui Allah, o duc bine.

Atunci ea zise :

— Oare primi-vei tu, prietene, să vii cu mine ca să te minunezi de frumuseţea unui tînăr care doarme în cimitirul din Bassra ?

Genniul răspunse :

— Sînt la porunca ta !

Atunci se luară de mînă, coborîră împreună în cimitir şi se opriră dinaintea tînărului Hassan dormind. Şi gennia îi spuse genniului, făcîndu-i cu ochiul :

— Ei ! n-am avut dreptate ?

Şi genniuli buimăcit de frumuseţea minunată a lui Hassan Badreddin, strigă :

— Allah ! Allah ! el nu-şi are perechea ; a fost creat ca să aprindă toate trupurile. Apoi se gîndi o clipă şi adăugă : Totuşi, surioară, trebuie să-ţi spun că am văzut pe cineva pe care îl poţi asemui cu acest tînăr fermecător.

Şi gennia strigă :

— Cu neputinţă !

Genniul adăugă :

— Pe Allah, am văzut ! Şi anume sub cerul Egiptului, la Cairo ! Şi este fiica vizirului Şamseddin !

Gennia răspunse :

— Dar eu n-o cunosc !

Genniul zise :

— Ascultă povestea ei :

Vizirul Şamseddin, tatăl ei, are mari necazuri din pricina acestei copile. Într-adevăr, sultanul Egiptului, auzind vorbindu-se printre femeile sale de frumuseţea nemaipomenită a fiicei vizirului, o ceru în căsătorie. Dar vizirul Şamseddin, care ho-

tărîse altceva pentru fiica lui, se pomeni în mare încurcătură și îi spuse sultanului :

— O, domnul și stăpînul meu, ai bunătatea și binevoiește a primi rugămințile mele cele mai umile și să mă ierți pentru asta. Căci tu știi povestea sărmanului meu frate Nureddin, care era vizirul tău împreună cu mine. Știi că a plecat într-o zi și că n-am mai auzit vorbindu-se de el. Și aceasta s-a întîmplat, într-adevăr, dintr-o pricină chiar de nimic ! Și el îi istorisi sultanului toată pricina cu de-amănuntul. Apoi adăugă : Și așa, mai pe urmă jurai în fața lui Allah, în ziua nașterii fiicei mele că, orice s-ar întîmpla, n-o voi mărita decît cu fiul fratelui meu Nureddin. Și iată că au trecut de atunci optsprezece ani. Dar, din fericire, am aflat abia acum cîteva zile că fratele meu Nureddin s-a căsătorit cu fiica vizirului din Bassra, și că a avut de la ea un fiu. Și așa, fiica mea, născută din îmbrățișările mele cu mama ei, este menită și scrisă pe numele vărului ei, fiul fratelui meu Nureddin ! Cît despre tine, o, domnul și stăpînul meu, tu poți să o ai pe oricare fecioară ! Egiptul este plin ! Și se află printre ele unele care sînt vrednice de regi !

Dar, la aceste cuvinte, sultanul fu cuprins de mînie mare și strigă :

— Cum, vizir netrebnic ! eu voiam să-ți fac cinstea să mă însor cu fiica ta și să cobor pînă la tine, și tu îndrăznești, pentru o pricină fără nici o noimă, să nu mi-o dai ! Fie ! Dar, pe capul meu ! te voi sili s-o măriți, în pofida nasului tău, cu cel mai netrebnic dintre oamenii mei !

Ci sultanul avea un mic rîndaș la cai, slut și ghebos, cu un gheb dinainte și un gheb dinapoi. Sultanul îl chemă pe dată la el, porunci să fie

scris contractul lui de căsătorie cu fiica vizirului Şamseddin, în ciuda rugăminţilor fierbinţi ale tatălui ; apoi îi porunci piticului ghebos să se culce în aceeaşi noapte cu fata. Mai mult chiar, sultanul porunci să se facă o nuntă mare cu cîntăreţi şi cîntăreţe, cu saltimbaci şi ospeţe, cu petreceri şi dansuri, fără a mai socoti întrecerile vitejeşti.

Cît despre mine, surioara mea, într-acestea, i-am lăsat aşa, în clipa cînd sclavii tineri ai palatului îl înconjurau pe piticul cocoşat, şi îl copleşeau cu glume egiptene, care de care mai caraghioase, şi luaseră fiecare în mînă făcliile de nuntă aprinse, ca să însoţească mirele. Pe mire îl lăsai pe cînd se pregătea să-şi facă baia la hammam, în mijlocul batjocurilor şi rîsetelor sclavilor tineri, care spuneau : „În ce ne priveşte, am alege mai degrabă scula unui măgar năpîrlit decît zebbul jalnic al acestui ghebos !“ Şi, într-adevăr, surioară, e tare slut acel cocoşat, şi tare scîrnav !

Şi genniul, la amintirea lui, scuipă în pămînt, strîmbîndu-se groaznic. Apoi adăugă :

— Cît despre fecioară, este cea mai frumoasă făptură pe care am văzut-o pe lume în viaţa mea. Te încredinţez că este încă şi mai frumoasă decît tînărul. Se numeşte dealtminteri Sett El-Hosn [1], şi chiar aşa este ! Am lăsat-o plîngînd amarnic, departe de tatăl ei, căruia nu i s-a îngăduit să fie de faţă la nuntă. Ea stă cu desăvîrşire singură la nuntă, în mijlocul cîntăreţilor şi al dansatoarelor, şi netrebnicul rîndaş va ieşi nu peste mult timp din hammam : nu se mai aşteaptă nimic altceva ca să înceapă nunta !

---

[1] Regina frumuseţii.

În clipa aceea a povestirii, Şahrazada văzu ivindu-se dimineaţa şi, discretă, îşi amînă povestirea pe mîine.

Şi cînd se lăsă a douăzeci şi una noapte

Şahrazada zise:

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că la auzul istorisirii genniului care încheie zicînd: „Nu se mai aşteaptă decît ieşirea cocoşatului din hammam!" gennia spuse:

— Da! dar tare mă tem, prietene, că te înşeli amarnic susţinînd că Sett El-Hosn este mai frumoasă decît tînărul. Asta nu e cu putinţă. Căci eu susţin cu tărie că el e cel mai frumos om din această vreme!

Dar efritul răspunse:

— Pe Allah! o, surioară, te încredinţez că fecioara este şi mai frumoasă. De altminteri, n-ai decît să vii cu mine ca s-o vezi. E lucru uşor. Ne vom folosi de prilej ca să-l păgubim pe cocoşat de această minune de trup. Cei doi tineri sînt vrednici unul de altul, şi îşi seamănă într-atît, încît ai spune că sînt doi fraţi, sau cel puţin doi veri. Ce păcat ar fi ca ghebosul să apuce să se împreune cu Sett El-Hosn!

Atunci gennia răspunse:

— Ai dreptate, frate. Da, să-l purtăm pe braţele noastre pe tînărul adormit şi să-l împreunăm cu fecioara despre care vorbeşti. În acest fel, vom face un lucru bun şi, pe lîngă aceasta, vom vedea mai bine care este cel mai frumos dintre ei doi!

Şi efritul răspunse:

— Ascult și mă supun, căci cuvintele tale sînt pline de înțelepciune și de dreptate! Haidem!

Și cu acestea, efritul îl luă pe tînărul Hassan în spate și zbură urmat îndeaproape de efrita care îl ajuta ca să meargă mai repede; și amîndoi, astfel împovărați, sfîrșiră prin a ajunge la Cairo, cu cea mai mare iuțeală. Acolo ei se despovărară de frumosul Hassan și-l puseră jos, dormind mereu, pe o bancă de pe o stradă, aproape de curtea palatului care era plină de lume; și îl treziră.

Hassan se trezi și rămase uluit cînd nu se mai văzu întins în cimitir, pe mormîntul tatălui său, la Bassra. Privi la dreapta. Privi la stînga. Și toate îi erau necunoscute. Nu mai era același oraș, ci un oraș cu totul deosebit de Bassra. Rămase atît de uimit, încît deschise gura să strige; dar numaidecît văzu în fața lui o namilă de om cu barbă lungă, care îi făcu semn cu ochiul, dîndu-i de înțeles să nu strige. Și Hassan se stăpîni. Omul (era chiar genniul!) îi dădu o făclie aprinsă, îl povățui să se amestece în mulțimea de oameni care purtau cu toții făclii aprinse, ca să însoțească nunta, și adăugă:

— Află că sînt un genni dreptcredincios! Eu te-am adus aici, în timp ce dormeai. Acest oraș este Cairo. Și te-am adus aici căci îți vreau binele, și vreau să te ajut fără să-ți cer nimic, numai din dragoste pentru fața lui Allah și pentru chipul tău frumos! Ia, deci, făclia asta aprinsă, amestecă-te în mulțime și du-te pînă la acel hamman pe care-l vezi. Acolo vei vedea ieșind un soi de pitic ghebos, pe care-l vor petrece la palat; tu îi vei urma! sau, mai degrabă, vei merge alături de ghebos, care este mire, și vei intra cu el în palat; și, ajuns în sala mare de petreceri, te vei așeza

de-a dreapta gheboșului mire, ca și cum ai fi unul de al casei. Și atunci, de fiecare dată cînd vei vedea ajungînd în fața voastră a amîndorura un cîntăreț, o dansatoare sau o cîntăreață, îți vei cufunda mîna în buzunarul, pe care, prin grija mea, îl vei afla mereu plin cu aur ; și vei lua aur cît îți va încăpea în pumn, fără șovăială, și-l vei arunca nepăsător la toți aceia ! Și n-avea nici o teamă că s-ar putea cumva întîmpla să se istovească aurul : de asta mă voi îngriji eu ! Așadar, vei da cîte un pumn de aur la toți aceia care se vor apropia de tine. Și ia-ți o înfățișare sigură de tine, și nu te teme de nimic ! Și încredințează-te lui Allah, care te-a făurit atît de frumos, și deopotrivă mie, care te iubesc ! De altminteri, tot ceea ce ți se întîmplă aici, ți se întîmplă prin voința și prin puterea lui Allah, preaînaltul !

Cu aceste cuvinte, genniul se făcu nevăzut.

Și Hassan Badreddin din Bassra, la aceste cuvinte ale efritului, zise în sinea lui : „Ce poate oare să însemne toată povestea asta ? Și oare despre ce serviciu pe care mi-l face a voit să pomenească acest efrit uluitor ?“ Dar, fără să stea mai mult pe gînduri, merse, își aprinse din nou făclia, care se stinsese, de la făclia unuia dintre nuntași, și ajunse la hammam chiar în clipa cînd gheboșul, sfîrșind cu baia, ieșea de acolo călare și îmbrăcat în straie nou-nouțe.

Atunci Hassan Badreddin din Bassra se amestecă în mulțime și se învîrti atît de bine încît ajunse în fruntea alaiului, alături de gheboș. Atunci frumusețea lui Hassan se arătă în minunata ei strălucire. De altminteri, Hassan era îmbrăcat în hainele lui strălucitoare din Bassra : pe cap purta, drept tichie, un fes înfășurat cu un mi-

nunat turban de mătase, brodat tot cu aur și argint şi înfășurat după obiceiul din Bassra ; și avea o mantie țesută din mătase învrîstată cu fire de aur. Și aceasta nu făcea decît să dea mai multă strălucire chipului său fermecător și frumuseții lui.

Așadar, de fiecare dată cînd o cîntăreață sau o dansatoare se desprindea din grupul muzicanților, pe calea străbătută de alai, și se apropia de el, în fața cocoșatului, numaidecît Hassan Badreddin își cufunda mîna în buzunar și, scoțînd-o plină de aur, arunca aurul cu amîndoi pumnii în jur, și mai arunca și în daireaua tinerei dansatoare sau a tinerei cîntărețe, și le-o umplea de fiecare dată ; și toate astea într-un chip și cu o grație neîntrecute.

Și așa, toate femeile, precum și toată mulțimea, au fost cuprinse de cea mai mare admirație și erau fermecate de frumusețea și de grația lui.

Alaiul sfîrși prin a ajunge la palat. Acolo, curtenii îndepărtară mulțimea, și nu lăsară să intre decît muzicanții și trupa dansatoarelor și a cîntărețelor, în urma ghebosului. Și nimeni altcineva.

Atunci cîntărețele și dansatoarele, într-un singur glas, strigară la curteni și le spuseră :

— Pe Allah ! aveți toată dreptatea să-i împiedicați pe bărbați să intre cu noi în harem, ca să fie de față la găteala miresii ! Dar ne vom împotrivi și noi cu tărie să intrăm, dacă nu-l veți lăsa să intre cu noi pe acest tînăr care ne-a copleșit cu binefacerile lui ! Și nu vom consimți s-o sărbătorim pe mireasă, decît dacă va fi de față tînărul nostru prieten !

Și femeile puseră stăpînire cu de-a sila pe tînărul Hassan și îl duseră cu ele în harem, în mijlocul sălii celei mari. Și așa, el era singurul bărbat alături de piticul ghebos, rîndaș la cai, în mij-

locul haremului, oricît ar fi crăpat de ciudă cocoșatul care nu putu împiedica lucrul acesta. În sala cea mare se strînseră toate soțiile emirilor, ale vizirilor și ale curtenilor din palat. Se înșirară pe două rînduri, ținînd fiecare cîte o făclie mare, și toate aveau chipul acoperit cu vălul cel mic de mătase albă, din pricină că erau de față și cei doi bărbați. Și Hassan și mirele ghebos trecură printre cele două șiruri și merseră să se așeze pe un podium înălțat, printre cele două rînduri de femei, care se răsfirau de la sala cea mare pînă la camera nupțială, de unde trebuia să iasă peste puțin timp mireasa.

La vederea lui Hassan Badreddin, a frumuseții lui fermecătoare, a chipului său luminos, ca și cornul lunii noi, de tulburare, femeilor li se tăie răsuflarea și simțiră cum își pierd cu desăvîrșire capul. Și fiecare ardea de dorința să-l poată înlănțui pe acest tînăr minunat, și să se arunce la pieptul lui, și să rămînă prinsă acolo vreme de un an, sau o lună, sau măcar un ceas, timpul cît să fie îmbrățișată și să-l simtă, măcar o dată, într-însa.

Și iată că deodată toate femeile nu se mai putură stăpîni și își descoperiră chipul, ridicînd vălul ! Și se arătară fără nici o sfială, uitînd că este de față cocoșatul ! Și începură toate să se apropie de Hassan Badreddin, ca să-l soarbă din ochi mai de aproape, ca să-i spună un cuvînt sau două de dragoste, sau măcar să-i facă un semn cu ochiul, spre a-i da de înțeles cît de mult îl doreau. De altminteri, dansatoarele și cîntărețele se întreceau și acolo cu laudele, povestind despre dărnicia lui Hassan și imboldindu-le pe stăpîne să-l servească cum se pricepeau mai bine. Și stăpînele ziceau :

— Allah! Allah! iată într-adevăr un tînăr! Acesta, da, poate să se culce cu Sett El-Hosn! Ei sînt făcuţi unul pentru celălalt! Dar pe blestematul ăsta de cocoşat, fie ca Allah să-l prăpădească!

În timp ce femeile din sală stăruiau mai departe să-l laude pe Hassan şi să-l ocărască pe cocoşat, deodată cîntăreţele bătură în instrumentele lor, uşa camerei nupţiale se deschise şi mireasa, Sett El-Hosn, înconjurată de eunuci şi de însoţitoare, îşi făcu intrarea în sala de primire.

Sett El-Hosn, fiica vizirului Şamseddin, intră în mijlocul femeilor, şi strălucea ca o hurie, iar celelalte, alături de ea, nu păreau decît nişte astre care-i întregeau alaiul, aşa cum stelele înconjoară luna cînd iese de după un nor! Era parfumată cu ambră, cu mosc şi cu roze; se pieptănase, şi părul ei strălucea sub mătasea care-l acoperea; umerii i se desenau minunaţi sub veşmintele bogate. Era într-adevăr înveşmîntată ca o regină. Între altele, purta o rochie brodată cu aur roşu, şi pe stofă erau desenate chipuri de animale şi de păsări; dar aceasta nu era decît rochia de deasupra; căci rochiile celelalte, de pe dedesubt, singur Allah ar fi în stare să le cunoască şi să le preţuiască în toată bogăţia lor! La gît, purta un şirag care putea să preţuiască cine ştie cîte mii de dinari! Fiecare nestemată care-l alcătuia era aşa de rară încît nici un om, făptură de rînd, sau însuşi regele, nu văzuse ceva asemănător.

Într-un cuvînt, Sett El-Hosn, mireasa, era atît frumoasă, pe cît este de frumoasă luna plină, într-a patrusprezecea noapte.

Cît despre Hassan Badreddin din Bassra, şedea mereu, stîrnind admiraţia întregului grup de femei; de aceea tot către el se îndreptă şi mireasa. Se apropie de podium, dînd trupului mişcări nespus

de grațioase, la dreapta și la stînga. Atunci, deodată se sculă rîndașul ghebos și se repezi să o îmbrățișeze. Dar ea îl respinse cu groază, se întoarse sprintenă și, dintr-o mișcare, se așeză în fața frumosului Hassan. Și cînd te gîndești că el îi era văr, și că ea nu știa, și nici el nu știa mai mult decît ea !

La această priveliște, toate femeile ce se aflau de față începură să rîdă, mai ales cînd mireasa se opri în fața frumosului Hassan, pentru care, chiar din acea clipă, se simți mistuită de o patimă aprinsă, și ridicînd mîinile spre cer strigă :

— Allahumma ! fă ca acest frumos băiat să fie soțul meu ! Și descotorosește-mă de rîndașul ghebos !

Atunci Hassan Badreddin, după povața genniului, își cufundă mîna în buzunar, o scoase plină de aur și, cu pumnii, îl aruncă însoțitoarelor tinerei Sett El-Hosn, și dansatoarelor, și cîntărețelor, care strigară :

— Ah ! facă-se ca mireasa să fie a ta !

Și Badreddin surîse prietenos la această urare și la laudele lor.

Cît despre cocoșat, în timpul acesta fusese părăsit cu dispreț, și ședea singur cuc, urît ca o maimuță. Și toți cei care se apropiau din întîmplare, trecînd pe lîngă el, își stingeau făcliile, a bătaie de joc. Și rămase așa tot timpul, părăsit și singur și făcîndu-și sînge rău. Și toate femeile chicoteau privindu-l, și-l sfichiuiau cu glume deocheate. Una îi spunea : „Maimuțoiule ! tu poți să ți-o faci singur, pe uscat, și să te împreuni cu aerul !“ Alta îi spunea : „Uite ! tu întreg abia dacă ești cît zebbul frumosului nostru stăpîn ! Iar cele două gheburi ale tale sînt croite tocmai pe măsura ouălor lui.“ A treia spunea : „Dacă ți-ar trage una

cu zebbul lui, te-ar azvîrli înapoi, la grajd, cu fundul înainte !“ Şi rîdeau în hohote.

Cît despre mireasă, de şapte ori în şir, şi de fiecare dată îmbrăcată într-alt fel, făcu ocolul sălii, urmată de toate femeile ; şi se oprea, după fiecare ocol, dinaintea lui Hassan Badreddin din Bassra. Şi fiecare rochie nouă era şi mai frumoasă decît cea dinainte, şi fiecare podoabă întrecea nespus de mult pe celelalte. Şi tot timpul cît mireasa înainta astfel încet, pas cu pas, cîntăreţele scoteau minuni din lăute şi îngînau cîntecele de iubire cele mai nebuneşti şi mai aţîţătoare, şi dansatoarele, acompaniindu-se cu micile lor dairele cu clopoţei, dansau ca nişte păsări ! Şi de fiecare dată Hassan Badreddin nu uita să arunce aurul cu pumnii, împrăştiindu-l prin toată sala ; şi femeile se aruncau asupra lui, ca să atingă ceva din mîna tînărului. Ba unele chiar se folosiră de voia bună şi de aţîţarea simţurilor tuturor, de sunetele intrumentelor şi de beţia cîntecului, ca să se prefacă, întinzîndu-se una peste alta, că se împreunează, privindu-l pe Hassan şezînd şi surîzător ! Iar cocoşatul se uita la toate acestea tare necăjit. Şi necazul lui sporea de fiecare dată cînd vedea vreuna dintre fetişcane cum se întorcea spre Hassan, întindea mîna şi, aplecînd-o cu iuţeală, îl îmbia spre pîntecul ei ; pe alta jucîndu-şi degetul mijlociu şi făcîndu-i cu ochiul ; pe alta, mişcîndu-şi aţîţător şoldurile, răsucindu-se şi plesnindu-şi mîna dreaptă deschisă peste mîna stîngă închisă ; sau pe alta, cu mişcări şi mai desfrînate, bătîndu-şi bucile cu palma şi spunînd ghebosului : „Tu vei muşca din ele la vremea caiselor !“ Şi toată lumea se topea de rîs.

La sfîrşitul celui de al şaptelea ocol, nunta se sfîrşi, căci ţinuse o bună parte din noapte. Aşadar,

cîntăreţele conteniră să-şi mai ciupească instrumentele, dansatoarele şi cîntăreţele din gură se opriră şi, împreună cu celelalte femei, trecură pe dinaintea lui Hassan, fie sărutîndu-i mîinile, fie atingîndu-i pulpana mantiei ; şi ieşi toată lumea, privindu-l pe Hassan pentru cea din urmă oară, ca pentru a-i spune să rămînă acolo. Şi, într-adevăr, nu mai rămaseră în sală decît Hassan, cocoşatul şi mireasa cu însoţitoarele ei. Atunci însoţitoarele o conduseră pe mireasă la ea în cameră, îi scoaseră rochiile, una cîte una, rostind de fiecare dată, ca să îndepărteze prin descîntec deochiul : „În numele lui Allah" ! Apoi plecară, lăsînd-o singură cu doica ei bătrînă, care, înainte de-a o petrece în camera nupţială, trebuia să aştepte ca mirele, ghebosul, să ajungă întîiul acolo.

Cocoşatul se sculă deci de pe podium şi, văzînd că lui Hassan nici prin gînd nu-i trecea să plece, îi zise cătrănit :

— De fapt, tu ne-ai cinstit peste măsură cu venirea ta aici şi ne-ai copleşit cu binefacerile tale în noaptea asta. Dar acum, oare aştepţi să te izgonim ?

Atunci Hassan, care la drept vorbind nici nu ştia ce să facă, răspunse ridicîndu-se : „În numele lui Allah !" şi ieşi. Dar abia ajunse dincolo de uşă, cînd îl văzu ivindu-se pe genni care îi spuse :

— Unde pleci aşa, Badreddin ? Opreşte-te, ascultă-mă bine şi urmează-mi poveţele. Chiar acum cocoşatul a ieşit la umblătoare ; şi îl iau în grija mea ! Tu, între timp, du-te de grabă în camera nupţială şi cînd vezi intrînd pe mireasă, spune-i : „Eu sînt adevăratul tău soţ ! Sultanul şi tatăl tău nu s-au folosit de acest vicleşug decît din grijă pentru tine, ca să nu te deoache oamenii pizmaşi ! Cît despre rîndaş, el este cel mai netrebnic dintre

rîndașii noștri de la cai ; și, ca să fie despăgubit, i se pregătește la grajd o strachină bună de lapte prins, cu care să se răcorească bînd-o în sănătatea noastră !" Apoi o vei lua fără teamă și, fără șovăială, îi vei ridica vălul și-i vei face ceea ce-i vei face !

Și genniul pieri.

Intr-adevăr cocoșatul ajunse la umblătoare, simțind nevoia să se ușureze înainte de a intra la mireasă, se lăsă pe vine pe lespedea de marmură și începu ! Dar numaidecît geniul se prefăcu într-un șobolan cumplit, ieși din gaura umblătoarei și guiță : „Zik, zik !" Rîndașul bătu din palme ca să-l fugărească, strigînd : „Hîș ! hîș !" Atunci șobolanul se umflă și se prefăcu într-un cotoi cumplit, cu ochii sclipind fioros, care porni să miaune groaznic. Apoi, cum ghebosul își făcea mai departe treaba, cotoiul începu să se umfle și se prefăcu într-un cîine mare care lătră : „Ham, ham !" Atunci cocoșatul se înspăimîntă și țipă : „Marș, javră de codoș !" Cîinele crescu, se umflă și se prefăcu într-un măgar, care începu să zbiere în obrazul cocoșatului : „Hi-ha, hi-ha !" și să se bășească cu zgomot cumplit. Și cocoșatul, cuprins de spaimă, simți cum tot pîntecele i se umple de cufureală, și abia avu putere să strige :

— Ajutor, locuitori ai casei !

Atunci de teamă să nu-l vadă scăpat de acolo, măgarul se umflă și mai tare și se prefăcu într-un bivol înfricoșător, care astupă cu desăvîrșire ușa umblătoarei, și vorbi, de astădată cu grai omenesc, spunînd :

— Nenorocire ție, cocoașă a dosului meu ! o, tu, cel mai scîrnav dintre rîndași !

La aceste cuvinte, cocoșatul simți cum îl prind frigurile morții, alunecă pe lespezi, umplîndu-se

și mai mult de cufurcală, pe jumătate despuiat și cu dosul în sus; și fălcile îi clănțăniră o vreme, apoi i se încleștară de spaimă! Atunci bivolul îi mugi:

— O, cocoșat de smoală! oare n-ai putut să-ți afli altă femeie pe care s-o străbați cu scula ta scîrnavă, decît pe stăpîna mea?

Și rîndașul, sugrumat de spaimă, nu putu îngăima o vorbă. Iar genniul îi mai zise:

— Răspunde, ori te fac să-ți mănînci căcatul!

Rîndașul, la această amenințare înfricoșătoare, rosti anevoie:

— Pe Allah! nu-i de loc vina mea! Am fost silit la asta! Și, de altminteri, o, prea puternice împărat al bivolilor, eu nici nu mi-aș fi putut închipui că fata ar avea un ibovnic printre bivoli! Dar îți jur că mă căiesc, și vă cer iertare, lui Allah și ție!

Atunci genniul îi zise:

— Îmi vei jura pe Allah că te vei supune poruncilor mele!

Și cocoșatul se grăbi să facă jurămînt. Apoi genniul îi zise:

— Vei rămîne aici toată noaptea pînă la răsăritul soarelui! Și numai atunci vei putea pleca! Dar nu vei grăi nimănui nici o vorbă despre toate astea, că de nu, îți voi sfărîma capul în mii de bucăți. Și să nu mai pui vreodată piciorul prin partea asta de palat, în harem! Că de nu, ți-o spun încă o dată, îți voi zdrobi capul și te voi azvîrli în groapa cu căcat! Apoi adăugă: Iar acum, te voi așeza într-un anume fel, ca nu cumva să te încumeți să te miști de aici pînă în zori!

Și bivolul îl apucă pe rîndaș cu dinții de picioare și-l vîrî întîi cu capul în gaura căscată a

gropii umblătoarei, lăsîndu-i numai picioarele afară. Și-i mai spuse o dată :

— Și mai ales, bagă bine de seamă, să nu te clintești cumva !

Apoi se făcu nevăzut.

Iată cum a fost cu ghebosul !

Cît despre Hassan Badreddin din Bassra, el îi lăsă pe ghebos și pe efrit hărțuindu-se, pătrunse în iatac, de acolo în camera nupțială și se așeză în capătul ei. Și de-abia ajunse acolo, cînd apăru mireasa, sprijinită de doica ei bătrînă, care se opri la ușă, lăsînd-o pe Sett El-Hosn să intre singură. Fără să deslușească cine ședea în capătul camerei, bătrîna, crezu că vorbește cu ghebosul, spuse :

— Scoală-te, cutezătorule, ia-ți soția și poartă-te vitejește ! Și acuma, copiii mei, Allah fie cu voi !

Apoi se retrase.

Atunci mireasa Sett El-Hosn, cu inima tare slăbită, înaintă zicîndu-și în sine : „Nu ! mai degrabă îmi dau sufletul decît să mă las în mîinile acestui scîrnav de rîndaș ghebos !" Dar abia făcu cîțiva pași că-l recunoscu pe minunatul Badreddin ! Scoase un țipăt de fericire și spuse :

— O scumpul meu ! cît ești de drăguț că mă aștepți de atîta timp ! Ești singur ? Ce fericire ! Iți voi mărturisi că, la început, văzîndu-te așezat în sala de primire, cot la cot cu spurcatul de ghebos, crezusem că vă însoțiserăți amîndoi împotriva mea !

Badreddin răspunse :

— O, stăpîna mea, oare cum poți vorbi așa ? Cum îți și închipui că ghebosul ar putea să se atingă de tine ? Și cum aș putea oare să mă însoțesc cu el împotriva ta ?

Sett El-Hosn răspunse :

— Dar, în sfîrșit, care dintre voi doi este bărbatul meu : tu sau el ?

Badreddin răspunse :

— Eu, o, stăpîna mea ! Toată această mascaradă cu ghebosul n-a fost ticluită decît ca să ne facă să rîdem ; și de asemenea ca să te ferească de deochi, căci toate femeile din palat auziseră vorbindu-se de frumusețea ta neasemuită ; și tatăl tău l-a năimit pe acel cocoșat ca să slujească de pavăză împotriva deochiului ; tatăl tău l-a răsplătit cu zece dinari ; de altminteri, acum cocoșatul se află la grajd unde înfulecă pe rupte în sănătatea noastră un castron cu lapte prins !

La cuvintele lui Badreddin, Sett El-Hosn fu cuprinsă de o mare bucurie ; începu să surîdă drăgălaș și să rîdă încă și mai drăgălaș, apoi, deodată, nemaiputîndu-se stăpîni, strigă :

— Pe Allah ! scumpul meu, ia-mă ! ia-mă ! Strînge-mă ! Țintuiește-mă în poala ta !

Și, cum Sett El-Hosn își scoase o parte din veșminte, se ivi aproape goală în fața lui. Și așa, zicînd aceste vorbe : „Țintuiește-mă în poala ta !“ ea își ridică ușor rochia pînă din sus de pîntece și își dezvălui astfel, în toată minunăția lor coapsele și curul ei de iasomie.

La această priveliște și la vederea cu de-a mănuntul a cărnii ei de hurie, Badreddin simți cum dorința îl răscolește făcînd să-i tresară pruncul adormit ! Și se ridică degrabă, se dezbrăcă și se descotorosi de ismenele lui largi cu nenumărate încrețituri ; își scoase punga cu cei o mie de dinari, pe care i-o dăduse iudeul din Bassra, și o puse pe divan sub ismene ; apoi își scoase turbanul său atît de frumos, îl puse pe un scaun, luă un turban

ușor de noapte, care fusese adus pentru cocoșat, și nu rămase îmbrăcat decît cu cămașa fină din muselină de mătase brodată cu fir de aur și cu ismenele largi din mătase albastră, legate la brîu cu o cingătoare cu ciucuri de aur.

Badreddin își desfăcu cingătoarea și se avîntă spre Sett El-Hosn care îi dăruia tot trupul ; și se înlănțuiră ; și Badreddin o ridică pe Sett El-Hosn și o culcă în așternut și se prăvăli peste ea ! Se ghemui cu coapsele desfăcute, apucă coapsele lui Sett El-Hosn și le atrase spre sine, îndepărtîndu-le una de alta. Și ținti berbecul bîrzoiat înspre cetate, și împinse voinicul împlîntîndu-l în crăpătură : și îndată crăpătura se deschise. Și Badreddin nu mai putu de fericire dîndu-și seama că mărgăritarul era nestrăpuns, și că nici un berbec înainte de al său nu-l străpunsese și nu-l atinsese nici măcar cu vîrful nasului ! Și își mai dădu seama că acest dos binecuvîntat nu mai fusese niciodată călărit de vreun armăsar.

Și așa în culmea bucuriei, el răpi ceea ce avea de răpit și se desfătă în deplină voie din dulceața acestei tinereți. Și, cui pe cui, berbecul izbi de cincisprezece ori dupăolaltă, intrînd și ieșind neîntrerupt ; și nu se simți cîtuși de puțin rău din pricina asta.

Și desigur, chiar din acea clipă, Sett El-Hosn rămase însărcinată, precum vei vedea în cele ce urmează, o, emir al credincioșilor !

Cînd Badreddin sfîrși cu împlîntatul celui de al cincisprecelea stîlp, își zise : „Poate că deocamdată este de-ajuns“. Și atunci se întinse lîngă Sett El-Hosn, și-i puse mîna ușurel sub cap, și Sett El-Hosn, la rîndul ei, îl cuprinse cu brațele ; și

amîndoi se înlănţuiră strîns şi, înainte de-a adormi, îşi recitară aceste strofe minunate :

Pătrundă-ţi lancea-n obiectul dragostei ! N-ai teamă !
Şi, cum nu este-n slujba îndrăgostitului, ca ajutor,
Tu sfatul gălbejitei pizme nu-l lua în seamă !

Socoate ! Îngăduitorul n-a creat mai sfîntă
Privelişte,-aici, jos : înlănţuiţi pe patul lor
Doi se iubesc şi numai de beţia lor se-ncîntă.

Priveşte-i ! Ca uniţi, de unul-altul, ei sînt una,
Şi peste dînşi pururi stă al binecuvîntării har !
Ce strînse mîini şi braţe-s perna lor de totdeauna !

Cînd lumea vede-n juru-i două inime legate
De pasiune-aprinsă, repede şi crunt barbar,
Încearcă să împlînte fierul rece, pe la spate.

Tu treci de-asemenea mizerii, şi oricînd ursita
Ţi-aduce-n cale-o frumuseţe pe care n-o aştepţi,
Să nu te dai în lături, ci-nfruntă dîrz ispita !

Pe ea, aşa cum ţi-este dat, învăluie-o-n iubire,
Cu ea trăieşte după cum e sfatul celor înţelepţi,
Doar cu ea singură, într-una, zilele să ţi se-nşire.

Iată totul în ceea ce-i priveşte pe Hassan Badreddin şi pe Sett El-Hosn, fiica unchiului său !

Cît despre genni, el se grăbi să plece în căutarea genniei, tovarăşa lui, şi amîndoi veniră să-i ad-

mire pe cei doi tineri dormind, după ce fuseseră de față la jocul lor și numărară loviturile de berbec. Apoi efritul îi zise prietenei sale, efrita :

— Haide, surioară, vezi că am avut dreptate ! Apoi adăugă : Acum trebuie, la rîndul tău, să-l răpești pe tînăr și să-l duci în același loc de unde l-am luat, în cimitirul din Bassra, în turbeha tatălui său, Nureddin ! Și fă-o repede, și eu te voi ajuta, căci, iată, încep să se ivească zorile ; și, într-adevăr, nu trebuie să fie găsit aici !

Atunci efrita îl ridică pe tînărul Hassan dormind, îl puse pe umerii ei, îmbrăcat, așa cum era, numai cu cămașa, căci ismenele nu îl ținuseră în toiul zbenguielilor, și zbură cu el, urmată îndeaproape de efrit. Cînd deodată, în plină călătorie prin văzduh, efritul o pofti trupește pe efrită și voi să o silnicească, așa cum era, împovărată cu frumosul Hassan ; și efrita s-ar fi lăsat de bună voie efritului ; dar se temu să nu i se întîmple ceva lui Hassan. Dar, din fericire, Allah îi veni într-ajutor și trimise împotriva efritului o ceată de îngeri care aruncară asupra lui un stîlp de foc, care îl arse. Și așa, efrita și Hassan fură scăpați de cumplitul efrit, care poate că i-ar fi nimicit : căci efritul este crîncen la împreunare. Atunci efrita coborî pe pămînt, chiar în locul unde se prăvălise efritul cu care ea s-ar fi împreunat cu drag, dacă n-ar fi fost acolo Hassan, căruia îi purta tare mult de grijă.

Ci fusese scris de destin ca locul unde efrita avea să-l coboare pe tînărul Hassan Badreddin, neîndrăznind să-l ducă mai departe numai ea singură, să fie tare aproape de orașul Damasc în țara Șam [1]. Și efrita îl duse pe Hassan aproape de tot

[1] Siria, sau numai orașul Damasc.

de una dintre porțile orașului, îl așeză ușor pe pămînt și își luă zborul.

În zorii zilei se deschiseră porțile orașului, și oamenii care ieșeau fură tare mirați văzîndu-l pe acel tînăr fermecător dormind, îmbrăcat numai cu o cămașă, avînd pe cap în loc de turban, o scufie de noapte, ba mai mult și fără ismene ! Și își spuseră :

— Cine știe cît a trebuit să stea el de veghe ca să fie afundat acum într-un somn atît de adînc !

Dar alții spuseră :

— Allah ! Allah ! ce tînăr frumos ! Fericită și plină de noroc este femeia care s-a culcat cu el ! Dar oare de ce este acum așa de gol-goluț ?

Alții răspunseră :

— Poate că sărmanul tînăr a petrecut la crîșmă mai mult decît se cuvenea ! Și a băut peste măsură ! Și, întorcîndu-se seara acasă, va fi găsit porțile orașului închise și s-a hotărît să doarmă pe cîmp !

Dar în timp ce vorbeau așa, boarea dimineții se iscă, veni să-l dezmierde pe frumosul Hassan și-i sumese cămașa : atunci se iviră un pîntece, un buric, niște coapse și niște pulpe, toate ca de cristal ! un zebb și niște ouă tare pe măsură. Și această priveliște îi uimi pe toți oamenii, care nu se mai săturau privind.

În clipa aceea Badreddin se trezi și se văzu întins aproape de o poartă necunoscută și înconjurat de toți acei oameni; rămase tare nedumerit și strigă:

— Unde mă aflu ,oameni buni ? Spuneți-mi, vă rog ! Și de ce v-ați adunat așa în jurul meu ? Ce s-a întîmplat ?

Ei răspunseră :

— În ce ne privește, ne-am oprit ca să te privim, numai așa, din plăcere ! Dar, în ce te pri-

veste, oare tu știi că te afli la poarta Damascului ? Unde ți-ai putut petrece noaptea de ești așa despuiat ?

Hassan răspunse :

— Pe Allah ! oameni buni, oare ce-mi spuneți voi ? Eu mi-am perecut noaptea la Cairo. Și ziceți că sînt la Damasc ?

Atunci izbucniră cu toții într-un rîs nemaipomenit, și unul dintre ei spuse :

— O, mîncătorule de hașiș !

Și alții spuseră :

— Nu mai încape nici o îndoială că ești nebun de-a binelea ! Ce păcat, un tînăr atît de încîntător să înnebunească !

Și alții spuseră :

— Dar, în sfîrșit, cum stăm cu povestea asta ciudată pe care ne-o îndrugi aici ?

Atunci Hassan Badreddin răspunse :

— Pe Allah ! oameni buni, eu nu mint niciodată ! Așadar, vă asigur și vi-o repet că noaptea asta mi-am petrecut-o la Cairo, iar pe cealaltă la Bassra, în orașul meu !

La aceste cuvinte, unul strigă :

— Ce lucru de necrezut !

Un altul :

— Asta-i nebun !

Și cîțiva începură să rîdă și să bată din palme. Și alții ziseră :

— Într-adevăr, oare nu-i păcat de acest tînăr minunat că și-a pierdut astfel mintea ! Dar e nebun fără de pereche !

Și un altul, mai înțelept, îi spuse :

— Haide fiul meu, vină-ți puțin în fire. Și nu mai îndruga asemenea prostii.

Atunci Hassan spuse :

— Știu ce zic. Și chiar mai mult decît atît, aflați că azi-noapte la Cairo am petrecut clipe nespus de plăcute, fiind mire !

Atunci fură cu toții din ce în ce mai încredințați de nebunia lui ; și unul dintre ei strigă rîzînd :

— Vedeți bine că sărmanul tînăr s-a însurat în vis ? Bună-i oare căsătoria în vis ? De cîte ori ? Oare era o hurie sau o curvă ?

Dar Badreddin începea să fie tot mai nedumerit, și le strigă :

— Ei bine, da ! era o hurie ! Și nu m-am împreunat nicidecum în vis, ci de cincisprezece ori între coapsele ei binecuvîntate ; și am luat locul unui ghebos împuțit, și mi-am pus chiar scufia de noapte menită lui, și care iat-o aici ! Apoi se gîndi o clipă și iar strigă : Dar, pe Allah ! oameni cumsecade, unde mi-e turbanul, unde mi-s ismenele, unde mi-s mantia și pantalonii ? Și mai cu seamă unde mi-e punga ?

Și Hassan se sculă și își căută hainele în jur. Și toată lumea începu atunci să-și tragă cu ochiul și să-și facă semne că tînărul era smintit de-a binelea.

Atunci sărmanul Hassan se hotărî să intre în oraș, așa caraghios cum era și, neavînd încotro, fu silit să străbată străzile și sukurile, în mijlocul unei gloate mari de copii și de oameni, care strigau : „Iată un nebun ! Iată un nebun !" Și bietul Hassan nu știa ce să mai facă ; dar Allah se temu ca acest băiat frumos nă nu fie silnicit, și-l făcu să treacă pe lîngă dugheana unui cofetar care tocmai atunci își deschisese prăvălia. Și Hassan se năpusti în prăvălie și se adăposti acolo ; și fiindcă cofetarul era o namilă zdravănă, ale cărui isprăvi erau faimoase nevoie mare în oraș, toată lumea se temu și se trase înapoi, lăsîndu-l pe Hassan în pace.

Cînd cofetarul, care se numea El-Hadj Abdallah, îl văzu pe tînărul Hassan Badreddin, putu să-l cerceteze pe îndelete și rămase uimit la vederea frumuseții, a farmecelor și a darurilor cu care fusese înzestrat ; și chiar în clipa aceea dragostea îi năpădi inima și-i zise tînărului Hassan :

— O, tinere drăgălaș, spune-mi de unde vii ? Și fii fără teamă ; istorisește-mi toată povestea ta, căci te iubesc încă de pe acum mai presus ca pe sufletul meu !

Atunci Hassan îi istorisi cofetarului Hadj Abdallah toată povestea lui, și aceasta de la început și pînă la sfîrșit. Dar n-are nici un rost să o mai repetăm.

Și cofetarul rămase nespus de uimit, și îi zise lui Hassan :

— Tînărul și măritul meu domn Badreddin, această poveste este într-adevăr de necrezut și nemaipomenită. Dar, o, copilul meu ! te sfătuiesc să n-o mai spui la nimeni, căci e primejdios să faci asemenea destăinuiri. Îți pun la îndemînă dugheana mea, și vei rămîne cu mine, pînă cînd Allah se va îndura să curme ponoasele de care ești lovit. De altminteri eu n-am nici un copil, și m-ai face tare fericit dacă te-ai învoi să mă primești de tată ! Te voi lua de suflet, ca fiu al meu !

Atunci Hassan Bedreddin îi răspunse :

— Bunule unchiaș, facă-se după dorința ta !

Numaidecît cofetarul merse la suk și cumpără niște haine scumpe, cu care se întoarse ca să-l îmbrace. Apoi îl duse la cadiu și, față de martori, îl luă de suflet pe Hassan Badreddin, ca fiu al său.

Și Hassan rămase în prăvălia cofetarului, ca fiu al său ; și el lua banii de la mușterii și le vindea prăjiturile, borcanele cu dulcețuri, porțelanurile

pline cu șerbet și faimoasele dulciuri din Damasc ; și învăță în scurtă vreme măiestria cofeturilor, pentru care avea un dar cu totul deosebit, în urma învățămintelor ce i le dăduse mama lui, nevasta vizirului Nureddin din Bassra, care gătea prăjiturile și dulcețurile dinaintea lui pe cînd era copil.

Și frumusețea lui Hassan, strălucitorul tînăr din Bassra, fiul de suflet al cofetarului, își întinse faima peste întreg orașul Damasc ; și dugheana cofetarului El-Hadj Abdallah ajunse cofetăria cea mai căutată dintre toate prăvăliile cofetarilor din Damasc.

Iată ce s-a întîmplat cu Hassan Badreddin !

Cît despre mireasa Sett-Hosn, fiica vizirului Șamseddin din Cairo, iată !

Cînd se trezi Sett El-Hosn în dimineața întîiei nopți a nunții, ea nu-l află pe frumosul Hassan lîngă ea. Atunci își închipui că Hassan se dusese la umblătoare ! Și se puse să-l aștepte pînă se va întoarce.

Într-acestea, vizirul Șamseddin, tatăl ei, veni de o căută, ca să vadă ce face. El era tare îngrijorat, și nespus de îndîrjit în sufletul său de nedreptatea sultanului, care-l silise să o mărite astfel pe frumoasa Sett El-Hosn, fiica lui, cu rîndașul ghebos. Și, înainte de a intra la fiica sa, vizirul își zise : „Fără doar și poate că am s-o ucid dacă voi afla că i s-a dat acelui scîrnav cocoșat !“

Bătu deci la ușa camerei nupțiale și o strigă :

— Sett El-Hosn !

Ea îi răspunse dinlăuntru :

— Da, tată, vin pe dată să-ți deschid !

Și, sculîndu-se degrabă, dete fuga să deschidă tatălui său. Și se făcuse și mai frumoasă ca de obicei, chipul ei era ca luminat, și sufletul îi era

plin de bucurie, fiindcă simțise îmbrățișările minunate ale acelui căprior frumos ! Și așa, ieși sprințară în întîmpinarea tatălui ei, și se aplecă, și-i sărută mîinile. Dar tatăl, la vederea fiicei bucuroase, în loc de a fi mîhnită de împreunarea ei cu cocoșatul, strigă :

— Ah, fată nerușinată ! Cum îndrăznești să te înfățișezi înaintea mea cu acest chip înveselit, după ce te-ai culcat cu acel scîrnav rîndaș ghebos ?

La aceste cuvinte, Sett El-Hosn începu să surîdă cu înțeles și zise :

— Pe Allah ! o, tată, ajunge cu gluma ! Mi-a fost prea destul că am ajuns batjocura tuturor nuntașilor, care glumeau pe socoteala mea, în legătură cu presupusul meu soț, acel cocoșat care nu făcea nici cît rosătura de unghie a frumosului meu iubit, adevăratul meu bărbat de astă-noapte ! Ah, ce noapte ! cît a fost de plină de desfătări lîngă preaiubitul meu ! Încetează deci, tată, cu gluma și nu-mi mai pomeni de cocoșatul acela !

La aceste cuvinte ale fiicei, vizirul se umplu de mînie, ochii i se învinețiră de furie și zbieră :

— Nenorocire ! Ce îndrugi tu, oare ? Cum ! cutezi să spui că ghebosul nu s-a culcat cu tine în această cameră ?

Ea răspunse :

— Pe Allah, o, tată, ajunge cît mi-ai tot pomenit numele acelui cocoșat ! Fie ca Allah să-l prăpădească pe el, pe tatăl, pe mama și toată familia lui ! Știi bine că eu acum cunosc vicleșugul de care te-ai folosit ca să mă ferești de deochi !

Și ea îi istorisi tatălui toate amănuntele nunții și ale nopții. Și adăugă :

— Ah ! cît îmi era de bine, cufundată în poala soțului meu preaiubit, frumosul tînăr cu purtări

alese, cu minunați ochi negri și cu sprîncene arcuite !

La aceste cuvinte, vizirul strigă :

— Fiica mea, oare ți-ai pierdut mințile ? Ce spui tu, oare ? Și unde-i acum tînărul acela pe care îl numești bărbatul tău ?

Sett El-Hosn răspunse :

— S-a dus la umblătoare !

Atunci vizirul, peste măsură de îngrijorat, se repezi afară și dete fuga la umblătoare. Acolo dădu peste ghebos cu picioarele în aer, cu capul cufundat adînc în gaura umblătoarei, și neclintit așa ! Și vizirul, nespus de uluit, strigă :

— Ce văd ? Nu ești chiar tu, cocoșatule ?

Și mai repetă o dată întrebarea cu glas tunător. Dar cocoșatul nu-i răspunse, căci, mereu țintuit de groază, își închipui că acel care-i vorbea era genniul...

În clipa aceea a povestirii, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și tăcu discret.

Dar cînd se lăsă a douăzeci și doua noapte

Ea zise :

— Mi s-a povestit, o mărite rege, că Giafar urmă astfel istorisirea către califul Harun Al-Rașid :

Cocoșatul îngrozit, gîndindu-se că acel care-i vorbea era genniul, fu impiedicat să-i răspundă de o spaimă cumplită. Atunci vizirul strigă furios :

— Răspunde-mi, ghebos blestemat, ori îți despic trupul cu paloșul acesta !

Atunci cocoșatul, cu capul mereu vîrît în gaură, îi răspunse din fund :

— Pe Allah ! o, căpetenie a efriților și a gennilor, aibi milă de mine ! Îți jur că nu m-am clintit de aici toată noaptea, și m-am supus poruncii tale !

La aceste cuvinte, vizirul nu mai știu ce să creadă și strigă :

— Dar ce-mi tot îndrugi tu acolo ? Eu nu sînt efrit. Sînt tatăl miresei.

Cocoșatul scoase un geamăt adînc, și zise :

— Tu, tu poți s-o ștergi de-aici ! Eu n-am nimic de-a face cu tine ! Șterge-o repede pînă nu se întoarce cumplitul efrit, răpitorul de suflete ! De altminteri nici nu vreau să te mai văd ; tu ești pricina nenorocirii mele ; mi-ai dat de nevastă pe ibovnica bivolilor, măgarilor și a efriților ! Blestemat să fii, tu și fiica ta, și toți răufăcătorii !

Atunci vizirul îi spuse :

— Nebune ! haide, ieși de-aici, ca să pot înțelege puțin din ce îmi tot îndrugi !

Dar ghebosul răspunse :

— Voi fi, poate, nebun, dar nu voi fi atît de nesocotit ca să ies de aici fără învoirea cumplitului efrit ! Căci el m-a oprit cu străşnicie să ies din gaură înainte de răsăritul soarelui. Du-te așadar și lasă-mă în pace aici ! Dar spune-mi, înainte de a pleca, oare va mai zăbovi mult soarele pînă să răsară, sau nu ?

Și vizirul, din ce în ce mai uluit, îi răspunse :

— Dar ce-i cu efritul acela despre care tot vorbești ?

Atunci ghebosul îi istorisi toată povestea : venirea lui la umblătoare ca să-și facă nevoile înainte de a intra la mireasă, arătarea efritului sub

felurite chipuri, de pisică, de măgar și de bivol, și, în cele din urmă, porunca dată — să nu iasă de acolo, și toate cele îndurate. Apoi ghebosul începu să se văicărească.

Atunci vizirul se apropie de cocoșat, îl înșfăcă de picioare și îl trase afară din gaură. Și ghebosul, cu fața mînjită toată, galben și prăpădit, îi strigă vizirului :

— Blestemat să fii, tu și fiica ta, ibovnica bivolilor !

Și de teamă să nu vadă arătîndu-se din nou efritul, cocoșatul, îngrozit de moarte, o luă la fugă din toate puterile, urlînd și neîndrăznind să se uite înapoi. Și ajunse la palat, și urcă la sultan și-i povesti pățania lui cu efritul.

Cît despre vizirul Șamseddin, el se întoarse ca nebun la fiica sa Sett El-Hosn și-i spuse :

— O, fiica mea, simt că îmi pierd mințile ! Lămurește-mă cum stau lucrurile !

Atunci Sett El-Hosn spuse :

— Află, deci, tată, că tînărul fermecător care a avut cinstea nunții toată noaptea, s-a culcat cu mine și s-a bucurat de fecioria mea ; și neîndoios că voi naște un copil. Și, ca să-ți aduc o dovadă despre cele spuse, iată turbanul lui pe scaun, pantalonii lui pe divan și izmenele lui în patul meu. Mai mult decît atît, vei afla în pantalonii lui un lucru care n-am putut ghici ce ar putea să fie !

La aceste cuvinte, vizirul se îndreptă spre scaun, luă turbanul, îl privi cu luare-aminte și îl întoarse pe toate fețele, apoi strigă :

— Dar acesta-i un turban ca acelea ale vizirilor din Bassra și Mossul !

Apoi îl desfășură și găsi pe tichie un plic cusut, pe care se grăbi să-l ia ; scotoci apoi pantalonii, îi

ridică și află acolo punga cu cei o mie de dinari pe care iudeul o dăduse lui Hassan Badreddin. În această pungă se găsea și un petec mic de hîrtie pe care erau scrise aceste cuvinte de mîna iudeului : „Întăresc, eu cutare, negustor din Bassra, că i-am dat această sumă de o mie de dinari, prin bună înțelegere, domnului Hassan Badreddin, fiul vizirului Nureddin, pe care Allah să-l aibă întru îndurarea lui ! pentru încărcătura întîiei corăbii care va trage la țărm în Bassra !“

La citirea acestei hîrtii, vizirul Șamseddin scoase un strigăt puternic și căzu în nesimțire. Cînd își veni în fire, el se grăbi să deschidă plicul aflat în turban, și numaidecît recunoscu scrisul fratelui său Nureddin. Și atunci începu să plîngă și să se jeluiască zicînd : „Ah ! sărmanul meu frate, sărmanul meu frate !“ După ce se mai liniști zise :

— Allah este atotputernic ! Apoi fiicei sale : Fiica mea, știi tu numele celui căruia i te-ai dat astă noapte ? Acesta este nepotul meu, fiul unchiului tău Nureddin, este Hassan Badreddin ! Și cei o mie de dinari sînt zestrea ta ! Allah să fie slăvit !

Apoi recită aceste două strofe :

Văd urmele-i din nou, și trupul tot, îndată,
Mi se topește de dorințele aprinse !
Acolo-i locul fericirii celei stinse,
Și lacrimi curg neostoit, ca niciodată.

Mă-ntreb și strig, mereu făr' de răspuns : „Mînerea
Departe, rupt de el — ce viață e mai dură ?
O, tu, ce suferințe din belșug mi-ai dat, te-ndură
Și-ngăduie să-mi fie pe curînd înapoierea !“

Apoi citi din nou cu luare-aminte istorisirea fratelui său ; și află cuprinsă acolo toată povestea lui Nureddin și nașterea fiului său Badreddin. Și se minună nespus de mult, mai cu seamă cînd cercetă cu de-amănuntul și confruntă datele înșirate de fratele său, cu datele căsătoriei lui la Cairo, și cu nașterea fiicei sale Sett El-Hosn. Și află că aceste date se potriveau întru totul.

El rămase atît de uimit încît se grăbi să meargă să-l caute pe sultan, arătîndu-i hîrtiile. La rîndul lui, sultanul rămase atît de uimit, încît porunci scriitorilor palatului să aștearnă pe hîrtie această poveste minunată și să o păstreze cu grijă în arhiva domniei.

Cît despre vizirul Șamseddin, el se întoarse acasă la fiica sa, și se puse să aștepte întoarcerea nepotului său, tînărul Hassan Badreddin. Dar sfîrși prin a-și da seama că Hassan se făcuse nevăzut, fără să înțeleagă din ce pricină, și își zise : „Pe Allah ! ce întîmplare nemaipomenită ! Într-adevăr, nu s-a mai văzut niciodată una asemănătoare !..."

În clipa aceea a povestirii, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața, și discretă conteni istorisirea spre a nu-l obosi cîtuși de puțin pe sultanul Șahriar, rege al Insulelor Indiei și Chinei !

Dar cînd se lăsă a douăzeci și treia noapte

Ea zise :

— Mi s-a povestit, o, mărite rege, că Giafar Al-Barmaki, vizirul regelui Harun Al-Rașid, urmă astfel istorisirea către calif :

Cînd vizirul Șamseddin văzu că nepotul său Hassan Badreddin se făcu nevăzut, își spuse: „Este înțelept (căci lumea-i alcătuită din viață și din moarte) să-mi iau măsurile de prevedere pentru ca, la întoarcerea lui, nepotul meu Hassan să poată vedea casa în aceeași stare în care a lăsat-o!" Așadar vizirul Șamseddin luă o călimară, un kalam și o foaie de hîrtie, și însemnă, unul cîte unul, toate lucrurile și toate mobilele din casa lui. Astfel scrise: „Cutare dulap este așezat în cutare loc, cutare perdea este în cutare loc"; și așa mai departe... Cînd sfîrși, sigilă hîrtia, după ce o citi fiicei sale, Sett El-Hosn, și o puse cu grijă la păstrare în sipetul cu scrisori. După aceea, adună turbanul, tichia, pantalonii, mantia și punga, și făcu din toate o legătură pe care o puse cu multă grijă sub cheie.

Cît despre Sett El-Hosn, fiica vizirului, ea rămase într-adevăr însărcinată în urma întîiei nopți a nunții ei și, la sfîrșitul celor nouă luni pline, născu la soroc un copil ca luna, care semăna tatălui său în toate privințele, la fel de frumos, de drăgălaș și de desăvîrșit! La nașterea lui, femeile îl spălară și-i înnegriră ochii cu kohl; apoi îi tăiară buricul și-l încredințară slujitoarelor și doicii. Și, din pricina frumuseții lui uluitoare, îi deteră numele Agib[1].

Cînd minunatul Agib ajunse, zi după zi, lună după lună, an după an, la vîrsta de șapte ani, vizirul Șamseddin, bunicul lui, îl trimise la școala unui dascăl cu mare faimă, și-l dete în grijă cu multă căldură acelui învățător. Și în toate zilele,

[1] Minunatul.

Agib, însoţit de sclavul negru Said, bunul eunuc al tatălui său, mergea la şcoală, ca să se întoarcă la amiază şi seara acasă. Şi merse aşa la şcoală vreme de cinci ani, pînă cînd ajunse la vîrsta de doisprezece ani.

Dar în acest timp, Agib se făcuse nesuferit celorlalţi copii din şcoală ; el îi bătea, îi înjura şi le zicea : „Care dintre voi este ca mine ? Sînt fiul vizirului din Egipt !" La urmă, copiii se adunară şi merseră să se plîngă la învăţător împotriva apucăturile urîte ale lui Agib. Atunci învăţătorul, care vedea că sfaturile date fiului vizirului erau zadarnice şi cum, de teama tatălui său, vizirul, nu voia să-l dea chiar el afară, le zise copiilor :

— Vă voi învăţa să-i spuneţi ceva, care îl va împiedica de-acum înainte să mai vină la şcoală. Aşadar, mîine, în timpul recreaţiei, adunaţi-vă cu toţii în jurul lui Agib şi ziceţi unii către alţii : „Pe Allah, haideţi să ne jucăm un joc minunat ! Dar nici unul nu va putea lua parte la acest joc, decît numai dacă va spune cu glas tare numele lui, numele tatălui şi al mamei lui ! Căci acela care nu va putea spune numele tatălui şi al mamei sale va fi socotit copil din flori şi nu se va putea juca cu noi !"

Şi aşa, dimineaţa, la venirea lui Agib la şcoală, copiii se adunară în jurul lui, se înţeleseră între ei, şi unul strigă :

— Ah, pe Allah ! iată un joc minunat ! Dar nimeni nu va putea lua parte la acest joc decît dacă va spune numele său, numele tatălului şi al mamei sale ! Haideţi ! fiecare pe rînd !

Şi le trase cu ochiul.

Atunci unul dintre copii păşi înainte şi spuse :

— Mă numesc Nabih ! Mama se numește Nabiha ! Și tata se numește Izeddin !

Apoi un altul păși înainte și spuse :

— Eu mă numesc Naghib ! Mama se numește Gamila ! Și tata se numește Mustafa !

Apoi al treilea, și al patrulea, și alții, de asemenea, grăiră la fel. Cînd veni rîndul lui Agib, Agib grăi plin de semeție :

— Eu sînt Agib ! Mama este Sett El-Hosn ! Și tata este Șamseddin, vizirul Egiptului !

Atunci copiii strigară cu toții :

— Nu, pe Allah ! vizirul nu este nicidecum tatăl tău !

Și Agib strigă furios :

— Allah să vă prăpădească ! Într-adevăr, vizirul este tatăl meu !

Dar copiii începură să chicotească și să bată din palme și-i întoarseră spatele, strigîndu-i :

— Du-te ! tu nu cunoști numele tatălui tău ! Samseddin nu-i nicidecum tatăl tău ! El este bunicul tău, tatăl mamei tale ! Cît despre tatăl tău, numai după ce-l vei fi găsit poți veni să te joci cu noi !

Și copiii se împrăștiară în hohote de rîs.

Atunci Agib simți o strîngere în piept, și fu înecat de suspine ! Dar numaidecît învățătorul se apropie de el și-i zise :

— Cum, Agib, nici nu știai pînă acum că vizirul nu este nicidecum tatăl tău, ci bunicul tău, tatăl mamii tale Sett El-Hosn ! Cît despre tatăl tău, nici tu, nici noi, nici nimeni altul nu-l cunoaște. Căci sultanul a măritat-o pe Sett El-Hosn cu un rîndaș ghebos ; dar rîndașul nu a putut să se culce cu Sett El-Hosn și a povestit prin tot orașul, că în

noaptea nunții genii l-au închis, pe el, rîndașul, ca să se culce ei cu Sett El-Hosn. Și tot el a mai povestit niște întîmplări uluitoare cu bivoli, cu măgari și cîini, și alte făpturi asemănătoare. Așadar, Agib, nimeni nu cunoaște numele tatălui tău! Fii deci smerit înaintea lui Allah și a tovarășilor tăi, care te socotesc ca pe un copil din flori. De altminteri, Agib, tu ești la fel ca un copil vîndut la tîrg, care nu l-ar cunoaște de loc pe tatăl său. Încă o dată, află că vizirul Șamseddin este numai bunicul tău, și că pe tatăl tău nu-l cunoaște nimeni. Fii deci mai smerit de azi înainte.

La aceste cuvinte ale învățătorului, micul Agib fugi valvîrtej acasă, la mamă-sa Sett El-Hosn, și era atît de sugrumat de suspine că nici nu putu la început să îngaime ceva. Atunci mama lui se puse să-l mîngîie și, văzîndu-l atît de tulburat, inima i se topi de milă și-i zise:

— Copilul meu, spune mamei tale pricina mîhnirii!

Și-l îmbrățișă și-l dezmierdă. Atunci micul Agib răspunse:

— Spune, mamă, cine-i tatăl meu?

Și, tare mirată, Sett El-Hosn răspunse:

— Cine să fie? Vizirul!

Și Agib îi spuse plîngînd:

— Ah, nu! el nu-i tatăl meu! Nu-mi ascunde adevărul! Vizirul este tatăl tău, îți este tată ție! Dar nu-i tatăl meu! Nu, nu! Spune-mi adevărul, ori de nu, îmi voi curma numaidecît viața cu pumnalul acesta!

Și micul Agib îi repetă mamei cuvintele învățătorului.

Atunci, amintindu-și de vărul și soțul ei de o noapte, frumoasa Sett El-Hosn începu să-și depene

în minte întîia noapte a nunții ei, și toată frumusețea, și toate farmecele minunatului Hassan Badreddin din Bassra! Și, amintindu-și acestea, ea plînse de înduioșare și suspină următoarele strofe :

Aprins-a viu dorința în inima-mi, și-n urmă
El a plecat departe, lăsîndu-și draga casă.
Și biata-mi minte dusă, cu el s-o-ntoarce-acasă!
Răbdarea toată însă și somnul mi se curmă!

M-a părăsit, și-o dată cu el însuși norocul;
Răpitu-mi-a, cu dînsul luînd, al meu repaos!
Lăsatu-m-a, și lacrimi cu lacrimi s-au adaos
Curgînd șiroaie, rîuri ce-n mări își află locul.

O zi de trece numai fără dorință-adîncă,
O zi cînd al meu suflet de lipsa-i nu se plînge,
Și-odată se înalță icoana-i, pieptu-mi strînge,
Și amintiri, iubire, dor mă-mpresoară încă...

Mereu icoana-i scumpă, cu zorii renviată,
Întîia e, și-mi cade în ochi de dimineață!
Și-așa mereu, într-una, căci nu mai am în viață
Decît un gînd, același, și-un dor — cel de-altădată!

Apoi ea nu făcu altceva decît să plîngă cu suspine. Și Agib, văzînd-o pe mama lui plîngînd, se puse și el din nou pe plîns. Și, în timp ce fiecare plîngea, în parte, vizirul Șamseddin, auzind țipete și suspine, intră. Și rămase și el tare tulburat și inima îi fu cuprinsă de mare mîhnire, văzîndu-și copiii plîngînd, și le spuse :

— Copiii mei, de ce plîngeți așa ?

Atunci Sett El-Hosn îi povesti pățania micului Agib cu copiii de la școală. Și vizirul, la auzul acesteia, își aduse aminte de toate nenorocirile trecute, ce se abătuseră pînă atunci asupra lui, asupra fratelui său Nureddin, asupra nepotului său Hassan Badreddin și, în sfîrșit, asupra micului Agib și, năpădit de toate aceste amintiri adunate laolaltă, nu se putu stăpîni să nu plîngă și el. Și, disperat, urcă la sultan, îi povesti toată întîmplarea, îi spuse că acea stare nu mai putea dăinui, pentru numele său și numele copiilor săi, și-i ceru încuviințarea să plece spre țările Răsăritului, ca să ajungă în orașul Bassra, unde socotea să dea de urma nepotului său Hassan Badreddin. Apoi îi mai ceru sultanului să-i scrie niște porunci pe care le va lua cu el și care îi vor îngădui, în toate țările pe unde se va duce, să facă cercetările trebuitoare, ca să-l găsească și să-l aducă înapoi pe nepotul său. Apoi începu să plîngă cu amar. Și sultanul își simți inima înduioșată, și-i scrise poruncile trebuitoare pentru toate țările și toate provinciile. Atunci vizirul se bucură nespus și-i aduse sultanului multe mulțumiri, și tot așa de multe urări de mărire, și se închină înainte-i, sărutînd pămîntul din fața mîinilor sale ; apoi își luă rămas bun și ieși. Și chiar în ceasul acela își făcu pregătirile trebuitoare de plecare ; apoi îi luă cu sine pe fiica sa, Sett El-Hosn, pe micul Agip, și plecă.

Merseră în ziua întîia, apoi în ziua a doua, și a treia zi, și așa mai departe, către Damasc, și în cele din urmă ajunseră cu bine acolo. Și se opriră foarte aproape de porți, la Midanul Hasba, și acolo își ridicară corturile ca să se odihnească două zile, înainte de a-și urma drumul. Și găsiră că Damascul era un oraș minunat, plin de pomi și

de ape curgătoare, și că era aidoma orașului cîntat de poet :

La Damasc, o zi și-o noapte, Doamne, cît am petrecut !
S-a jurat Allah să-l facă un oraș neîntrecut.

Noaptea-nvăluie Damascul cu aripa-i, amoros,
Dimineața își întinde umbra de copac stufos.

Roua de pe crengi nu-i rouă, asta-n adevăr s-o crezi :
Mărgărite-i — ce se cern cum, boare, tu le îmbiezi !

Colo, în boschet, natura după voie duce tot :
Pasărea-și face lectura dimineții, cum socot.

Apa vie-i fața albă ce-nainte-i s-a deschis ;
Boarea, cum pasărea-i spune, scrie-ndată cu dichis.

Norii albi trec pe deasupra, dar să cadă repezi fac
Picături ce sînt cerneala răsfățatului diac !

Și așa, oamenii vizirului nu întîrziară să meargă să vadă orașul, și sukurile lui, ca să cumpere lucrurile de care aveau nevoie și, de asemenea, ca să-și vîndă lucrurile aduse din Egipt ; și nu uitară să meargă să se îmbăieze în vestitele hammamuri și să meargă la moscheia Bani-Omia-

hilor[1], așezată în inima orașului și care nu-și are pereche în lumea întreagă.

Cît despre Agib, și el, însoțit de bunul eunuc Said, plecă să vadă orașul. Și eunucul mergea la cîțiva pași în urma lui, și ținea în mînă un bici în stare să doboare o cămilă ; căci el îi cunoștea din auzite pe locuitorii Damascului și voia să-i împiedice, cu ajutorul acestui bici, să se apropie de stăpînul său, frumosul Agib. Și, într-adevăr, el nu se înșelă de loc ; abia îl zăriră pe frumosul Agib, că locuitorii Damascului luară seama cît era de grațios și de fermecător, și că era mai proaspăt decît briza Nordului, mai plin de dulceață decît apa rece pentru cerul gurii însetatului, mai de preț decît sănătatea pentru bolnav ; și numaidecît toți oamenii de pe uliți, și din case, și din prăvălii începură să alerge în urma lui Agib și a eunucului și să se ațină după Agib tot timpul, fără să-l slăbească o clipă, în ciuda biciului zdravăn al eunucului ; și alții alergau și mai repede, îl întreceau pe Agib și se așezau pe jos pe unde urma să treacă, spre a-l vedea mai bine și mai pe îndelete. În sfîrșit, prin voința Destinului, Agib și eunucul ajunseră dinaintea dughenei unui cofetar și, ca să scape de această gloată iscoditoare, se opriră.

Ci prăvălia era chiar a lui Hassan Badreddin, tatăl lui Agib. Bătrînul cofetar, care îl luase de suflet pe Hassan, murise, și Hassan moștenise prăvălia. Deci în ziua aceea, Hassan se pregătea tocmai să facă un fel de prăjitură cu semințe de rodie și cu amestecuri din zahăr gustoase. Și cînd îi văzu pe Agib și pe sclav oprindu-se, Hassan rămase fermecat de frumusețea micului Agib, și nu numai

---

[1] *Bani-Omiahi* sau *Omiazi* — dinastie de califi din Damasc.

fermecat, dar mişcat pînă în adîncul lui, într-un chip dumnezeiesc, nemaisimţit vreodată de inima lui, şi strigă plin de iubire :

— O, tînărul meu stăpîn, tu, care într-o clipă mi-ai şi cucerit inima, şi care domneşti încă de pe acum peste fiinţa mea lăuntrică, tu, spre care mă simt nespus de atras, putea-vei oare să-mi faci cinstea să intri pentru o clipă în prăvălia mea ? Putea-vei oare să-mi faci plăcerea să guşti din dulciurile mele, numai aşa din milă faţă de mine ?

Şi la aceste vorbe, Hassan, fără voia lui, se trezi cu ochii plini de lacrimi, şi plînse mult la gîndurile care i se îmbulzeau în amintire, despre starea lui din trecut şi despre soarta lui din clipa de faţă.

Cînd Agib auzi cuvintele tatălui său, îşi simţi şi el inima năpădită de înduioşare, se întoarse spre sclav şi îi spuse :

— Said ! Acest cofetar mi-a înduioşat inima. Îmi închipui că-şi va fi lăsat şi el în părăsire undeva, departe, un copil al său ; şi că eu îi aduc aminte de acel copil. Haidem aşadar să intrăm la el ca să-i facem plăcerea şi să gustăm din ceea ce vrea să ne pună înainte. Şi dacă ne vom arăta înduioşaţi de durerea lui, poate că Allah se va milostivi de noi ne va ajuta să izbîndim la rîndul nostru în căutarea tatălui meu !

La cuvintele lui Agib, eunucul Said strigă :

— Pe Allah ! o, stăpîne, nu-ţi este îngăduit, ah, nu-ţi este îngăduit ! Nu i se cade nici unui fiu de vizir să intre într-o dugheană de cofetar din suk, şi mai cu seamă să mănînce aşa, faţă de toată lumea ! Ah, nu ! Dacă vrei să intri în prăvălie numai de teama acestor pierde-vară şi a celorlalţi oameni care te urmăresc, mă pricep eu prea bine să te apăr şi să-i îndepărtez cu biciul meu neîn-

trecut! Dar ca să intrăm în prăvălie, ei, nu, asta niciodată!

La cuvintele eunucului, cofetarul Hassan Badreddin rămase tare mîhnit și se întoarse către eunuc cu ochii și cu obrajii scăldați în lacrimi și-i spuse:

— O, măritule, de ce oare nu vrei să te milostivești și să-mi faci plăcerea de a intra în prăvălia mea? O, tu care ești negru ca și castana, dar alb înlăuntrul tău ca și miezul ei! o, tu pe care te-au slăvit toți poeții noștri în versuri minunate, eu pot să-ți dezvălui taina ca să te faci tot așa de alb și pe dinafară precum ești pe dinlăuntru!

Atunci viteazul eunuc se puse pe rîs cu poftă și strigă:

— Oare chiar așa? Oare chiar așa? Poți face asta? Și cum oare? Pe Allah! grăbește-te să-mi spui!

Și numaidecît Hassan Badreddin îi recită aceste minunate versuri de laudă a eunucilor:

Nu-i nimeni să-i întreacă marea politețe,
Și nici purtarea, nici noblețea — n-are cine...
E paznic respectat al curților de-altețe!

Haremului i-i slujitor cum nu e altul,
Și-atît de drăgălaș, ca îngerii, știu bine,
Ca să-l slujească-ar coborî din cer, înaltul!

Aceste versuri erau într-adevăr atît de minunate, atît de potrivite cu împrejurarea și atît de bine recitate, încît eunucul fu înduioșat și nespus de măgulit; și luîndu-l de mînă pe Agib, intră cu el în prăvălia cofetarului.

Atunci Hassan Badreddin se simți în culmea bucuriei și nu mai prididi să se învîrtă în jurul lor spre a le da cinstirea cuvenită. Apoi luă cea mai

frumoasă dintre cănile lui de porțelan, o umplu cu semințe de rodie, amestecate cu zahăr, cu migdale descojite, delicios și cu meșteșug aromate, apoi puse în fața lor cana, pe cea mai strălucitoare dintre tipsiile lui de aramă ornamentată și șlefuită. Și, văzîndu-i mîncînd cu vădită plăcere, se simți foarte măgulit și mulțumit, și le spuse :

— Într-adevăr ce mare cinste pentru mine ! Și ce noroc nebănuit ! Și facă-se să vă fie plăcută la gust și la mistuire !

Atunci micul Agib, după primele îmbucături, nu uită să-l poftească pe cofetar să șadă zicîndu-i :

— Poți rămîne să mănînci cu noi ! Și Allah ne va răsplăti făcîndu-ne să izbîndim în căutarea noastră !

Și Hassan Badreddin îi spuse :

— Cum oare, o, copilul meu ! Se poate ca tu, așa de tînăr să fi încercat de pe acum pierderea cuiva drag ?

Și Agib îi răspunse :

— Chiar așa, om bun, inima mea a și fost încercată și arsă de pierderea unei ființe dragi ! Și această ființă atît de dragă nu este alta decît însuși tatăl meu. Și bunicul meu și cu mine am ieșit din țara noastră ca să pornim în căutarea lui, bătînd toate ținuturile.

Apoi micul Agib începu să plîngă, la această amintire și, la rîndul lui, Badreddin nu se putu stăpîni să nu ia parte la aceste suspine și plînse. Și chiar și eunucul clătina din cap cu multă înduioșare. Dar toate acestea nu-i împiedicară să facă pe dată cinste cănii dulci de rodii parfumate și gătite cu atîta măiestrie. Și mîncară pînă se săturară, atît era totul de gustos.

Dar fiindcă timpul îi zorea, Hassan nu putu să afle mai multe ; și eunucul îl luă pe Agib cu el şi se duse ca să ajungă înapoi la corturile vizirului.

De-abia plecă Agib, că Badreddin își simți sufletul luîndu-se după el și, nemaiputînd ține piept dirinței de a-l urma, își închise iute prăvălia și, fără a bănui cîtuși de puțin că micul Agib ar fi copilul lui, ieși și grăbi pasul, mergînd pe urma lor, și îi ajunse înainte de a fi ieșit pe poarta mare a Damascului.

Atunci eunucul băgă de seamă că cofetarul se luase după ei, se întoarse, și îl întrebă :

— De ce ne urmărești, o, cofetarule ?

Badreddin răspunse :

— Numai fiindcă am o mică treabă de isprăvit afară din oraș, și am voit să vă ajung din urmă ca să facem drumul împreună, și după aceea să mă întorc. De altminteri plecarea voastră mi-a smuls sufletul din trup !

La aceste cuvinte, eunucul fu cuprins de mînie mare și strigă :

— Iată cît de scump trebuie să plătim cana aceea ! Afurisita de cană aducătoare de ponoase ! Cofetarul ăsta vrea acum să ne întoarcă mațele pe dos ! Iată-l pus pe urmele noastre ori încotro ne-am întoarce !

Atunci Agib se întoarse, îl văzu pe cofetar, se înroși tot și bolborosi :

— Said, lasă-l ! Drumul lui Allah este slobod pentru toți musulmanii ! Apoi adăugă : Dar dacă va stărui să ne urmeze pînă la corturi, atunci vom ști că într-adevăr se ține de mine și nu vom mai sta pe gînduri să-l izgonim !

Apoi Agib își aplecă fruntea și-și urmă calea, iar eunucul la cîțiva pași îndărătul lui.

Cît despre Hassan, el continuă să-i urmeze pînă la Midanul Hasba, acolo unde erau întinse corturile. Atunci Agib și eunucul se întoarseră și-l văzură la cîțiva pași în urma lor. Și de astă dată, Agib se supără și se temu tare ca nu cumva eunucul să meargă să povestesacă totul bunicului său : că Agib intrase în prăvălia unui cofetar și, că după aceea, cofetarul îl urmărise pe Agib ! La gîndul acesta, care îl înspăimîntă, el luă o piatră, îl măsură pe Hassan cum stătea în picioare, privindu-l neclintit cu niște ochi luminați de o lucire ciudată ; și Agib, gîndindu-se că această flacără din ochii cofetarului era o flacără necurată, se înfurie și mai tare, și azvîrli în el din răsputeri cu piatra, și îl lovi în frunte ; apoi Agib și eunucul se grăbiră spre corturi.

Cît despre Hassan Badreddin, el căzu la pămînt în nesimțire și toată fața i se acoperi de sînge. Dar, din fericire, nu întîrzie să-și vină din nou în fire, își opri sîngele și, rupînd o fîșie de pînză din turbanul său, se legă la frunte. Apoi începu să se dojenească singur spunîndu-și : „La drept vorbind, aceasta-i numai din vina mea ! M-am purtat într-un chip nesocotit închizîndu-mi prăvălia, și cu totul nelalocul meu urmărindu-l pe acest copil frumos și dîndu-i astfel de gîndit că l-aș fi urmărit cu gînduri necurate ! Apoi suspină : Allah karim ! [1]" Și se întoarse în oraș, își deschise iarăși prăvălia, se apucă din nou să facă prăjituri ca mai înainte și să le vîndă, gîndindu-se mereu cu durere la sărmana lui mamă de la Bassra, care îi dăduse, încă pe cînd era copil, primele învățături

[1] Allah este darnic !

în arta cofetarilor ; și plînse și, ca să-și aline mîhnirea, recită în sinea lui aceste versuri :

Nu cere dreptate Ursitei : te-așteaptă
Dezamăgirea ! Ea nu va fi dreaptă.

Cît despre vizirul Șamseddin, unchiul cofetarului Hassan Badreddin, la capătul celor trei zile de odihnă la Damasc, porunci să se ridice tabăra din Midan și, urmîndu-și călătoria către Bassra, porni cu copilul Agib pe drumul Homsului, apoi spre Hama și Alep. Și pretutindeni nu uita să facă cercetări. De la Alep merse la Mardin, apoi la Mossul și la Diarbekir. Și în cele din urmă sfîrși prin a ajunge în orașul Bassra.

De abia se odihni puțin, că se grăbi să meargă să se înfățișeze la sultanul din Bassra, care numaidecît îl pofti să intre, îl primi cu multă bunăvoință și îl întrebă cu bunătate de pricina care îl aducea la Bassra. Și Șamsddin îi istorisi toată povestea, și îi zise că el era fratele fostului său vizir Nureddin. Și sultanul, la auzul numelui lui Nureddin, grăi :

— Allah să-l aibă întru îndurarea lui ! Și adăugă : Da, prietene, Nureddin era într-adevăr vizirul meu și îl iubeam mult, și a murit, cu adevărat, acum cincisprezece ani ! El a lăsat, într-adevăr, un fiu Hassan Badreddin, care era alesul meu cel mai iubit și care, pe neașteptate, într-o zi se făcu nevăzut. De atunci n-am mai auzit vorbindu-se de el. Dar se mai află încă aici, la Bassra, mama lui, soția fratelui tău Nureddin, fiica fostului meu vizir, cel dinaintea lui Nureddin.

La auzul acestei vești, Șamseddin fu în culmea bucuriei și spuse :

— O, rege ! tare aș dori s-o văd pe soția fratelui meu !

Și regele încuviință.

Numaidecît Șamseddin alergă spre casa răposatului său frate Nureddin, după ce află unde este și drumul spre ea, și nu zăbovi mult pînă cînd ajunse, gîndindu-se într-una la fratele său Nureddin, mort departe de el, întristat de gîndul de a nu-l mai fi putut îmbrățișa ! Și plînse, și recită aceste versuri :

De m-aș întoarce la sălașul
din nopțile de mult trecute,
Cum aș mai pipăi în juru-i
și cum aș săruta eu murii-i !
Dar nu din dragostea de casă
în suflet port o rană, furii !
Mă arde dorul după dragul
ce-o locuia, și-acum pierdut e !

Apoi pătrunse pe o poartă mare într-o curte largă, în fundul căreia se înălța casa. Poarta casei era o minune de granit și de arcade, împletită cu lespezi de marmură de toate culorile. La temelia porții, pe o lespede strălucitoare, găsi numele lui Nureddin, fratele său, săpat cu litere de aur. Se închină, sărută numele, rămase tare înduioșat și plînse, recitind aceste strofe :

În orice zi, cu zorii, cer veste despre tine
La soarele ce urcă. Și cer, în orice noapte,
La fulgerul ce-o clipă scînteie pe coline.

Cînd dorm, chiar și atuncea mă chinuie dorința,
Imboldu-i simt, povara, dințatu-i fier, dar șoapte
Nu-mi scapă, slabe șoapte spre-a-mi spune
suferința.

Prieten drag ! Plecarea-ți n-o prelungi — e
crudă !...
Mi-e inima în cioburi de jalea lipsei tale.
Întoarce-te, dă-mi ziua cu har, ca să m-audă

Și să ne-aducă iarăși, cum fost-am, împreună !
În lipsa-ți bietu-mi suflet iubiri n-avu pe cale,
Căci larg nu-i ca, alături, un altul drag să-ți pună !

Apoi intră în casă și străbătu toate cămările, pînă cînd ajunse în iatacul unde stătea de obicei soția și fratele său, mama lui Hassan Badreddin din Bassra.

Ci de cînd se făcuse nevăzut fiul său, Hassan, ea stătea închisă în această încăpere, plîngînd și suspinînd zi și noapte. Și porunci să se zidească acolo, în mijloc, o clădire mică, boltită, închipuind mormîntul sărmanului ei copil, pe care îl credea mort de multă vreme. Acolo își petrecea tot timpul în lacrimi, și acolo, istovită de durere, își răzima capul ei să doarmă.

Cînd ajunse aproape de ușa încăperii, Șamseddin auzi vocea îndurerată a soției fratelui său recitind aceste versuri :

Mormîntule, arată-mi, pe-Allah ! de-n veci se
șterse,
Cu frumusețea-i, vraja iubitului minune,
Și chipul bucuriei acum la tine merse ?

Mormîntule, desigur, boschet de desfătare
Nu ești, nici cer în slavă ; dar cum se face, spune,
Că văd-năuntru luna lucind și-o creangă-n
floare ?...

Atunci vizirul Șamseddin intră. O salută pe bătrînă cu toată cinstirea și-i dezvălui că este fratele soțului ei Nureddin. Apoi îi istorisi toată povestea, şi cum fiul ei Hassan dormise o noapte cu fiica sa Sett El-Hosn, cum s-a făcut nevăzut dimineața și, în sfîrșit, cum Sett El-Hosn a rămas însărcinată și l-a născut pe Agib. Apoi adăugă :

— Agib a venit cu mine. El este copilul tău, devreme ce este fiul fiului tău cu fiica mea.

Văduva, care șezuse pînă în clipa aceea ca o femeie în mare doliu, retrasă din lume, la vestea că fiul ei era viu, că nepotul ei era acolo, și că într-adevăr în fața ei se afla aievea cumnatul său Șamseddin, vizirul Egiptului, se sculă cu vioiciune și se aruncă la picioarele lui, sărutîndu-i-le, și recită aceste versuri în cinstea lui :

Pe Allah ! să se-ncarce cu daruri acel ce mă cată
Cu vestea cea mult fericită ; mai bună, mai mare
Nici nu s-ar putea auzi — e-ntru tot minunată !
De vrea să primească, și-i plac numai daruri, el are
O inimă de despărțire adînc sfîșiată !

Și vizirul trimise numaidecît să-l caute pe Agib, care veni. Atunci bunica se ridică și se aruncă plîngînd de gîtul lui Agib. Și Șamseddin îi spuse :

O, mamă, într-adevăr, aceasta nu-i cîtuși de puțin clipa potrivită pentru lacrimi, ci a pregătirilor pentru plecarea ta cu noi spre Egipt. Și rînduiască Allah să ne vedem iarăși împreună cu fiul tău Hassan, nepotul meu !

Și bunica lui Agib răspunse :

— Ascult și mă supun !

Și chiar în clipa aceea se sculă, își strînse cele trebuitoare, toate merindele și toate slujitoarele, și în curînd fu gata.

Atunci vizirul Șamseddin urcă să-și ia rămas bun de la sultanul din Bassra. Și sultanul îl încărcă cu daruri pentru el și pentru sultanul Egiptului. Apoi Șamseddin, cele două femei și Agib porniră la drum, însoțiți de întregul alai.

Și nu conteniră cu drumul pînă cînd ajunseră din nou la Damasc. Se opriră în piața Kanun și își întinseră corturile. Și vizirul spuse :

— Vom poposi de astă dată o săptămînă întreagă la Damasc, ca să avem timp să ne cumpărăm daruri vrednice de a fi puse la picioarele sultanului din Egipt.

Și așa, în vreme ce vizirul nu mai prididea cu bogații negustori veniți la corturi ca să-i îmbie mărfurile lor, Agib îi spuse eunucului :

— Baba Said, am o poftă grozavă să mai văd orașul. Haidem în sukul Damascului, să auzim ceva noutăți, și poate aflăm vești despre ce i s-a putut întîmpla cofetarului de la care am mîncat dulciurile și căruia, drept răsplată, i-am spart capul cu piatra, atunci cînd n-aveam decît să ne lăudăm cu ospitalitatea lui. Într-adevăr, noi i-am întors binele cu răul !.

Și eunucul răspunse :

— Ascult și mă supun !

Atunci Agib și eunucul ieșiră din corturi, căci Agib săvîrșea aceasta sub înrîurirea unui imbold iscat dintr-o neștiută dragoste de fiu. Ajunși în oraș, nu conteniră să cutreiere prin sukuri pînă cînd ajunseră la dugheana cofetarului. Era ceasul cînd credincioșii se îndreptau spre moscheea Bani-Omiah pentru rugăciunea de după-amiază.

Chiar în clipa aceea, Hassan Badreddin se afla în prăvălie, îndeletnicindu-se cu pregătirea acelorași dulciuri minunate ca data trecută : semințe de rodie cu migdale, zahăr și arome cît trebuie !

Și Agib putu în taină să-l cerceteze cu de-amănuntul pe cofetar, și văzu pe fruntea lui urma loviturii de la piatra pe care-o aruncase. Inima i se înduioșă și mai tare și zise :

— Pace ție ! o, cofetarule cutare ! Grija ce ți-o port mă împinge să vin ca să aflu vești de la tine. Nu mă recunoști ?

Dar abia îl văzu, și Hassan se simți tulburat, inima îi bătu năvalnic, capul i se aplecă spre pămînt, de parcă ar fi vrut să-i cadă, și limba i se lipi de cerul gurii, nemaiputînd să lege o vorbă. În cele din urmă își ridică din nou capul spre băiat și, cu o înfățișare plină de supunere și teamă, îi recită aceste strofe :

Mustrări amare mă găteam să fac
Iubitului — vitează hotărîre ! —
Dar l-am văzut : pornirii zăvorîre
I-am pus, de văz și limbă, biet, sărac...

Tăcui și ochii mi-i lăsai în jos
C-atît-nainte-mi sta semeț și falnic,
Și tot ce-n mine fremăta năvalnic
Ceream de zor s-ascund, dar de prisos...

Scrisesem pagini, tot, de-a fir-a-păr ;
O clipă însă dac-am fost alături
Și le-am și azvîrlit pe toate-n lături
Și nu-i citii nimica în răspăr.

Apoi adăugă :

— O, stăpînii mei, binevoiți să intrați și gustați din dulciurile gătite de mine. Căci, pe Allah ! o, copile binecuvîntat, de abia te-am văzut data trecută și inima mea s-a simțit atrasă spre tine ! Și

mă căiesc că te-am urmărit : a fost curată nebunie din partea mea !

Dar Agib răspunse :

— Pe Allah ! tu ești un prieten tare primejdios ! Pentru o bucățică ce ne-ai dat să gustăm, erai gata să ne pierzi ! Ci acum eu nu voi intra și nu voi mînca la tine, decît dacă mi te vei lega cu jurămînt că nu vei ieși de loc în urma noastră și nici nu ne vei urmări. Iar de nu, niciodată nu ne vom mai întoarce pe aici : căci află că vom petrece o săptămînă întreagă la Damasc, timpul în care bunicul meu să poată cumpăra daruri pentru sultan !

Și Badreddin strigă :

— Mă leg cu jurămînt față de voi doi !

Atunci Agib și eunucul intrară, și numaidecît Badreddin le așeză dinainte un vas de porțelan umplut cu amestecul minunat din semințe de rodie. Și Agib îi zise :

— Vino să mănînci cu noi. Așa poate că Allah ne va ajuta să izbîndim în căutările noastre !

Și Hassan fuse tare fericit, și se așeză în fața lor. Dar, în tot acest timp nu se putu stăpîni să nu-l privească stăruitor pe Agib ; și-l privea într-un fel atît de neobișnuit și atît de stăruitor, încît Agib, stînjenit, îi zise :

— Pe Allah ! Ce prieten supărător, stînjenitor și greoi ești tu, omule ! Am mai avut prilejul să ți-o spun ! Contenește odată de-a mă mai iscodi așa și de-a mă mînca din ochi !

La aceste cuvinte, Badreddin răspunse cu strofele :

Am pentru tine-o taină ce,-n inimă ascunsă,
O port fără putere s-o dau cîndva pe față.

delicioasă raritate în care era neîntrecută, și în privința căreia îi dăduse primele îndrumări fiului său Badreddin, pe cînd era copil, la Bassra.

Ea îi zise și sclavului :

— Poți mînca împreună cu stăpînul tău Agib !

Dar eunucul făcu în sinea lui o strîmbătură zicîndu-și : „Pe Allah ! nu mai am nici un pic de poftă ! N-aș putea înghiți nici măcar o îmbucătură !“ Totuși se așeză lîngă Agib.

Agib se așeză și el, dar îi era pîntecele ghiftuit cu toate bunătățile ce le mîncase și le băuse în dugheana cofetarului. Luă totuși o îmbucătură și o gustă. Dar nu putu în nici un chip s-o înghită, într-atît era de ghiftuit. Și de altminteri i se mai păru că acesteia îi lipsea puțin zahăr, deși nu era adevărat. Doar că era sătul. Și, făcînd o strîmbătură, îi spuse bunicii :

— Nu e tocmai bună, bunico !

Atunci bunica se înecă de ciudă și strigă :

— Cum, copilul meu, îndrăznești să spui că bucatele mele nu sînt bune ! Nu știi oare că nu este în lumea întreagă altcineva care să se priceapă ca mine la gătitul bucatelor, prăjiturilor și dulciurilor, în afară poate de tatăl tău Hassan Badreddin, care, de altminteri, a învățat de la mine ?

Dar Agib răspunse :

— Pe Allah ! bunicuțo, amestecul tău nu e chiar așa cum trebuie. Îi lipsește nițel zahăr. Și apoi de-ai ști ! Uite, îți mărturisesc : de curînd am cunoscut în suk (dar să nu-i spui bunicului și mamei) un cofetar care ne-a pus dinainte același amestec. Dar... chiar și numai la mirosul aromei lui, îți simțeai inima umflîndu-ți-se de plăcere ! Cît despre

gustul lui, era atît de delicios, încît ar fi stîrnit pofta chiar și unuia care nu mistuie prea bine! Cît despre iscusința ta, într-adevăr, nici nu se poate asemui cu a celuilalt, nici pe departe, și nici într-un fel, chiar așa, bunicuțo!

La aceste cuvinte, bunica fu cuprinsă de mînie mare, aruncă o privire piezișă spre eunuc, și-i spuse...

Dar clipa aceea, Șahrazada văzu apropiindu-se dimineața și, discretă, încetă istorisirea.

Atunci sora ei, mica Doniazada, îi spuse:

— O, sora mea, cît sînt de dulci și de plăcute cuvintele tale, și cît de fermecătoare și delicioasă e această poveste!

Și Șahrazada îi surîse spunîndu-i:

— Da, surioară, dar aceasta nu-i nimic pe lîngă ceea ce vă voi povesti la amîndoi în noaptea viitoare, dacă voi mai fi în viață, prin harul lui Allah și buna plăcere a regelui!

Și regele spuse în sine: „Pe Allah! nici nu-mi trece prin cap să o ucid înainte de a fi auzit urmarea povestirii ei, care este într-adevăr minunată și nespus de uimitoare!"

Apoi regele Șahriar și Șahrazada își petrecură restul nopții strîns îmbrățișați.

Atunci regele Șahriar ieși spre sala de judecată; și divanul se umplu de mulțimea vizirilor, a curtenilor, a străjerilor și a oamenilor din palat. Și regele judecă, numi și îndepărtă din slujbe, cîrmui, și sfîrși de rînduit toate treburile pînă la capătul zilei.

Apoi divanul fu ridicat și regele se întoarse în palat. Și cînd se lăsă noaptea, merse de o căută pe Șahrazada,

fiica vizirului, și nu zăbovi să își facă fapta obișnuită cu ea.

Și era a douăzeci și patra noapte

Și mica Doniazada nu întîrzie, odată fapta sfîrșită, să se ridice de pe covor și să-i spună Șahrazadei :

— O, surioară, te rog din suflet, încheie acea minunată poveste a frumosului Hassan Badreddin și a soției sale, fiica unchiului lui, Șamseddin ! Ajunseseși tocmai acolo : „Bunica aruncă o privire piezișă spre eunuc și-i spuse..." Rogu-te, ce i-a spus ?

Și Șahrazada surîse surioarei și-i zise :

— Da, desigur ! din toată inima și cu toată dragostea fmi voi încheia povestirea, dar nu mai înainte ca acest rege cu purtări alese să mi-o îngăduie !

Atunci regele care aștepta sfîrșitul cu mare nerăbdare, îi spuse Șahrazadei :

— Poți să vorbești !

Și Șahrazada spuse :

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că bunica lui Agib se umplu de mînie, îi aruncă eunucului o privire piezișă și îi spuse :

— Nenorocire ! Oare nu cumva tu l-ai stricat pe acest copil ? Cum ai îndrăznit să-l faci să intre în dugheana bucătarilor și a cofetarilor ?

La aceste cuvinte ale bunicii lui Agib, eunucul se sperie și se grăbi să se dezvinovățească cu tărie. El zise :

— Noi n-am intrat de loc în dugheană ; n-am făcut decît să trecem prin fața ei !

Dar îndărătnicul Agib strigă :

— Pe Allah, noi am intrat cum se intră și am mîncat acolo ! Și adăugă cu șiretenie : Și îți repet, bunicuțo, era ceva mult mai bun decît ceea ce ne îmbii tu acum !

Atunci bunica fu și mai înciudată, și merse bombănind să-i spună cumnatului său, vizirul, despre „groaznica nelegiuire a eunucului de catran !" Și îl ațîță în așa măsură pe vizir împotriva sclavului, încît Șamseddin, care de felul său era aprins la fire și care bucuros se descărca zbierînd la cei din jur, se grăbi să meargă cu cumnată-sa în cortul unde se aflau Agib și eunucul. Și strigă :

— Said ! intrat-ai sau nu cu Agib în dugheana cofetarului ?

Și eunucul răspunse îngrozit :

— Nu, n-am intrat nicidecum acolo !

Dar afurisitul de Agib strigă :

— Ba da, am intrat ! Cît despre ceea ce am mîncat acolo, ha-ha !... bunicuțo !... era atît de bun încît ne-am ghiftuit pînă aici, și pe urmă am băut un șerbet delicios cu bucățele de gheață ! Pe Allah ! cît era de bun ! și neîntrecutul cofetar nu și-a precupețit zahărul, ca bunica !

Atunci mînia vizirului spori îndoit împotriva eunucului, căruia i se repetă aceeași întrebare ; dar eunucul continuă să se dezvinovățească. Atunci vizirul îi zise :

— Said, ești un mincinos, și ai îndrăzneala să-l faci mincinos pe acest copil care, desigur, spune adevărul. Totuși am să te cred dacă poți înghiți cana aceasta întreagă gătită de cumnată-mea ! Așa îmi vei dovedi că ești nemîncat !

Atunci Said, deşi ghiftuit în urma trecerii lui pe la Hassan Badreddin, voi totuşi să se supună încercării ; şi se aşeză dinaintea cănii cu seminţe de rodie şi se puse pe treabă ; dar fu silit să se oprească la prima îmbucătură, atît era de ghiftuit pînă în gît. Şi lepădă îmbucătura pe care o luase. Dar se grăbi să spună că în ajun mîncase atît de mult în cort, cu ceilalţi sclavi, încît se îngreţoşase. Vizirul pricepu de îndată că eunucul intrase, într-adevăr, chiar în ziua aceea, la cofetar. Atunci porunci sclavilor să-l întindă la pămînt şi se repezi asupra lui cu lovituri date din toată puterea. Şi eunucul stîlcit în bătaie, sfîrşi prin a cere iertare, zbierînd cît îl ţinea gura :

— O, stăpîne, spun drept că-s îngreţoşat de ieri !

Şi fiindcă vizirul ostenise de atîta bătaie, se opri şi-i spuse lui Said :

— Haide ! mărturiseşte adevărul !

Atunci eunucul se hotărî şi spuse :

— Ei bine, da ! o, stăpîne, acesta-i adevărul ! Am intrat la un cofetar din suk ! Şi dulciul lui era aşa de delicios încît, în viaţa mea, n-am mai gustat ceva asemănător ! Şi ce nenorocire că am gustat acum din această beltea serabădă şi greţoasă ! Pe Allah ! cît e de rea !

Atunci vizirul se puse cu poftă pe rîs ; dar bunica nu se mai putu stăpîni de ciudă şi, rănită pînă la sînge, strigă :

— Ah ! mincinosule, dovedeşte ! Îţi poruncesc să ne aduci din ce-a gătit cofetarul tău ! căci toate acestea sînt născociri de-ale tale ! Da, îţi îngădui să mergi şi să ne aduci o cană plină. De altminteri, chiar dacă ne-o vei aduce, asta nu va sluji decît să facem o asemănare între lucrul lui şi al meu ! Cumnatul meu va fi judecătorul !

Şi eunucul răspunse
— Da, desigur!
Atunci bunica îi dădu o jumătate de dinar şi o cană goală de porţelan.
Eunucul ieşi numaidecît, ajunse la dugheană şi-i spuse cofetarului :
— Iată ! chiar adineauri am făcut un rămăşag pe amestecul tău cu cei de acasă, care şi ei au gătit unul din seminţe de rodie. Dă-mi din acesta de-o jumătate de dinar. Şi mai ales pregăteşte-l bine, punînd în joc toată iscusinţa ta. Altfel am să mai mănînc o ciomăgeală ca şi adineauri ! Pe Allah ! sînt zdrobit tot de pe urma ei !
Atunci Hassan Badreddin începu să rîdă şi spuse :
— Fii fără teamă ! Ceea ce-ţi voi pregăti eu, nu este în lume altcineva care să se priceapă să-l facă mai bine ca mine, în afară de mama mea ! Şi mama este acum în ţări atît de îndepărtate... !
Apoi Badreddin umplu cana sclavului cu foarte mare grijă, şi încheie pregătirea adăugînd încă puţin mosc şi apă de trandafiri. Şi eunucul luă porţelanul, şi se întoarse cu toată iuţeala la corturi. Atunci bunica lui Agib luă vasul de porţelan şi se grăbi să guste, ca să îşi dea seama cît era de dulce şi de bun conţinutul lui. Dar abia îl duse la buze că scoase un strigăt puternic şi căzu pe spate... Ghicise mîna fiului ei, Hassan.
Atunci vizirul, ca şi toată lumea, rămase uluit şi se grăbi să arunce cu apă de trandafiri pe faţa bunicii, care, după un ceas, sfîrşi prin a-şi veni în fire. Şi ea zise :
— Pe Allah ! Cel care a pregătit dulciul acesta din seminţe de rodii nu poate fi decît fiul meu

Hassan Badreddin, și nicidecum altul! Sînt sigură! Nimeni altul, în afară de mine, nu știe să-l pregătească așa, iar eu l-am învățat și pe Hassan!

La aceste cuvinte, vizirul se bucură mult și arzînd de nerăbdare să-și vadă nepotul, strigă :

— În sfîrșit, Allah ne va îngădui să fim iarăși împreună! Și numaidecît porunci să vină slujitorii, cugetă o clipă, își alcătui un plan, și le spuse : Douăzeci dintre voi să meargă numaidecît la dugheana cofetarului Hassan, cunoscut în suk sub numele de Hassan din Bassra, și să dărîme din temelii acea dugheană! Cît despre cofetar, să i se lege brațele cu pînza turbanului, și să-mi fie adus aici cu sila, dar ferindu-vă bine să nu-i pricinuiți nici cel mai mic rău. Plecați!

Vizirul urcă de îndată pe cal, după ce se înarmă cu răvașele scrise de sultanul Egiptului, și se duse la casa cîrmuirii Dâr El-Salam, la locțiitorul de guvernator care reprezenta la Damasc pe stăpînul său, sultanul Egiptului! Ajuns la Dâr El-Salam, vizirul îi înfățișă locțiitorului de guvernator, scrisorile sultanului, care numaidecît se închină și le sărută cu respect și le duse la frunte cu venerație. Apoi se întoarse către vizir și spuse :

— Poruncește! pe cine vrei să prinzi!

El răspunse :

— E vorba doar de un cofetar din suk!

Și guvernatorul spuse :

— Nimic mai ușor!

Și porunci străjilor sale să meargă să dea ajutor oamenilor vizirului. Vizirul își luă atunci rămas bun de la locțiitorul de guvernator și se întoarse la corturi.

Cît despre Hassan Badreddin, el îi văzu venind pe toți acei oameni înarmați cu ciomege, cu hîr-

lețe și cu securi, care năvăliră în prăvălie, prefăcură totul în țăndări, răsturnară pe jos toate prăjiturile și zaharicalele și dărîmară întreaga dugheană; apoi îl prinseră pe înfricoșatul Hassan și îl legară cobză cu pînza turbanului, fără să rostească o vorbă. Și Hassan se gîndea: „Pe Allah! nu încape îndoială că numai dulciul din semințe de rodii poate fi pricina! Cine știe ce vor fi găsit în el!"

Sfîrșiră deci prin a-l duce pe Hassan la corturi, dinaintea vizirului. Și Hassan Badreddin, tulburat peste măsură, plînse mult și strigă:

— Doamne! ce fărădelege am putut săvîrși?

Vizirul îl întrebă:

— Tu ai pregătit dulciul din semințe de rodii?

El răspunse:

— Da, mărite domn! Oare veți fi găsit în el ceva ce mi-ar putea aduce tăierea capului?

Și vizirul răspunse cu asprime:

— Să ți se taie capul? Dar asta ar fi pedeapsa cea mai blîndă! Așteaptă-te la ceva cu mult mai rău! Vei vedea îndată!

Ci vizirul le spusese celor două femei să-l lase pe el să rînduiască totul, după socoteala lui; căci nu voia să le dea seamă de ceea ce urmărea, decît numai la sosirea în Cairo.

Chemă așadar pe tinerii săi sclavi și le zise:

— Aduceți aici pe unul dintre oamenii noștri de la cămile. Și mai aduceți și o ladă mare de lemn.

Și sclavii se supuseră pe dată. Apoi, la porunca vizirului, îl luară pe înfricoșatul Hassan, îl vîrîră în ladă și închiseră cu grijă capacul. Apoi îl încărcară pe cămilă, ridicară tabăra și porniră la drum.

Merseră într-una pînă se lăsă noaptea. Atunci se opriră să ia ceva în gură, și-l scoaseră o clipă pe Hassan din ladă ; îi dădură și lui să mănînce, și-l încuiară din nou în ladă. Apoi își urmară drumul. Și din vreme în vreme se opreau, îl socoteau pe Hassan afară, pentru ca apoi să-l închidă din nou, după ce vizirul îl descosea cu tot felul de întrebări, zicîndu-i de fiecare dată :

— Tu ești acela care-ai pregătit dulciul din semințe de rodii ?

Și Hassan răspundea neschimbat :

— Da, mărite domn !

Și vizirul striga :

— Legați-l pe acest om și încuiați-l înapoi în ladă !

Continuară astfel călătoria, pînă ce ajunseră la Cairo. Dar, înainte de a intra în oraș, se opriră în mahalaua Zaidaniah, și vizirul porunci din nou să-l scoată pe Hassan din ladă și să-l tîrască dinaintea lui. Și atunci zise :

— Aduceți degrabă un dulgher !

Cînd veni dulgherul, vizirul îi porunci :

— Ia măsura acestui om, în lungime și în lățime, înalță numaidecît un stîlp pe măsura lui și potrivește stîlpul la o căruță trasă de o pereche de bivoli !

Și Hassan strigă îngrozit :

— Doamne ! Ce vrei oare să faci cu mine ?

Și el îi răspunse :

— Să te țintuiesc la stîlpul de ocară, și să intri astfel în oraș, ca să fii de priveliște tuturor locuitorilor !

Și Hassan strigă :

— Dar pentru ce fărădelege îmi dai asemenea pedeapsă ?

Atunci vizirul Șamseddin îi spuse :

— Pentru lipsa de grijă pe care ai vădit-o la pregătitul dulciului din semințe de rodii ! N-ai pus în el destule mirodenii și nici destule arome !

La aceste cuvinte, Hassan Badreddin se lovi cu palmele peste obraji și strigă :

— Ya Allah ! asta e fărădelegea mea ? Pentru atît m-ai făcut să îndur în tot lungul călătoriei, și nu mi-ai dat să mănînc decît o dată pe zi, și acum vrei să mă țintuiești la stîlp ?

Și vizirul îi răspunse cu multă asprime :

— Dar firește, asta ți se trage de la nepriceperea ta în pregătitul dulciurilor !

Atunci Hassan Badreddin ridică uluit mîinile spre cer și începu să cugete adînc ! Și vizirul îl întrebă :

— La ce te gîndești ?

El răspunse :

— O, nu la mare lucru ! Doar la cei ce și-au pierdut mințile. Căci dacă tu n-ai fi căpetenia nebunilor, nu m-ai tîrî astfel pentru trei fire de mirodenii mai puțin într-un dulciu de rodii !

Și vizirul adăugă :

— Dar trebuie să te înveți minte ca să nu cazi din nou în greșeală ! Și pentru asta, nu era altă cale.

Hassan Badreddin îi zise :

— Oricum ar fi, purtarea ta mișelească față de mine este o fărădelege mult mai cumplită ! Și ar trebui să te pedepsești întîi pe tine însuți !

Atunci vizirul îi răspunse :

— Nu mai e nimic de adăugat, de-acum numai crucea ți se cade !

În timpul cît schimbară aceste cuvinte, dulgherul, lîngă ei, continua să pregătească lemnul caznei și, din vreme în vreme, își arunca pe furiș cîte o privire asupra lui Hassan, ca și cum i-ar fi spus : „Pe Allah ! aici te vei simți bine !"

Între-acestea se lăsă noaptea. Atunci puseră mîna pe Hassan și îl încuiară înapoi în ladă. Și vizirul îi strigă :

— Mîine urmează răstignirea ta !

Apoi așteptă cîteva ceasuri pînă ce Hassan adormi. Rîndui atunci să încarce lada pe spinarea unei cămile, dădu porunca de plecare, și merseră pînă ajunseră în cele din urmă acasă, la Cairo !

Și numai atunci vizirul găsi de cuviință să le dezvăluiască toate, fetei și soției fratelui său. Îi spuse fiicei sale, Sett El-Hosn :

— Mărire lui Allah care ne-a îngăduit în cele din urmă, o, fiica mea, să dăm de urma vărului tău, Hassan Badreddin ! Este aici ! Scoală-te, fiica mea, și fii fericită ! Și ia seama bine de îți așază mobilele și covoarele din casă și din camera nupțială întocmai așa cum au fost în prima noapte !

Și numaidecît Sett El-Hosn, deși în culmea tulburării și totodată a fericirii, dădu poruncile trebuitoare slujitoarelor, care se sculară pe dată, se puseră pe treabă și aprinseră făcliile. Și vizirul îi zise :

— O să-ți ajut ca să-ți aduci aminte !

Și deschise dulapul, și scoase de acolo hîrtia pe care erau înșirate mobilele și toate lucrurile din casă, cu locurile unde erau așezate atunci. El citi pe îndelete rînduiala lor, și veghe ca fiecare lu-

crușor să fie pus la locul său. Și treaba fu așa de bine făcută, încît martorul cel mai treaz la minte s-ar fi crezut încă la nunta lui Sett El-Hosn cu rîndașul ghebos.

După aceea vizirul așeză chiar cu mîna lui, pe locul lor de odinioară, hainele lui Badreddin : turbanul pe scaun, izmenele în patul răvășit, pantalonii și mantia pe divan, iar dedesubtul lor punga cu cei o mie de dinari și țidula iudeului, și nu uită să coasă la loc plicul din pînză ceruită, între tichie și pînza turbanului.

Apoi spuse fiicei sale să se îmbrace aidoma ca în prima noapte, să intre în camera nupțială și să se pregătească spre a-l primi pe vărul și soțul ei Hassan Badreddin, și cînd el va intra, să-i spună : „Ah ! cît de mult ai zăbovit la umblătoare ! Pe Allah ! dacă nu ți-e bine, de ce nu-mi spui ? Oare nu sînt eu lucrul tău, roaba ta ?“ O mai povățui, cu toate că Sett El-Hosn n-avu cîtuși de puțin nevoie de această povață, să fie cît mai drăgălașă cu vărul ei și să-l facă să-și petreacă noaptea cît mai plăcut cu putință, fără să uite cuvintele cele mai pline de dulceață și versurile poeților.

Apoi vizirul însemnă data acestei zile binecuvîntate. Și se îndreptă spre încăperea unde se afla lada în care sălășluia Hassan legat cobză. Porunci să-l scoată din ladă adormit, îi dezlegă picioarele strîns legate, îl dezbrăcă și-i puse numai o cămașă subțire și o tichie pe cap întocmai ca în noaptea nunții. Acestea odată făcute, vizirul se furișă în grabă, deschizînd ușile care duceau la camera nupțială, și-l lăsă pe Hassan să se trezească singur.

Și, la puțină vreme, Hassan se trezi și, nespus de uluit de a se găsi astfel aproape despuiat în acel

coridor luminat strălucitor, care nu-i părea chiar necunoscut, își zise în sinea lui : „Pe Allah ! Haide băiete ! acum să te vedem : oare ești cufundat în cel mai adînc dintre vise sau ești treaz ?"

După întîile clipe de înmărmurire el se încumetă să se scoale și să facă vreo cîțiva pași afară din coridor, ieșind pe una dintre ușile care se deschideau din el. Și numaidecît i se tăie răsuflarea : căci recunoscuse aidoma sala unde avusese loc serbarea în cinstea lui și în paguba cocoșatului și, pe ușa deschisă, care cădea în camera nupțială, văzu, în fund, pe un scaun, turbanul său, și pe divan pantalonii și hainele sale. Atunci i se brobonă fruntea de sudoare și se șterse cu palma. Și își zise : „Oare sînt treaz ? dorm ? sau am înnebunit ?" Totuși se încumetă să pășească, dar înaintînd cu un picior și dînd înapoi cu celălalt, fără să îndrăznească mai mult și ștergîndu-și mereu fruntea brobonată de sudoarea rece. În cele din urmă, strigă : „Dar, pe Allah ! nu mai încape îndoială, e tocmai așa, băiete. Nu-i de loc un vis ! Și tu ai fost închis zdravăn și legat cobză într-o ladă ! Nu, nu-i nicidecum un vis !" Și zicînd acestea, ajunse la ușa camerei nupțiale și, cu băgare de seamă, își vîrî capul înlăuntrul.

Și numaidecît, de după pînza apărătoare de țînțari, din mătase albastră și subțire, Sett El-Hosn, întinsă în toată frumusețea ei goală, ridică surîzătoare marginea tivită a vălului și-i spuse :

— O, stăpînul meu drag ! cît ai zăbovit la umblătoare ! Ah ! vino repede ! vino !

La aceste cuvinte, sărmanul Hassan începu să rîdă cu hohote ca un mîncător de hașiș sau ca un fumător de opiu și începu să strige :

— Hu ! Hi ! Hu ! ce vis uimitor ! ce vis dezlînat !

Apoi continuă să înainteze, ca și cum ar fi pășit pe șerpi, cu nețărmurită băgare de seamă, ridicîndu-și pulpanele cămășii cu o mînă și pipăind în aer cu cealaltă, ca un orb sau ca un om beat.

Apoi, nemaiputînd de tulburare se așeză pe covor, începu să se gîndească adînc și, cu mintea aproape rătăcită de uimire, făcea semne din mîini, ca un smintit. Vedea acolo, dinaintea lui, pantalonii săi, așa cum îi știa, înfoiați și cu cutele foarte regulate, turbanul lui din Bassra, mantia lui și, dedesubt, băierile pungii, atîrnînd.

Și din nou Sett El-Hosn vorbi dinlăuntrul patului :

— Oare ce ți s-a întîmplat, iubitul meu ? Te văd tare buimăcit și tremurînd. Ah ! tu nu erai așa la început ! Oare nu cumva...?

Atunci Badreddin, care stătea mereu neclintit, ținîndu-și fruntea între palme, începu să deschidă și să închidă gura, într-o mișcare de rîs nebun, și putu, în cele din urmă, să rostească :

— Ha ! ha ! zici că nu eram așa la început ? Care început ? Și care noapte ? Pe Allah ! dar sînt ani și ani de cînd lipsesc de aici ! Ha ! ha !

Atunci Sett El-Hosn îi spuse :

— O, scumpul meu, liniștește-te ! Numele lui Allah fie asupra ta și în jurul tău ! Liniștește-te ! Vorbesc de noaptea asta pe care adineauri ai petrecut-o în brațele mele, de noaptea cînd berbecul înfocat a pătruns de cincisprezece ori în crăpătură ! O, scumpul meu ! Ai ieșit numai ca să mergi la umblătoare. Și ai întîrziat acolo aproape un ceas ! Ah, văd bine că te simți tare prost ! Vino să te încălzesc puțin, vino, prietenul meu, vino inima mea, ochii mei !

Dar Badreddin continua să rîdă ca un smintit, şi într-un tîrziu spuse :

— Poate că vorbeşti adevărat ! Totuşi...! Desigur că am adormit la umblătoare, şi acolo, în deplină linişte, am visat un vis tare neplăcut ! Apoi adăugă : Ah, da ! tare neplăcut ! Închipuieşte-ţi, am visat că eram ceva ca un fel de bucătar sau cofetar într-un oraş numit Damasc, în Siria, tare departe ! Da ! şi că petrecusem acolo zece ani îndeletnicindu-mă cu această meserie. Am mai visat şi un băiat, vreun fiu de neam ales fără îndoială, însoţit de un eunuc ! Şi mi s-a întîmplat cu ei cutare şi cutare păţanie...

Şi sărmanul Hassan, simţindu-şi fruntea scăldată în sudoare, se şterse, dar în mişcarea aceea, simţi urma pietrei care îl rănise şi sări în sus strigînd :

— Dar nu ! Iată urma loviturii de piatră dată de acel copil ! Şi, nimic de zis, a fost bine ţintită ! Apoi se gîndi o clipă şi adăugă : Sau, mai curînd, nu ! E îndr-adevăr un vis ! Poate că lovitura am primit-o chiar adineauri de la tine, Sett El-Hosn, pe cînd ne zbenguiam ! Apoi spuse : Îţi voi povesti mai departe visul meu. Am sosit în acel oraş Damasc, nu ştiu cum, într-o dimineaţă, aşa cum mă vezi, numai în cămaşă şi cu o scufie albă pe cap. Scufia ghebosului ! Şi locuitorii, nici nu ştiu bine ce aveau cu mine ! Moştenii, iacă-aşa, dugheana unui cofetar, un unchiaş tare cumsecade !... Şi totuşi ! şi totuşi ! acesta nu-i de loc un vis ! Am pregătit un dulciu din seminţe de rodii, care, pare-se, nu avea destule mirodenii !... Şi atunci !... Haide !... Oare numai să fi visat toate astea ? Să nu se fi petrecut aievea ?...

Atunci Sett El-Hosn strigă :

— Iubitul meu, într-adevăr ce vis nemaipomenit ai visat! Rogu-te, spune-mi-l în întregime!

Şi Hassan Badreddin, întrerupîndu-se mereu, ca să se minuneze singur, îi istorisi lui Sett El-Hosn toată povestea, vis sau întîmplare aievea, de la început pînă la sfîrşit. Apoi adăugă :

— Şi cînd te gîndeşti că era gata să fiu răstignit!. Şi chiar aş fi fost, dacă, din fericire, visul nu s-ar fi destrămat la timp. Allah! mai sînt încă scăldat în sudoare din lada aceea!

Şi Sett El-Hosn îl întrebă :

— Dar de ce voiau să te răstignească?

El răspunse :

— Tot din pricina prea puţinelor mirodenii din dulciul de seminţe de rodie! Da! înfricoşătorul stîlp de ocară era acolo şi mă aştepta, cu căruţa trasă de o pereche de bivoli de Nil! Dar, în sfîrşit, mulţămită lui Allah, toate acestea n-au fost decît un vis, căci într-adevăr pierderea dughenei de cofetar, dărîmată din temelii, mi-ar fi pricinuit o neţărmurită durere!

Atunci Sett El-Hosn, nemaiputînd îndura, sări din pat şi veni să se arunce la gîtul lui Hassan Badreddin şi-l strînse la piept, îmbrăţişîndu-l şi sărutîndu-l. Şi el, neîndrăznind să se clintească din loc, strigă deodată :

— Nu! nu! toate astea nu sînt vis! Allah! unde mă aflu? Care-i adevărul?

Şi sărmanul Hassan, purtat uşor pînă la pat în braţele lui Sett El-Hosn, se întinse istovit şi căzu într-un somn adînc, vegheat de Sett El-Hosn, care-l auzea murmurînd în somn, cînd : „Acesta-i un vis!", cînd : „Nu! acesta-i adevărul!"

O dată cu dimineaţa, liniştea se întoarse în mintea lui Hassan Badreddin, care, trezindu-se, se

regăsi în brațele lui Sett El-Hosn și-l văzu dinaintea lui, în picioare la capătul patului, pe unchiul său, vizirul Șamseddin, care numaidecît îi ură pace. Și Badreddin îi zise :

— Dar nu ești tu acela, pe Allah ! care ieri m-ai legat de mîini și care mi-ai dărîmat dugheana ? Și toate acestea din pricina prea puținelor mirodenii în dulciul din semințe de rodie ?

Atunci vizirul Șamseddin, nemaiavînd nici un temei să tacă, spuse :

— O, copilul meu, iată adevărul ! Tu ești Hassan Badreddin, nepotul meu, fiul răposatului meu frate Nureddin, vizirul din Bassra ! Și nu te-am făcut să înduri toate acestea decît spre a avea o dovadă mai mult că ești chiar el și ca să mă încredințez că tocmai tu ai fost acela care a intrat în patul fiicei mele, în prima noapte a nunții. Și această dovadă am avut-o văzîndu-te cum recunoști (căci eram ascuns dinapoia ta) casa și mobilele, apoi turbanul, pantalonii și punga, și mai cu seamă țidula din pungă și plicul pecetluit din turban, care cuprinde povețele tatălui tău Nureddin. Mă vei ierta, deci, copilul meu, căci nu aveam decît această cale la îndemînă ca să te recunosc, eu care nu te văzusem niciodată mai înainte, de vreme ce te-ai născut la Bassra ! Ah, copilul meu, toate acestea se datoresc unei neînțelegeri, ivite chiar la început între tatăl tău, care-i fratele meu Nureddin, și mine, unchiul tău !

Și vizirul îi istorisi toată povestea, apoi îi spuse :

— O, copilul meu, cît despre mama ta, am adus-o de la Bassra, și o vei vedea, precum și pe fiul tău Agib, rodul întîiei nopți a nunții tale cu mama lui !

Și vizirul dete fuga să-i caute. Și întîiul care sosi fu Agib, care, de astă dată, se aruncă la gîtul

tatălui său, fără să se teamă de el, cum se temea de cofetarul îndrăgostit ; și Badreddin, în bucuria lui, recită aceste versuri :

Vărsat-am, cînd plecat-ai, de lacrimi rîu, o vreme,
Și lacrimi curs-au șiruri din umede pleoape,
Dar m-am jurat că, dacă Allah aduce-aproape,
Cîndva, pe despărțiții îndrăgostiți, blesteme

Să mă lovească, buza-mi de-o spune : despărțire !...
Și, iată, mulțumirea asupra-mi se revarsă
Și repede-ntr-atît, că orice durere-i ștearsă
Și iar în ochi am lacrimi, acum de fericire !

Fu jurămîntul soartei să-mi fie tot vrăjmașă
Și să-mi pricinuiască alai de suferințe !...
Netrebnic siluit-am a' voastre juruințe
O, Soartă, Timp ! Dar vrerea mi-a fost ucisă-n fașă.

Ținînd făgăduiala, plătindu-și datoria,
Făcut-a Fericirea să mi se-ntoarcă-amicul.
Slăveste-ți vestitorul norocului, unìcul,
Apleacă-te, slujește-l cu toată vredincia !

De-abia sfîrșise de recitat aceste versuri, cînd bunica lui Agib, mama lui Badreddin, se apropie plîngînd cu hohote și se aruncă în brațele fiului aproape amețită de bucurie.

Și după înflăcărate mărturii de iubire, cu lacrimi de bucurie, își istorisiră unul altuia poveștile, pătimirile și toate suferințele lor.

Apoi îi mulțumiră lui Allah fiindcă i-a adunat în sfîrșit iarăși pe toți laolaltă sănătoși și teferi,

și începură din nou să trăiască în bucurie și într-o fericire deplină, și în desfătările curate, fără să se lipsească de nimic, și aceasta pînă la capătul zilelor lor, care au fost nenumărate, și lăsînd mulți copii tot așa de frumoși ca luna și ca stelele.

— Și aceasta este, o, mărite rege, spuse Șahrazada regelui Șahriar, povestea minunată pe care vizirul Giafar Al-Barmaki a istorisit-o califului Harun Al-Rașid, emirul credincioșilor, în orașul Bagdad. Da! aceasta-i povestea pățaniilor vizirului Șamseddin, a fratelui său, vizirul Nureddin, și a lui Hassan Badreddin, fiul lui Nureddin!

Și califul Harun Al-Rașid strigă:

— Pe Allah, cît sînt acestea toate de uimitoare și de minunate!

Și, în mulțumirea lui, nu numai că-l învrednici pe vizirul Giafar cu iertarea negrului Rihan, dar îl ținu în mare prietenie pe tînărul care fusese soțul femeii tăiate, din povestea celor trei mere și, ca să-l mîngîie de pierderea soției lui jertfite pe nedrept, îi dădu una dintre cele mai frumoase fecioare, îi făcu daruri strălucite, și îl luă la sine ca prieten apropiat și comesean al său. Apoi porunci scriitorilor palatului să scrie această poveste minunată, cu scrierea lor cea mai frumoasă, și s-o încuie cu grijă în dulapul documentelor ca să slujească de învățătură copiilor copiilor lor.

— Dar, urmă gingașa și sfioasa Șahrazada, grăind regelui Șahriar, sultanul Insulelor Indiei și Chinei, nu crede nicidecum, o, mărite rege, că această poveste ar fi la fel de minunată ca aceea pe care îmi voi îngădui să ți-o istorisesc, de nu ești ostenit!

Şi regele Şahriar îi răspunse:

— Şi care este această poveste?

Şahrazada spuse:

— Este mult mai minunată decît toate celelalte!

Şi Şahriar o întrebă:

— Şi care este numele ei?

Ea răspunse:

— Aceasta este povestea Croitorului, a Cocoşatului, a Iudeului, a Nazarineanului şi a Bărbierului din Bagdad!

Şi regele Şahriar răspunse:

— Fireşte, poţi s-o povesteşti!

CUPRINSUL

Redactor responsabil : NICOLAE TEICĂ
Tehnoredactor : TRAIAN ARGETOIANU

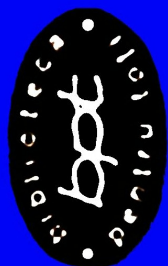
Dat la cules 02.08.1966. Bun de tipar 22.10.1966. Apărut 1966. Tiraj 120.160 ex. broşate. Hîrtie ziar de 50 g/m². Format 700×920/32. Coli ed. 17,80. Coli tipar 12,75. A. nr. 10977/1966. C.Z. pentru bibliotecile mari 89. C.Z. pentru bibliotecile mici 89—34=R.

Tiparul executat sub comanda nr. 60.490 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti, — Republica Socialistă România

o mie şi una de nopţi

„Elementul de atracţie al tuturor povestirilor din O mie şi una de nopţi rămîne în primul rînd acţiunea. Cititorul, ca şi ascultătorul, o urmăreşte cu răsuflarea parcă oprită, ca să afle ce s-a mai întîmplat cu eroii, cum au scăpat din extraordinarele lor peripeţii, care a fost soarta lor pînă la urmă, chiar cînd e cu totul conştient de ficţiunea ei. În privinţa aceasta, povestirile din O mie şi una de nopţi constituie un model al genului, şi maestrul autor anonim al ramei acestor povestiri a avut toată dreptatea înfăţişîndu-l pe Şahriar, împins de curiozitatea de a asculta mai departe, amînînd dimineaţă după dimineaţă împlinirea sîngerosului obicei al uciderii soţiei. Înfăţişînd soarta unor oameni din cele mai diverse categorii sociale, de la calif şi rege pînă la cerşetor şi bandit, cu mijloace artistice tot atît de multiple: de la rafinamentul fastidios al poeziei de curte şi de salon pînă la limbajul reavăn al povestitorului popular care le spune în chip firesc tuturor lucrurilor pe nume, fără a se sinchisi că l-ar putea acuza cineva de indecenţă, de la umorul păstos al snoavei folclorice pînă la sentimentalismul patetic al romanelor cavalereşti de iubire, nu e de mirare că ele şi-au cucerit publicul imens pe care l-au avut şi-l au în toate timpurile, în cele mai felurite straturi de oameni."

OVIDIU PAPADIMA

editura pentru literatură